

P, 723

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Бр. 23078

CATHARUS

DALMATIÆ CIVITAS

IN ECCLESIASTICO & CIVILI STATU

HISTORICIS DOCUMENTIS ILLUSTRATA

A C C E D I T

EPISCOPORUM METHONENSIIUM

ET CORONENSIIUM

S E R I E S E X P U R G A T A

A U C T O R E

FLAMINIO CORNELIO

SENATORE VENETO.

PATAVII, Typis Seminarii. MDCCLIX.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU.

P R Æ F A T I O.

Ecclesiasticæ eruditionis studioso viro mirum quantopere expediat, ut ad augendam, seu corrigendam Italiæ Sacræ amplissimam collectionem, Episcoporum qui nondum innotuerunt, nomina, & si liceat, res aliquæ gestæ, prout ex abditis hætenus documentis prodeunt, non solum accurate colligantur, sed etiam præli ope in lucem proferantur, ut præsto deinde sint omnibus, qui hujusmodi studiis scitu perquam utilibus summopere delectantur. Fortasse hinc fiet, ut si plurima ad præclarum opus spectantia in medium adducantur, eam solertiam, quam multis ab hinc annis doctissimus Sacerdos Nicolaus Coletus summa cum laude suscepit, vir aliquis apprime industrius renovare velit, neque vana spes est, aliquem unum ex Venetis curam hanc eo studiosius suscepturum, quo Clarissimi Concivis exemplo & merito magis excitatur.

Utcumque res futura sit, sic apud me statui, ut post plurimos in Venetiæ Maritimæ, & Cretenfis Regni Episcopis colligendis, & in seriem aptandis exantlatos labores, novam Spartam exornandam, tenuem quidem, atque ætati fractisque viribus meis nequaquam majorem susciperem. Episcopatum itaque Cathari, (quem Ughellus jejune admodum, & levi calamo tractavit, urbibusque Italiæ, utpote Barenfi Archiepiscopo Metropolitæ subiectum adnumeravit,) illustrare placuit, nonnullis Episcoporum nominibus adjectis, quæ ex antiquis documentis, seu ex vetustis Ecclesiæ codicibus apparuerunt.

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. F. Gio: Paolo Zapparella Inquisitor Generale del Santo Offizio di Venezia nel Libro intitolato: *Catharus Dalmatiae Civitas Ecclesiastico, & Civili Statu, Historicis documentis illustrata: Accedit Episcoporum Methonensium & Coronensium series expurgata; Auctore Flaminio Cornelio Senatore Veneto*: non v'essere cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro i Principi, e buoni costumi, concediamo licenza a Marc' Antonio Manfrè Stampatore di Venezia, che possa essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 2. Gennaro 1758.

(Gio: Emo Proc. Rif.

(Alvise 4. Mocenigo Cav. Proc. Rif.

Registrato in lib. a cart. 57. al num. 456.

Gio: Girolamo Zuccato Segr.

CATHARI ORIGO

E T

ECCLESIASTICUS STATUS.

DE Cathari origine non una est scriptorum opinio, qui in statuendis & tempore & fundatoribus ejus urbis valde dissentiunt. Ex iis aliqui scribunt, antiquos Ascrivii habitatores ex bellorum calamitate fuga elapsos Catharum in munito loco condidisse: alii vero a Rhisoniis propriam sedem relinquentibus ædificatum tradunt, in quorum authorum exponendis opinionibus paulisper liceat immorari.

Ascrivium antiquissima urbs Illirici Occidentalis recensetur a Plinio lib. III. cap. XXIV. in Provincia Liburniæ inter oppida Civium Romanorum non longe ab Epidaurum colonia his verbis: *A Narone amne C. M. passuum abest Epidaurum colonia. Oppida Civium Romanorum Rbitinium Ascrivium*, unde habitatores appellantur Ascrivienfes. Diversimode in Plinio se legisse asserit Dominicus Niger Geographiæ Comment. VI. eam urbem *Dagurtum* ex ipsius Plinii autoritate vocans: *Ad Orientem Rhisonii fluvii, Ascrivium oppidum est civium Romanorum, quod Degurtum apud Plinium legimus, juniores modo Catharum appellant, a quo universus denominatur Culphus Occasum spectans, arcem in prærupto saxo ad Orientem habens, cui altissimi imminent montes.* Ascrivii exordia antiqua sunt, & incomperta; attamen (ut in sua Slavorum Historia refert Maurus Orbinus Abbas Melitenfis) asserere audent aliqui eam civitatem a populis Siciliæ, quos Ascros vocabant, ædificatam fuisse; alii vero nec majori quidem veritate fulci, tradunt, quamdam Asiæ gentem, quæ furori Græcorum Trojam obsidentium opportune sese subduxerat, Ascrivium in sinu maris, qui Ritonius olim, nunc Catharensis dicitur, condidisse, ut tutiorem sibi sedem in ea collocarent. Mansit autem Ascrivium usque ad Michaellem Theophili filium Orientis Imperatorem, cujus Imperii anno XVIII. qui æræ communis fuit annus DCCCLX. Agareni Carthagine egressi Ascrivium simul cum nonnullis aliis Dalmatiæ oppidis expugnatis solo æquarunt. Post Barbarorum autem discessum nonnulli ex Ascrivienfibus, qui infausto cladis tempore aberant, securiorem sibi stationem deligentes oppidum quoddam ad Occidentem dirutæ urbis in situ muni-

A
tis

tissimo extruxerunt, reliqui vero cives everfam patriam in eodem, ubi prius steterat, loco restituere disposuerunt. Verum haud multo post contigit, ut alius Barbarorum exercitus ad Liburniæ regionis damna properaret, quo comperto periculo Ascrivienſes renovatæ civitatis habitacula fuga deferentes ad munitum proximi oppidi propugnaculum sese receperunt, ibique patriam antiquam ab hostibus fædo incendio consumptam dolentes, novam & ampliorem civitatem in tutissimo loco excitare decreverunt. Quum autem ea tempestate frequentes in Bosnæ Regno gens Hungarorum ageret excursions, atque agrum Cathari Bosnensis Civitatis sæpe sæpius vastaret, viri illius urbis extremas sibi ruinas non procul abesse trepidantes, ut erant auro & argento prædites, ad incolatum exsurgentis Civitatis in Dalmatiæ finibus evocantur, ut ex utraque gente coalescens, potentior inde, & populo refertior evaderet. Annuere se se libenter Ascrivienſium petitionibus reposuerunt Catharenſes Bosna profugi, dummodo communem urbem ex derelictæ patriæ suæ nomine Catharum vocari permetteretur: verum cum ad id difficiles sese præberent Ascrivienſes, Episcopi ibi præsentis hortatu utriusque civitatis nomina sorti committuntur, cumque ex urna Cathari nomen prodiiſſet, ita vocari cæpta est, utroque populo assentiente, nova Civitas, quæ deinde ex Rhisipii ruinis majus in dies accepit incrementum.

Enarratæ rei series ex Mauri Orbini potissimum Historiis deducta est, cui quidem scriptori caute adhibenda est fides, siquidem sicuti Herodorus in Græcorum, ita ipse plurima ausus est in Slavorum historia. Diversa omnino de Cathari exordiis refert Coriolanus Cæpio, seu Ciapicus Traguriensis lib. III. *Gestorum Petri Mocenici Imperatoris* in opusculo Venetiis edito per Bernardum Pictorem, & Cohardum Ratdolt de Augusta anno 1477. ubi ait: Catharus urbs est Dalmatiæ (in sinu Risonum sita) civibus frequens, agrum quoque amplum & bene habitatum habet. Hanc Risonii diu bello vexati propriam sedem relinquentes in tutiori loco ædificaverunt. Rison autem civitas (unde sinus maris, qui nunc Catharenſis dicitur, olim Rizonius appellabatur) apud Græcos Latinosque scriptores percelebris habebatur. In ea antiquitus sedem habebant Reges Illirii, præcipue Rex Gentius, & Regina Teuca, qui late imperabant, & quorum bella contra Romanos gesta recensent in suis Historiis Florus, Titus Livius, ac præcipue Polybius, qui de eadem Teuca Regina, quæ Agronis Regis uxor fuerat, hæc refert. Illyrii sæpe eos, qui ex Italia navigabant, & ex Phænice, mercatores deprædabantur. Romani conquestum ad Teucam Reginam P. Jul. & T. Coruncanum miserunt, alterum eorum liberius locutum, postea discedentem in itinere jussit interfici contra jus gentium. Itaque missus Cn. Centimala cum exercitu Teucam superavit; illa sese in urbem Rhitonem recepit, & procul a ma-

a mari in ipsa Rhitonis fluvii ripa pacem fecit hac conditione, ut tributum daret, & omni Illyrico excederet.

Et quidem Cœpionis assertio veritati magis consona esse videtur ex iis quæ afferenda sunt, eique etiam maiorem fidem adstruit Raphaelis Volaterrani Clarissimi Scriptoris autoritas, qui lib. VIII. Commentar. Urbanorum, ubi de Illyrico agit, Catharum asserit nunc positum esse, ubi olim visebatur Rhitinum. Hæc sunt ipsius verba: *Rhixinum Plinio, Polybio autem Rhito oppidum civium Romanorum, & amnis, ubi nunc Catharum cernitur arce Venetorum renovatum oppidum.*

Sive ergo Ascrivienfibus, sive Risoniis Cathari ædificati meritum assignetur, profecto ejus foundationis tempus longe remotius dici debet ab illo, quod Orbinus assignat: Catharensis enim Episcopatus memoratur, (ut mox dicemus) in Concilio Provinciali Dalmæ, quod coactum fuit circa medium sæculum VIII. & Divi Triphonis corpus Catharum appulit circa initia sæculi IX. de quo proinde Constantinus Porphyrogenitus, is qui Orientale capeffivit Imperium anno DCCCCXI. mentionem agit par. II. de administrando Imperio cap. XXIX. apud Bandurium sic scribens: *Urbs Decatera lingua Romanorum significat angustatum, & percussum, quoniam mare ingreditur tamquam lingua coangustata, ad quindecim, immo etiam ad viginti millia passuum, estque urbs illa sita ad maris complementum. Habet vero circum se Urbs illa montes altos, ita ut æstate tantum Solem videat, quod tunc in medio Cœli sit, hyeme vero numquam. In hac autem urbe depositus fuit Sanctus Triphon, qui omnes omnino ægrotos sanat, maxime eos, qui ab impuris spiritibus vexantur. Templum vero ipsius rotundum est.* Amœniores Cathari descriptiones dederunt heroico carmine duo Clarissimi Viri Ludovicus Pascalius, & Joannes Bona de Boliris; quarum prima inter ipsius Pascalii carmina legitur Venetiis impressa anno 1551. apud Gabrielem Jolium, altera vero vulgata visitur in calce Ragusinæ Historiæ (*Storia di Raugia*) a Fr. Seraphino Razzio Ordinis Prædicatorum, typisque Lucensibus editæ anno 1595. Utramque ad calcem operis proferemus.

Religionem Christi quo tempore, quove Apostolico viro hortante amplexati fuerint ii populi, quos postea Catharus fundatores habuit, incompertum est, non tamen abs re autumare licet, prima Fidei rudimenta ad eos pervenisse eo tempore, quo Paulus Apostolus Macedoniam, & adhærentes ei regiones Evangelica prædicatione illustravit: cum enim ex Asia in Macedoniam profectus esset, venit deinde Philippos præcipuam ipsius Macedoniæ civitatem, ibique aliquandiu commoratus Nicopolim divertit Epiri Metropolim, quæ est Provincia non longe a Dalmaticis civitatibus posita, ubi etiam hyemare decrevit. Romam deinde reversus dum secundum sub Nerone carcerationem sustineret, Titum discipulum suum e Creta evocatum in Dalmatiam di-

rexit eo consilio, ut populos illius regionis in Catholico dogmate vel instrueret, vel solidaret. Quæ omnia cum ex ipsius Apostoli epistolis certa sint, primum est credere, Evangelicum Doctoris Gentium sonitum inter Dalmatas diffusum esse, unde ipsis Christus & Catholica doctrina innotescerent. Dolendum quidem est, nulla prorsus de primitiis hujus Ecclesiæ documenta ad nos transmissa fuisse, atque vetustiores Episcopos, quorum labore firmata fuit in hisce populis Religio Christiana, penitus delitescere. Eorum series si a primis Ecclesiæ Catholicæ sæculis initia ducat, antiquiores Præsules, sub Sirmienfis Archiepiscopi Metropolitico jure subditos habuit: apud Sirmium enim, ut ait Justinianus Imperator Novella II. *omne fuit Illyrici fastigium*, tam in civilibus, quam in Episcopalibus causis. Sirmio autem Atilæ Hunnorum Regis vastationibus everso, Metropolitana dignitas, quæ in solo Sirmienfi Antistite sita erat, in tres Archiepiscopales Ecclesias, Laureacim nempe, Achridæ & Salonæ divisa fuit, quarum ultima Catharensis Ecclesiam sub Metropolitana jurisdictione suscepit. Quomodo deinde Salona Diocleam primum, mox Ragusium, ac postremo Barium translata fuerit Metropolitana autoritas supra Catharensis Episcopatum, paulo inferius in afferendo Episcoporum elencho discutiendum erit, cujus antequam aggrediamur initium, libet aliqua de hodierno Catharensis Ecclesiæ statu præmittere, ne dum remotas res attentius perquirimus, præsentibus incuriose negligere corripiamur.

Ecclesia itaque Cathedralis Cathari, quæ unica in ea urbe est, curam animarum per Canonicos agens Sanctum Triphonem Martyrem Patronum & Titularem colit, cujus sacris ipsis se ab antiquis temporibus ditatam fuisse gloriatur.

Constans pariter & immemorabilis est apud Catharenses traditio, Sancti Triphonis corpus ex vico Campsades prope Civitatem Apameam in Phrygia a Venetis asportatum fuisse, ut Venetias deduceretur, eo ferme tempore, quo pretiosæ exuvie Sancti Marci Evangelistæ Alexandria, ubi quiescebant, deductæ fuerunt. Quum autem sacra corpora uno itinere, diversis tamen navibus Venetias adducerentur, divinæ voluntatis dispositione factum est, ut navis venerabili Sancti Evangelistæ corpore onusta Venetias prospero & mirabili cursu adventaret. ea autem navis, qua divi Triphonis Martyris corpus vehebatur, ad Cathari oras accedere coacta fuerit. Id ut innotuit Andreatio viro inter Catharenses nobilissimo, multisque religionis operibus illustri, is sollicitus de sua patria tanti Martyris ossibus & patrocinio munienda, mercatores Venetos, quibus sacrum corpus obtinere contigerat, confestim adiit, statutoque pretio, promissaque in honorem decenti Ecclesiæ, ipsum in manum suam redegit. Emptionis tractatum, & mirabilia ipso deductionis tempore peracta enarrat vetustum documentum Ecclesiæ Catha-

tharensis ex alio antiquiore bona fide deductum, quod & ex aliis circumstantiis, eruditorum curiositate dignissimum ex integro proferre, utile censui.

Instrumentum corporis Nostri Gloriosi Confalonis Sancti Tryphonis. Anno a Christi incarnatione octingentesimo nono die decima Tertia Januarii.

„ Ego Andreatius & cum conjuge mea Maria & cum filio meo Petro, & cum filia mea Maria & cum filia mea Theodora ædificavimus Ecclesiam S. Mariæ Infunariæ, & filia mea Maria tulit virum, & alia noluit virum, & dixit ad Patrem suum: Fac mihi inclausuram in S. Maria ad partem dexteram, & fecit ei Pater sicut placuit filiæ suæ, & Judex qui sedebat in Duchia audivit quod esset pulchra, voluit eam tollere per forzam, & deinde audientes amici ejus dixerunt ei & Patri ejus Dom. Andreatio, & Dom. Andreatius dixit filiæ suæ: Filia audivi hæc quia Judex in illa nocte habet te tollere: illa respondit: Pater mi, melius est mihi mori, quam hoc scelus perpetrare; & illa nocte Pater ejus excludit illam, & in illa die venit Judex cum gente multa, & quærebant filiam Domini Andreatii & non invenit eam. Et post annorum curriculum venerunt Venetici, & adduxerunt corpus S. Triphonis; & quando audivit Dom. Andreatius, quod habent ipsi Venetici corpus S. Tryphonis abiit ad ipsam navim, & dixit ad Veneticos: Rogo vos, amici carissimi vendite mihi corpus S. Tryphonis, & dixerunt Venetici: Si tu promittis servire ei cum tota mente, & amore, vendimus tibi, & si non, non dabimus tibi eum, & deinde promittit se vovere Ecclesiam in ejus nomine & vendiderunt eum Dom. Andreatio, & compravit illum per ducentum solidos romanos, & unam coronam gemmatam per centum solidos, fiunt simul trecenti solidi, & quando eum exposuerunt de navi, venerunt Clerici secundum ordinem, qui pertinet, ad sacrum corpus, quando autem portaverunt per viam fori corpus S. Tryphonis, & stetit, & venit Naclerius qui eum adduxerat, & dixit: Oh S. Tryphon tanto tempore te adduxi, & modo hic passum perge, & extorsit ejus os usque ad aures, & hoc fecit primum miraculum, & Clerici oraverunt ad S. Tryphonem & fecit misericordiam super ipsum Naclerum, & portaverunt eum paulo, & fixit se, & Dom. Andreatius cum conjuge sua Maria fecit in illum locum Ecclesiam in nomine ejus, & permanet usque in hodiernum diem ad laudem & honorem S. Tryphonis, & hæc fuit subjecta Dom. Andreatii quam habuit, & dedit eam filiis suis, ad unum filium dedit centum solidos, & hii sunt liberti ejus Marinus

„ &

„ & Premarch, & sunt comprati in una scaramaza de S. Tryphone &
 „ alia generatione de Zaratinis nomine Granzi, & sunt liberti, & non
 „ dicatis eis liberti sed fratres.

Documentum hoc ex quo laudabilis Andreatii pietas, & humilis in
 servos charitas innotescunt, exemplum etiam nobis profert antiquarum
 reclusarum in arctis cellulis prope Ecclesiam solitarie degentium, de
 quarum austero instituto non semel actum est in Ecclesiis Venetis &
 Torcellanis illustratis. Documenti autem verba talia sunt, qualia in o-
 riginali litteris antiquis exarato leguntur, quibus de verbo ad verbum
 descriptis nihil additum fuit, vel imminutum.

Cathari verustissimum hodie Templum divo Tryphoni dicatum vi-
 situr, cujus quidem Templi Sacellum superius recondit sacra Lipsana
 singularitate & numero magni æstimanda, argenteis, aureis, gemmatif-
 que thecis inclusa. Sacellum ex nitidissimo marmore constructum est,
 cujus curam duumviri Nobiles gerunt, quos Thesaurarios vocant: Al-
 tare vero Sancti Tryphonis nomine dedicatum solidis argenteis Iconi-
 bus affabre elaboratis deauratisque splendide ornatum pompam antiqui
 operis satis elegantem exhibet.

Ovantes itaque de tam illustris Martyris possessione viri Catharen-
 ses ipsum unanimi omnium ordinum acclamatione in primarium Civi-
 tatis Patronum & Protectorem elegerunt, atque ipsius natalem diem
 festiva solemnitate in posterum celebrandam fore decreverunt. Ut au-
 tem ad ejus natalitia celebranda major inde augeretur populorum con-
 cursus, statutum publica lege fuit anno MCCCXLIII. ut ad festum
 Sancti Tryphonis accedere permitterentur ii quoque, qui propter æs a-
 lienum, vel minora delicta exules essent a civitate, ut patet ex se-
 quenti decreto, quod in Catharensis Statuti pag. 229. notatum legi-
 tur.

„ MCCCXLIII. die XV. Februarii. Statuimus quod si aliquis pro-
 „ pter aliquod debitum, vel prædationem, aut obligationem, aut ver-
 „ berationem, vel percussione non de morte ad nostram civitatem
 „ non esset ausus venire, tribus diebus ante festum Beati Tryphonis,
 „ & tribus postea possit venire libere ex omnibus, & secure.

Ut autem egregii Protectoris patrocinium non privatis solummodo
 obsequiis, sed publico etiam Civitatis coleretur, & invocaretur voto,
 decretum fuit in Majori & Generali Consilio Cathari, ut Rectores, a-
 liique Judices, quibus demandata erat Urbis custodia, & administratio,
 tenerentur in festo Sancti Tryphonis Magni mense Februario cerea lu-
 minaria ad ipsius Ecclesiam offerre. Hæc sunt legis verba in superius
 citato Statuto exarata ad pag. 303.

*De Ceremonia fienda seu offerenda in solemnitate Beatissimi Martyris
Sancti Tryphonis Protectoris civitatis Cathari per Officiales
ipsius Civitatis.*

„ MCCCCXVII. Indictione V. Die XVII. Mensis Januarii. Æ-
„ terni Verbi ac infinitæ sapientiæ fulgor non semel humanos illumi-
„ nat intellectus, ut non solum Christicolæ, sed remoti ad veri co-
„ gnitionem boni sollicitent, & intendant. Cum nihil sanctius, di-
„ gnusque ac honorabilius, quam omnium Summo Imperatori puro
„ corde dirigere intellectum, ac festivas ceremonias / cujuslibet Sancti
„ cultu digno, ac venerabili celebrare, & maxime illius Sancti, qui
„ est specialis protector, defensor, & adiutor suæ civitatis, ubi colitur
„ ejus festum. Et quoniam Beatissimus Sanctus Tryphon Martyr, non
„ modicis miraculis insignibusque operibus se hujus civitatis protecto-
„ rem ostendit, & fuit, cui ingrata videretur ejusdem nobilitas, si
„ quilibet Nobilis ac salariatus ipsius Civitatis decus, ac dignas cere-
„ monias non referrent: idcirco ne ipsius Beatissimi Martyris sanctitas
„ indignetur, sed de bono in melius huic prænominatæ civitati auxi-
„ lietur, & faveat, per infrascriptos modos & regulas Nobiles dictæ
„ civitatis voluerunt digne ac salubriter providere. Et etiam Majori
„ & Generali Consilio Civitatis prædictæ die prædicta in Sala magna
„ ad sonum campanæ more solito congregato, in quo consilio fuerunt
„ Consilarii 51. facto exordio super hoc, ac narratione, & misso par-
„ tito ad buffolos & balottas per reductionem dictorum Dominorum Co-
„ mitis Judicum & Consiliariorum minoris & secreti Consilii secundum
„ consuetudinem fuit captum: Quod Rector forensis qui nunc est, & qui
„ pro tempore fuerit, teneatur & debeat omni festo Sancti Trypho-
„ nis Magni de mense Februarii portari facere unum cereum secundum
„ quantitatem & numerum ipsius salarii trium grossorum pro quolibet
„ centenario yperperorum per rationem centenarii. Rector autem, si
„ civis fuerit, teneatur & debeat offerri facere cereum unum valoris
„ grossorum duodecim ad minus quolibet anno in dicto festo. Quili-
„ bet autem Judicum qui sunt, vel qui pro tempore fuerunt tenean-
„ tur offerre cereum unum librarum duarum in dicto die festo, &
„ præsentare, & quilibet Consiliariorum Minoris Consilii teneatur præ-
„ sentare, & dare cereum unum libræ unius ad minus, & quilibet Con-
„ siliarius Majoris & Generalis Consilii teneatur dare & præsentare in
„ dicto festo faculam unam sive cereum secundum ipsius beneplacitum
„ ab uno grosso supra, & quilibet foresterius, & salariatus, ut sunt
„ Medici, Notarii, Cancellarii, specarii, & barberii, teneantur dare
„ & præsentare unum cereum de grossis tribus de quolibet centenario
„ yper-

„ yperperorum de ipforum salario per rationem centenarii cum hac
 „ conditione pacto & pœnis, qui si Rector forensis contrafecerit solvat
 „ yperperos quinque, sin autem Judicum aliquis contrafecerit, solvat
 „ yperperos tres, sin autem Consiliarius aliquis Minoris Consilii contra-
 „ fecerit, solvat yperperos duos, si quidem Consiliarius Majoris Consi-
 „ lii contrafecerit solvat yperperum unum, & totidem ille salariatus
 „ qui contrafecerit, solvat quod idem Consiliarius Minoris Consilii,
 „ & nihilominus contrafacientes contra præsentem partem & ordina-
 „ tionem solvendo pœnam, etiam debitam oblationem facere, & præ-
 „ sentare teneatur Ecclesiæ Beatissimi Martyris Sancti Tryphonis. Hoc
 „ autem expresso, qui si aliquis prædictorum omnium a casu fuerit
 „ infirmus, vel fuerit in districtu vel Comitatu Cathari per alium di-
 „ ctam oblationem, & debitum facere fieri loco sui teneatur, aliter
 „ supradictæ pœnæ subjaceat, ut est dictum: quæ oblatio fieri debeat,
 „ ut supradictum est, in die Sancti Tryphonis Magni, & sociare de-
 „ beant prænominatum sanctissimum caput dicti Sanctissimi Martyris
 „ cum dictis cereis & oblationibus per Civitatem cum letaniis & sol-
 „ lemnitatibus secundum antiquam consuetudinem, & dum Clerus re-
 „ vertetur a processionibus & letaniis cum dicto beatissimo capite Bea-
 „ tissimi Sancti Tryphonis, omnes prænominati teneantur prædictos
 „ cereos & faculas præsentare Ecclesiæ supradictæ cum scripta nominis
 „ illius cujus fuerit cereus, sive facula, quæ cera & oblatio detur, &
 „ consignetur ad honorem dicti Beatissimi Martyris Sancti Tryphonis
 „ per superscriptos Dominos Rectores, Judices, Consiliarios, & sala-
 „ riatos, & deponantur penes Dom. Archidiaconum, Procuratoresque
 „ Sancti Tryphonis pro reparatione dictæ Ecclesiæ, & ornamento Re-
 „ liquiarum faciendo: super quibus omnibus Rector præsens, & qui
 „ fuerint teneantur omni anno facere congregari tam Judices,
 „ quam Consiliarios & salariatos sub pœna præstiti sacramenti incur-
 „ renda. „ Dies autem in qua mense Februario celebratur Cathari so-
 „ lemne Festum Sancti Tryphonis Martyris, licet in allato decreto mi-
 „ nime enuntietur, est tertia ejusdem mensis, & in ea fit officium San-
 „ ctissimi Titularis, & Patroni sub ritu duplici primæ classis. Ideo au-
 „ tem ad mensem Februarii alligata fuerunt solemnia Sancti Martyris,
 „ quia Græca Ecclesia ipsius passionem & memoriam in Menæis & Me-
 „ nologio Basiliano ad ipsum Februarii mensem apponit. Agens propte-
 „ rea de Sancto Tryphone Martyre atque de Sancto Respicio ipsius in
 „ passione socio Theodoricus Ruinart in actis Martyrum, ubi ad enarra-
 „ tionem Martyrii ipforum admonitionem præponit pag. 137. Vermen-
 „ sis æditionis sic de mense & anno, in quibus coronati fuerunt, disse-
 „ rit: *Hos Martyres (Tryphonem & Respicium) Decii temporibus ago-*
nem suum consumasse constat, proindeque anno CCL. aut sequenti. Si ve-

ro id mense Novembri, quo eorum festivitatem recolit Ecclesia Romana, contigerit passi sunt anno CCL. quod ad annum sequentem revocare oportet, si Græcos sequamur, qui eorum natale in Menæis & Menologio mense Februario consignarunt. Certe posteriorem sententiam priori præferri debere multa suadent. Nam isti Martyres in Græcia passi sunt: proindeque Græcis magis noti fuere, apud quos celebres illos fuisse probant non modo fasti Ecclesiastici, sed etiam insignes Basilicæ in honorem Sancti Tryphonis in ipsa urbe Regia erectæ, de quibus agunt Procopius Codinus & alii scriptores. Immo Imperatores duo, si Leoni Allatio in libro de Simeonibus id referenti credamus, panegyricos Sancto Tryphoni dixerunt. Deinde acta horum Martyrum sincera græce primum scripta sunt, & in iis uti & in aliis actis passi dicuntur hiemis tempore, quod Februario magis, quam Novembri congruit. Consentiunt etiam multa Latinorum Martyrologia a Bollando ad primam & duas sequentes Februarii dies laudata. Sicut & Usuardi in vetustioribus codicibus, & potissimum in nostro Germanensi, ut putatur, autographo. Celebris tamen est Sanctorum Tryphonis & Respicii memoria in Martyrologio (ut etiam in Breviario) Romano, die X. Novembris, sed si bene conjicitur, ob aliquam translationem. Quamvis autem celebretur etiam Cathari iterato festum Sancti Tryphonis, nihilo tamen minus dicendum est, eo die ob translationem Catharum factam agi in Ecclesia universali memoriam Sancti Martyris Tryphonis, siquidem Romana civitas (ut notat Ruinartius loco citato) se afferre gloriatur Sanctorum Tryphonis & Respicii reliquias duabus in Basilicis, in Ecclesia scilicet Sancti Tryphonis in Campo Martio, & in Ecclesia Sancti Spiritus in Saxia, ubi eorum, & Beatæ Nimphe corpora ferme integra sub majori altari collocata etiam nunc visuntur.

Quid de controverso inter duas hasce civitates Sancti corporis jure censendum statuendum sit, afferere minime aulam: eapropter rem ex integro Antuerpiensium Hagiographorum eruditioni illustrandam relinquo, cujus studium & diligentia hinc Romanæ possessionis argumenta, quæ mihi incomperta sunt, & illinc immemorabilem Catharensis Ecclesiæ traditionem, quæ ex Oriente antiquitus deductum Sancti Tryphonis corpus exhibet, & una Constantini Porphyrogeniti auctoritatem, qua Sancti Tryphonis reliquias sæculo XI. Cathari prodigiis claruisse instrui-mur ad trutinam revocabunt.

Suam erga beneficium Patronum venerationem alio quoque & quidem publico argumento testatam voluere Cathareses: ad ipsius enim honorem nummos cudi jusserunt, quorum ectypon calcographi opera incisum exhibemus ex eruditissimo opusculo deductum, quod paucis ab hinc annis vulgavit *De duobus Imperatorum Rassiæ nummis* Amplissimus Senator Bernardus Nanius cujus verba simul cum ipsis Catharensium nummis Sanctum Tryphonem exhibentibus hoc loco inferere visum est.

Ex horum (Imperialium nummorum Rassiæ) postea colligitur fuisse eos Cathari cufos . Sat enim constat propria Cathareses monetaria officina gavisos fuisse , etsi Principibus Rassiæ subiecti essent : cum enim priscis temporibus aliquandiu propriis legibus vixissent , (Principes enim Rassiæ ab anno circiter 1215. Catharesibus , ut testatur Marcus Orbinus imperarunt ,) ac postea diversis Principibus se dedissent , officinam monetariam , ac cudendi privilegium sibi conservari curarunt . Eo privilegio multis in posterum seculis usi sunt Cathareses etiam Venetæ dominationi subiecti .

Extat adhuc quidam nummus nullo Principis nomine , quo fortasse tunc percussus fuit , cum Cathareses libertate fruebantur . Hic nummus ab una parte Urbis turritam portam ostendit cum hac inscriptione : CIVITAS CATHARI , ex altera S. Tryphon hisce verbis : SANTO TRIFON . Hoc Catharesium privilegium ostendit etiam ipsius urbis Statutum p. 14. c. 10. regulas quasdam seu leges Officinæ suæ monetariæ continens .

Ecclesiam ab Andreaſio extructam prædiis deinde ac redditibus Cathareses auxerunt , ut patet ex antiquo documento anni MCXXIII. quo Urfacius Episcopus simul cum Priore , Nobilibus , & Consiliariis Catharesibus Tumbam , (fortasse insulam quamdam , tali enim nomine vocantur Insulæ Lacunarum ex aqua prominentes in antiquis documentis Venetorum) Sancti Arcangeli Ecclesiæ S. Tryphonis donaverunt . Publico etiam Civitatis decreto statutum fuit , ut ad illustris Ecclesiæ inopiam sublevandam tria ex centenis singulis in legato quolibet defunctorum ipsi Ecclesiæ assignarentur , & ad Reliquias Sancti Tryphonis custodiendas tres viri probi , legales , & discreti eligerentur , quorum unus Clericus esset , alii autem duo ex ordine Laicorum .

Quamvis autem Ecclesia Cathedralis non ita pingues & opimos possideat redditus , attamen Canoniorum Collegium (penes quod Tituli præbendæque Canonialis conferendæ ubi vacat jus est , antiquissima consuetudine , & perverſto ipsius Ecclesiæ more firmatum) duabus dignitatibus , Archidiaconali scilicet & Archipresbyterali , aliisque decem præterea Canonicis constituitur , qui omnes ibidem in Divinis Officiis peragendis , & Paræciali Sacramentorum administratione per unum ex sociis ad id oneris electum deserviunt : quibus reliqui subsunt secundi Ordinis Clerici & Presbyteri .

Vetus sapientum effatum est : Qui ex animo Deum amat , ejus quoque Sacerdotes amat ; cujus quidem eximiæ in Deum Religionis cum Veneta Respublica grandia variis in suæ ditionis locis exempla præstitit , tum vero maxime erga Dei ministros præclara semper edidit Charitatis & Munificentiae documenta . Præbet haud dubium specimen eadem hæc , de qua agimus , Catharesis Ecclesia : quippe cujus Canoniorum Collegium , ac cætera omnia minora Sacerdotia , quæ intra Diocesim conferri solent , autoritate , & beneficentia Senatus a Decimarum Sub-

fidiorumque solutione, quæ statis temporibus publico ærario pendî consuevere, eximi omnino placuit, datis in id litteris die VII Septembris anno MDCXXXVII, quæ renovatæ postea fuerunt die XVII Martii anno MDCXLVI, atque die XXX. Januarii anno MDCCXIV.

Regularium Cænobia tria sunt, quorum primum sub Sancti Francisci Assisiensis invocatione anno MCCLXXXVIII erectum fuit, & Fundatricem agnoscit (ut ex antiquis documentis pater) *Dominam Mariam de domo Chieriz de Francia Reginam de Zenta, hoc est Misie inferioris in partibus Albanie*. Hujus Reginae pietati suam referunt originem tria alia Monasteria in diversis locis erecta, scilicet *Monasterium Sancte Marię de Scutari, Sancti Francisci de Antibari, & Sancti Marci de Dulchinio*: cumque finem suæ vitæ expleisset jacet sepulta in *Ecclesia Sancti Marci de Dulchinio coram Altare majore cum Domino Anselmo filio suo*. Hanc Sancti Francisci Ecclesiam possident Fratres Minores Conventuales, ex quorum Cænobio multi doctrina & pietate illustres viri prodierunt, quos inter memoratu dignus est Frater Adam de Catharo, qui post vitam piissime exactam prænuntiata mortis suæ die obdormivit in Domino. De eo Wadinghus ad annum 1305. *Duratii in custodia Ragusina miraculis coruscat Frater Adam primus socius Fratris Antonii (Archiepiscopi Dyrrachienensis) eidem ministerio prædicandi infidelibus totus addictus, qui similiter mortis suę diem prænuntiavit. Jacet Catharę miraculorum gloria insignis*; ac deinde Tom. IX. pag. 195. mentionem ipsius agit his verbis: *Cathari, in quo floruit Beatus Adam Beati Antonii in prædicatione socius*. Nec solus Wadinghus, sed & alii Minoritici Ordinis Scriptores venerabilem virum Beati titulo insigniunt.

Ii autem Seraphici instituti affecclæ, quos Observantes vocant, in alio Monasterio degunt, quod a Benedictinis primum, mox a Clarissis Sanctimonialibus teste Wadingo excultum fuerat. Ita laudatus Historicus ad annum 1364. *In Civitate Cathari in Dalmatia collapsa præ vetustate Monasterio Monialium Ordinis Sancti Benedicti, & extincto ibidem Virginum Collegio, decreverunt Cives reedificare Monasterium, quod Clarissis inferviret. Hoc anno III. Idus Decembris decretum approbavit Pontifex, modo Episcopus consentiret. Assensum itaque cum præbuisset Dyunus Episcopus, qui ex Minoritarum familia prodierat, reedificationi manus admovetur, cujus singulare meritum Matthæo Giacognæ ex monumentis assignatur: ipse enim ad excipiendas Sorores Clarissas Claustra & Ecclesiam in honorem utriusque Joannis, Baptistæ scilicet, & Evangelistæ restitui curavit. Ex Sanctæ Claræ deinde nomine, quam veluti Matrem Moniales Minoriticæ agnoscunt, & colunt, Monasterium ex antiquo Sanctorum titulo in novam Sanctæ Claræ nomenclaturam transiit. Statutæ dotis pro puellis Nobilium Catharensium in hoc Monasterio*

nafterio Deo consecrandis antiqua consuetudo, novo hoc decreto deinde roborata legitur in Statuto Civitatis.

“ MCCCCXIX. Indictione XIII. die ultimo mensis Julii . Majori
 “ & Generali Consilio civitatis Cathari ad sonum campanæ more solito congregato in Sala magna Palatii consueta , in quo Consilio
 “ fuerunt Consilarii 52. fuit captum per reductionem minoris Consilii secundum consuetudinem, quod quilibet Nobilis Catharensis qui
 “ miserit , aut mittere voluerit ab hodierna die in antea ejus filiam
 “ seu filias in Monasterium Sanctæ Claræ Deo ipsas dedicando , pro
 “ dote ipsius secundum antiquam consuetudinem yperperos quinquaginta dare debeat, sed si denarios non habuerit, aut dare noluerit, loco denariorum dare possit de terris aut vineis bonis cultivis & laborativis quæ sint valoris yperperorum quinquaginta grossorum usualium nunc in Catharo. Quæ terræ, sive vinea debeant æstimari secundum bonam conscientiam per duos æstimatores Communis cum uno Procuratore dicti Monasterii. De quibus terris sive vineis sic æstimatis ad minus dictum Monasterium habeat , & habere possit in anno de introitu & emolumento sive utilitate yperperos tres, & quod nulla possessio de cetero dicti Monasterii possit affictari, donari, vendi, translari sive cambiari sive alienari quoquo modo sine consensu & voluntate Majoris , & Generalis Consilii dictæ Civitatis . Quod si secus factum fuerit, affictatio, donatio, translatio seu cambium, alienatio, & venditio sit nullius valoris efficacæ roboris & momenti.

Redactis deinde Sanctimonialibus Seraphicis in opportunius Sanctæ Mariæ Angelorum Cænobium, Ecclesia & domus Sanctæ Claræ titulo nuncupatæ, Catharenlibus ultro eas Sancto Joanni de Capistrano offerentibus, in habitationem cessit Fratribus Minoritis de Observantia. Id affert in Seraphicis annalibus Wadinghus ad annum 1445. *Consules, Nobiles, & cives urbis Cathari ad Capistranum hoc anno scripserunt, ut eis concederet quosdam Fratres sui instituti, qui Conventum a se inchoatum admitterent: volebant autem solos mitti Italos, aut Dalmatas; Bosnenses respuebant.*

Ecclesia Sancti Nicolai cum adjacenti Claustro Fratribus Ordinis Prædicatorum assignata fuit, ac deinde anno MDCXXXVI. Fratribus Ordinis Seraphici, quos ex severiore observantia Reformatos vocant, concessit Senatus Venerus, ut hospitium & Ecclesiam ad juvandas prædicatione & exemplo fidelium animas in civitate Cathari erigere possent.

Ut & virorum ita & Sanctimonialium tria sunt Religiosa Claustra, unum, quod memoravimus, S. Mariæ Angelorum Minoritici Ordinis, aliud ad honorem S. Joseph erectum ejusdem instituti, & tertium S. Pauli nuncupatum, in quo degunt Sorores Ordinis Prædicatorum, sacrisque

crisque ditatur exuviis B. Osannæ, quam virtutibus, & miraculis illustrem Cathareses præcipua veneratione prosequuntur. His religiosis ædificiis addere oportet Collegiatam Ecclesiam unam, Oratoria quinque ad pios Confraternitarum usus excitata, & duo Xenodochia in quibus Christianæ Misericordiæ opera exercentur.

Religiosum quoque statum earum mulierum, quæ tertium Ordinem Minoritarum, vel alterius instituti in privatis ædibus profitebantur, antiquitus apud Cathareses viguisse evidens est, ex præcisa Statuti Catharenfis lege lata anno MCCCXXI. qua ipsarum alimonix opportune provisum fuit. Ita Cap. CCXII. Statuti.

“ Volentes per Statutum præsens providere non solum mundanis,
 “ sed etiam religiosis, ordinamus & statuimus, quod si aliquis habens
 “ filiam Bizocham, vel aliter viventem in pœnitentia extra Monaste-
 “ rium, Pater vel Mater teneatur in vita sua præstare sibi omnia ne-
 “ cessaria, post mortem vero suam teneatur sibi aliquid dimittere pro
 “ vita sua sustentanda; ita tamen quod post mortem ipsius religiosæ
 “ illud, quod Pater suus, vel Mater sibi dimiserit, perveniat ad Fra-
 “ tres masculos ipsius religiosæ, vel ad hæredes earum, salvo tamen
 “ quod ipsa dare possit pro anima sua quartam partem rerum, quas
 “ Pater vel Mater sibi dimiserit, si vero fratrem masculum ipsa
 “ Bizocha non habuerit vel sororem non maritatum faciat velle
 “ suum.

In pagis territorii partim Catholici, partim Schismatici commoran-
 tur, qui Græcorum ritum & errorem sectantes Primatum Romani Pon-
 tificis, Purgatorii ignem, & Spiritus Sancti a Filio negant processio-
 nem: unde & ipsorum Presbyteri ignorantia non minus repleti, quam
 odio in Latinum dogma ferventes Ordinibus Sacris pacto pretio a Ser-
 vianis Episcopis initiantur.

Latifundiis Episcopatus bellica vi in manus Infidelium redactis, Ec-
 clesia Catharenfis in libris Apostolicis ad solutionem Florenorum XXXIII
 cum dimidio taxatur. His de Ecclesia prolatis ad Episcoporum seriem
 (quantum fas erit ob Monumentorum defectum) illustrandam, acce-
 dendum tandem est, ex quibus antiquiorum notitias suppresso eorum
 nomine, (neque enim ex documentis patet, neque ex historiis) re-
 ferre oportet. Episcopus itaque Cathari anonymus nobis innotescit ex
 Synodo, quam in planitie Dalmæ, præsentibus Sedis Apostolicæ Le-
 gatis, convocari mandavit Suetopelek, seu, ut eum vocat testis Sla-
 vus, Buldimirus Slavorum Rex Christianus; quum enim absolute es-
 sent ejusdem Synodi sessiones, voluit Rex, ut consecrarentur duo Ar-
 chiepiscopi, unus Salonæ, & alter Diocleæ; sub Diocletanæ autem Ec-
 clesiæ regimine Episcopatus multos, eosque inter *Ecatarum* constituit,
 nominibus tamen Episcoporum non expressis. Ita Diocleates Presbyter
 in

in Historia Slavorum cap. X. " Tunc Rex (*Suetopelek*) Dei sapien-
 " tia plenus sano utens consilio misit sapientes ac nobiles viros Lega-
 " tos ad Venerabilem & Apostolicum virum Papam Stephanum
 " qui misit Vicarium suum Honorium nomine Sanctæ Romanæ Eccle-
 " siæ Presbyterum Cardinalem , cui & tradidit potestatem ligandi at-
 " que solvendi , evellendi & dissipandi , ædificandi atque plantandi , si-
 " cuti moris est , quando per orbis partes Legati seu Vicarii a Sede
 " Romana mittuntur , & cum eo alios duos Cardinales Episcopos quo-
 " que jussit eum secum assumere , qui adhuc populo in fide rudi Epi-
 " scopos sive Ecclesias consecrarent ; *Et deinde cap. XI. sequitur : Ad-*
 " venientes itaque Cardinales invenerunt Regem in planitie Dalmæ ,
 " a quo cum magno honore & reverentia suscepti sunt . Tunc Rex
 " jussit congregari in eadem planitie Dalmæ omnes populos terræ &
 " Regni sui Igitur omnes congregati tam Latina quam & Sla-
 " vonica lingua qui loquebantur jussu Honorii Vicarii & Christianissi-
 " mi Regis Suetopelek per spatium dierum XII. Synodum fecerunt ...
 " Finita Synodo duodecima die per manus Honorii Vicarii & Cardi-
 " nalem , atque Episcoporum (*ex quibus verbis manifeste patet aliquos*
 " *Episcopos Dalmatiæ Synodo huic interfuisse*) coronatus est Rex , atque co-
 " ronatus more Romanorum Regum & facta est læritia magna in popu-
 " lo , & in universo Regno ejus . Post hæc jussit Rex ut consecrarentur
 " Archiepiscopi , unus in Salona , & alius in Diochia , similiter & Epi-
 " scopi plurimi consecrati sunt , & Ecclesiæ quæ destructæ erant , &
 " violatæ manebant , reædificatæ & consecratæ sunt deinde Mari-
 " tima in duas divisit Provincias : a loco Dalmæ , ubi tunc Rex mane-
 " bar , & Synodus tunc facta est usque ad Valdevino vocavit Croa-
 " tiam Albam , quæ & inferior Dalmatia dicitur , cui inferiori Dalma-
 " tiæ consensu Domini Papæ Stephani & Legatorum ejus instituit Sa-
 " lonitanam Ecclesiam Metropolim , sub cujus regimine has Ecclesias
 " statuit , videlicet Spalatum , Tragurium , Scardonam , Araufonam , quod
 " nunc est Castellum Jadra , Enonam , Arbuam , Absarum , Vegliam ,
 " & Epidaurum , quod nunc dicitur Ragusium ; item ab eodem loco
 " Dalma usque Bambalonam civitatem , quæ nunc dicitur Dyrrhachium ,
 " Croatiam Rubeam vocavit , quæ & superior Dalmatia dicitur ; & si-
 " cuti inferiori Dalmatiæ Salonitanam Ecclesiam constituit Metropolim ,
 " simili modo superiori Diocletanam Ecclesiam pro jure antiquo statue-
 " runt Metropolim , sub cujus regimine has Ecclesias declararunt , scilicet
 " Antibarium , Buduam , ECATARUM , Dulcignum , Suavium , Sco-
 " dram , Drivastum , Polletum , Sorbium , Bosonium , Tribunium , Za-
 " culmum . " Ita Diocleates qui in multis minus accurate scribens
 " corrigitur in notis a Joanne Lucio Dalmata , qui tamen seriem Epi-
 " scoporum Diocletanæ Ecclesiæ suffraganeorum intactam & sine censura
 " reli-

reliquit: quinimmo de Regno Dalmatiæ agens lib. II. cap. XIV. Diocleatem arguens de Regum, temporum, rerumque confusione, tamen in rebus de sua Metropoli relatis, utpote cæteris antiquiorem omnino spernendum non esse, asserit. Evenisse hæc circa medium Sæculum VIII. probabile est, attento præsertim Pontificis Romani nomine, siquidem ab anno 752. usque ad annum 772. in Sancti Petri Apostolica Cathedrala sederunt tres nomine Stephani appellati, Secundus scilicet, Tertius, & Quartus. *Quamvis* autem (ita Lucius in notis) *hec a Diocleate inexplorate scripta reperiantur, tamen cum unicus fuerit, ex antiquitate auctoritatem sumpsit, ab eoque authores relati ibidem errores, & equivocationes mutuati sunt.* Ex authoribus qui Diocleatis Historiæ nittentes Catharum dixere Diocleæ suffraganeum, fuit Marcus Orbinus, cujus verba, quæ pag. 211. suæ Historiæ Italicę scripta leguntur, hic afferuntur Latinitate donata: *Croatię Rubeg, quę Dalmatia superior etiam appellatur, assignata fuit Metropolis Ecclesia Diocleę, cujus suffraganei fuerunt Episcopus Antibarensis, Buduensis, Sorbiensis, Bosonensis, CATHARENSIS, Olchbinensis &c.* Ex Diocleatis autem autoritate, cui obsequitur ipse Orbinus, dum Catharum noscimus circa medium Sæculum VIII. adnumeratum inter Diocleæ suffraganeos, profecto ejus origo retrahenda non erit post Sæculi IX. medietatem, penitusque excludetur Orbini fabula de sortito per Episcopum Cathari nomine.

Ex Dioclea deinde, quam Samuel Bulgarorum Rex circa initia Sæculi XI. (ut referunt Historici Dalmatiæ) incendio consumpsit, Metropoliticum jus ad Salonam pertransfisse dicendum est, (ut ex Thomæ Archidiaconi Spalatenfis Historia mox dicemus) Catharensis Episcopus, cujus nomen ignotum nobis est, ad Provinciale Concilium in Ecclesia Spalatenfi, (cujus eo tempore erat suffraganeus,) evocatus anno 1030. naufragio periit.

Inter Episcopos Catharenses autem primum habere locum deberet (si Orbini assertis adhibenda fides esset) anonymus ille Præsul, qui Ascrivienfes novæ civitatis ædificatores, & Catharenses e Bosna profugos, dum de surgentis urbis nomine disceptarent, ad concordiam adduxit propositis sortibus, quæ nomen eligeretur. *Querebant Bosnenses* (ita Orbinus Latine expositus) *ut nova civitas ex diruta ipsorum patria Catharus vocaretur. Renuebant Ascrivienfes, ac deinde (ut ait Salonitanus) hortatu sui Episcopi de jaciendis nominum sortibus convenerunt.* Quisnam fuerit Salonitanus ab Orbino citatus divinare non licet, siquidem Thomas Archidiaconus Spalatenfis qui Pontificum Salonitanorum texuit Historiam, nullam de Cathari origine & fundatione in suis scriptis mentionem inseruit. Quum igitur Orbini enarrationi de fundato Catharo omnem prorsus fidem auferamus, consequens est, ut & anonymus Episcopus, qui fabulosæ sortitionis author dicitur, ex genuino Episcoporum Catalogo expungatur.

I. Primus itaque Cathari Episcopus ab Historicis memoratus enuntiandus erit ille, qui ad annum Domini MXXX. tragico sui exitus casu occasionem obtulit unde Episcopi superioris Dalmatiæ a subjectione Salonitanæ Ecclesiæ Apostolica autoritate eximerentur. Rem ex integro exponit Thomas Archidiaconus Spalatensis in Historiæ Salonitanæ cap. XIV. & XV. his verbis : „ Mortuo Paulo Archiepiscopo *Spalatenfi* substitutus est Dubralis anno Domini Millesimo Trigesimo temporibus Principum prædictorum. Factum est autem ut illis diebus convocarentur omnes Suffraganei Dalmatiæ ad Provincialem Synodum, quæ celebranda erat in Ecclesia Spalatensi. Episcopis autem superioris Dalmatiæ visum est, quod commodius suum possent iter peragere, si omnes uno navigio ducerentur. Tunc præparata navi, ex condicto accesserunt ad portum, & imponentes, quæ erant navigantibus necessaria, omnes fere Episcopi eandem navem conscenderunt, videlicet Catariensis, Antibarensis, Dulcinensis, & Suacensis. Cum autem circa insulas ventis impellerentur non multum adversis, ecce subito tempestatis turbo, mediis fluctibus, toto se fragore immergit, statimque attoniti nautæ, confusis clamoribus, ad armamenta velorum manus accurrunt apponere, annitentes vela deponere, ancoras projicere, ne navis in asperrima loca, quæ jam erant proxima, incideret. Sed antequam possent quidquam consulte agere, confestim navis arrepta in ficcum tota illisa est, intumescentibusque procellis, minutatim quassata est & confracta, sicque divino judicio miserales Episcopi, & omnes, qui cum eis erant, perierunt.

“ Tunc cives urbium prædictarum, missa relatione ad Summum Pontificem, (*erat is tunc temporis Joannes hujus nominis Papa XX.*) nunciaverunt de naufragio Episcoporum suorum suppliciter postulantes eximi a subjectione Ecclesiæ Spalatensis, satis probabilem prætendentes occasionem, quia periculosum illis erat tam remotam Ecclesiam visitare. Quamobrem Romanus Pontifex annuit petitioni eorum, omnesque Episcopos a Ragusio superius absolvit a vinculo, quo tenebantur antiquæ Metropolitanæ, statuitque novam Metropolim in civitate Antibarensi, & omnes Episcopatus prædictos ei subjecit. “ Hanc Archidiaconi enarrationem referens Joannes Lucius citatus superius lib. II. cap. XIV. Regni Dalmatiæ & Croatia, subdit : *Hec Archidiaconus de exemptione Antibarensis Ecclesiæ, sed quando id eveniret, non refert; reperitur tamen ipso antiquior Archiepiscopi Antibarensis declaratio, in qua fatetur suam Ecclesiam, Spalatensis Archiepiscopi consensu, in Archiepiscopatum erectam, quæ Archidiaconi relationem confirmare videtur.*

II. Grimaldus Episcopus Cathari enuntiatur in quodam codice ms.,

Liber *Ducalium* nuncupato apud Fratres Ordinis Prædicatorum de Catharo pag. 196. ibique alligatur ad annum MXC. Innotescit etiam ex quodam suo edicto, quod adhuc Cathari asservari traditur, nullis tamen Chronicis notis signato, quibus documentis, si fides adhiberi debeat, primus iste est in ferie Episcoporum Catharensium, qui proprio nomine agnoscat.

III. Urfacius Cathari Episcopus pro eo, quo Sanctum Tryphonem prosequeretur devotionis affectu *una cum Mele Priore, & Nobilibus Catharensibus, & simul Consiliariis Tumbam S. Arcangeli ad Ecclesiam S. Tryphonis* anno MCXXIV. solemnem donationis instrumento concessit. Huic Urfacii Episcopi & Nobilium Catharensium liberalitati accessit deinde aliud beneficium nova Communitatis lege pro Ecclesia S. Tryphonis statutum; anno enim MCCCXVI. Indict. IX. Die XXIII. mensis Aprilis in majori Catharensi Concilio ordinatum fuit, quod quilibet, cui quid per ullum testatorem in testamento fuerit legatum, exceptis heredibus defuncti, aut quibus legatum fuerit debitum, in quo defunctus sibi teneretur, debet solvere tres pro centenariis de toto illo, quod sibi foret legatum, dispensandos in reparatione seu edificio Ecclesie Sancti Tryphonis per Archidiaconos & Procuratores Ecclesie Sancti Tryphonis prælibatæ.

IV. Nicephorus hujus nominis Primus simul cum Dulchinenti, Drivastensi & aliis Episcopis suffraganeis consecravit Andream Luchesium Metropolitam suum.

V. Malo seu Mallonius, qui, ut ex documento apparet, anno MCLX. cuidam Presbytero Boiazze nomine abstulit administrationem Ecclesie S. Victoris.

VI. Nicephorus hujus nominis Secundus præfuit ab anno MCLX. ad annum MCLXXX. A Tribuno Veneto Archiepiscopo Ragusino ob inobedientiam excommunicatione percussus ejus mandatis obtemperare contempsit. Eapropter cum Metropolita Ragusinus ad coercendam ipsius contumaciam Alexandri III. Pontificis Maximi, qui eo tempore Beneventi commorabatur, auctoritatem implorasset, Nicephorus ad Desfam cognomento Nemagnam Rassiæ Principem confugit virum schismaticum, qui arrepta occasione bellum Ragusinis intulit, omnesque Regni sui Episcopos vetuit Ragusini Præfulis esse suffraganeos. Catharensis postea Ecclesia anno MCLXXVIII. Barensem Archiepiscopum in Metropolitam accepit, sub cujus jure in hodiernam usque diem perseverare dicitur, quamvis nulla erga ipsum Canonice Justitiæ signa innotescant.

Mirum profecto videri potest, Episcopum Catharensium, qui ex haud longi itineris naufragio a jurisdictione Salonitani Archiepiscopatus exemptus fuerat, postea Metropolitano Barensi in Apulia subiectum fuisse,

se, gravi sane tum ipsius Catharensis Episcopi, tum virorum ab eo ad Metropolitanum appellantium discrimine, incommodo, atque damno, ob Maris fretive Adriatici subinde pro re nata trajiciendi negotium periculose plenum aleæ. Circa hæc tempora martyrium compleverunt tres Sancti Cathareses a Schismaticis in odium Catholici dogmatis interfecti.

VII. Marius Catharensis Episcopus actis Concilii Lateranensis anno MCLXXIX. sub Alexandro Papa III. congregati subscripsit post Raynaldum Archiepiscopum Barensem Metropolitanam suam simul cum aliis Barensis Ecclesiæ suffraganeis.

VIII. Buccinus seu Buccius anno MCLXXXI. donationem Ursacii prædecessoris sui confirmavit pro Ecclesia Sancti Tryphonis, ac deinde anno MCIXC. sententiam dedit pro quodam Abbate S. Laurentii, ut constat ex documento chronica nota ejusdem anni signato.

IX. Micha Leonius Nobilis & Episcopus Catharensis obiit anno MCCV. ut signatum legitur in lapide sepulturæ ipsius in Ecclesia Cathedrali.

X. Sergius Leonius Michæ nepos hujus nominis Primus obiit anno MCCXIX. ut in emortuali ejus epigraphe notatur, quæ incisa visitur in pavimento Cathedralis Ecclesiæ.

XI. Blasius Episcopus Catharensis anno MCCXXI. consecravit Ecclesiam S. Mariæ de Funaro, quæ renovata fuerat. De hoc Episcopo mentio est in antiquis lectionibus Officii S. Tryphonis Martyris in quibus ita legitur: *Translatum est seu restitutum Caput S. Tryphonis Martyris Catharum de suburbanis Constantinopolis tempore Domini Regis Radoslavi, & Blasii Episcopi Catharensis anno a salutifera Nativitate Domini MCCXXVII. Decimo Quarto Kalendas Decembris.* De sacri hujus capitis ablatione ac subsequenti restitutione plura mihi quamvis diligenter inquirenti haurire non licuit.

XII. Deodatus Episcopus Catharensis anno 1242. solemniter consecratione insignivit Ecclesiam S. Georgii de Scopulo e regione Peraesti, ut notatum visitur in codicibus Ecclesiæ Catharensis.

XIII. Centiberius Donatus, Civis & Episcopus Catharensis, quo Ecclesiam administrante anno 1249. peracta fuit inventio & translatio Sanctorum trium Martyrum Catharensium, ut testantur antiquæ traditiones Ecclesiarum Ragusinæ & Catharensis. Brevem de his Martyribus mentionem agunt in prætermissis ad diem VII. Julii Antuerpienses Hagiographi, quorum sententia est tres hosce viros minime Sanctorum Catalogo esse adscribendos. Hæc sunt eorum verba pag. 451. Tom. II. mensis Julii: *Andreas, Petrus, Laurentius Epidauri martyres apud Ascrivium passi ex eodem Ferrarii penu (scilicet ex Catalogo Generali Sanctorum extra Martyrologium) deprompti sunt, ut qui marty-*

rium subierint anno 1249. Allegantur tabulae Ecclesiae Ragusinae, ubi corpora habentur. Admitto corpora ibidem haberi, quæro qua auctoritate eos ut Sanctos & Martyres Catalogo suo inseruerit Ferrarius, cujus fides nonnumquam vacillat? De eorum gestis nec verbum reperio, adeo ut, etsi vere Sancti essent, id solum a nobis dici posset, Ragusii, seu Epidauri honorari, quod hactenus, nec asserere, nec negare audeamus.

Plura & ad horum Martyrum gloriam maxime conferentia scripsit in libro, cujus titulus: *Storia di Raugia* pag. 35. Seraphinus Razzius Ordinis Prædicatorum, cujus enarrationem Italice exaratam ad Latinum idioma sincera fide deductam exhibeo.

Anno MCCXLIX. Cathari (Civitas est a Raugia in Orientem ad oram Adriatici maris quinquaginta circiter milliariibus distans) tres fratres Petrus, Andreas, & Laurentius martyrium subierunt, a familia Sagurovicchi Catharensi Rasciani ritus & dogmatis a Catholica fide aliena laqueo suffocati, & sine sanguinis effusione occisi, ac deinde in remoto loco sepulti, ad litus maris inter Catharum & Castrum Novum. Factum est autem post octo annos, ut quædam devota mulier de martyrio & sepultura horum trium Sanctorum virorum revelationem acciperet, mandatumque sibi audiret, ut ad Proviforem Cathari se conferens ipsi omnia significaret, simulque expeteret, ut ex deserto loco, ejus opera, tria illa corpora ad locum sacrum deducerentur. Accessit itaque mane facto optima fæmina ad Proviforem, eique ex ordine cuncta in visu sibi credita aperuit, qui mulieris simplicitatem ridens omnem prorsus fidem dictis denegavit. Quum autem animo turbata rediisset ad propria, iterum nocte insequenti eandem revelationem, simileque mandatum excepit, cumque Cælesti monito craftina die obtemperasset, renovata simplicitatis irrifione veluti somniatrix expellitur. Tertia autem nocte per visum admonita fuit, ut quum in patria ipsius verba panitus negligenterentur, Ragusium se conferret, atque urbis illius Rectoribus rem totam suæ visionis enuntiaret. Obsequuta est Divino mandato pia mulier, & quum facilem in Concilio Civitatis aditum obtinuisset, cuncta sibi revelata sincere patefecit. Fidem dictis adhibuerunt Ragusini, cumque triremem statim ad opus aptassent, impositis in ea nonnullis ex Clero, circa horam Vesperarum e portu solverunt, indeque appetente nocte ad connotatum sibi locum pervenerunt inter Castrum Novum & Catharum quadraginta circiter milliariibus a Raugia seu Ragusio. Quum autem ad locum appropinquarent, ecce apparuerunt prodigiosæ lampades super sacra corpora ardentes, quod ex inditio, ut ex triremi descenderunt, ibi terram effodientes tria sacra corpora penitus integra invenerunt. Accensis itaque cereis facibus, Sacerdotes sacra corpora humo ablata ad triremem deduxerunt, cumque inde discedere conarentur, nulla prorsus vi loco moveri potuerunt, quare

quare animo secum reputantes ne forte aliqua Reliquiarum pars in loco ubi jacuerant, relicta esset, ad foveam redeunt, ita esse invenerunt, susceptisque quæ remanserant sacris ipsis, felici itinere circa medium noctis Ragusium appulerunt. Mane facta sacra corpora totius Cleri, & exultantis populi frequenti comitatu ad Cathedralem deducuntur, ibique honorifico sepulcro pie condita fuerunt. Id autem memoriam proditum est; cereas faces, quæ longo tempore ad sacras Reliquias accensæ arserunt, nullam ponderis diminutionem sustinuisse; devota autem mulier domicilio & rebus ad vitam necessariis donata Ragusii stetit, ibique dies suos laudabiliter explevit. Catharenses peractæ rei nuntio per triremis Ragusina viros excepto, ad remotum locum sibi indicatum exploratores miserunt, qui limpidissimæ aquæ fontem e fovea ubi Martyres per octo annos quieverant, scaturientem invenerunt; seque ob incredulitatem pretiosis Reliquiis orbatos doluerunt. Eapropter in suæ culpæ redemptionem in ipso fontis loco Ecclesiam anno insequenti ad honorem Sanctorum Martyrum extruxerunt, quæ usque in hodiernam diem visitur, & in ea fons quocumque etiam siccitatis tempore indeficiens. Ragusini pariter ad ipsorum Martyrum honorem erogatis MCC. argenteis, quos ducatos vocant Ecclesiam in sua Civitate ædificaverunt, quæ S. Petrus appellatur, ad quam die VII. Julii ipsis Martyribus sacra accedunt solemni supplicatione indicta Rector & Consilium Civitatis, ibique Missæ sacrificio, aliisque Divini cultus intersunt Officiis.

XIV. Marcus Nobilis Catharensis electus suæ patriæ Episcopus Urosio hujus nominis Primo Regi Servia acceptissimus fuit, floruitque circa annum Domini MCCLXX. Anathematis vinculo irretitos esse declaravit eos, qui violenter, aut occulte bona detinerent ad Ecclesiam S. Lucæ de Catharo spectantia. Episcopi hujus memoria adhuc visitur lapidi incisa extra Ecclesiam S. Pauli.

XV. Dumpinus seu Dompnio Episcopus Catharensis anno 1289. Balduino Drago rogante magnificam Ecclesiam in honorem S. Nicolai ædificatam solemni consecratione decoravit, multaue edidit vigilantia & zeli sui argumenta. A Joanne Papa XXII. (ut notatum legitur in regestis Bullarum ipsius Pontificis) Indulgentiam plenariam Romæ degens in articulo mortis obtinuit die XXX. Januarii anno 1324. cui etiam *pauperi & indigenti* (ita notant regesta Pontificia eleemosinarum) *Romanam Curiam sequenti* subsidia pecuniæ vestiumque elargita est Camera Apostolica die IV. subsequentis Februarii. Mox (ita sequuntur citata eleemosinarum regesta) die XX. Martii ejusdem anni eidem Episcopo pro emendo libros Missalem & Breviarium cum non haberet, & pro subsidio expensarum in recedendo ad partes suas dati fuerunt Floreni XX. auri. Anno autem 1325. die XXI. Decembris a
Ro.

Romano Pontifice Apostolicus Delegatus simul cum Triburenſi Episcopo inſtituitur, ut Pallium assignaret & traderet Archiepiſcopo Ra-
guſino. Hunc e vivis exceſſiſſe anno MCCCXXVIII. ſcribit Ughellus,
quo anno ad obedientiam Episcopatus Catharenſis revocatus fuit Do-
minicus Abbas S. Georgii refractarius, ut patet ex documento quod Ca-
thari aſſervatur.

XVI. Poſt obitum Dumpini ſeu Dompni Episcopi Catharenſis Jo-
annes Papa XXII. Sergium Canonicum & Archidiaconum Catharenſem
eidem Sedi præfecit, deditque ei litteras promotionis ſuæ die XX. Au-
guſti anno MCCCXXVIII. Quum autem a Landulfo Archiepiſcopo
Barenſi fuiſſet in eo Episcopatu intruſus Joannes de Viterbio vir Apo-
ſtata, Sergius canonicè electus Episcopus ab omni juridiſſione Archie-
piſcopi & Capituli Barenſis exemptus fuit virtute Apoſtolici diploma-
tis, quod ſignavit laudatus Pontifex die XII. Decembris eodem anno
MCCCXXVIII. qua etiam die per Apoſtolicas litteras Antibarenſi, &
Raguſino Archiepiſcopis atque Pharenſi Episcopo commiſſum fuit, ut
Sergium Episcopum contra omnes Landulfi Archiepiſcopi Barenſis co-
natus tuerentur, idemque ipſa die mandatum fuit de Archidiaconatu
Catharenſi vacato per promotionem antediſti Sergii. Avenione degens
in Romana Curia anno MCCCXXX. die XV. Januarii indulgentiam
XL. dierum conceſſit iis, qui certis ſtatutis diebus Eccleſiam S. Sal-
vatoris Venetiarum viſitarent, vel ad ejus ſubſidium manus adjutrices
porrigerent, ex cujus documenti autographo, quod in eodem S. Salva-
toris Monasterio aſſervatur, ſicuti ex aliis diplomatibus corrigendus eſt
Ughellus qui hunc Episcopum Bergium appellat. Anno MCCCXXXI.
quum nondum in ſua Eccleſia receptus fuiſſet, ad Episcopatum Polen-
ſem translatus fuit ab eodem Joanne XXII. qui deinde die XII. Ju-
nii ejusdem anni Joanni Cardinali S. Theodori Legato Apoſtolico man-
davit, ut abſolveret cives Catharenſes a cenſuris, quibus irretiti erant,
eo quod Sergium Episcopum, licet de Cathari civitate oriundum reci-
pere recuſaſſent, ac inſuper Uroſius Raſſiæ Rex quemdam ejusdem Ser-
gii Vicarium carceri mancipaſſet, quibus de cauſis Pontifex ipſum Ser-
gium ad Polenſem Eccleſiam tranſtulerat. Deceſſit deinde Avenione
Sergius Episcopus Polenſis anno MCCCXLII.

XVII. Malliciates ſub Joanne Papa XXII. Catharenſis Episcopus
Notitiam concinnavit *Urbis & Orbis*, cujus MSS. exemplaria aſſervan-
tur in codicibus Vaticanæ Bibliothecæ ſignatis 2923. & 2986. Vulga-
ta deinde fuit in Appendice ad Opus Geographicum Tomo II. Anti-
quitatis Eccleſiæ Illuſtrata ab Emmanuele a Scheltrate Typis Roma-
nis editæ anno 1697. In ea autem notitia pag. 761. ſic legitur. *Ar-
chiepiſcopus Barienſis hos habet ſuffraganeos Botuntinum, Melphitenſem,
Juvenacenſem, Rubenſem, Salpenſem, Cannenſem, Polignanenſem, Catha-
renſem,*

rensem, iste est M. (idest Malliciates) a Raschia, Savellinensem, Hener-
vinensem, Cupsanum. Additur in nota marginali : Hinc constat hanc no-
titiam scriptam fuisse ab Episcopo Catharenfi , idque tempore Joannis
XXII.

XVIII. Thomas Episcopus Dulchinensis translatus fuit ad Ecclesiam
Catharensis anno MCCCXXXIV. die XII. Novembris, ut notant re-
gesta Vaticana.

XIX. Sergius hujus nominis III. Episcopus Catharensis enuntiatur
in regestis Vaticanis ad diem XI. Martii anni MCCCXLIV. quod ob-
tinuerit litteras promotionis suæ gratis.

XX. Bartholomæus Catharensis Ecclesiæ Episcopus translatus fuit ad
Traguriensem Episcopatum anno MCCCL. Ita Ughellus cujus autho-
ritati fidentes Bartholomæum inter Antistites Catharenses adnumera-
mus, sicuti & Seraphici Ordinis alumnum dicimus ex unica Wadinghi
assertione, qui ipsum Minoritico instituto nomen dedisse affirmat. Cæ-
terum quam multi ex Ecclesiasticis Laicisque scriptoribus illustrem de
Bartholomæo Traguriensi Episcopo mentionem agant, & inter eos Ray-
naldus in annalibus Ecclesiasticis ad annum 1354. Bartholomæum E-
piscopum Traguriensem enuntiet Innocentii Papæ VI. ad Stephanum
Rassiae Regem summa cum potestate Legatum, nemo tamen, (quod
sciam) ipsum Catharensi Ecclesiæ præfuisse scribit, ipseque Wadingus
qui de eodem Traguriensi Episcopo, & Regi Stephano *pro meritis suis*
familiariter noto & accepto multa affert, & Pontificiam exhibet episto-
lam ad ipsum Avenione datam, nullibi tamen ipsum dicit Catharen-
sem Ecclesiam administrasse; quamvis ceteroquin consuetum illi sit o-
mnes Episcopatus enuntiare, ad quorum regimen assumpti fuerunt Mi-
noritæ. Sed & in Indice Typographico annalium ad verbum Catharo
duos tantummodo recenset Duynum, & Raymundum ex Seraphica fa-
milia Catharenses Episcopos. Rem majori luce donabunt monumenta,
si quæ supersint Catharensis Archivi.

XXI. Adam ex Episcopatu Arbenfi in Dalmatia translatus fuit ad
Ecclesiam Catharensis anno MCCCL. die XXIII. Julii, quam cum
per biennium administrasset, mortalitatem exiit anno MCCCLII.

XXII. Duynus seu Domnio, qui in quodam privilegio Regis Uro-
sii pro Monachis Rutazzi ad annum MCCCLXX. lato, & Ragusii a-
pud Patres S. Jacobi asservato appellatur Dumona, assumptus fuit ex
Ordine Minorum a Clemente Papa VI. anno MCCCLI. ad Episcopa-
tum Resinensem; deinde anno insequenti MCCCLII. ab eodem Ponti-
fice Ecclesiam Catharensis obtinuit. Controversias habuit cum civi-
bus Cathari anno MCCCLXVII. eo quod *super laicos judicare, & sen-*
tentias dare præsumebat; quapropter ut ea jurgia cessarent, decretum
fuit, & in statutum Civitatis redactum, *ut Episcopus non possit dare*
sen-

sententiam super Laicum sine juratis Judicibus Civitatis ut legitur in Statuto Catharenfi pag. 241. Quum autem eo tempore bellum vigeret inter Ludovicum Pannoniæ Regem, & Rempublicam Venetorum, Victor Pisanus Venetæ Classis Imperator cum duo de triginta rostratis navibus (ut refert Petrus Justinianus lib. V. suæ Historiæ) ad Catharum oppugnandum, quod olim Ascrivium appellabatur, in intima Illyrici maris parte situm transcendit; Erat tum id Oppidum in Ludovici Pannoniæ Regis potestate, ejusque valido presidio firmatum, tentatique primo oppidanorum animi, qui ferociter, minis probrisque additis, superbum responsum dederunt. Ira ob id accensus Pisanus admota classe expositisque in terram copiis urbem statim aggreditur, tantaque strenuitate a Venetis dimicatum, ut momento temporis urbs occuparetur, arx quoque in deditioem venit, prædaque ingens parta militem navalemque turmam ditavit. Pretiosior autem ingentis prædæ portio fuit venerabile S. Tryphonis Crus, quod a Victore Pisano in ea expugnationis clade sublatum Venetiis in Paræciali S. Fantini Ecclesia depositum fuit. De sacro Offe recuperando iteratas identidem ad Venetiarum Dominium preces obtulerunt Catharenfes, verum cum summa esset priscorum Venetorum pietas erga sacras Reliquias, constantes semper repulsas exceperunt. Patet hoc ex S. C. diei XIII. mensis Julii anni MCCCC. quo Catharenfibus Legatis publici animi sensus aperti fuerunt. Ad XII. multa enim erant Legationis argumenta.

Item l'è qui à San Fantin una gamba de Missier San Triffon, la qual tolse in Cataro in tempo della nostra frusada Missier Vettor Pisani, si che suplichemo la vostra Eccelsa Signoria che ve piaqua degnarse di concederne, che noi la portiamo in Cataro in la Chiesa di San Triffon, la dove la stette anticamente.

Item hic in S. Fantini Ecclesia aservatur Crus Domini Sancti Tryphonis, quod tempore expugnationis Catharo abstulit Dominus Victor Pisani, eapropter rogamus Excelsam Vestram Dominationem, ut dignetur nobis permittere quod ipsum in Patriam referamus ad Sancti Tryphonis Ecclesiam, ubi antiquitus aservabatur. Respondemus quod alias

similis requisitio facta fuit nostro Dominio per alios suos Ambaxatores, quibus respondimus pro certa & rationabili causa non poteramus eis complacere, & sic ad præsens ejus respondimus, quod pro bona & honesta causa non possumus eis complacere.

Nec multis inde transactis, cum Catharenfes cives metu Turcarum in angustiis positi civitatem suam voluntaria deditioe in jura Venetorum addixissent (annum novimus MCCCCXX. ex publicis Monumentis) primus pro Venetis Rector Catharo datus fuit Antonius a Bocculis Nobilis Venetus, qui Catharenfes gravi inopia laborantes cum de proprio vixisset, ab iis quasi pignus mutuatae pecuniæ quasdam S.

Try.

Tryphonis reliquias, & aliquos Calices accepit, secumque in patriam redux detulit. Hasce etiam sacras res eodem, quo enuntiatum sacrum crus, tempore expetierunt Catharense, quibus reposuit Senatus posse eos agere, ut eas repeterent, ac ut id facilius possent certa eis salis summa largita fuit, ut congesta ex ejus venditione pecunia Reliquiæ recuperarentur.

Ita supralaudatus Nanius in secunda editione opusculi de duobus Imperatorum Rasciæ nummis, ubi pag. LXII. & Catharensum petitiones, & responsa exhibet Veneti Senatus.

Ad VII. Item avanti mandaffi-
mo all' Eccelsa Vostra Signoria li
Ambasciatori, per la qual Amba-
sciata ne prestò danari Missier An-
tonio delle Boccole, per li quali
denari lui tolse alcune Reliquie &
Calici di San Triffon si che supli-
chemo la Vostra Eccelsa Signoria
che voi dobbiate subvenir con que-
sto, & farne render queste Reli-
quie.

Ad VII. Item misimus olim Ex-
celse Vestre Dominationi Legatos, cu-
jus Legationis causa pecuniam nobis
mutuatus est Dom. Antonius a Boccu-
lis, & ob hoc abstulit nonnullas Re-
liquias & Calices S. Tryphonis;
ideo rogamus Eccelsam Dominatio-
nem Vestram, ut in hoc subveniens
nobis Reliquias hasce restitui jubeat.
Respondemus, quod, sicuti ipsi sciunt,
Antonius a Bocculis mutuavit ipsos

denarios de suis propriis denariis, de quibus denariis nolumus nos impe-
dire, quia sunt Filiorum suorum, sed ipsi possunt ad exactionem dicta-
rum rerum, prout eis placet, providere, sed ut cognoscant optimam in-
tentionem nostram erga eos, mandabimus Provisori nostro Cathari, quod
pro exactione dictarum rerum, debeat dare Communitati predictæ de nostro
sale, deinde sacchos ducentos quod poterunt vendi facere, & de denariis
extrahendis de dicto sale exigent Reliquias, & calices predictos. Num au-
tem & Reliquiæ & Calices recuperatæ deinde fuerint, incompertum.

XXIII. Stephanus de Nigris Venetus Ordinis Servorum B. Mariæ
Virg. Episcopus Catharense memoratur a Giannio Ordinis Servorum
Historico in Annalibus ad annum 1348. ex Raphaelis Matthæi Com-
mentariis. Verum cum in regeſtis Veneti Monasterii S. Mariæ Servo-
rum mentio de ipso Stephano habeatur ab anno 1368. usque ad annum
circiter 1380. probabilius est circa hæc tempora Ecclesiam Catharen-
sem administrasse, siquidem ab anno 1353. usque ad annum 1416. U-
ghellus nullum exposuit Cathari Episcopum.

XXIV. Joannes de Duracio Ordinis Prædicatorum Cathari (ut tra-
ditur) Episcopus renunciavit dignitati anno 1391. ut severiorem in-
stituti sui disciplinam, quæ tunc temporis in Cœnobio S. Dominici Ve-
netiarum reſloruerat, amplecteretur. De eo ita scribit B. Thomas An-
tonii Senensis in sua *Historia Discipline Regularis*, instaurata in Cœno-
biis Venetis Ordinis Prædicatorum. Venit etiam ibidem quidam R. P.

F. Johannes de Duracio de Provincia Dalmatię, qui Episcopatus renuntiavit odore observantię regularis attractus. Piissime reliquos vitę suę annos in eodem S. Dominici Cœnobio transegit, ac virtutibus clarus migravit ad Cœlum, quem nonnulli Scriptores titulo Beati decorare non ambigunt. Illustrem de ipso mentionem habent Ambrosius Tægus par. II. in appendice; Pius par. II. lib. III. Fontana Monum. Domen. ad annum 1397. quorum tamen nemo Ecclesię nomen exhibet, cui pręfuit. Quamvis autem ab Historicis Episcopatus ipsius qualis fuerit, non memoretur, attamen ex antiqua traditione, & vetustis memoriis eum sibi vindicat Ecclesia Catharensis.

XXV. Antonius de Bitonto cujus mentio extat in lib. solut. Prælator. sub Alexandro V. anno MCCCCX. die X. Februarii. Obiit anno MCCCCXX. iisdem ferme diebus, quibus Civitas Cathari se se in jura Venetę ditionis reposuit voluntaria deditione, cujus instrumentum confectum fuit die XV. mensis Martii recipientibus ipsam civitatem sub obedientia & gubernatione Ducis & Domini Venetiarum Nobilibus Viris Albano Baduario & Rosso Marino Syndicis & Procuratoribus ad hoc a Senatu Veneto constitutis. Possessionem civitatis oblatis sibi clavibus excepit Petrus Lauredano Venetę Classis Imperator ejusdem anni die XXV. mensis Julii, ut patet ex documento, quod Cancellarius Communitatis subscripsit, & in actorum codicem redegit.

“ MCCCCXX. die XXV. Mensis Julii. Cum die præscripta facta
 “ solemni processione, & elevatis insignis Beatissimi S. Marci super
 “ platea civitatis Cathari, & in Castro civitatis ejusdem ad honorem,
 “ excellentiam, & statum Illustrissimę & Excellentissimę Ducalis Dominationis Venetiarum, & celebrata Missa solemni in Ecclesia Cathedrali S. Tryphonis & facta laude ad honorem & statum præfatę
 “ Illustrissimę Dominationis, Magnus ac Victoriosus vir Dominus
 “ Petrus Lauredano pro Serenissimo ac Excellentissimo Ducali Dominio Venetiarum honorandus Capitaneus Gulphi, & totius exercitus
 “ terrestris præfati Illustrissimi Domini in partibus Dalmatię & Albanię exposuit egregiis viris Dominis Comiti, Judicibus & Secreto
 “ Consilio, & Additioni datę dicto Consilio Cathari per circumspetum virum Dominum Joannem de Luxia Notarium & Syndicum
 “ præfatę Ducalis Dominationis, ut patet in publico instrumento scripto per Paulum D. Vanis de Monte Elbaro juratum Cancellarium,
 “ Communitatis Cathari, in præsentis Millesimo & Indictione & die
 “ XIII. Mensis Maji secrete & in Cancellaria Cathari. Nunc autem,
 “ quia Deo Duce de inimicis præfatę Ser. Dominationis nullatenus est
 “ dubitandum, præstare debeat sacramentum fidelitatis super Reliquiis
 “ S. Tryphonis, ut moris est, præfato Magnifico Domino Capitaneo
 “ recipienti nomine præfatę Illustriss. Dominationis Ducalis. Quibus
 expo-

“ expositis egregius vir Dominus Paulus de Bucchia tenens locum Co-
 “ mitis tunc in dicta Civitate Cathari, & omnes Consilarii Majoris
 “ Consilii, & alii de adjuncta pro se, & aliis Nobilibus dictæ Civi-
 “ tatis, Popularibus, Comitativis, & Districtualibus ejusdem Civitatis
 “ Cathari præfatæ, præsentatis præfato Domino Capitaneo recipienti
 “ nomine prælibati Illustriss. Domini Venetiarum clavibus ipsius civi-
 “ tatis, & castri; omni meliori modo, via, jure & forma, quibus
 “ melius & validius potuerunt, & possunt, juraverunt ad Sancta Dei
 “ Evangelia corporaliter manibus tactis Reliquiis S. Tryphonis, quod
 “ præfati Dominus Comes, Judices, Secretum Consilium, & Additio
 “ data Consilio suprascripto, ac Majus, omnes Nobiles Civitatis præ-
 “ fatæ promittentes pro se, ex tota Communitate Cathari, ac Comi-
 “ tativis, & Districtualibus ipsius Civitatis, quod erunt perpetuo le-
 “ galissimi ac fidelissimi Sereniss. & Excell. Principi ac Domino Do-
 “ mino Thomæ Mocenico D. G. inclito Duci Venetiarum &c. & suæ
 “ Sereniss. Dominationi eisque fidelitatem, amorem, & devotionem,
 “ perpetuo continuis temporibus observabunt, omnique tempore tracta-
 “ bunt, & procurabunt utilitatem, commodum & honorem, statum &
 “ augmentum, prælibati Illustriss. Dom. Ducis, & suæ Ser. & Excell.
 “ Ducalis Dominationis Venetiarum, & si quo tempore senserint, vel
 “ notitiam habuerint per se, vel alios quovis modo forma & colore,
 “ vel ingenio quod quidquid fieret, vel tractaretur, vel procuraretur in
 “ damnum & detrimentum prælibati Ser. Dom. Ducis, vel sui Illu-
 “ striss. Domini Venetiarum toto posse obviabunt prædictis, & da-
 “ bunt operam cum effectu per se, vel Nuncios speciales, quam ci-
 “ tius poterunt notificandi & propalandi prædicta præfato Illust. Dom.
 “ Dom. Duci & successoribus suis, aut præfatæ Illustr. Dominationi
 “ Venetiarum, & quod numquam verbo vel opere tractabunt, procu-
 “ rabunt, & operabuntur, nec tractare, procurare, aut operari præsumant
 “ aliquid, quod sit vel esse possit contra statum, utilitatem, commo-
 “ dum, & honorem prælibati Ser. Dom. Ducis, & sui Illustriss. Du-
 “ calis Domini Venetiarum. Actum Cathari in dicta Ecclesia Sancti
 “ Tryphonis præsentibus nobilibus & sapientibus viris Paulo de Buc-
 “ chia hon. Comite Civitatis Cathari, Marino de Bisantis, & Drago-
 “ ne de Dragonibus juratis iudicibus, ac Matthæo de Bisantis, ac Ba-
 “ filio de Bisantis juratis Auditoribus; nec non venerabilibus viris Do-
 “ minis Luca de Ratislava Archidiacono, & Nicolao de Mexa Ar-
 “ chipresbytero, Domino Nicolao qu. Domini Tryphonis Marci Dra-
 “ gonis, & Domino Nicolao Dom. Pauli de Bucchia Canonicis dictæ
 “ Ecclesiæ S. Tryphonis, & pluribus aliis Nobilibus dictæ Civitatis,
 “ & Presbyteris, & Popularibus ibidem existentibus, in quorum o-
 “ mnium testimonium, ac majoris roboris firmitatem, nos Comes, Ju-
 “ dices,

“ dices, Confiliarii, ac Additio universæ Civitatis Cathari, iussimus sigillo dicti nostri Comitatus appensione muniri.

“ Ego Jacobus Antonius Lug. Cancellarius Magnificæ Communitatis Cathari superscripta omnia, aliis impeditus extrahi feci, auscultavi, & in fidem me subscripsi.

Quoniam vero in relato documento nullatenus memoratur Urbis Episcopus, verisimile est Antonium de Bitonto Episcopum, ante diem confecti instrumenti mortalitatem exuisse.

XXVI. Fr. Raymundus de Viterbio Dalmata Minorita, Ordinis sui Provinciæ primum præfuit, mox anno 1418. Custos Catharense Sancti Francisci Cœnobium rexit, cuius merita noscens Martinus Papa V. ipsum anno 1421. die 15. Augusti Cathari Episcopum declaravit.

XXVII. Leguinius in Orientis Sacri Tomo III. texens seriem Episcoporum Argolicensium Siguntanensem affert Episcopum Larinorum, qui Sanctissimi Petri Nauplii & Argorum Episcopi reliquias pretiosas ab urbe Argis Nauplium, ubi Episcopalis sedes erat, transtulit anno 1421. Episcopum hunc cum sic nuncupatum legisset in chronico brevi, quod post Michaelis Ducæ historiam Græce Latineque Parisiis editum est anno 1651. censuit vir eruditissimus nomen ibi a scriptore Græco mendose exaratum esse, & cum Bulliando putat legendum esse Secundum Nani, gens quippe Nannorum apud Venetos celebris est. Rem acutigerunt Clarissimi Viri, siquidem ut ex publicis Venetiarum regestis innotescit, Secundus Nani biennio ante ad Argolicensem Ecclesiam, quæ tunc temporis cum Naupliensi unita erat, assumptus fuit. S. C. ejus electionem afferens exhibemus.

“ MCCCCXVIII. Die I. Martii.

“ Infrascripti fecerunt se scribi ad probam Episcopatus Argolicensis.

“ Ven. Vir D. Presbyter Secundus Nani Civis Venetus electus per Capitulum in Episcopum Argolicensem de consensu & voluntate etiam habitatorum Neapolis Romanicæ.

“ Ven. Vir D. Presbyter Franciscus Premarino qu. Ranutii qu. Nicolai S. Pauli.

“ Ven. Vir Presb. Petrus Nigro Plebanus S. Sophiæ.

“ Ven. Vir Fr. Clemens de Renerio qu. Nicolai Prior S. Crucis de Padua.

Episcopatum Secundo Nani contulit Martinus V. eumque deinde instituit Apostolicum Commissarium, qua authoritate fultus anno 1419. die I. Junii in civitate Signiæ decretum edidit, quod ibidem asseveratur. Anno deinde 1425. translatus fuit ad Episcopatum Catharensem, ubi residens constitutiones nonnullas sui Canonici Capituli ordinaria

ria autoritate approbavit die 25. Mensis Aprilis anno MCCCCXXVII. Constitutiones ipsas, quæ ipsius Capituli statum clare ostendunt, exhibemus.

Exemplum Confirmationis Constitutionum quarundam Reverendissimi Capituli, Dominorum Canonorum Ecclesiæ Cath. existens ex Privilegio olim Reverendiss. Dom. Nani Episcopi Catharen. in pergamina scripto manu infra scripti Notarii, & tribus Sigillis pendentibus munito existente in Cæstastico prædicti Reverendiss. Capituli fideliter completum fuit ad futuram rei memoriam per me Petrum Grubognam Publicum Apostolica auctoritate Notarium, & ejusdem Ecclesiæ & Capituli Canonicum, & Archidiaconum.

Secundus Nani, Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Catharen. Universis, & singulis præsentem Institutionem, Constitutionem, & Consuetudinem antiquorum inspecturis salutem in Domino sempiternam &c. Ad vestram omnium notitiam deduci volumus qualiter coram nobis Ven. Domini Canonici, & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis S. Tryphonis Catharensis Diocesis personaliter constituti humiliter supplicarint, ac devote petierint, ut antiquam consuetudinem præfatæ Ecclesiæ Cathedralis infra scriptam conservatam usque in hodiernum diem, ac ipsorum Canonorum Institutionem per prædictos Canonicos numero duodecim ordinatam, & electionem per Capitulum Canonorum fiendam, pro ut Juris ordo præcipit, & firmiter, ac inviolabiliter observari facere in perpetuum pro bono pacis, ac ipsorum Canonorum, & Capituli conservatione dignaremur, quatenus tenor talis est.

In Christi Nomine Amen. Anno ejusdem Nativitatis millesimo quadringentesimo vigesimo septimo Indictione 5. die vigesima quinta Mensis Aprilis tempore Sanctissimi Domini Nostri Domini Martini Divina Providentia Papæ V. Ad futuram Rei memoriam Nos Nicolaus Mexarchi Diaconus, Michael Ulandi Batche Archipresbyter, Presbyter Joannis Palme, Presbyter Nicolaus qu. Tryphonis Marci Dragonis, Presbyter Nicolaus Bucchia, Presbyter Dominicus Clissani, Diaconus Joannes qu. Domini Tryphonis Bucchia, Presbyter Marinus de Pasqualibus, Presbyter Michael Urachien, Presbyter Tryffon Pautini, Diaconus Vincentius de Pasqualibus, Clericus Joannes de Dragonibus, & Clericus Petrus Bucchia Canonici S. Tryffonis, & Cathedralis Ecclesiæ Catharensis. Ad sonum Campanæ congregati, & nemine inter nos discrepante pro salubri statu, honore & commodo nostræ Ecclesiæ considerantibus, ut cultus pacis & Justitiæ vigeat inter nos & ut curam gerere solitam teneamur ad ipsam Ecclesiam, libenter dirigimus actionem mentis nostræ desideriis interiorius optantes, ut status ipsius sic salu-

salubriter, & utiliter dirigatur, & conservetur pacifice; qui Canonici, & Clerici ipsius Ecclesiæ in fide, & devotione persistentes in Tabernaculis fiduciæ ut sedeant, & in requie opulenta quiescant, considerare volentibus hætenus inter nos de nove promovendis ad sacros Ordines, tam in Ordine Subdiaconatus, quam Diaconatus, quam & Præbyteratus, quia nulla erat eis certa portio in jus Ordinibus assignata; ob hoc multoties varias, & diversas, ac illicitas contentiones faciebant. Nos vero volentes obviare scandalo, & variis contentionibus, & ut pace, & concordia perpetua perfruamur, antiquam consuetudinem prælibatæ Ecclesiæ confirmantes, ac institutionem, & constitutionem irrefragabilem, & irrevocabilem inter nos duximus statuere perpetuis temporibus duraturam sub certis pœnis inferius annotatis, videlicet ex nunc quicumque fuerit Canonice assumptus in Canonicum inter nos, & in numero duodecim congregatus, & de cætero, de tempore futuro nullam partem habeat nisi prius promoveatur ad Ordinem sacrum, & promotus ad dictum Ordinem habeat pro parte, & in parte pro præbenda sui Canoniciatus yperperos duodecim assignatos per Canonicos, & exinde si aliquid veniet in parte, volumus, ut participet sicut cæteri Canonici, & aliter si non pro qua parte seu præbenda assignata eidem ex tunc ipse Canonicus incipiat residere in Ecclesiam antedictam, videlicet celebrari faciat, & servire in omnibus sicut cæteri Canonici residentes in Divinis Officiis. Et quia rationabile est, & equitati consonum, ut Ecclesiasticis stipendiis sustententur Clerici, & Capellani, maxime qui laborant in verbo, & doctrina; idcirco non immerito etiam duximus statuendum, ut quicumque fuerit de Capellanis, sive Clericis nostræ Ecclesiæ præsentatus per nos, seu per Successores nostros, qui pro tempore erunt ad supradictos Ordines Sacerdotales, habeat yperperos 25. non ultra, ut ipsi in Divinis teneantur devote, & reverenter in prædicta Ecclesia suum officium exercere; ut qui consolationum consortium appetunt, & passionum participium non recusent. De prædictis vero Capellanis volumus quod sint in numero, nunc, & in futuro quatuor, qui eligi semper debeant a Canonicis prædictis si debitum suum in Divinis Officiis non fecerint in prædictam Ecclesiam præsentantes, & futuri Canonici ejusdem Ecclesiæ supradictæ cassari possint, eligere autem, & cassare prædictos sit semper in voluntate, & libertate præfatæ Ecclesiæ Canonicorum. Item volumus etiam, ut quicumque ex nunc de nostris Canonicis diem clauderet extremum partem suam, idest introitus, & redditus, proventus, ac fructus ipsius anni sit in potestate, & voluntate sua per totum mensem Septembris, si ipse discederet post Calendas Martii, & si ante supradictum terminum diem clauderet, habeat illud, quod contingit sibi usque ad supradictum terminum, si qua debita forent, & ultra nihil percipiat. Et quia mul-

toties

toties ex hoc scandala inter Canonicos evenerunt hoc idem volumus , & servari in Capellanis ; Item volumus , & ordinamus , ac affirmamus numerum duodecim Canonicorum , quod in Ecclesia prædicta non eligantur plures duodecim , nec assumantur quod his retroactis temporibus duo ultra numerum duodecim antedictum creati fuerunt in Canonicos . Idcirco volumus , quod si aliquis de prædictis Canonicis discederet , nullus eligatur , nec assumatur in Canonicum sed numerus duodecim remaneat , & conservetur secundum antiquam consuetudinem conservatam in Ecclesia antedicta , in quo numero dicimus esse Canonicos Archidiaconum , & Archipresbyterum , qui duo cum aliis decem faciunt numerum duodenarium . Item volumus , & ordinamus , quod omnes electi per Capitulum Canonicorum in Archidiaconum , in Archipresbyterum , ac in Canonicum nostræ Ecclesiæ Cathedralis , & per confirmationem Dom. Episcopi Catharen. sortiatur effectum suum , aliter vero electus , factus , vel creatus in Canonicum non per viam electionis Canonicorum locum inter Canonicos non teneat , nec pro Canonico reputetur , & incurrat in pœnam inferius annotatam : Item volumus , & ordinamus , quod si aliquis de nostris Canonicis vellet facere permutationem cum aliquo , vel denunciationem , quod non possit absque licentia Dom. Episcopi Catharen. , & consensu Canonicorum . Et si vellet permutare , vel denunciare , quod non possit nisi in manibus Supradictorum , alioquin incurrat in pœnam , quæ inferius continetur ; Et quia in omnibus Ordinibus seu statutis ordinatis pro tempore , transgressoribus imposita non fuisset certa pœna , & sic quod multa maturitate digestum fuerit , & tractatum uno solo verbo destrui potuisset ; ideo volumus , quod quicumque contrafecerit , supradictis suis beneficiis privetur , ac excommunicetur , & nihilominus non sortiatur effectum suum .

Unde Nos Secundus Episcopus antedictus gratiose suscipientes præscriptam supplicationem tamquam nobis humiliter ac devote perreçtam , necnon ipsam Institutionem , Constitutionem , & antiquam Consuetudinem , tamquam justam , honestam , & rationabilem duximus ratificandam , confirmandam , & inviolabiliter in perpetuum observandam esse , prout superius ad literam annotatur . Si quis autem contra ipsam Institutionem , Constitutionem , & antiquam consuetudinem attentare præsumperit tamquam a via veritatis , & justitiæ transgressor ultra supranotatam pœnam Omnipotentis Dei , & Beatorum Apostolorum Petri , & Pauli indignationem , ac nostram æternam maledictionem se noverit incursum . Et hæc omnia celebrata fuerunt de consensu , & voluntate omnium Supradictorum Canonicorum . In quorum omnium , & singulorum fidem , certitudinem , & evidentiam , tenore præsentium , Privilegium prædictum , institutionem , constitutionem , & consuetudi-

nem

nem per Secretarium, & Publicum Cancellarium nostrum in hanc formam publicam redigi facimus, & nostro majori Pontificali solitoque Sigillo iussimus appensione muniri.

Datum in Aula nostri Episcopalis Palatii præsentibus Nobilibus Viris Domino Paulo de Bucchia, Domino Nicolao de Passara, & Domino Drachone qu. Domini Marci de Drachonibus, & quampluribus aliis, ac etiam ad omnium, & singulorum superscriptorum ampliorem fidem consueti totius Capituli Cathedralis Ecclesiæ S. Tryphonis solitique sigilli supranotati Canonici duxerunt appensione muniri.

L. S.

Subscriptio.

Ego Baptista filius qu. Marci Bruni de Venetiis Imp. auctoritate Notarius, ac Judex Ordinarius, necnon ad præsens Reverendissimi in Christo Patris, & Domini Domini Secundi Nani dignissimi Episcopi Catharensis Secretarius, & Publicus Cancellarius omnibus suprapositis interfui, & de mandato prædicti Domini Episcopi, ac etiam ab omnibus dictis Ecclesiæ Canonicis rogatus fideliter scripsi, & publicavi, & in hanc publicam formam redegì, signumque meum apposui consuetum.

Et ego Petrus Grubogna Archidiaconus, & Publicus Apostolica auctoritate Notarius qui supra, quia supradictum Privilegium ex autentico fideliter, nil addito, seu diminuto propria manu exemplavi, & cum originali eodem auscultatum concordare inveni, ideo in fidem signo, & nomine meis solitis appositis, & propria manu subscriptis Reverendis Dominis Canonicis præfatæ Ecclesiæ Catharen. rogavi, & registravi &c.

Ego Presbyter Petrus Drago Canonicus Cathar. Apostolica auctoritate Notarius suprascriptum exemplum supradicti Rev. Domini Petri Grubogna Exemplatum auscultavi cum autentico in carta membrana contento, & ita cum eo ad literam concordare inveni, idque in fidem subscripsi signo ac nomine meis solitis appositis.

Ego Prædictus Andreas de Ginis Notarius Publicus, supradictum Exemplum per me cum autentico auscultatum concordare inveni, ideo in fidem &c. ac pro majori robore manu propria subscripsi signumque meum solitum apposui.

Alia ipsius Episcopi documenta licet minoris momenti extant in Archivio Cathedralis Ecclesiæ usque ad annum 1429. qui fuit ei vitæ suæ novissimus.

XXVIII. Marinus Contarenus Nobilis Venetus Danielis filius, electus anno 1430. die 23. Julii, cujus documenta inveniuntur in Archivio Catharensis Ecclesiæ usque ad annum 1447. quo anno die II. Septembris ad preces Capituli, necnon Abbatis & Monachorum ad gloriam

Dei

Dei & honorem Beatissimæ Deiparæ Mariæ, & S. Georgii dedicavit Ecclesiam nunc vernaculo dictam, lo Scoglio di S. Zorzi, prope Perastum, ubi Sanctorum Abdon, & Sennen, & Sanctorum Innocentium Reliquiæ honorifice asservantur. Celebre fuit apud Catharense hoc S. Georgii Monasterium, pro quo non semel latæ fuerunt leges in Consilio Communitatis Cathari, & in municipale Civitatis statutum redactæ. Verum quum bona hujus Abbatix alienarentur dietim, & Monasterium ipsum boratim ad ruinam tenderet, Consilium Cathari die ultimo Octobris anni MCCCCXXXI. decrevit, ut de introitibus Monasterii Procuratores ipsius pecunias infunderent in fabrica & reparatione Ecclesiæ & Chori & fulcramento Monasterii, prout ipsis videretur opportunum.

Pastoralis hujus Antistitis sollicitudo plurimum contulit ad Ecclesiæ suæ decus, nec minori studio Divini cultus incrementa fovens pœnam excommunicationis indixit omnibus, qui festivas solemnitates irreverenter transigerent. Ipsi zelo testimonium perhibent ea, quæ in Cathari statuto sic exarata leguntur.

MCCCCXXXV. Indictione XIII. die I. Mensis Januarii.

Hæ sunt solemnitates & festivitates Sanctorum, quæ per totum annum debent celebrari, ordinatæ per Consilia Cathari, in quibus jus reddi non debet & per Regimen & totam Universitatem Cathari & forenses debent celebrari sub pœna unius yperperi grossorum de Catharo solvendi per quemlibet laborantem quolibet die festo de infra scriptis diebus festivis.

JANUARIUS.

- 1 Circumcisio D. N. J. Christi.
- 6 Epiphania D. N. J. Christi.
- 17 S. Antonius Abbas.

FEBRUARIUS.

- 1 Purificatio B. V. Mariæ.
- 3 S. Tryphon & S. Blasius.
- 24 S. Mathias Apostolus.

MARTIUS.

- 12 S. Gregorius Papa & Doctor Ecclesiæ.
- 25 Annuntiatio B. V. Mariæ.

APRILIS.

- 23 S. Georgius Martyr.
- 25 S. Marcus Evangelista.

MAJUS.

- 1 SS. Philippus & Jacobus Apost.
- 3 Inventio Sanctissimæ Crucis.

JUNIUS.

- 11 S. Barnabas Apostolus.
- 24 Nativitas S. Joannis Baptiste.
- 29 S. Petrus & S. Paulus Apostoli.

JULIUS.

- 25 S. Jacobus Apostolus.

AUGUSTUS.

- 10 S. Laurentius Martyr.
- 15 Assumptio B. V. Mariæ.
- 24 a. Bartholomæus Apostolus.
- 28 S. Augustinus Episc. & Doctor Ecclesiæ.

SEPTEMBER.

- 8 Nativitas B. V. Mariæ.

E. 21 S. Mat.

21 S. Matthæus Apostolus.
 29 Dedicatio S. Michaelis.
 30 S. Hieronymus Doctor Eccle-
 siæ.

21 S. Thomas Apostolus.
 25 Nativitas D. N. J. Christi.
 26 S. Stephanus Protomartyr.
 27 S. Joannes Apostolus & Euan-
 gelista.

OCTOBER.

18 S. Lucas Euangelista.
 28 SS. Simon & Judas vel Ta-
 daus Apostoli.

28 Sancti Innocentes.
 31 S. Silvester Papa.

NOVEMBER.

1 Festum Omnium Sanctorum.
 11 S. Martinus Episcopus.
 30 S. Andreas Apostolus.

Solemnitates occurrentes per annum.
 Resurrectio D. N. J. Christi cum
 duobus diebus sequentibus.

DECEMBER.

6 S. Nicolaus Episcopus.
 7 S. Ambrosius Episcopus & Do-
 ctor Ecclesiæ.

Omnes dies Dominicales totius an-
 ni.
 Ascensio D. N. J. Christi.
 Festum Corporis D. N. J. Christi.
 Festum Pentecostes cum duobus
 diebus sequentibus.
 Dies Veneris Sanctissimæ Passionis
 D. N. J. Christi.

„ Nota quod die XII. Decembris 1436. R. D. Episcopus Domi-
 „ nus Marinus Contareno indixit pœnam excommunicationis omni-
 „ bus civibus, & habitatoribus Cathari laborantibus, ementibus, &
 „ vendentibus in dictis festivitatibus.

Ecclesiam itaque Catharenssem dum sedula cura administraret Mari-
 nus Episcopus, sæpe sæpius ad alios Ditionis Venetæ Episcopatus in Ve-
 netis Senatorum Comitibus, quæ Rogatorum, vulgo vocant *de Pregadi*,
 nuncupatus fuit, scilicet ad Episcopatum Tarvisinum anno 1443. die
 28. Septembris, deinde ad Archiepiscopatum Cretensem anno 1444. men-
 se Septembris, mox ad Episcopatum Cenetensem anno 1445. die 15.
 Martii, ad Episcopatum Feltrensem anno 1447. die 14. Aprilis, & ad
 Episcopatum Vicentinum anno 1451. die 10. Junii. Tandem cum quat-
 tuor supra viginti annos in Catharensi Episcopatu transegisset a Nico-
 lao Papa V. anno 1454. ad Ecclesiam Tarvisinam translatus fuit, in
 cujus administratione obiit anno insequenti 1455.

XXIX. Bernardus de Bernardis Nobilis Venetus & Canonicus Pata-
 vinus ad Cathari Sedem assumitur anno 1453. die XXI. Novembris.
 In hujus Episcopi commendationem misit Senatus Venetus Latinam e-
 pistolam ad Cives Catharenses datam die 22. Maji anni 1455. ubi
 Bernardum præclaris laudibus exornat. Gratulatus est ei de Episcopali
 dignitate Maphæus Valareffius Archiepiscopus Jaderensis eleganti episto-
 la. Brevi fuit Episcopus, e vivis enim excessit anno 1457. dum in
 Romana Curia degeret.

XXX. Angelus Fasolus Clodienfis & Canonicus Patavinus ad Catharensem Episcopatum sublimatur a Calisto Papa III. die 16. Februarii anno 1457. cui dignitatis suæ possessionem ineunti gratulatus est lulentissima epistola Maphæus Valareffius Archiepiscopus Jaderensis. Pro Ecclesiæ suæ juribus tuendis controversias habuit cum quodam Marco Presbytero Catharensi, & cum Tryphone Abbate S. Georgii de Golpho Cathari, ex quibus lata Judicum sententia victor evasit. Administrato per biennium laudatissime pastoralis munere, ei deinde sponte renunciavit, indeque renunciatus fuit Episcopus Mothonensis, in cuius Ecclesiæ regimine sedebat anno 1462. Multa deinde gessit pro Apostolica Sede præclara officia, translatusque ad Episcopatum Feltrensem destinatus etiam fuit apud Venetos Apostolicus Legatus, cuius officii munere etiam functus est Pii Papæ II. jussu ad Regem Servia. Obiit Romæ.

XXXI. Marcus de Nigris Venetus Angelo Episcopo renuntianti successus fuit anno 1459. die VI. Decembris. Antequam vero suæ Ecclesiæ regimen capefferet Veneti Senatus religionem obtestatus est, ut auctoritate sua læsus Catharensis Episcopatus jurisdictiones redimeret, & ablata ipsius bona a violentia detinentium restitui mandaret. Annuere P. C. latoque ad diem IV. Februarii anno 1460. more Veneto, qui Christi fuit annus 1461. decreto, Rectori Cathari Senatus jussit, ut bona Episcopatus in integrum reduci curaret. Hæc sunt S. C. verba.

“ Paschalis Maripetro Dei Gratia Dux Venetiarum. Nobilibus &
 “ Sapientibus Viris Antonio Donato de suo mandato Comiti Cathari
 “ ac successoribus suis Fidelibus dilectis salutem & dilectionis affectum.
 “ Credimus vobis esse notissimum, quod in concessione, quam alias
 “ cum deliberatione Nostri Consilii Rogatorum fecimus illi dilectissi-
 “ mæ Communitati Cathari, tam Nobilibus quam Popularibus de ter-
 “ renis & possessionibus Villarum Lustizzæ & pertinentiarum suarum, in
 “ specie reservavimus jura & jurisdictiones Rev. Patris Domini Epi-
 “ scopi, & Episcopatus Catharensis, sicut in litteris & responsionibus
 “ vestris tunc superinde confectis clare constat. Pro cuius nostræ in-
 “ tentionis exequutione per litteras nostras datas die I. Augusti 1454.
 “ ac successive die XVI. ejusdem millesimi scripsimus Nobili Viro Jo-
 “ anni Barbo tunc Comiti nostro Catharensi, ejusque successoribus, ut
 “ præfato Domino Episcopo omnibus convenientibus favoribus, & au-
 “ xiliis assisterent, quibus mediantibus jura & jurisdictiones suæ & E-
 “ piscopatus ipsius, atque Ecclesiæ tam in portione dictorum terreno-
 “ rum & aliter dicto Episcopatui, & Ecclesiæ Catharensi pertinen-
 “ tium, quantum jus & justitia suaderent, integre conservarentur, sibi-
 “ que seu Nuntiis & Procuratoribus suis de ipsis Decimis & proventi-
 “ bus cum integritate responderetur; non obstantibus differentiis, quæ

“ fortassis inter Nobiles & populares & alios subditos nostros pro di-
 “ ctis terrenis & possessionibus verterentur, quoniam nostra intentio
 “ erat, quod præfato Domino Episcopo, aut Episcopatu & Ecclesiæ
 “ Catharenfi tam circa prædicta quam circa jurisdictionem spirituales,
 “ quam habet in Ecclesiis & Capellis, & eorum Beneficiis in locis
 “ prædictis, & tota Dicecesi sua non derogaretur. Et quoniam tunc in-
 “ telleximus quod aliquę possessiones & bona ipsius Episcopatus per tem-
 “ pora præterita alienata & dilapidata fuerant in damnum & detri-
 “ mentum Episcopatus & Ecclesiæ contra ordines nostros, jussimus, ut
 “ sibi jus & justitia ministraretur pro honore Dei & Divini cultus,
 “ sicut in illis litteris nostris serius continetur. Nunc autem requi-
 “ sitionem Rev. Patris Dom. Marci Nigro Civis nostri moderni Epi-
 “ scopi Catharenfis, vobis rursus scribimus, & reiterando mandamus
 “ illud idem quod præfato Præcessori vestro & successoribus suis scri-
 “ psimus per dictas litteras nostras datas I. Augusti, & XVI. Septem-
 “ bris 1454. Quarum effectum superius declaravimus observare & exe-
 “ qui debeatis. Et si quid ex bonis dicti Episcopatus & Ecclesiæ Ca-
 “ tharenfis indebite alienatum vel venditum esset in præjudicium &
 “ detrimentum Ecclesiæ & Episcopatus contra formam Legum, & or-
 “ dinum nostrorum, volumus, quod in his quæ ad regimen vestrum
 “ pertinent, vocatis vocandis, & auditis audiendis jus & justitiam mini-
 “ streis pro honore Dei, & augmento divini cultus non dilapidentur,
 “ vel dispergantur.

“ Dat. in nostro Ducali Palatio die IV. Februarii Indictione IX.
 “ anno MCCCCLX.

Gravi fultus decreto ad suam deinde Ecclesiam se contulit Marcus Episcopus cujus possessionem iniit eo ipso anno 1461. Reversus postea in Italiam, domicilium suum aliquandiu Patavii fixit, ubi eum Paulus Papa II. per litteras datas die IV. Januarii anni 1465. Delegatum Apostolicum instituit ut in controversia Ursæ & Blasæ Monialium S. Parisii de Tarvisio, quæ de Abbatisali dignitate decertabant, quod justum esset Apostolica auctoritate decerneret. Eodem etiam anno Patavinam Ecclesiam Monialium S. Mariæ ad Bethlehem sacræ consecrationis munere decoravit. Ad Episcopatum Auxerrensem postea a Sixto Papa IV. deductus fuit anno 1474.

XXXII. Petrus de Brutis Venerus J. U. D. Venetam S. Agathæ Ecclesiam quæ nunc S. Ubaldi appellatur Plebanus administravit, & Scholis Clericorum in Canonica S. Marci Præpositus fuit circa annum 1463. quo tempore egregium adversus Judæos opus concinnavit, cui titulum inscripsit *Victoria contra Judæos*. Ejus præclara doctrina cum ad Pauli Papæ II. notitiam advenisset, ipsum Crojæ in Epiro Episcopum renuntiavit, cujus promotionis notitia ad nos devenit ex ipsius Petri epi-

epistola ad Joannem Paltassich Archidiaconum Catharenses datam anno 1478. in qua se olim Crojæ Episcopum appellat. Sibi itaque destinata Ecclesiæ dum præfesset a Marco de Nigris concive suo Episcopo Catharensi Vicarii Generalis officium subire coactus fuit, cui deinde ad Cathedram Auxerrensem translato successor datus fuit anno 1474. Ecclesiæ suæ non amplius redditus augeri obtinuit impetrata ipsi unionem Monasterii S. Georgii in Scopulo Ordinis S. Benedicti quod mensa Episcopali perpetuo adnexum Apostolica auctoritate declaravit Innocentius Papa VIII. die XXIII. Decembris anno 1485.

Quum autem circa ea tempora Ecclesiæ Vicetinae regimen haberet Joannes Baptista Cardinalis Zenus, neque gravissimis Romanæ Curia impeditis negotiis præsentem posset Episcopatus sui gerere sollicitudinem, Petrum de Brutis Episcopum Catharenses selegit, cui Vicegerenti suo Vicetina Ecclesiā administrandam committeret. Vicetiam itaque cum accessisset, Catharensis ovilis custodiam supralaudato Archidiacono Paltassich per litteras demandavit, quippe qui Angelo Fasolo olim Catharensi Episcopo in Legationis Apostolicæ apud Regem Servia officio laudatissime deservierat.

Dum igitur Vicegerentis in Episcopatu Vicetino munus exerceret Petrus a Sixto Papa IV. destinatur simul cum Angelo Fasolo Episcopo Feltrensi Commissarius Apostolicus ad inquirendum de martyrio S. Simeonis pueri a Judæis in civitate Tridentina nefarie occisi. Vicetiam deinde re optime confecta reversus, Ecclesiā Monachorum Montis Oliveri in Castro Leonici positam anno MCCCCLXXXVIII. die XXIX. Septembris ritu solemni dedicavit. Extremo tandem morbo correptus, cum sacras suppellectiles Ecclesiæ suæ Catharensi ex testamento legasset, anno MCCCXCIII. obdormivit in Domino, pietate, doctrina, & libris editis spectatissimus. Solemniter benemerenti Episcopo parentatum fuit a Vicetinis, ejusque cadaver in Cathedrali Vicetina emortualem requiem habuit. Plurima reliquit suæ doctrinae argumenta in libris ab eo egregie exaratis, quorum præstantissimus ille censetur a doctis, quem ad Viros Nobiles Vicetinos de omni genere virtutis benemeritos misit hujusmodi titulo insignitum: *Victoria contra Judæos Vicetia* 1489. in f. A multis quidem hic liber memoratur, id quod tamen ejusmodi verbis fieri conspiciamus, ut a paucis illum esse oculis perlustratum facile possimus colligere. Libri hujus argumentum hic adjiciemus ipsius Auctoris verbis, qui pag. 4. ita scribit: *Primum itaque videbimus, quod summus omnium conditor Deus Omnipotens suum Messia, quem Christum Christiani adpellant, missurus erat de Virgine natum. Secundum, quod Christus esse debeat Deus & homo. Tertium, quod idem Christus, quem Messia Judæi nuncupant, legem novam hominibus laturus erat. Quartum, quod tempus Christi Messia adventus jamdiu præterit.*

terit. Quintum quod Jesus Mariae filius, fuit ille verus Christus atque Messias, quem Prophetæ Sancto Spiritu illustrati, omnes futurum prædixerunt.

Hisce absolutis, pars Libri primi explicat. In secunda ad objectiones quindecim Judæorum satis quidem accurate respondet, & nonnulla dogmata detestanda, & impia ex eorum adducit Libris. In fine totius Operis id legitur epigramma.

Est opus impressum Papiensi Simone clarum,

Compositum Petri Præfulis ingenio.

En ego sum Simon, Papiensis nomine Civis,

Bivelaquam nuper, fata dedere mihi.

Hunc virtute mea Librum, magnoque labore

Impressi, nostræ Virginis ob meritum.

Idem Liber memoratur a Pellegrino Antonio Orlandi, nella Origine, e Progressi della Stampa, e Notizie dell' Opere Stampate dal 1457. sino al 1500. pag. 175. Cum autem eodem loco alium Petri Bruti Librum titulo; *Adversus Judæos*, pro Christiana Fide ad Vicetinum Senatum Opus per Simonem Papiensem Vicentiæ 1489. in fol. adducit, sine dubio errorem admittit; & unum eundemque Librum, titulo tantum mutato, adfert. Confer Cornelii a Beughem Incunabula Typographica pag. 36. ubi Libri titulum modo memorato invenies. In Michaelis Maittaire Annalibus Typographicis Tom. I. p. 499. reperitur editio Venetiis 1488. excusa. Illam e Catalogo Bibliothecæ Cantabrigiæ publicæ Manuscripto Maittaire adtulit. Sed annus forte, & locus impressionis mutandus est: quoniam Liber per eundem Simonem Papiensem impressus legitur, qui Vicetiæ illum anno 1489. typis exscripsit. De Petro Bruto Veneto, Episcopo Catharensi videndus Trithemius cap. 891. Antonius Possevinus Tom. III. Apparatu Sac. pag. 42. Joseph Simleri Bibliotheca Gesnetiana pag. 554. Pauli Colomesii Italia Orientalis p. 7. & seqq. Jo. Albert. Fabricii Bibliotheca mediæ, & infimæ Latinitatis LXV. p. 738. Finus Hadrianus Finus in Præfatione Flagelli contra Judæos, ubi de hoc Petri Bruti Opere ita scribit. *Libro quidam a venerabili, & eloquenti Patre Domino Petro Bruto, Nobili Veneto, & dignissimo Catharensi Episcopo, contra Hebræos editus, cui nomen indidit; Victoria Petri Bruti contra Judæos, meas statim venit in manus. Hunc aperui, & ejus elegantia, & eloquii suavitate captus totum legi & pluries perlegi. Ibi enim multa contra Hebræos, in Fidei Christianæ favorem non minus diligenter, quam eleganter posita sunt.* Friderici Gotthilf. Freytag. Analeceta Litteraria de Libris rarioribus Lipsiæ edita 1750. in 8. pag. 260. & seq.

XXXIII. Joannes Clericatus Nobilis Vicetinus doctrina clarus Ordini Cruciferorum Generalis præfuit, indeque ab Alexandro Papa VI.

ad

ad Catharensē Ecclesiam destinatus fuit Episcopus anno 1493. quo anno Lateranensi Concilio interfuit. Cathari degens Beatam Olanam Virginem de Montenegro in territorio Catharensi ortam, & cælestium charismatum donis insignitam excepit, eamque in angustæ ædis solitudine apud S. Bartholomæi Ecclesiam reclusit. In illius arctissimæ habitationis voluntario carcere septennium exegit optima Virgo, mox ad Cellulam aliam, seu verius Cryptam Ecclesiæ S. Pauli Monialium Ordinis Prædicatorum proximam non longe a Cathedrali se transtulit, ubi religiosum S. Dominici institutum amplexata Reclusæ vitam sanctissime duxit. Virtutibus tandem ac meritis cumulata & universæ Catharensium Urbi miraculis & exemplo clarissima die XXVII. Aprilis anno ætatis suæ LXXII. nostræ vero salutis MDLXV. ante Solis ortum placidissime migravit ad Sponsū, cuius cælestem gloriam multis Deus testatam voluit esse prodigiis.

XXXIV. Tryphon Bisantius Episcopus Catharensis interfuit Concilio Lateranensi V. anno MDXIII. iussu Leonis Papæ X. convocato. Clementi Papæ VII. acceptus ab eo coadjutorem Episcopatus accepit Lucam Bisantium nepotem suum anno MDXXIV. die VIII. Julii cum spe futuræ successionis. Anno deinde MDXXX. dignitatem Episcopalem deposuit, optimeque per decennium in piis operibus conversatus ad meliorem vitam transiit anno MDXL.

XXXV. Lucas Bisantius annum agens XXVII. loco Tryphonis patri sui Episcopus consecratur. Venetias appulsus anno MDLXI. ut ad Concilium Tridentinum progrediretur, vulgavit vitam S. Tryphonis in multas lectiones distributam, quæ in Cathedrali Catharensi legitur per Octavam ipsius Sancti: opus *impressum Venetiis in ædibus Hieronymi Calepini Risciani cum autoritate & concessione Reverendiss. Domini Episcopi Catharini Lucæ Bisantis cura & impensis Dom. Petri Grubogna Archidiaconi, & Hieronymi Bucchia Canonici dictæ Ecclesiæ.* Anno 1561. die vero mensis Decembris 30. Tridentum deinde se contulit, ubi zelo ecclesiasticæ disciplinæ inter Œcumenicæ Synodi Patres emicuit anno MDLXII., quo etiam tempore Albertus Duimus Catharensis ex Sacra Prædicatorum familia Episcopus Veglensis Concionem ad Patres habuit, in qua validis asseruit rationibus, Græcis hominibus Calicis usum in Eucharistiæ Sacramento, juxta communem receptumque Gentis morem haudquaquam esse interdicendum. Ex Tridentino deinde Concilio in patriam reversus, Lucas Episcopus Paulo Fratri Episcopale onus, permittente Pio Papa IV. renuntiavit.

XXXVI. Paulus Bisantius Catharensē Ecclesiam, quam Lucas dimiserat, suscepit administrandam anno 1565. die 12. Octobris, eamque juxta Sacri Concilii Tridentini decreta protinus formare curavit. Ecclesiam S. Francisci de Catharo ecclesiasticæ consecrationis munere
anno

anno 1475. ritu solemnè insignivit. Ecclesiarum Buduæ & Cononis primus administrator, Patriarchatui etiam Aquilejensi cum Locumtenentis titulo aliquandiu deservit, ac deinde antecessorum suorum exempla sequutus, oneri se subtrahens ad privatam vitam rediit anno 1578. obiit autem anno 1585.

XXXVII. Franciscus de Zuppanis Nobilis Antibarensis ex Ordine Conventualium electus a Sixto V., cui acceptus erat, Episcopus Catharensis anno MDLXXVIII. die XXI. Novembris Augustini Cardinalis Valerii Apostolicam visitationem excepit anno MDLXXIX. De ipsius obitu ita scriptum legitur in Indice Topographico Tom. IX. Annalium Wadinghi: *Cathari sub Gregorio XIII. Franciscus Episcopus Catharensis, qui populo gratus, & Civibus, dum jura suæ Ecclesiæ defendere, & ablata repetere tentat, veneno extinctus est.* Obiit anno MDLXXXI.

XXXVIII. Hieronymus Bucchia nobili genere ortus, Hieronymi Bucchia, qui fuerat Caroli V. Historicus, & Pontificum Pii IV. atque Pii V. commensalis, eligitur Episcopus Catharensis anno MDLXXXI. die 2. Octobris conservata Ecclesiæ Abbatia, quæ S. Nicolai dicitur, in faucibus Portus Sabinicensis. Lectiones Officii S. Tryphonis a se reformatas, ut a Clemente Papa VIII. approbarentur, impetravit, cujus Pontificis hoc est Apostolicum decretum.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam. Gloriosa Christi Martyrum veneratio apud Christianos populos vere celebris est, & frequens, ut & illis debitus exhibeatur honos, & nobis virtutum exempla monstrentur, quibus cognoscamus, quanta ipsi gloria perfruantur in Cælis, quorum natalitia celebramus in terris. Sane cum, sicut Venerabilis Frater Episcopi, & dilectorum filiorum Capituli Ecclesiæ Catharensis nomine nobis nuper expositum fuit, ipsi ob maximum, quem erga S. Tryphonem Martyrem, cujus corpus in dicta Ecclesia requiescit, gerunt devotionis affectum, cupiunt Lectiones infrascriptas in Officio, quod de dicto Sancto in prædicta Ecclesia ac Civitate & Diœcesi Catharensi celebratur, recitare posse, easque propterea a nobis, & Apostolica Sede approbari, & ideo nobis humiliter supplicari fecerint, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur piis eorundem Episcopi, & Capituli supplicationibus benigne annuentes de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationi Sacrorum Rituum Præpositorum, qui lectiones hujusmodi de historia ipsius S. Tryphonis desumptas examinarunt, & approbarunt, sententia, eisdem Episcopo, Capitulo & Canonicis, ac Clero universo Civitatis

&

& Diœcesis Catharensis, ut Lektionen huiusmodi, quas inferius adscribi volumus, in secundo Nocturno Officii, quod de dicto Sancto in illius Festo celebrare solent, recitare libere & licite valeant autoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, & indulgemus, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quibuscumque etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Tenor autem Lektionum huiusmodi est, qui sequitur, videlicet:

Lektionen Secundi Nocturni in Festo S. Tryphonis Martyris.

Lectio IV. Tryphon in Phrygia Minori in vico Campsade piis parentibus natus, a prima ætate pietati usque adeo studuit, ut etiam miraculis multis ac magnis adhuc puer floruerit: nam & morbos varios precibus ad Deum fufis curavit, & Dæmones ab obsessis corporibus non raro expulit. Ita vero in hoc genere virtutis claruit, ut etiam solo Tryphonis nomine audito, maligni spiritus fugarentur. Cum autem adolevisset, & Philippo Imperatore de medio sublato Deciana persecutio in Christianos sevirere cœpisset, tunc demum apparuit, quo consilio Divina Providentia militem suum jam inde a pueritia tam præclaris donis ornasset, & armis cælestibus munivisset. *Lectio V.* Delatus igitur ad Aquilinum Præfectum Tryphon quod non solum ipse Christum impense coleret, sed multos præterea alios partim beneficiis curationum, partim Divina quadam eloquentia ad Christianam Religionem alliceret, continuo magna Præfecti diligentia quæsitus & inventus sistitur ad Tribunal. Cum vero nomen, Patriam, fortunam, & religionem suam edicere juberetur, intrepide respondit; Religione Christianus sum, nomen mihi Tryphon est, Patria vicus Campsade, fortuna apud nos nec est, nec dicetur, qui Providentia Dei cuncta credimus gubernari; tum vero iussu Præfecti variis tormentorum generibus excruciatu incredibili constantia & fortitudine omnia superavit. Primum enim ad multas horas in ligno suspensus cæditur, deinde vinctus nudisque pedibus per loca aspera currere cogitur, quod supplicium invicto animo perferens canebat: Perfice Domine gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea: tum pedes ejus acutis clavis perforantur. Et ipse nihilominus per mediam Urbem verberibus agitur. Post iterum virgis cæso, faces ardentes ejus lateribus adhibentur: ad extremum capitis sententia condemnatur. *Lectio VI.* Cum igitur apud Nicæam B. Tryphon gloriosum martyrium consummasset, qui Nicææ erant, mundis sindonibus, & variis aromatibus Sacras Reliquias componentes ad præsidium Urbis suæ eas asportare ac recondere cogitabant. Ceterum S. Martyr per quietem apparens admonuit, ut in patriam suam Campsadem corpus suum transferretur, ibique sepulturæ mandaretur, sed cum longo tempore sacre Gloriosi hujus Martyris Reliquiæ apud Campsadem

dem prope Civitatem Apameam, ut ipse mandaverat, quievisset, placuit tandem Divinae Providentiæ tantum thesaurum cum Italia communicare. Itaque Veneta navi asportatum, atque apud Catharum Dalmatiæ Urbem depositum, vicini omnes Populi magna celebritate colunt. Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die XVII. Septembris MDXCIV. Pontificatus nostri anno tertio.

Obiit deinde Hieronymus Episcopus anno MDCIV.

XXXIX. Angelus Baronius Venetus anno Christi MDLVI. die XIV. Septembris Venetiis in Cœnobio S. Dominici Ordini Prædicatorum nomen dedit. In Theologiæ studiis doctissimus, dum Bononiæ eandem sacram facultatem doceret, a Clemente VIII. Cathari Episcopus enuntiatur die XIII. Octobris anno MDCIV. Ecclesiam Monasterii S. Secundi Venetiarum, (quod Prior rexerat anno MDXC.) consecravit (ut notat marmorea epigraphæ) in crastino Christi Transfigurationis anno MDCVIII., & triennio post ad Clugiensem Episcopatum transiit die XII. Septembris anni MDCXI., in quo annum integrum non exegit.

XL. Hieronymus Rusca Patavinus Ordinis Prædicatorum electus die V. Decembris anno MDCXI. Ecclesiam Cathedralem Catharensis sub S. Tryphonis Martyris invocatione consecravit anno MDCXIII., indeque a Paulo V. ad Episcopatum Justinopolitanum transfertur die XXIX. Aprilis anno MDCXX. ubi decennio sedit, defunctus postea anno MDCXXX.

XLI. Jacobus Pamphilus ex Oppido Castri Aggeris Clugienfis Diocesis electus die XV. Junii anni MDCXX., obiit Venetiis, die XV. Aprilis anno MDCXXII.

XLII. Vincentius Bucchia Catharensis Canonicus ad patrii Episcopatus Sedem a Gregorio XV. assumitur die XXIV. Novembris anno MDCXXII. Ecclesiæ Catharensi per quattuor supra triginta annos præfuit, obiitque anno MDCLVI.

XLIII. Joannes Antonius Sboravaccius Civis & Archipresbyter Traguriensis electus die XXIV. Julii anno MDCLVI. Episcopus Catharensis egregiæ virtutis vir diu multumque Ecclesiam suam laudatissime rexit, ac postea senio fractus, ultro Vale dixit oneri anno MDCLXXXVIII.

XLIV. Marinus Drago Nobilis & Archidiaconus Catharensis J. U. D. ad Episcopatum evectus fuit anno MDCLXXXVIII. die ultima Maji indeque ad Ecclesiam Corcyræ Nigræ seu Curzolæ translatus fuit die III. Octobris anno MDCCVIII.

XLV. Franciscus Parchich Nobilis Sabinicensis Ordinis Prædicatorum S. Theologiæ Magister & Inquisitor Generalis in Dalmatia, Episcopatum obtinuit die VI. Maji anno 1709. Obiit deinde mense Maio anno 1715.

XLVI.

XLVI. Simeon Gritti Presbyter Diœcesis de Marcarscha Philosophiæ ac Sacræ Theologiæ Doctor, Canonicus Collegiæ Ecclesiæ S. Hieronymi, Illyricorum de Urbe examinatus linguæ Illyricæ, & alias alumnus Collegii Neophytorum ejusdem urbis, ad Catharensis Episcopatum evehitur die III. Maji anno 1716. In eadem urbe degens die XXIII. Decembris anni insequentis consecravimus altare Ecclesiæ S. Mariæ in Cosmedin, ut refert inscriptio parieti cryptæ incisa.

“ Clementis XI. P. O. M. Benef. Anno MDCCXVII. die XXIII. Decembris FERIA V. Consecratum est Hoc Altare In Honorem Nativitatis D. N. Jesu XPI Per Manus Reverendiss. in XPO P. D. Simonis Gritti Episc. Catharen. Qui singulis Fidelibus In Die Anniversario Consecrationis Hujusmodi Ipsum Visitantibus XL. Dies de Vera Indulgentia Concessit.

Translatus inde fuit ad Ferentinam Ecclesiam die 8. Junii anno 1718.

XLVII. Hyacinthus Zanobetti Jadrensis Ord. Prædicatorum Sacræ Theol. Magister nonnullis sui Ordinis functus Præfecturis ad hanc Sedem evectus est die XXVII. Junii anno MDCCXVIII.

XLVIII. Vincentius Drago Canonicus Catharensis renunciatus Episcopus anno MDCCXLIII. Jadræ repentina morte correptus e vivis excessit, antequam sibi commissæ Ecclesiæ adiret possessionem.

XLIX. Joannes Antonius Castelli ex Chio, five, ut Italice vocant, Scio, Insula Maris Ægei electus anno MDCCXLV. Ecclesiam Catharensis nunc regit.

Series Episcoporum Civitatis Cathari.

Episcopi enuntiati ab Ughello.

Episcopi prætermissi ab Ughello.

I. N. in Mare demersus.

II. Grimaldus.

III. Urfacius.

IV. Nicephorus I.

V. Malo seu Mallonius.

VI. Nicephorus II.

VII. Marcus I.

VIII. Buccinus.

IX. Micha Leonius.

X. Sergius I. Leonius.

XI. Blasius.

XII. Deodatus.

XIII. Centiberius.

XIV. Marcus II.

F 2

XV.

- XV. Dumpinus.
 XVI. Sergius II.
 XVII. Malliciates.
 XVIII. Thomas.
 XIX. Sergius III.
 XX. Bartholomæus.
 XXI. Adam.
 XXII. Duynus.
 XXIII. Stephanus de Nigris.
 XXIV. Joannes I. de Duratio.
 XXV. Antonius de Bitonto.
 XXVI. Raymundus.
 XXVII. Secundus Nanius.
 XXVIII. Marinus Contareno.
 XXIX. Bernardus de Bernardis.
 XXX. Angelus I. Fasolo.
 XXXI. Marcus III. de Nigris.
 XXXII. Petrus de Brutis.
 XXXIII. Joannes II. Clericatus.
 XXXIV. Tryphon Bifantius.
 XXXV. Lucas Bifantius.
 XXXVI. Paulus Bifantius.
 XXXVII. Franciscus I. de Zup-
 panis.
 XXXVIII. Hieronymus I. Buc-
 chia.
 XXXIX. Angelus II. Baronius.
 XL. Hieronymus II. Rufca.
 XLI. Jacobus Pamphilus.
 XLII. Vincentius I. Buccia.
 XLIII. Joannes Antonius I. Sbo-
 ravaccius.
 XLIV. Marinus II. Drago.
 XLV. Franciscus II. Parchich.
 XLVI. Simeon Gritti.
 XLVII. Hyacinthus Zanobetti.
 XLVIII. Vincentius II. Drago.
 IL. Joannes Antonius II. Castelli.

Multa huc usque de Cathari fundatione, deque ecclesiastico ipsius re-
 gimine differuimus: nunc autem haud injucundum erudito Lectori fore
 putamus, si aliquid etiam de Politica hoc est de civili Urbis admini-
 stratione

stratione (quoad quidem documentorum patitur inopia) proferamus ; quamvis id quod prima illius incunabula respicit, haud puro satis fonte haurire oporteat, ex Mauri Orbini nempe Regno seu Historia Slavorum, quam erroribus fabulisque scatere eruditi cognoscunt. Fabellas nobis recantare animus non est ; in quibus tamen ii sibi perplacent, qui augustiora per illas Urbium initia se facturos falso opinantur. Certiora suppetunt ex antiquis documentis, quæ Slava lingua, & characteribus exarata, bulla aurea pendente munita Cathari in capsula Reliquiarum S. Tryphonis in Ecclesia Cathedrali asservantur, simul cum Italica ipsorum versione, quam tribus ab hinc sæculis factam fuisse in laudato *de Imperatorum Rassiæ nummis* libro asserit Ampliff. Senator Bernardus Nanius, cujus laudi merito cedit isthæc bonæ frugis plena *Vetustiorum Monumentorum* editio. Ex cujusvis demum civitatis sive Ascrisii sive Risonii ruinis emerferit Civitas Cathari, verisimile est, a suæ originis, de qua jam differuimus, exordiis sua usam esse libertate, suisque legibus steterisse, quamvis decursu temporis a Regum Servix potentia, qui late per eas regiones dominabantur, subacta, multa & quidem asperrima pertulerit. Refert Orbinus Draghimirum Servix Regem post Wladislavi Bulgarorum Tyranni mortem, qui Rassiæ regiones occupaverat, exercitum collegisse, ut paternum recuperaret dominium; quum autem Catharum versus appropinquasset, a civibus illius Urbis rogatus, ut ad eos descenderet, inter convivia trucidatus est. Hæc sunt Orbini verba Latine reddita : *Draghimirus exercitum collegit ut Avorum suorum Regnum sibi recuperaret : Quum autem in sinu maris prope Catharum appulisset, Catharenses obviam facti ipsum rogaverunt, ut ad Insulam S. Gabrielis convivio excipiendus descenderet. Assensit Civium precibus Princeps, paucisque stipatus viris Insulam intravit, in qua dum opportuna convivio disponuntur, Catharenses ibi congregati consilium inierunt, ut quum jam ex stirpe Regia (Samuele & Wladislavo defunctis) nullus præter Draghimirum virus superesset, ipsum quoque e vivis tollerent, ne ab ipso juxta præcessorum suorum mores ultra gravarentur. Statuta Principis nece, dum circa convivii finem Catharenses ex vino calefcerent, impetu facto Regem aggressi sunt, qui ad Ecclesiam aufugiens aggressores ab ingressu ense strenue pugnans prohibuit, seseque ab eorum violentia tutatus est, donec aliqui ipsorum per tectum in Ecclesiam descendentes Regem proditorie trucidarunt. Draghimiri mortem refert etiam Cangius in Familiis Dalmaticis : Draghimirus Uladimiri patruus & HRbalimiri Regis filius avitas Provincias post Bulgari (Joannis Wladislavi Regis) interitum recuperaturus in Dalmatiam profectus est ; cumque Catharum pervenisset a civibus in ede sacra, quæ S. Gabrielis rupi inædificata est, misere interemptus est. Neque tamen paucorum perfidia effecit, ut civitas Catharensis, (cujus potissima & sanior pars a patrati parri-*

parricidii scelere erat immunis) a Regum Serviae jurisdictione se subduceret. Dobroslavo enim Draghimiri filio, Michaeli, Rodoslavo, Bodino, Michaeli, & Dobroslavo hujus nominis secundo, deinceps ex ordine Serviae Regibus fidelitatem & obedientiam detulerunt. Quum autem Dobroslavus ex vita rerumque gerendarum ratione suis esset intolerandus, Dalmatae eo expulso & in carcerem coniecto Uladimirum hujus nominis II. Regem sibi constituerunt. Hic, ut ait Cangius uxorem duxit Volcani Rassiae Comitis filiam, qui rem gratam genero fore arbitratus Dobroslavum Regem libertate donatum ad eum remisit. At ille veritas ne sibi regium auferret diadema, Dobroslavum in carcerem compegit, in quo quoad ille vixit detentus est. Jaquinta denique Bodini Vidua Cathari Uladimirum veneno sustulit, Dobroslavo praeterea captivo excacato & castrato, ne consiliis suis obfisteret, qui postea libertate donatus in Monasterio SS. Sergii & Bacchi reliquum vitae exegit, in quo etiam humo traditus est Uladimirus. Exinde Georgius Bodini & Jaquintae filius Serviani Regni possessionem adiit circa annum MCXV. Ingentem contra eum exercitum misit Joannes Comnenus Imperator, & Gubressa Branislavi filius, & Dobroslavi Regis nepos a Dalmatis in Serviae Regem salutatur. Georgius in pugna victus in Rassiam se retraxit, Jaquinta vero ejus mater pessima femina in Catharensi civitate capta Constantinopolim missa est, ubi vitam exiit. Sed vix annum regni septimum exegerat Gubressa cum Georgius magno ex Rassia comparato exercitu in Dalmatiam descendit, commissoque cum hoste praelio, in quo Gubressa fortiter pugnans interficitur, regnum recepit. Tanta autem deinde huic Regi sinceræ fidei argumenta praestiterunt Catharenses, ut ipse ad ostendendam grati animi liberalitatem amplis privilegiis Communitatem ditaverit, quæ quidem privilegia recensentur in mox afferendo Regis Radoslavi documento. Quum autem Georgius in Servianos Principes, & potissimum in Gubressæ fratres deservisset, Alexius Comostephanus Manuelis Imperatoris ex sorore nepos confecto ingenti exercitu Georgium Regem praelio fudit delevitque. Clades hæc a Georgio accepta subditos ad defectionem concitavit. Primi vero (ita Cangius) & veluti antesignani Catharenses, deinde Rassiani Draghinbam Regem proclamarunt; Georgius vero captus Constantinopolim ductus fuit, ubi vitam explevit.

Post hæc (ita refert Orbinus) civitas Cathari sub jura Regum Serviae & Rassiae perstitit usque ad annum MCLXXVIII., quo tempore dolentes viri Catharenses gravem Rassianum Principum dominationem, ab ipsis deficientes foedus cum Græcis imperatoribus inierunt, a quibus valida exercitus vi tutati fuerunt. Quum autem Buduam accessisset anno MCLXXIX. Simeon Nemagnia Rassiae Rex omni conatu egit, ut Catharo potiretur, sed cum Emmanuel Comnenus Constantinopoleos Imperator fortem exercitum ad ejus propugnationem direxisset, Simeon

ab oppugnatione Cathari se retrahens veniam ab Imperatore imploravit. Sub Imperii itaque Græci protectione steterit Catharum asserit Orbinus, donec Constantinopoli a Gallis Venetisque fœdere junctis occupata Stephanus Rassiæ Rex circa annum MCCXV. Catharense amplis exhibitis privilegiis sub sua ditione incitavit, excepitque, jura eorundem libertatis, & fortem suæ potentiae defensionem promittens. Verum Orbini assertis adversantur ea quæ in supralaudato Opere de Familiis Byzant. & Dalmat. assert eruditissimus Cangius, cujus diligentia in exquirenda accurate antiquarum rerum veritate scriptores omnes vel æquavit, vel superavit. Fatetur quidem vir ingenuus circa ea tempora sæculum nempe XII. mire confusam esse Principum Servianorum Historiam, sed collatis undique vetustis Scriptoribus seriem Regum ita continuat. Georgio successisse Draghinham, atque huic Rodoslavum hujus nominis III. scribit, post quem Serviae Regnum obtinuit Primislavus ac deinde Beluses seu Bela ejus frater, qui cum se in Hungariam retraxisset, dominium Serviae fratri suo Desæ reliquit; Post Desæ obitum Neeman, quem Dalmatiae Nemagnam vocant; vel potius Mirolavus Rassiæ & Zentam inferiorem ingenti coacto exercitu expugnavit Rodoslavo & Joanne seu Juanisco Fratre inde expulsis, quibus sola Catharensis urbs remansit. Rodoslavus vero Ragusum se contulit, civibusque in suas partes allectis Mirolavum aliquoties fudit. Inde Dyrrachium profectus Manuelem Imperatorem adiutorem perinde habuit. Is enim Theodorum Padiatem cum copiis confestim misit, qui Neemanem Croatorum & Catharorum dominatum sibi vindicantem aggredereetur. Nemagnæ, seu Mirolavi successor fuit Thiomilus ipsius filius, qui cum vix anno regnasset, dominium reliquit Simeoni fratri suo, quem Græci Scriptorum, Stephanum vocant, viro militari laude clarissimo; Hic Servia, Dalmatia, Dioclia, Irebina & Zachlunia provinciis sub ditione redactis primus omnium se Rassiæ Regem nuncupavit, & Catharo dominatus est, siquidem hoc ex authentici documenti (quod Cathari in capsâ Reliquiarum S. Tryphonis asservatur) fide addiscimus, in eo enim Radoslavus Rex Ne-
pos ex Filio, & successor Simeonis in Regno Rassiæ Nobiles & Communitatem Cathari anno MCCL. privilegiis ornat ea potissimum de causa quod Avo suo Simeoni Nemagnæ sinceram fidem & subjectionem ostenderint: *ne recordassent vera fide & servitū qual monstrassent al nostro Avo Simeone Nemagna*. Radoslavo itaque qui tunc Serviae Regno eique adjectis Provinciis dominabatur, Legatos miserunt Cives Catharense, ut privilegia suæ Communitati a Georgio Rassiæ olim Rege concessa confirmaret; quæ statim ac Rex vidit suæ authoritatis confirmatione roboravit. Subscripserunt Rodoslavi Regis diplomati Uladislavus & Urosius ejus fratres quorum ultimus Rodoslavo postea in Regno successit, regnoque obtento nomen coronationis suæ, solemniter
die

die immutavit, ac Stephanus nuncupari voluit. *Nec est*, (notat hoc loco erudite laudatus Senator Nanius) quod trium simul Principum, cum unus tantum Regio nomine gaudeat, in Privilegio mox afferendo, subscriptio quemque sollicitum agat: sepe enim hujusce Gentis Principes licet Regi subjecti Respublicas simul administrabant, sepe etiam sub unius tamen Imperio Provincias inter se dividebant, & quandoque minores natu primævis fratribus expulsis (ut videre est apud Cangium Famil. Byz. Dalm. a Nanio citatum) coronam usurpabant, quod ideo fortasse accidit, quod successiones certis legibus non regerentur. Fortasse etiam quo suum privilegium certius redderent Catharini curarunt ut ipsi quoque Radoslavi fratres, licet privati, indulta signarent, ne si unquam ad Regnum, (quod Urosio evenit) ipsi pervenissent, privilegio caderent. Porro is Radoslavus Rex in quodam antiquo Rituali seu Cæremoniali in capsa Communitatis Cathari asservato, memoratur his verbis: *In nomine Dei Æterni & Salvatoris nostri Jesu Christi Anno MCCXXI. XV. die intrante Mense Septembris sub tempore Domini Regis Radoslavi & Comitis de Solis, Episcopi vero Blasii &c.*

Quoniam vero opportuna hoc loco evenit hujusce Comitis mentio, non abs re erit aliqua de Comitis dignitate, a quo potissimum apud Catharense civilis rerum administratio agebatur, in lucem proferre: ex hoc enim facile deprehenditur, non levi libertatis privilegio etiam sub Rastianorum Principum potestate civitatem Cathari usam fuisse. Comes igitur, qui Prætorium munus exercebat, ex exteris civitatibus deligebatur eo ferre modo, quo plurimæ ex Italis civitatibus dum sui juris erant, Potestatem (sic enim Præses seu Prætor vocabatur) sibi plerumque ex alienis Dominiis assumebant. Tantæ autem erat autoritatis electus Comes, ut ne ea abuteretur, statutum fuerit publico Civitatis decreto, designatum Comitem, antequam sui officii possessionem iniret, teneri in concione publica Civitatis jurare bonum regimen & æqualem justitiam, ut in Statuto municipali ejus urbis legitur Venetiis edito anno 1616. ubi pag. 14. hæc habentur.

“ Qualiter recipi debeat Dominus Comes a Communitate cum pri-
 “ mo venerit. Statuimus firmiter sanciendo, quod D. Comes qui pro
 “ tempore ad Civitatem Cathari venerit, ex mandato in concione pu-
 “ blica secundum antiquam consuetudinem Civitatis Cathari ad cam-
 “ panarum sonitum congregata bonum conservare regimen, atque sta-
 “ tum totius Civitatis, atque conservationes custodire super Sancta Dei
 “ Evangelia jurare teneatur omnino publice in platea, & jurata firmi-
 “ ter observare, prout in Civitatis Cathari statutis serius continen-
 “ tur. Quo a Comite juramento peracto Judices Rectores, Consiliarii
 “ Civitatis Cathari consuetudines ejusdem Civitatis observare, eodem
 “ modo jurare teneantur.

Jura-

Juramentum autem Comitis erat hujusmodi.

“ Ego N. Comes Cathari juro ad Sancta Dei Euangelia bona fide
 “ & sine fraude & absque malo ingenio ipsam Civitatem gubernare ,
 “ regere, & salvare secundum consuetudinem ejusdem ad honorem Do-
 “ mini nostri Regis , & etiam rationes Communis Cathari bona fide
 “ salvare , justitiam æqualiter majoribus & minoribus tribuam manu-
 “ tenens, & cum majori parte Consilii bonos accrescam diminuens u-
 “ sus malos , & nec amicum juvabo , nec per fraudem inimico no-
 “ cebo.

Afferit Orbinus Catharense in obedientia Regum Rassiæ steterisse usque ad annum MCCCLX. dominante Urosio Rassiæ Regum ultimo ex familia Simeonis Nemagnia , & Stephani Imperatoris filio , in qua Chronica nota corrigendus est ex ipso statuto Cathari , quod cum renovatum esset ex publico civitatis decreto anno MCCCLXXIII. relicta fuerunt in juramento Comitis illa verba ad honorem Domini nostri Regis , quæ profecto ablata fuissent , si tunc Civitas Cathari in absoluta libertate permanisset . Sed de his inferius dicendum , modo vero ad Rodoslavi diploma redeamus quod est tenoris hujusmodi.

*Privilegium Rodoslavi Regis Servia, & Fratrum ejus
 Wladislavi & Urosii anno MCCL.*

Grazie al tutto continente Dio nostro fattor del Ziel e della Terra al Fiol della sua Deita e à Spirito Sancto ; grazie à te Signor Dio mio d' ogni ora e tempo , e se Dio Imperator all' Imperatori Signor alli Signori tutte le cose Signor della tua Deita vera e gloriosa procede. Tu Signor Dio mio sei Imperator, & Signor tutto continente, & molto misericordioso alla tua Creatura , Signor con la tua misericordia el schiavo redimesti, & el Fiolo desti alla Redenzion , & alla Vita. Signor la tua Creatura mettesti, e se el Signor Dio tutto continente tutte le cose umel Signor Dio mio alla tua Deita piasseno , e le cose rie e perverse per converso non piasseno: e se el Diavolo Lucifero per la sua schelerita & imaginazion prava & iniqua cascò dalla excelsa Gloria nella Damnation eterna , e la nell' Inferno fò glorificato con li Angeli desgraziati all' Imperator : Dapoi Signor ti volli rovinar lo suo Imperio ; alli tui graziosi desti in compagnia la purissima & intemerata Verzene Maria, e de lei Signor volesti essere nato, & con la tua Natività la morte nostra e l' Imperio suo ruinafti, con la tua Crocifixion à nui la vita preparasti. Io Radoslavo con la grazia dell' Eccelso Re de Servia e della Marina e Fradelli del mio Rea-

me Uladislavo & Urosio considerassimo e ne racordassimo vera fede & servitù, qual mostrasseno onorievol e à nui fedel Zintilomini de Catharo al nostro Genitore Domino Domino Stephano primo Incoronato Re, & al nostro Avo Santo Simeone Nemagna Primo in Gloria, Colonna dei Cristiani, & discuressimo la prava cogitazion del Diavolo, lo qual se pensò nella sua alta scienza che messa la sua Sedia all' Occidente, e che sia simel all' Altissimo. El Signor tutte le cogitazion sappiando lo scazzò dal Ciel, e lo condennò nell' Inferno in æternum. Et dapoì considerassimo la parola del Signor Dio nostro Salvator, come scrive S. Zuane el documento de Gesu Cristo alli Zudei, vegnendo da lui li amaestrava la salute nostra digando, se vui offervarete li miei precepti, per certo sarete li miei Discipuli; e dapoì S. Zuane scrive la parola del Signore dizando, le mie pecore la mia voce oldeno, & sono ò caminano secondo il mio comandamento, & io li darò la vita eterna. Et cusi nostri fidel Zentilomeni de Catharo d' ogni ora e tempo à nui oldeno, & secondo 'l nostro comandamento & volontà obedisseno, & tutta la nostra volontà hanno adempito, & à tutti i nostri Mandati hanno mostrato la Umeltà, & con ogni Umeltà le sue scritture e brevelegi portasseno: Primo Brevelegio del molto glorioso Domino Zorzi, come Signor Re Zorzi dete alli Zentilomeni de Catharo Preulaco nel Patrimonio che reedificano la Giesia de S. Arcangelo, la qual à principio fo edificata per loro, come per veri fondatori, e cusi la Giesia reedificasseno all' onor del Signor Dio, & Arcangelo Michael, & in quel tempo Signor Rè Zorzi confirmò e benedisse a Catharo tutti li Orti, e le Vigne loro Lustiza e Pariglau, & tutta la Pianura fino il confin di Garbal con tutte le raxion sue fina la Marina, maledisendo à cadauno Re & Signor in æternum che contradicesse sopra scripta scriptura delli Signori. Vedendo, & discurendo le Scritture, & Mandati del Signor Re Zorzi benedissimo, e benedizemo tutta sopra scripta scriptura à Catharo tutte le possession delle Vigne & Orti e Lustiza e Pariglau e la Pianura sopra scripta in æternum & in sæculum sæculi Amen. Che sia de Catharo, e chi queste vegnesso à interromper che sia maledetto & anatematizzato, e che sia traditor del Corpo de Gesu Cristo. Et questa fatta scrittura scrissi io Silvestro Cancellier con la parola & mandato del Re e de sopra scripti Signori del Signor Re e de soi Fratelli, e mi dete la parola & mandato Signor, che daga questa scrittura voluntaria à Mauro e Medos onorievol Zentilomeni & Ambaffatori della Communità de Catharo, & adessò li dete in confermazion delli brevelegi de Domino Domino Re Zorzi, lo qual portasseno sopra scripti Zentilomeni de Catharo al Signor Re Radoslavo, & Uladislavo, & Urosio, e vedendo & discorrendo che sono vere scritture, le quali erano scritte nel MCXV. Nativitate Domini

mini adi XV. avosto, & mi vire & comandamento del Signor mio Re, e de sui Fradelli con ste scritture in confirmazion delli Zentilomeni de Cataro scriffe, & dere in Arasia MCCL. Nativitate Domini ad XV. Luid, & sotto la Bolla nostra consueta sigilai.

“Stephano Radosavo con la grazia de Dio Re de Servia e de Ma-
“rena.

“Domino Uladesavo & Urosio.

“Rudis hæc translatio diplomatis a Slava ad Italicam linguam non
“solum externis sed ex Italis quoque & Venetis difficilis eveniet for-
“tasse & obscura, quapropter in Latinum sermonem illud transferre
“opportunum putavi, ut cujuscumque idiomatis eruditus præsto sit &
“innotescat, quod pari modo in aliis mox efferendis aliorum Regum
“diplomatibus præstabimus.

Gratias omnia continenti Deo nostro Creatori Cœli & Terræ, Uni-
genito ejus Filio, & Spiritui Sancto. Gratias tibi Domine Deus meus
nunc & semper: tu enim es Deus Imperator Imperatorum & Dominus
Dominorum a cujus vera & gloriosa Divinitate omnia procedunt. Tu
Domine Deus meus es Imperator, & Dominus omnia continens, &
multum misericors erga Creaturas tuas; tu Domine misericordia tua
fervum redemisti, & Filium tuum ad redemptionem tradidisti, ut ad
vitam homines creaturas tuas adduceres. Tu Domine Deus omnia con-
tinens respicis humilia, quæ Divinitati tuæ grata sunt, & e contra per-
versa omnia & iniqua despicias quæ tibi displicent, ideoque Lucifer pro-
pter scelus suum & perversas cogitationes ab excelsa gloria in æternam
lapsus est damnationem, omnisque gloria superbiæ ejus conclusa est in
Inferno cum Angelis Deo Imperatori rebellibus. Ut autem omne ejus
Imperium destrueres electis tuis afflictricem dedisti purissimam & inte-
meratam Virginem Mariam, & de ea voluisti nasci, ut Nativitate tua
mortem nostram & Imperium diaboli superares, & Crucifixione tua
nobis vitam præparares. Ego Radoslavus gratia Excelsi Rex Serviæ &
Maritimæ, & Fratres in Regno meo Wladislavus & Urosius confide-
rantes & ad memoriam revocantes sinceram fidem & subjectionem, quas
honorabiles, nobisque fideles Nobiles Catharenses ostenderunt Genitori
Nostro Domino Domino Stephano primo coronato Regi, atque Avo
nostro Sancto Simeoni Nemagnia Primo in Gloria, Christianorum
Columnæ, mente revolvimus pravæ diaboli cogitationes, qui ex scien-
tia sua cogitavit Sedem suam in Occidente statuere, seque similem ef-
ficere Altissimo, sed Dominus cogitationes ejus cognoscens, ipsum e
Cœlo ejecit, & ad Infernum damnavit in æternum. Postea considera-
vimus verbum Domini Dei Salvatoris nostri, ut scribit in suo Evan-
gelio S. Joannes, documentum nempe quod dedit Jesus Christus Ju-
dæis, quibus ad se venientibus monita salutis dabat dicens: Vos disci-

puli mei eritis, si feceritis quæ ego præcipio vobis; & deinde S. Joannes refert verba Domini dicens: Oves meæ vocem meam audiunt, & oves me sequuntur, quia sciunt vocem meam, & ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant. Pari modo nostri fideles Nobiles Cathareses semper audiunt nos, & præceptis nostris & voluntati obediunt, & mandata nostra humiliter exequuti sunt, & cum omni humilitate Privilegia sua ad nos detulerunt: Primum Privilegium admodum gloriosi Domini Georgii, quomodo Dominus Rex Georgius dedit Nobilibus Catharesibus Preulacu in patrimonio, ut reedificarent Ecclesiam S. Archangeli, quam ab initio ipsi quoque ut veri fundatores ædificaverant, & ita Ecclesiam reedificaverunt ad honorem Dei & Archangeli Michaelis, & eo tempore Dominus Rex Georgius confirmavit roboravitque Civitati Cathari omnes hortos & vineas ejus Lustizam & Pariglaum & omnem planitiem usque ad confinia Garbalis cum omnibus juribus suis usque ad mare maledicens in æternum cuicumque Regi aut Domino, qui contradiceret supradictæ scripturæ Dominorum. Nos videntes & considerantes scripturas & mandata Domini Regis Georgii confirmavimus & confirmamus omnem supradictam scripturam civitati Cathari, & statuimus ut omnes possessiones Vinearum, Hortorum, & Lustizæ & Periglavi & planities supradictæ in æternum, & in sæculum sæculi Amen Catharesis Civitatis sint; & quicumque hæc infringeret maledictus & anathema sit, atque reputetur proditor Corporis Christi. Hanc expressam scripturam scripsi ego Silvester Cancellarius verbo, & mandato Regis & superscriptorum Dominorum Domini Regis & Fratrum suorum, & Dominus Rex mihi mandavit ut hanc scripturam traderem Mauro & Medos honorabilibus Nobilibus & Legatis Communitatis Cathari, eamque dedi pro confirmatione privilegiorum Domini Domini Regis Georgii, quæ detulerunt supradicti Nobiles Cathareses Domino Regi Radislavo, & Wladislavo & Urosio, cumque vidissem & agnovissem esse authenticas scripturas datas die XV. Augusti anno a Nativitate Domini MCXV. ego autoritate & mandato Domini mei Regis & Fratrum ejus has scripturas pro confirmatione Nobilium Catharesium scripsi dedique Arasæ die XV. Julii anno a Nativitate Domini MCCL. & sigillo nostro consueto firmavi.

“ Stephanus Radoslavus Dei gratia Rex Servia & Maritimæ.

“ Domini Wladislavus & Urosius.

Post Radoslavum multi e familia Simeonis Nemagnia Catharum habuerunt, eosque inter Stephanus cognomento Duscianus, seu Eleemosinarius, qui Regnum Rasia capeffivit anno MCCCXXXI. Hic primis initi Regni annis nummum cudi jussit, in quo ex una parte Stephanus ipse sedens visitur regiis insignibus ornatus, hacque inscriptione circumdatus STEP NOS: RASIE: BOS: T: REX; ex alia

lia vero stat S. Tryphon martyrii palmam dextera, crucem sinistra gerens, quem circum legitur: S. TRIFONIS CATHARENSI id est, Sancti Tryphonis Catharensis. Quum autem Stephanus gloria militari clarus, Turcis sæpe profligatis Domini sui fines late dilataffet, victoriis & subjugatis civitatibus elatus Imperatorium nomen sibi arrogavit, eodemque titulo se insigniri in nummis jussit, qui adversa parte referunt Stephanum sedentem corona redimitum, cum hac inscriptione: STEPHANUS IMPERATOR: Aversa vero parte conspicitur S. Tryphon cujus circa imaginem sunt hæc verba: S. TRIPHON. CATHARINENSIS.

Dum autem Stephanus assumpto Imperatoris titulo Rassiæ, Serviæ & vicinis regionibus dominabatur, Veneti, qui commercii sui dilatationem omni conatu urgebant, quosdam cum Catharensibus conventiones ad biennium inierant, ad quas propterea prorogandas Stephani Imperatoris auctoritatem præsto esse curarunt. Annuit ipse, Veneti nominis studiosissimus, datisque ad Andream Dandulum Venetiarum Ducem litteris sub bulla aurea signatis, se mandasse, reposuit, Catharensibus, ut statuta pacta ad octo consequentes annos protraherentur. Data fuit epistola anno MCCCXLVIII., ex qua addiscimus Imperatorium sibi titulum ante ipsum annum a Stephano assumptum fuisse. Hoc est exemplum Imperialis epistolæ.

Stephanus Dei Gratia Græcorum Imperator amico nostro prædilecto Domino Andree Dandulo eadem gratia Duci Venetiarum, Dalmatiæ, atque Chroatiæ nec non Domino quartæ partis & dimidiæ totius Imperii Romanicæ salutem prosperam & felicem tamquam fratri præamantissimo. Litteras vestras nobis missas gratanter recepimus pro confirmatione concordie & pactu, ut prius fuit, inter Commune vestrum & Commune nostrum & hominum fidelium nostræ Majestatis Civitatis Catharensis pro pactis, ut prius confirmata fuerant ad biennium, quæ jam in proximo, finem habent, modo jam Fraternitas vestra apud Majestatem nostram petivit, & requisivit, quod nostro mandato pactum & concordiam, ut nobis patet, inter Commune vestrum & Commune nostrum Cathari deberemus prolongare ad octo annos, quod amore vestri, & intuitu amicitie animo volenti facere volumus, quod in posterum semper dignitas vestra cognoscat nos esse vobis amicum specialem, unde transmittatis virum idoneum vestri Communis cum litteris vestris ad fideles nostros Cathari, qui cum ipsis Catharensibus confirmet pacta & concordia, ut antea fuerunt, quia nos fidelibus nostris Catharensibus dictis seriose, & districte mandamus, & præcipimus, quod facta pacta & concordia usque ad octo annos proxime venturos confirment, ut prius fuit inter Commune vestrum & Commune ipsorum Catharensium, quia semper volumus, & intendimus adimplere voluntatem

pacem vestram, quantum magis possumus. Rogamus etiam ut dignemini præcipere vestratibus, ne nostri Catharense ab eis sine jure aliquod gravamen non habeant.

Dat. Anno MCCCXLVIII. die Prima Aprilis Primæ Indictionis.

Quod autem conventiones superius enuntiatae commercii ampliandi causa a Venetis initæ fuerint, cum ex illius ævi consuetudine satis pateat, commercium enim maritimum & opes & imperium Reipublicæ auxerat, tum maxime comprobatur ex antiquo sigillo apud Canonicos Lateranenses S. Joannis de Verdara Paduæ asservato, quo utebantur Veneti Consules (officium est in alienis ditionibus constitutum ad directionem & tutamen mercatorum & mercium) degentes Cathari. Exemplum sigilli per calcographi operam deductum exhibeo.

Sigillum Consulatus Veneti in Catharo.

Nec in nummis solummodo dilectionis præcipuæ qua Catharense prosequabatur, argumenta ostendit Stephanus Rassiæ Imperator, sed etiam non unico diplomate eorum privilegia tum sua autoritate confirmata voluit, tum novis additis muneribus ampliavit. Documenta hæc primus omnium in lucem edidit sæpe laudatus Senator Bernardus Nani, quorum secundum, (ut notat ipse) *aliqua licet differentia Interpretis causa fortasse laborans*, & omni chronica nota carens extat quoque in *Catharense Statuto Venetæ Edit. 1616*. Utrumque documentum, ut leguntur rudi Italico sermone exarata proferimus, eorumque Latino idiomate translationem adjicimus.

“ Gloria sia al Padre, & al Fiolo, & al Spirito Santo. Gloria sia
 “ à ti Signor Idio mio, Verita, e vero riposo de tutti, iusta Speranza,
 “ Signor del mio Spirito, salvation à mi servo tuo creasti all’ y-
 “ magine e similitudine di tua Deità, e ti mi havete donato con la
 “ tua

“ tua grazia , & al Popolo me havete porto in amor me havete de-
“ corato cum el Paexe , & cum le leze del Paexe molte Cittade in
“ la custodia à noi recomandasti ; Pastor sopra tutto me ponesti ; pec-
“ cator sun stato , & al peccato la volunta e baylia sopra de me non
“ desti , come al glorioso e Sanctissimo Job , anzi à me più exaltasti ,
“ gloriasti me Imperador , el qual solo el paexe detegnia . Gloria à ti
“ Christo de tutto Mundo Salvator , Idio in lo qual tutto se contien
“ Signor , Ogni Bonta e Sapiencia e justo Judicio della tua Deità . Se
“ à voi Christo hò dato laude in tutti li dii della mia vita in la pa-
“ xe lo fai cum chor , e cum volunta , cum parola & cum facto , fi-
“ come a Dio Padre Imperador , el quale tutto governa , e al fin de-
“ monstra Misericordia , el qual adornò à nui indegni . Et al Spirito
“ Sancto amato della mondissima Verzene Maria Fiola de justissima
“ Sterpe del Re David , e di lui fò amai strada cum Dio , & cum Pro-
“ pheta el quale diceva : Aldi Fiuola , e resguarda , & inclina la tua
“ Rechia , lo Imperator ha amato la tua bellezza . E cussi essendo Io
“ del Cristo Dio Fidele Stephano per la Dio Grazia Imperador de
“ Servia e de Grezia solo Signor de tutta la Provincia de Servia , e
“ de Marina , del Sancto e teribile Re Urosio nipote , pronipote del
“ Signor Sancto Padre Nemagna , nuovo colador della mira Signor
“ grandissimo de tutte Provincie de Servia , e de Marina , e del mio
“ Imperio cum buon chuor pregasseno , zoe cum misericordia della
“ tua salute creature sue della sua destera , le qual ha creato benevo-
“ li zertamente grazioso per nui multi intercessori alla sua Maieità ,
“ non ha voludo la morte del peccator , folamente che se converta ala
“ vita , perche Io à lui sapiendo la vita questa presente , me volsi
“ conseiar cum Signor Padre del mio Imperio Sancto Archiepiscopo
“ Chio Daniel , e cum Vescovi , e cum Abati e cum Zintilhomini e
“ cum tutto il Consoglio de Servia , e cum la grazia de Iesu Christo
“ Dio mio me promesseno e jurasseno tutti soprascripti ms. lo Arci-
“ vescovo cum tutto el Conseio della Giesia , e tutto el Conseio del
“ mio Imperio , che tutto quello che hanno dato i nostri Progenitori ,
“ e cusi quello che nui havemo dato e confermato hano confermato ,
“ e questa confirmation fò laudada , e cosi facia laudazioni ; Aldendo
“ vegnisseno al nostro Imperio in Pristina Zintilhomeni e Zitadini del-
“ la nostra fidelissima Sedia al nui amabile e gloriosa Cità de Ca-
“ tharo per nome Michael de Buchia , Grubetcho de Biste , Zuane de
“ Baseio , Gregorio de Gimano , Baxe de Poliza , e portasseno i sui
“ Privilegii e le Scripture deli primi Sizae de nostro Padre , Avo , e
“ Besavo e maxime Privilegio scriptura del Signor Avo nostro San-
“ cto Re Urosio , e de Madona Sancta Regina Chia Zelena , come a-
“ veva dato Signor Sancto Re e Sancta Regina à Catharo Zoppa chia-
“ mada

“ mada Carbal dala banda de sotto e de sovra con tutti li sui con-
 “ fini, e pertinentie sue in patrimonio e nobilta in perpetuum, e tut-
 “ to quello che prima è sta dela Zitta de Catharo, che anche sia de
 “ Catharo per l’avegnir in perpetuum. E questo nui vedendo tutti e
 “ tutto el Consoglio sopranotado à Catharo e a la Comunità de Ca-
 “ tharo avemo benedetto e confermato sopra dicta Zoppa de Garbli
 “ de sotto e de sovra che sia de Catharo e de soi successori in per-
 “ petuum, che sieno valiosi de quella Zoppa far ogni sua volonta,
 “ come de suo vero e legitimo Patrimonio, come amorevolmente de
 “ sopra è dicto tanto de sopra dicta de Zoppa de Garbli quanto del-
 “ le Vigne, e de Ulastaci, e de Terreni, Pradi, e de Pasculi cum
 “ tutte le sue pertinentie, Emirae, Lofiza, Dobrota fina Gluta, e
 “ Monastero de San Zorzi cum tutte le pertinenze sue. Christo glo-
 “ rioso documento amaestrasti à nui de ogni Amaistramento bone, fi-
 “ dele parlando cosi: Chi lassasse al Padre, over al altra cosa per mio
 “ nome zento per uno riceverà, e la vita eterna golderà; e cusi i Zen-
 “ tilhomeni de Catharo hano facto per lo nostro honore, e lial fede
 “ lassasseno e nui de quello se recordasseno come vera fede, e hono-
 “ revol servitio mostrasseno alli nostri Genitori e Progenitori & al
 “ nostro Imperio, e vedendo le Scripture ultra De sovranominate Scri-
 “ pture e Privilegii del Signor Re Ladoslavo e del Signor Uladislav-
 “ vo, e de Urosio, vedendo come per lo Privilegio del Re Zorzi Si-
 “ gnor de Servia e de Marina ala Comunita de Catharo benedisse e
 “ confirmo la Giesia del Arcangelo in mar piculo verso la Isula, e la
 “ Isula, e Lustizza, e Periglava, e Chartoli piani come e scripto nel
 “ Privilegio del Signor Re Radoslavo, e de suoi Fradelli Uladislavo
 “ e Signor Urosio, & Io Signor Stephano Imperador de Servia e de
 “ Grezia hazo confermato alli Zintilhomeni, e ala Comunita de Ca-
 “ tharo tutto quello, che de sovra è notado. E adesso a loro de piu
 “ hò dato per la loro lial fede & honorevole servizio drieto el trage-
 “ to Biela, e Crusceviza cum tutte le Ville, confini, sue giurisdizio-
 “ ni infina la Fiumara, & oltra questo hò dato alla sopra ditta Zic-
 “ tà Ledenizza de sotto, e de sopra, exalasi cum tutti i suo confini,
 “ sia dei sopraascripti Zintilhomeni e della sua Comunita in perpe-
 “ tuum. Che nui ne nisun de nui Imperatori over Signori non possa
 “ vegnir à meno ne romper à Catharo questo Privilegio, e quel zo
 “ che avemo dato, e confermato & altri sopranotadi Privilegii. E se
 “ alcun contradisesse, over rompesse li nostri Privilegii e confirmation
 “ che sia maledeto dal mio Signor Iesu, e dala sua Gloriosa Mondif-
 “ sima Madre, e de tutta Angelica Milizia e de dodesi soprani Apo-
 “ stoli, e dela Corte Celestial, e del Signor Arcivescovo, e delo suo
 “ Consoglio e de me peccator Imperador Stephano, e de tutti i Geni-
 “ tori

“tori e Progenitori nostri, & spirito de simil transgressor sia in com-
 “pagnia de tuti i cativi Angeli. E questo Privilegio io Vucassin
 “scrissi, e si li diè a sovra scripti Zintilhomini per parola e coman-
 “damento del Signor Imperador Stephano, e cum parola e confir-
 “mation del Signor Patriarcha Chieo Daniel, e de tutta sua Con-
 “gregation, e havemo bullada cum la bolla nostra d' oro secondo l'
 “usanza di Privilegi. Anno Nativitate Domini 1351.

“Stephano per la Dio Gratia Imperador de Servia e de Grezia.

Idem Diploma Latine redditum.

Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto. Gloria tibi Domine Deus
 meus Veritas, & vera requies omnium, iusta spes, Dominus spiritus
 mei, & salus mei servi tui, quem creasti ad imaginem & similitudi-
 nem Divinitatis tuæ, teque mihi cum gratia tua donasti, & populi a-
 morem mihi conciliasti, meque Dominio & legibus Regionum deco-
 rasti, multasque civitates custodiæ nostræ demandasti constituens nos su-
 per omnes Pastorem; Peccator fui, sed peccato super me potestatem
 non dedisti, ut contigit glorioso & Sanctissimo Job, quinimmo me e-
 xaltasti, & Imperatorem glorificasti ut regionem possideam. Gloria ti-
 bi Christe totius Mundi Salvator, Deus continens omnia, Dominus
 sola Bonitas, Sapientia, & iustum Juditium Divinitatis tuæ. Si tibi
 Christe laudem dedi omnibus diebus vitæ meæ in pace tu scis ex cor-
 de & voluntate verbis & operibus ut Deo Patri Imperatori, qui o-
 mnia gubernat, & misericordiam suam ostendit ornans nos indignos.
 Et Spiritui Sancto amanti purissimæ Virginis Mariæ filiæ ex justissima
 stirpe Regis David, quæ ab ipso Sancto Spiritu edocta fuit in Deo
 ex verbis Prophetæ, qui aiebat. Audi filia, & vide & inclina aurem
 tuam, quia concupivit Rex speciem tuam. Itaque ego Christi Dei fi-
 delis Stephanus Dei Gratia Imperator Servia, & Græciæ, solus Domi-
 nus universæ Provinciæ Servia & Maritimæ, Sancti & terribilis Re-
 gis Urosii Nepos & pronepos Domini Sancti Patris Nemagnia, mir-
 rham distillans, Dominus maximus omnium Provinciarum Servia &
 Maritimæ & mei Imperii ex recto corde rogavi Deum per misericor-
 diam salutis suæ effusam in creaturas opera dexteræ suæ, qui creavit
 gratiose multos pro nobis apud Majestatem suam beneficos intercesso-
 res, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat; i-
 deo cogitans me ab eo accepisse vitam, consilium inire volui cum Do-
 mino Patre Imperii mei Sancto Archiepiscopo Domino Daniele, &
 cum Episcopis, & Abbatibus, & viris Nobilibus, & cum universo Con-
 silio Servia. Hi omnes gratia Jesu Christi Dei mei scilicet Domiaus

Archiepiscopus cum universo Consilio Ecclesiæ & cum omni Consilio Imperii mei iurejurando interposito promiserunt se confirmaturos omnia quæ statuerunt Progenitores nostri, & quæ nos ipsi decrevimus, & omnia statim confirmaverunt, quæ confirmatio a nobis laudata fuit & roborata. Venerunt itaque ad Imperialem conspectum in Pristina ubi sedebamus viri nobiles & cives nostræ fidelissimæ Sedis admodum nobis dilectæ & gloriosæ Civitatis Cathari, scilicet Michael de Buchia, Gruberchus de Biste, Joannes de Basilio, Gregorius de Gimano, Baxes de Boliza, & detulerunt sua Privilegia & Scripturas primorum Dominorum scilicet nostrorum Patris, Avi, & Proavi, & præcipue privilegium scriptum Domini Avi nostri S. Regis Urosii, & Domine Sancte Regine Domine Helenæ, quo privilegio dicti Sancti Rex & Regina dederunt civitati Cathari Zoppam nuncupatam Garbal inferiorem & superiorem cum omnibus confiniis & pertinentiis suis pro patrimonio & decore in perpetuum; atque omnia insuper quæ Civitatis Cathari fuerunt, ipsi Catharo in posterum permaneant in æternum. Hæc palam & in conspectu supradicti Consilii Catharo & Communitati Cathari dedimus, & confirmavimus, ut prædicta Zoppa de Garbale inferior & superior a civibus Catharenfibus & successoribus suis possideatur in æternum, ita ut de ipsa Zoppa veluti de vero & legitimo Patrimonio suo disponere valeant ad libitum eorum voluntatis, ut clementer supra dictum est, tam de dicta Zoppa de Garbale, quam de Vineis, & possessionibus, terris, pratis, & pascuis cum omnibus pertinentiis suis Emiræ, Lostiza, Dobrota usque ad Glutam, & Monasterio Sancti Georgii cum omnibus pertinentiis suis. Christe gloriose tu nobis sanctam & fideliem doctrinam tradidisti dicens: Qui reliquerit Patrem, aut aliquid aliud propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Pari modo Nobiles Catharenfes pro honore nostro fideliter egerunt, nosque memores veræ fidei & laudabilis subjectionis quam erga Genitores & Progenitores nostros, & nostrum Imperium ostenderunt, & considerantes insuper scripturas supradictas, & Privilegia Domini Regis Radoslavi, & Domini Wladislavi & Urosii, qui inhærentes Privilegio Regis Georgii, Domini Servie & Maritimæ, confirmaverunt Communitati Cathari Ecclesiam Archangeli in mari parvo versus Insulam, & Insulam, & Lustizam & Periglavam, & Chartoli piani, ut legitur in privilegio Domini Regis Radoslavi & fratrum suorum Wladislavi & Domini Urosii. Eapropter ego Dominus Stephanus Imperator Servie & Græciæ confirmavi Nobilibus & Communitati Cathari omne id, quod supra enuntiatum est. Insuper ipsis ob sinceram fidem, & laudabilia obsequia eorum modo dedi ex adverso trajectus Bielam & Cruscevizam cum omnibus pagis, confiniis & jurisdictionibus suis usque ad flumen, & præterea concessi eidem Civitati Ledeni-
zam

zem inferiorem & superiorem, & Exalafim cum omnibus suis confiniis, ut sint supradictorum Nobilium, & Communitatis eorum in perpetuum; ita ut nec nos, neque ullus ex Imperatoribus, vel Domini valeant recedere, neque infringere Catharo hoc Privilegium, & ea omnia quæ dedimus & confirmavimus in supradictis Privilegiis. Si quis contradiceret, vel nostra Privilegia & confirmationes infringeret, maledictus sit a Domino meo Jesu, & a sua Gloriosa purissima Matre, & ab universa Angelica militia, & a duodecim supremis Apostolis, & a Curia Cælesti, & a Domino Archiepiscopo, & suo Consilio, & a me peccatore Imperatore Stephano, & ab omnibus Genitoribus & Progenitoribus nostris, & spiritus hujusmodi transgressoris habitat cum omnibus Angelis malis. Privilegium hoc ego Vucassinus scripsi, & supradictis Nobilibus dedi verbo & mandato Domini Imperatoris Stephani atque verbo & confirmatione Domini Patriarchæ Domini Danielis, & universæ suæ Congregationis, illudque signavimus bulla nostra aurea juxta morem Privilegorum. Anno a Nativitate Domini MCCCLI.

Stephanus Dei Gratia Imperator Servia & Græciæ.

Secundum Diploma.

Gloria al tuto continente Dio nostro fator del Zielo e dela Tera, & al fiol della sua Deità Jesu Cristo, & al Spirito Sancto Signor Dio vivo & vero, raxion, & documento e potente dextera, amator del Homo, al homo per mezzo del so Fiol de ogni sapienzia colla tua Sapienzia ornafti, & con Spirito Sancto alla tua Deità all' amor e grande grazia mettesti: Signor Dio mio con la tua potentia Ziel e la Terra fortificasti, e con la dolcezza del Spiritu Sancto Ziel e la Terra e le belezze del Ziel imbelifti, & de ogni dolcezza adempifti col Fiol dela tua Deità con raxion, Fede, e Sapienzia fortificasti, & al Inferno la porta & potentia ruinafti con la Crucifixion e spargimento di Sangue de Dio nostro, & tuo Fiol, & con te solo Dio & Homo; Dio per mezzo della tua Deità, & Homo per la sua Umeltà, & graziosa Incarnazion per la parola del Glorioso Gabriele à Nazaret de Galilea, ala purissima & mundissima Gloriosa & molto umel Verzene Maria Fiola de Abram, & Fiola e Madre della tua Deità, à nui la lexe e la raxon mostrasti ala creazion del nostro Impero. Io Stephano con la Grazia de Dio Imperator de Servia e de Grezia, Pronepote de Sancto Simeone Nemagno molto glorioso, & novo colador de Mira dela gloriosa Sedia de Servia Signor, & al suo Fiol & al Besavo nostro Signor Signor Stephano primo Incoronato di corona Re, & al suo fiol Santo Sava Archievescovo di Servia, & Fiol e su-

cedor dell' Imperio e Signoria deli Avi e Befavi e Progenitori nostri iurai à tutti la Leze, possession, privilegii confermar, & sopra tutti alli Zintilhomeni de Catharo per la loro vera fede, & onorievol servitù, lo qual sempre hanno portato alli nostri genitori & progenitori & principue al nostro Imperio. Adesso sia noto à tutti come io Stephano Imperator essendo à Budua in la Giesia de Sancta Dei Genetrice se approximò li Zintilhomeni de Chataro per nome Michiel Buchia, Grube Bistetich, Marco Bagasich, Piero Buchia, Drago Marcovich, digando che Signor Patriarca occupa i confini de Chataro: Et io Stephano per la Dio Grazia Imperador de Servia e de Grezia, volendo alla Giustizia, e ala Leze mostrar logo, al Patriarca fessimo intender, essendo el Patriarca appresso el Imperio nostro à Prescien à paro con li Zentilhomeni de Chataro personalmente, io dissi che respondeno. Et in quel luogo li Zentilhomeni de Chataro dissero le sue raxon come avevano dito per avanti, & il Signor Patriarca ghe risponde: che vada homeni da ben e de bona fede e che vada sopra lor fede, & anima la matiera, e li confini fra li confini. Signor Imperador intendendo simel risposta benedisse la risposta del Patriarca e mandò sopra la fede loro Amiocus & Radosavo Zarnoevich; & soprascripti Amiocus & Radosavo moverono portaveno li confini de Chataro alla presenza del nostro Imperio in Nerodimglia. Comenza el confin antico de Chataro de Tat in piera rossa in Prievor in la Giesia de Santo Trifone in fusio in copa, & indo fin Dubovichcha Jeala in Viligna iama in Ponesdo come son segnadi li confini per piere firme, e per mezzo de Dreunounich in fusia in Umsana Glavia in fusio in Maistorfcho Urato per tutta la Montagna, e per la Corona de Lou-tien per la Costiera in Studenaz à Corita, e de Studenaz per mezzo Pusido à Carstaz in Pestigng, Grad per dretura in selete per la Corona del monte in sosio in Fiumara de Zuta. Questi confini antichi de Chataro fina el confin quello dete Domino Imperador a la Comunità de Catharo zoe Ledenize e Salase per la lor vera fede, & onorevol servizio. E de altra banda per lido del mar comenza el confin de Chataro per lido del mar fino la Fiumara de Luta tuta dobrofa, & de altra banda comenza el confin de Chataro per lide del mar à Bobruista, e cussi in Preulac fin Giesia de Santo Archangiolo reedificada per li Zentilhomeni & Communità de Chataro quello che confermò & dete lo nostro Imperador à Chataro Lustiza con tuto el Contado e con tutti piani, custiere, case, e con tute raxion, & pertinenzie sue, e cuxi per dretura per lido del mar à Ruose in Giesia dela pura Dei Genetrice per lido del mar a Jas. Poi vedendo el nostro Imperio simel discussion, e truovamento deli confini de tuto el governo de Chataro per Miocus e Radoslavo al Patriarca e alli Zentilhomeni de

de Catharo diffemo, come intendessimo de Miocus, e Radoslavo, & come sta la cosa, & a quel Domino Santissimo Patriarcha & sopradetti Zentilomeni umelta & obediencia mostrasseno, & vedendo la sua voglia, e la cossa del Pastor Christian, e la volontà dei nostri honorievol Zentilhomeni de Catharo benedissimo, & confermassimo, e confermemo questo Zerchio sopra scripto, come sta scritto per ordine in questo Brevelegio che sia de Chataro, e che siano valiosi con tuto el suo governo, come li piazze vender, donar, e dar in dote, e sotto metter alla Giesia, e lassar ali Fioli, e far ogni sua volonta in eterno. E se si trovasse qualche Imperador over Signor drio de nui over de nostri descendenti & che volesse contradir, questo sopra scripto, che sia maledetto, & anatematizado, e che sia prevaricado del Corpo e del Sangue de Cristo, e che non sia benedetto da Gesu Cristo Omnipotente e dela purissima Madre soa, e de tutta gloria Zelestial e de nui Stephano Imperador; questa discuscion de confini supra scripti de Miocus e Radoslavo con la parola & mandato del Signor Stephano Imperador & con la volonta & parola del Signor Patriarcha Chio Daniele, & con la parola delli Zentilhomeni de Chataro e à mi Zago Gregorio comandò Signor Signor Imperador che scriva questa scrittura e brevelegio in confermazion de suoi primi Brevelegi & Scritture quello prima dete Signor Imperador à Chataro, & al presente quel che el se troverà per ordine, che sia de Chataro come xe scritto de sopra in æternum; & questa scrittura io Gregorio porto & dete alli sopra scritti Zentilhomeni de Chataro avanti la presenza e faza del Signor Imperador, e del Signor Patriarcha e li sono presenti in la Corte dell' Imperador in Nerodimia, nobili & eletti Zentilhomeni dell' Imperio Voiedua Chieffar, Conte Wlarico, Conte Goislavo, & Millos so Fradello, Branco Alladinovich, Ceovich Vocassin, & suo Fradello Ugleffa, & Vaivoda Mircho, & Brancho Rafisabel, & molti altri primari Zentilhomeni pizulli & grandi, & tutti vedesseno confirmation, & benedizion Imperial delle possession & brevelegi de Chataro, confermasseno, & benedisseno, & a la benediction & confirmazion Imperial umiltà mostresseno, & alla benediction & confirmazion Imperial tutti Zentilhomeni diffeno Amen Anno Domini 1351.

Stephano per la Dio Grazia Imperator de Servia e de Grezia.

Privilegium hoc inter cætera, obscurum ex magna parte est, & difficile, præsertim ex locorum nominibus, quæ cum minus nota sint, Latine, nisi servata vocum identitate reddi nequeunt. Utcumque sit, illud ad Latinum retuli inhærens etiam Italica versione, quam Catharense Statutum legendum porro exhibet.

Idem

Idem Diploma Latine redditum.

Gloria omnia continenti Deo nostro Creatori Cæli & Terræ, & filio ejus Unigenito Jesu Christo, & Spiritui Sancto Domino Deo vivo & vero sapientiæ, doctrinæ & omnipotentia, qui ex charitate tua erga genus humanum, per Filium tuum omnis Sapientiæ fontem sapientia homines decorasti, & per Spiritum Sanctum tuum nos ad Divinitatis amorem & gratiam reconciliasti; Deus meus potentia tua Cælum & Terram firmasti, & suavitate Spiritus Sancti Cælum & Terram & pulchritudinem eorum decorasti, & per Filium tuum unigenitum universa in veritate, fide, & sapientia roborasti, & Inferni portas, & potentiam contrivisti per Crucifixionem & Sanguinis effusionem Filii tui Dei nostri, qui tecum regnat Deus & homo, Deus de Divinitate tua, & homo ex humilitate sua per clementem Incarnationem annuntiatam verbis Gloriosi Gabrielis in Nazareth civitate Galileæ ad purissimam & castissimam Gloriosam, & valde humilem Virginem Mariam Abrahamæ filiam, & filiam matremque Dei, nobisque legem & rationem ostendisti in creatione nostri Imperii. Ego Stephanus Dei Gratia Imperator Servia & Græciæ, Pronepos Sancti Simeonis Nemagnæ admodum gloriosi, & mirrhæ distillantis gloriosæ Sedis Servia Domini, ipsius & Filii ejus, & Proavi nostri Domini Stephani primi corona redimiti Regis, ejusque filii S. Sabbæ Archiepiscopi Servia (*is filius fuit Simeonis, seu ut vocant Græci, Stephani Nemagnæ tertius natus, vocatus in baptismo Rascus, qui cum Monasticam vitam assumpto Sabæ nomine amplexus esset, summa vixit opinione Sanctitatis, evehusque ad Servia Patriarchatum pie obiit, & a Servianis in Sanctorum numerum relatus fuit, de quo agit Joan. Tome. Marnavitijs in vita S. Sabæ Romæ edita anno 1630.*) ego Filius & successor in Imperio & Dominio Avorum, Proavorum, & Progenitorum nostrorum juravi observare Leges, possessiones & privilegia omnibus, & præcipue Nobilibus Cathari ob sinceram eorum fidem, & laudabilem subjectionem, quas præstiterunt Genitoribus, & Progenitoribus nostris, & præsertim nostro Imperio. Notum modo sit omnibus, quod ad me Stephanum Imperatorem Buduæ, degentem in Ecclesia Sanctæ Dei Genitricis, accesserunt nomine suæ Communitatis Nobiles Cathares Michael Buchia, Grubes Bistetich, Marcus Bagasich, Petrus Buchia, Drago Marcovich dicentes Dominum Patriarcham occupasse confinia Cathari; Et ego Stephanus Dei Gratia Imperator Servia & Græciæ volens justitiam & leges adimplere id significavi Patriarchæ, qui cum apud Majestatem nostram Prescriendi esset simul cum Nobilibus Cathari ante nos, mandavi ipsis Nobilibus ut loquerentur. Tunc ibidem Nobiles Cathares jura sua exposuerunt,

posuerunt, ut antea dixerant, & Dominus Patriarcha respondit; quod aliqui viri probi & bonæ fidei se ad loca conferant, ipsorumque fidei & conscientiæ negotium demandetur, ut vera confinia constituent. Dominus Imperator Patriarchæ responsum laudavit, misitque Amiocum & Radosavum Zarnoevich rem eorum fidei committens, qui Amiocus & Radosavus detulerunt signata confinia Cathari coram Majestate nostra in Nerodimglia. Exorditur antiquum confine Cathari de Tat in petra rubea in Prievor in Ecclesia S. Tryphonis ad superiorem partem, & inde usque Dubovichcham Jealam in Viligna in Ponesdo, quæ confinia signantur per petras ibidem positas, & conspectu Drenounich supra in Umsana Glava superius versus Maistrorschum Uratum per omnem Montanam, & per Circulum Loutien recto tramite ex Studenaz in Coritam, & à Studenaz per medium Puzidum ad Carstaz in Pestign Grad recto tramite in Seletem per circulum montis superius versus flumen Zuta. Hæc antiqua confinia Cathari sunt usque ad illud confine, quod Dominus Imperator dedit Communitati Cathari, scilicet Ledeniem & Salassem ob sinceram eorum fidem & decoram servitutem. Ex altera vero parte per littus maris incipit confine Cathari, per littus maris usque ad flumen Lutæ per totam Dobrotam, & averfa ex parte incipit Cathari confine per littus maris ad Bobovistam, & pari modo in Preulac usque ad Ecclesiam S. Archangeli reedificatam per Nobiles & Communitatem Cathari, quod dedit confirmavitque Imperator noster Catharo Lustizam cum omni suo Comitatu, & cum planitie, oris maritimis, Domibus & cum omnibus vitibus & pertinentiis suis, & pariter recta via per littus maris ad Ruossem in Ecclesia purissimæ Dei Genitricis per littus maris ad Jas. Quum itaque Majestas nostra vidisset hanc discussionem & inventionem confinium totius territorii Catharenfis factam per Miocum & Radoslavum, diximus Patriarchæ & Nobilibus Catharensibus quomodo res se haberet, ut significarunt nobis Miocus & Radoslavus, & tunc Dominus Sanctissimus Patriarcha, & supradicti Nobiles humiliter se obtemperaturos dixerunt; quapropter nos agnoscentes voluntatem Christiani Pastoris, & nostrorum honorabilium Nobilium Catharensium laudavimus & confirmavimus, uti confirmamus Circulum confinium supradictum, ut ordinatim exaratum est in hoc Privilegio, ut sit Cathari, & regimen Cathari valeat, & possit, utcumque ei placuerit, vendere, donare, in dotem assignare, & Ecclesiæ subicere, Filiis suis relinquere, & libere agere secundum suam voluntatem in æternum. Si quis autem Imperator vel Dominus post nos, vel ex nostris descendantibus rebus suprascriptis contradicere præsumeret, sit maledictus, & anathema & reus Corporis & Sanguinis Christi, nec benedicatur a Jesu Christo Omnipotente, & a purissima Matre sua, & ab omni curia Gloriæ Cælestis, & a nobis Stephano Imperatore; Hanc

confinium discussionem factam a Mioco & Radoslavo jussu & mandato Domini Stephani Imperatoris & voluntate & assensu Domini Patriarchæ Domini Danielis & assensu Nobilium Catharensum ego Gregorius scripsi, prout mandavit mihi Dominus Dominus Imperator ut scriberem scripturam hanc & privilegium pro confirmatione suorum primorum Privilegiorum, ut omne id quod dedit Dominus Imperator Catharo, & nunc ordinatim invenitur, Cathari sit, ut supra scriptum est, in æternum; & hanc scripturam ego Gregorius detuli & dedi superscriptis Nobilibus Catharensis in conspectu Domini Imperatoris & Domini Patriarchæ coram testibus presentibus in aula Imperatoris in Nerodimia Nobilibus & electis proceribus Imperii Voiedua Chief-sar, Comite Wlarico, Comite Goislavo, & Millos Fratre suo, Branco Alladinovich, Ceovichio Vocassino, & Ugleffa fratre suo, & Vainvoda Mircho & Branco Rafisabel & multis aliis primariis Nobilibus parvis & magnis, qui omnes viderunt confirmationem, & approbationem Imperialem possessionum & privilegiorum Cathari & confirmaverunt, & approbaverunt humiliter confirmationem & approbationem Imperialem dicentes Amen. Anno Domini MCCCLI.

Stephanus Dei Gratia Imperator Serviciæ & Gratiæ.

Imperatori Stephano successit filius ejus Urosius qui Imperatoris perinde ac Pater titulum sibi adscripsit, ut patet ex diplomate, quo Catharensis Civitatis privilegia confirmavit. Illud ut reperire datum est in jam laudato libro de duobus Imperatorum Rassiæ nummis sine carentem & nulla chronica nota signatum exhibemus.

Urosii Imperatoris Diploma.

Alo nome de Dio Sabaot Salvator, Fattor del Ziel e dela Terra, de tutte le cose & glorie & dolceze del Ziel e de tutta bellezza Zelestial. Con tua bellezza Ziel e la Terra illuminasti, al huomo Besavo nostro Adamo creasti ala imagine e similitudine del tuo Santissimo Corpo, e benedizesti lui dicendo Crescite & multiplicare & implete la Terra, e dapoì comandò à tute le Bestie, e a tute le Creature, che sino obedienti al homo, e sopra tute le creature che sia homo, che sia ala benedictione, e alo comandamento che sia al Signor: Al Adamo dete el comandamento, che dovesse vardarse de non prevaricar, ma che sia obediente Adamo, quel non vardò, imo con Eva, e cum volontà prevaricò el comandamento, e la semenza del Legno mortal manzò, manzando, la sentenzia sopra di se tolse, e fò sotoposto alla morte con tuta la sua descendencia. E dapoì molto tempo Abram e suo

suo fiol Ifach e suo Nipote Jacob pregarono Signor alla misericordia
 con orazion , con sospiri , avendo creato Adamo per amor della sua
 descendentia , el Signor non volse ascoltar . Dapoi fo Moises , e el suo
 fradel Aron ; dipoi fo David & molti altri fedel Profete in Orazion ,
 con Heremo , con dezuni , con lagrime , con sospiri , pregasseno al Si-
 gnor per li Santi , & veri Profeti , & per descendentia , & Dio non
 volse aldir le sue Orazion per amor della sua Justizia . E dapoi ve-
 dendo el Signor che la gran Balia per tutto el Mondo , e visse Santi
 Padri nella servitù se umiliò Dio Sabaot , in la Galilea terra de Na-
 zaret mandò el Angel Gabriel alla purissima e intemerata Verzene Ma-
 ria , digando : aleggrevi piena de tute le grazie : dapoi disse Luca all'
 ultimo : *Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum* : Eva con
 la superbia e con la trasgression dela vita fo sotoposta alla morte , e
 Maria con la sua umeltà à nui la vita preparò , essendo fra Dio & Ho-
 mo . Et se Eva fò per mezzo del Diavolo & homo come disse la scri-
 ptura . O grande & infabel amor de Dio Signor , se volse far crucifi-
 gere per amor del suo schiavo , e con la morte sua , e con sparger de
 lo suo pretiosissimo Sangue vinzere la morte , e con la crucifixion sua
 al homo la vita preparò , e se à me Signor schiavo suo Stephano U-
 rosio con la grazia de Dio Imperator de Servia e Grezia fiol del Glo-
 rioso & molto Alto Stephano Imperator Nepote del Signor Stephano
 Re fiol del Signor Stephano Urosio Re , pronepote del Signor Signor
 Santo vero colador de Mira de Santo Simon Nemagno , Io Stephano
 Uros fo peccator il Signor non vardando alli miei peccati me incoro-
 nò , e me fece Imperador e me glorificò , e solo continuamente tale
 incoronazion zurai à tutti benigno , & justissimo , e la Leze à tutti
 observerò , le possession , e Breveleggi , à tutti confermarò , e sopra tut-
 ti alli Zentilomeni , e Comunità di Catharo nostra fidel terra de Ca-
 tharo per la lor vera fede , & gloriosa servitù , & gran danno , lo qual
 avesseno per lo amor del nostro Imperio , e de nostri Genitori , e Pro-
 genitori non vardando alla morte , ne ali vizini , ne ali amisi , ne
 à lor medesimi , ne ale sue vite , ne ala sua terra , ne ale sue posses-
 sion , ne ali fioli , dove entrava l' honor del nostro Imperio , e nui
 volendo esser recognoscenti , ne ricordesimo de simil gloria , servitù , &
 fede dela nostra fedel terra de Catharo , & non volsemo esser ingrati :
 & se el nostro soprascripto Besavo Adamo , lo qual per la sua ingrati-
 tudine & maliziosa imaginazion fò trasgressor & se a stessò al Inferno
 per la persuasion de Eva non cognoscendo el scelerato Diavolo , & lo
 anticho veder fo ingannato per la sua ignoranzia , & pocho inteletto ,
 & altra imaginazion Diavolo imaginando Dio hà la sua sedia in
 Oriente , e mi metterò la mia sedia in Occidente , e farò simel
 al Altissimo , l' Altissimo cognoscendo la sua prava cogitazion lò scazò

con tuta la sua scuadra nel Inferno in æternum, che sia cruziàto con tutti suoi seguazi, mi me recogna chi xe fedel, & veri Santi Padri li quali per amor de Gesu Cristo e comandamento obediffeno, e fò salvi, e cusi io sotto la Fiumara di Scutari ali nostri fidel, & honorievole Ambaxatori Zintilomini della nostra fedel Tera de Catharo per nome Jacheta de Biste, & Giveta de Buchia, & Base de Boleza miei fidel Zentilomeni, quel che ajuti a mostrar, mostrate, & dizete. Et ivi li Zentilomeni diffeno: Signor Imperador grazia, e gran allegrezza nostra veder vostro Imperio, se degni la Maesta sua de confermar e benedir li nostri Brevelegi antichi, e confermar de' Genitori e Progenitori vostri. E nui humel domanda benedifemo e respondeffemo: „ che
 “ mostrano li suoi Brevelegi, e la mostrasseno tutti suoi Brevelegi.
 “ Primo Brevelegio mostrasseno del Signor Radoslavo Re, e de Signor
 “ Uladislavo e Signor Urosio Avo del Santo Urosio Rè come li dete
 “ e confermò la Giesia de Santo Arcangiolo edificata e poi reedificata
 “ per loro, & Lustiza con tuto el suo Contado, come l'è scritto nel
 “ Brevelegio anticho del Signor Rè Radoslavo, e Signor Uladislavo, e
 “ Signor Urosio. “ Nel secondo Brevelegio mostrasseno del Signor Befavo nostro, de Santo Urosio Re, e della Signora Chia Helena Santa Regina, come li donò Santa Regina & Santo Re Zupa Garbal Superior & inferior Torzo. &c.

Urosii Privilegium.

In nomine Dei Sabaoth Creatoris Cæli & Terræ & universorum bonorum Cæli & pulcritudinis ejus. Domine qui pulcritudine tua Cælum & terram illuminasti, & antiquum Progenitorem nostrum Adam ad imaginem & similitudinem tuam creasti, eique benedixisti dicens: Crescite & multiplicamini & replete terram, omnibusque Bestiis & universis creaturis præcepisti ut obedirent homini, quem constituisti super opera tua, ut te benediceret, & obsequeretur mandatis tuis. Adam præcepisti ne mandatum tuum contemneret, sed illud observaret, qui tamen non obtemperavit, sed simul cum Eva prævaricatus est comedens ex fructu Ligni mortalis, cumque comedisset, sententiam mortis sibi intulit & universæ progeniei suæ. Post multum vero temporis Abraham & filius ejus Isaac, atque Nepos Jacob misericordiam Domini precibus & suspiriis exorarunt, ut filiis Adam parcere dignaretur, eorum tamen orationem Deus non suscepit. Idipsum deinde exorarunt David multique alii Prophetæ fideles in orationibus, in solitudine, jejuniis, lacrymis & suspiriis, quos tamen Deus exaudire dignatus non est ob amorem suæ Justitiæ. Demum miserans Deus constitutionem Mundi, & captivitatem Sanctorum Patrum humiliavit se Deus Sabaoth & misit

misit Angelum Gabrielem in Nazareth civitatem Galileæ ad purissimam & intemeratam Virginem Mariam, qui dixit ei: Ave gratia plena, deinde dixit Maria, ut scribit S. Lucas: Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum: Heva superbia sua & prævaricatione sibi mortem comparavit, Maria humilitate sua nobis vitam præparavit, mediatrix inter Deum & hominem; ut Heva egit inter Diabolum & hominem, prout legimus in Sacra Genesi. O magna & ineffabilis Charitas Domini Dei, qui Crucem subire voluit, ut servum redimeret, atque morte sua, & pretiosissimi sui sanguinis effusione mortem superare, hominique vitam crucifixione sua præparavit. Si mihi servo suo Stephano Urosio Dei Gratia Imperatori Servix & Græciæ, Filio Gloriosi, & celsissimi Stephani Imperatoris, Nepoti Domini Stephani Regis, filii Domini Stephani Urosii Regis Pronepoti Domini Sancti mirram distillantis Sancti Simonis Nemagnæ, si mihi, inquam, Stephano Urosio quamvis peccatori, Dominus mea peccata non respiciens contulit coronam, statuitque Imperatorem me glorificans, ego post coronationem meam juravi, omnibus me præbere benignum & iustissimum, legesque omnibus observabo confirmans eis possessiones & privilegia, & præcipue Nobilibus & Communitati Cathari Civitatis nostræ fidelis, ob eorum sinceram fidem & gloriosam subjectionem, & magna damna quæ retulerunt propter amorem Imperii nostri, atque nostrorum Genitorum & Progenitorum, nihil curantes mortem, nec propinquos, nec amicos, nec semetipsos, nec vitam, patriam, possessiones, & filios dum ageretur de honore Imperii nostri: ideoque nos gratum eis animum ostendere volentes, memores hujus gloriæ, subjectionis & fidei nostræ fidelis civitatis Cathari nolumus nos efficere ingratos: & si progenitor noster Adam propter ingrati animi, & suæ cogitationis malitiam transgressus est, seque ad Evæ suasionem reum constituit æternæ damnationis scelerati Diaboli non agnoscens fraudem; ita & Satan ob ignorantiam suam, & depravatum intellectum & elatas cogitationes peccavit dicens: Deus in Oriente statuit sedem suam, ego meam in Occidente collocabo, & similis ero Altissimo, sed Altissimus perverfam mentem agnoscens illum cum sequacibus ipsius ejecit, & ad infernum damnavit in æternum, ut ibi cum consortibus suæ prævaricationis cruciaretur; at illi qui fuerunt fideles, & propter amorem Jesu Christi obtemperaverunt præceptis, salvi facti sunt. Quapropter ego ad flumen Scodræ nostris fidelibus, & honorabilibus Legatis Nobilibus nostræ fidelis Civitatis Cathari Jachero de Biste, Givetæ de Buchia, & Basi de Boleza meis fidelibus Nobilibus edixi, ut quod ostendere habebant, ostenderent & enuntiarent. Ipsi autem dixerunt: Domine Imperator, decus & gaudium nobis est videre Imperium vestrum, dignetur Majestas vestra confirmare & roborare vetusta nostra privilegia Ge-

nitorum & Progenitorum vestrorum . Humili instantiæ annuentes nos respondimus ut ostenderent sua Privilegia, quæ statim ipsi obtulerunt . Primum privilegium fuit Domini Radoslavi Regis , & Domini Uladislavi, & Domini Urosii Avi Sancti Urosii Regis, quo dedit ipsis & confirmavit Ecclesiam S. Archangeli ædificatam , ac deinde reædificatam ab ipsis , & Lustizam cum omni suo territorio , ut scriptum est in antiquo Privilegio Domini Regis Radoslavi , & Domini Uladislavi , & Domini Urosii . Secundum Privilegium quod ostenderunt fuit Domini Proavi nostri S. Urosii Regis , & Domine Helenæ S. Regine, qui Sancti Rex & Regine donaverunt eis Zupam de Garbali superiorem & inferiorem Torzum &c.

Interea Urosius immoderato proceres favore prosequens Despotam Wcasinum (cujus supra mentio est in privilegio Stephani Imperatoris) Regem dixit, Imperatoria sibi, cui regia obnoxia erat retenta dignitate, cujus tamen muneris pessimam recepit inde retributionem a Wcasino clava ferrea in caput impacta interfectus anno MCCCLXVIII. ut refert in citato libro Fam. Dalm. Ducangius. Urosio defuncto, quum Rassiæ Regnum inter quatuor Dynastas misere divisum esset, Civitas Catharensis, ut refert Orbinus, cum Hungaris foedus iniit, quo tempore Veneti Classis Duce Victore Pisano contra Hungariæ Regem bellum gerentes, Catharum utpote Hungaris ex foedere faventem depopulati sunt, indeque, ut supra diximus, insignem Divi Tryphonis Reliquiam auferentes Venerias ad S. Fantini Parœcialem Ecclesiam detulerunt. Cathari expugnationem narrat Petrus Justinianus lib. V. Histor. Venetæ his verbis: *Cum duo de triginta rostratis navibus ad Catharum oppugnandum, quod olim Ascrivium appellabatur in intima Illyrici maris parte situm Pisanus (Victor) Imperator transcendit. erat tum id oppidum in Ludovici Pannoniæ Regis potestate, ejusque valido præsidio firmatum, tentatique primo oppidanorum animi, qui ferociter minis, probrisque additis, superbum responsum dederunt. Ira ob id accensus Pisanus ad-mota classe expositisque in terram copiis, urbem statim aggreditur, tantaque strenuitate a Venetis dimicatum, ut momento temporis urbs occuparetur. Arx quoque in deditionem venit, prædaque ingens parta militem navalemque turmam ditavit. Catharo expugnato eoque valido militum munito præsidio, Pisanus cum quinque & viginti triremibus ex Illyrico in Calabriam transiit.* Addit post hæc Orbinus, Ragusinos, qui tunc temporis sub protectione Hungarici Regni vivebant, clam hortatu Ludovici Regis Catharum direxisse Petrum Ghisdam Catharenses ex Ordine Minorum, ut Catharenses ipsos ad subjectionem Pannonici Regis reduceret, cui reposuerunt Catharenses se se libenter ad Ludovici obedientiam reversuros, nisi metu Venetæ potentiæ prohiberentur. Quum autem hoc Catharensium desiderium Regi Ludovico significatum esset, curavit

ravit ipse anno MCCCLXIX. ut finum Catharensem ingrederetur cum quatuor triremibus Antonius Fieschius Januensis, sperans fore ut hoc præsidio muniti Cathareses se se ad jura Hungarici Regni restituerent. In irritum tamen spes cecidit. Quapropter Ragusini eodem anno unum ex civibus suis Catharum miserunt, quem Cathareses male acceptum tormentisque afflictum remiserunt. Ex hoc gravati Ragusini Catharensem agrum depopulati sunt. Firmata autem postea inter Venetos & Ludovicum Regem pace Cathari civitas Pannonicæ ditioni restituitur, in cujus obedientia stetit usque ad annum MCCCLXXXIV. Quamvis autem Regiæ potestati subjecti essent Cives Cathareses, aliqua tamen utili specie libertatis fruebantur: suas enim sibi leges condebant, & ministros nobiles, qui eas tutarentur, pro libito deligebant, ut videre est in ipsorum statuto, de quo inferius verba faciemus.

Ludovico Hungarorum Rege postea defuncto Regni administrationem Elisabeth ejus Vidua, titulum vero Regis Maria Ludovici unica filia assumpserunt, quorum tamen regimen gravissimis rebellionum agitata fuit tumultibus: multi enim ex Hungaricis proceribus Carolum Neapolitanum Regem in Hungariæ Dominum, & Ludovici successorem proclamaverunt. Quum autem Thuarthus qui Bosniæ Regno præerat apud Elisabeth & Mariam civili bello tunc afflictas industrie egisset, ab eis Cathari civitatem obtinuit, assensum ultro præbentibus ipsis Cathari civibus, quos muneribus & promissis sibi devinxerat. Illustris itaque civitatis possessionem adeptus Thuarthus ampla privilegia a præcessoribus Regibus Catharo, ejusque civibus olim concessa novo confirmavit diplomate, quod mutilatum, ut in citato sæpe laudati Senatoris Bernardi Nanii libro de Nummis Imperatorum Rassiæ legitur, hic etiam exhibeo efformatis ad Latinam Syntaxim iis verbis, quæ Italico exarata sunt idiomate. Repetitam amplissimi Senatoris mentionem affero Philosophicæ sententiæ memor a Cicerone prolatae, quod *ingenui animi est profiteri per quem profeceris*.

Thuarthi Privilegium.

Initio Paternæ cognitionis, & Filii plenitudine temporis & Spiritus Sancti in discipulis effusione. Venite fideles ad Trinam Deitatem, & ad unam Trinitatis substantiam, quoniam regnat sine fine per sæcula, per quam Divinam essentiam de nihilo ad extra sunt omnia creata. & petite che fò le pecorelle della casa d' Israel dal Pastore Dio Omnipotente furono ritrovate, per lo quale à principio miro ordine li Zieli fò creati e roborati con & quæsitæ oves domus Israel a Pastore Deo Omnipotente inventæ fuerunt, cujus verbo in principio miro ordine Cæli creati fuerunt, & solidati simul cum universo. Divina

tutto universo, la maestà delo qual dimostrarò la sua immensa grazia & misericordia desciese dali Zieli amando el homo, & venne in terra voluntarie, homo prevaricando li soi precepti assume carne humana in la sua Deità, & asciese in Cielo, & hac de causa la Individua Trinita per tutto universo fò cognita, & affirmata. Gloria a tu Signor Dio Padre Fiolo & Spirito Sancto cuxi come per la tua clementissima Deità avemo habuto terreno Imperio, ita & aliter fare grazia possiamo conquistar lo tuo Zelestial Regno. Io Stephano Tuarcho Dei Gratia Rex Bosniæ, Serviæ, & maritimarum partium fò instituito Re in el paexe de miei Genitori, & Progenitori dando le grazie, e facendo li indulti ex fide a tutto l' mio Dominio, e alle Zitade pizule e grandi, restaurando jura a lo paexe da Dio à me dato, & cum varj e diversi doni attribuendo ali soi fideli a zafcheduno secundum

les viros, unumquemque secundum mei Tronus conservetur in gloria & pace. Hac etiam cum universis Nobilibus datis mihi dono Dei meum Regale solium permanet in gaudio & lætitia per cunctos dies. Venerunt itaque ad Domum Regni mei li fidelissimi servitori Zitadini Zenitilomeni della nostra Zita de Catharo, & con degni & molto apprezzabel presenti de tal Tera, e Comunita nomine Zuane de Marino de Buchia, Luca de Dragonibus, Nicolo de Boliza, & apresentasseno davanti cospetto nostro li Brevelegi delli precedenti Signori Genitori e Progenitori nostri & præcipue della Maestà del Re Ra-

vina ejus majestas ut ostenderet immensam gratiam & misericordiam suam descendit de Cælis ob amorem hominis, & voluntarie venit in mundum. Cum enim homo transgressus esset præcepta sua assumpsit humanam naturam, eamque univit Divinitati suæ, & deinde ascendit in Cælos, & hac de causa Individua Trinitas per omnem orbem agnoscitur, & prædicatur. Gloria tibi Domine Deus Pater Filius & Spiritus Sanctus, ut sicuti ex clementia tuæ Divinitatis obtinimus terrenum Imperium, ita & pariter gratiam dones, ut tuum Cæleste Regnum acquirere valeamus. Ego Stephanus Tuarchus Dei Gratia Rex Bosniæ, Serviæ, & maritimarum partium institutus fui Rex in regionibus Genitorum & Progenitorum meorum, gratias, & indulta tribuens ex fide universo meo Dominio, & Civitatibus parvis & magnis, renovans jura Regno mihi à Deo concessio, variisque & diversis donis ditans fideles viros, unumquemque secundum suæ fidei mensuram, & ita Regni mei Tronus conservetur in gloria & pace. Hac etiam cum universis Nobilibus datis mihi dono Dei meum Regale solium permanet in gaudio & lætitia per cunctos dies. Venerunt itaque ad Domum Regni mei li fidelissimi subditi Cives & Nobiles nostræ Civitatis Cathari cum dignis & prætiosis muneribus ejus Civitatis & Communitatis nomine Joannes Marini de Buchia, Lucas de Draconibus, Nicolaus de Boliza, & attulerunt ante conspectum nostrum Privilegia præteritorum Dominorum Genitorum & Progenitorum nostrorum, & præcipue Majestatis Regis Radoslavi, & fratris

doslavo, e del fradel Signor Ula-
dislavo, e de Signor Urosio, e del
suo Nepote Signor Urosio Re San-
to, e del suo Nepote Imperator
Signor Stephano fiolo e nepote de-
li prefati Regal Signori; & etiam
del Imperator suo Fiol Signor U-
rosio, e præsertim delo precessore
prefato Signor Ezzellentissimo Im-
perator Stephano nostro mazor
Fradelo essendo avanti de nui Im-
perador de Servia, e Grezia; &
nui volendo oculata fede li diti
Brevelegi deli nostri Prezefori sub
sacramento verbi Sancti Imperato-
ris cujus anima requieffit in paxe
come non li si debia alcuna cosa
interromper ne desminuire quello
lui hà conzesso & dato suo proprio
ore. Deinde considerando la fede
& opera dela prefata Zità di Ca-
tharo, quale ne hà dimostrata vere,
& fidelmente in quello tempo, quan-
do Dio chiamò a si soprafato Si-
gnor Imperador Stephano, che in
nulo altro luogo non inchinaremò
con el suo capo ezeto ad genua Re-
gni mei. Etiam volendo adempi-
re la parola delo Imperio foto Sa-
cramento come vero suzessore del-
la stirpe e sangue suo benigne &
graziose deti la grazia ala dita Zi-
tà, e confirmai li Brevelegi del
nostro Prezessore Signor Stephano
Imperator, e deli so Genitori e
Progenitori.

Sub Bosinensium itaque Regum Dominio stetit Urbs Cathari usque
ad Ustioiam Christichium Regem Bosinæ, qui cum Haruoia Duci Spa-
latensi bellum intulisset, Catharenfibus, quod Haruoia partes fovissent,
iratus eorum Urbem expugnare decrevit. Evocato itaque in belli sub-
sidium Ladislao Apuliae Rege, dum obsidionem parat, ab Haruoia e-
xercitu, qui Bosinam devastabat, revocatus est, & civitas Cathari a
peri-

tris sui Domini Uladislavi, & Do-
mini Urosii & Nepotis sui Domi-
ni Urosii Sancti Regis, atque i-
psius Nepotis Imperatoris Domini
Stephani Filii & Nepotis prædi-
ctorum Regum Dominorum, ac et-
iam Imperatoris filii ejus Domini
Urosii, & præsertim præcessoris
prædicti Domini Excellentissimi
Imperatoris Stephani nostri Fratris
majoris, siquidem ante nos fuit
Imperator Servia & Græciæ, cum-
que nos conspexerimus dicta Pri-
vilegia nostrorum Præcessorum sub
sacramento verbi Sancti illius Im-
peratoris, cujus anima requiescit in
pace, nolimus aliquid immuta-
re, nec imminuere ea quæ ipse
concessit & dedit suo proprio ore.
Deinde considerantes fidem & ope-
ra prædictæ civitatis Cathari nobis
ostensa vere & fideliter, eo tem-
pore quo obiit supradictus Domi-
nus Imperator Stephanus, nulli e-
nim voluit inclinare caput suum
nisi ad genua Regni nostri; & et-
iam adimplere volumus verbum Im-
perii sub Sacramento ut verus suc-
cessor stirpis, & sanguinis sui be-
nigne & gratiose, dedimus gratiam
dictæ Civitati, & confirmavimus
Privilegia nostri Præcessoris Domi-
ni Stephani Imperatoris, ac suo-
rum Genitorum & Progenitorum.
In primis &c.

periculo exempta omne Bosinensis Imperii jugum excussit. Gravia dein-
de hæc urbs bella sustinuit adversus Balsas Zentæ Principes; neque le-
via fuerunt, quæ contra Ragusinos habuit. quamvis enim remotiore
ævo Ragusium, Catharus, Antibaris & Dulchinum civitates fœdere
simul junctæ essent; attamen anno MCCCXLI. Ragusium & Catharus
adeo in discordias exarserunt, ut per multos annos acri bello & infli-
ctis vicissim cladibus sese affligerint. Pace tandem inter utramque ci-
vitatem firmata, Catharense ab omni subjectione Bosinensium Regum
soluti per aliquot annos integra libertate suis legibus & institutis ste-
terunt. Quum autem ineunte sæculo XV. immanis Turcarum potentia
plurimis occupatis in Orientem Provinciis violentiæ suæ terrorem re-
motis etiam gentibus incussisset, Catharense ferocissimi hostis invasio-
nem trepidantes, suisque viribus diffidentes, ad Venetæ Reipublicæ (cujus
bellicam & maritimam laudem noverant) ditionem accedere statue-
runt. Conditiones & modum quibus peracta fuit voluntaria Cathari de-
ditio ex ipsius Civitatis statuto exhibemus; & ex eo addiscimus virum
clarissimum & militari gloria insignem Petrum Lauredanum tunc tem-
poris Venetæ Classi in sinu Adriatico Imperatorem Civitatis Catha-
rensis anno MCCCCXX. die XXV. Julii solemnem pro Veneto Sena-
tu iniisse possessionem.

SEQUUNTUR EA QUÆ TEMPORIS SUCCESSU
 EVENERE INTER SERENISSIMAM
 VENETORUM REMPUBLICAM

Et Magnificam Civitatem, & Communitatem Cathari, quæ matura deliberatione prævia, spontanea voluntate sua, libera, & ex certa scientia procedente, Serenissimo illi Dominio oblata simul, & promissa fidelitate, unanimi totius Nobilitatis, & Populi consensu interveniente, eidem se tuendam felici auspicio tradidit, & gubernandam: Anno Christi Natalitio MCCCCXX.

Pars capta in Consilio Serenissimi Ducalis Domini Venetorum.

CUM venit ad præsentiam nostri Domini, prudens, & discretus vir D. Antonius Putii, de actis de Sancto Genesio Cancellarius, & Secretarius egregiorum, & Spectabilium Communitatis, Judicum, & majoris ac secreti Consilii Communitatis Cathari, nostro Dominio dicendo, & narrando sinceram dispositionem desideratæ fidelis obedientiæ suæ erga statum nostri Domini, præsentavit ex parte dictæ Communitatis capitula lecta huic Consilio, quibus auditis, & intellectis, habita diligenti, & matura consideratione quantum faciat pro nobis habere dictam Terram Cathari apud nos, volendo guerizare, & in casu faciendi contra Balsam: Nam sine expensis nostri Domini dicti Catharini offerunt guerram alacri, & virili animo, ad destructionem, & ruinam ipsius Balsæ, & status ejus, habito etiam respectu, quod juxta informationem habitam per dictum Cancellarium predictæ Communitatis, & aliter antedicta Communitate sub obedientia nostra habebimus, & erunt nobiscum contra ipsum Balsam, Georgius, & Alexius Juras Barones xēte debeamus velle super in habito maxime respectu nisi providerimus ipsi Terræ Cathari, posset ire, & devenire ad manus, & in potentiam personarum, de quibus non essemus bene contenti, quia dicta Communitas ut oretenus exposuit Cancellarius prædictorum, videtur disposita in terminis, quibus est, stare nolle: Vadit Pars in Nomine Omnipotentis Dei, cujus invocatione perfecta recte proceditur in agendis consideratis, considerandis quod dicto Cancellario prædictæ Communitatis Cathari respondeatur in hac forma videlicet. Quod Dominatio nostra videns, & considerans optimam intentionem, & dispositionem Communitatis erga nostrum Dominium, ad honorem gloriosissimi Dei Domini nostri, ejusque Beatissi-

mæ Matris Virginis Mariæ, & Beatissimi Marci Euangelistæ Patroni, & Protectoris nostri; considerato amore, quem portavimus, & gerimus dictæ Communitati, Dominium, & Regimen prædictæ Civitatis, & districtus Cathari, & Cives, & Districtuales suos recipere, & acceptare sub gubernatione, & obedientia nostri Domini, & illos tenere, & tractare pro nostris fidelibus, & devotis subditis, prout optant; & volumus quod de introitibus, gabellis, & aliis datis dictæ Terræ solvatur salarium Comitis, & Castellani, & aliorum deputatorum ad custodiam Castri, & fiant solutiones salariorum aliorum Officialium juxta solitum, de quibus fiant solutiones laborerorum, & reparationum, ac aliarum expensarum occurrentium fieri per tempora in dicta Civitate, cum ista modificatione, quod de pecunia, quæ superabundaverit singulo anno ab expensis dictis, usque ad sex annos, omni anno extrahantur ducati mille, pro solutionibus fiendis creditoribus dictæ Communitatis, ut satisfaciatur debito suo de ducatis sex millibus, in quibus est obligata; ita, quod cum introitibus, gabellis, & reliquis datis dictæ Terræ, fiant expensæ omnes, solvantur debita, & suppleantur ad omnia quæcumque occurrentia, quocumque tempore. Sumus insuper contenti, quod Statuta, & Ordinamenta dictæ Communitatis observentur, & quod Territoria tyrannice occupata civibus illis, quæ pervenerint sub nostrum Dominium, dentur illis, quorum sunt, prout humiliter supplicarunt; Declarando ex nunc, & ita captum sit, quod perveniente Castro Buduæ ad manus nostri Domini, nos erimus contenti dare dictum Castrum Buduæ prædictis Gregorio, & Alexio Juras, illis existentibus, consideratis nobiscum debitis, & congruis modis qui placeant nostro Dominio.

Alia pars capta in eodem Consilio MCCCXX. xii. Martii.

Instrumentum deditiois factæ a Comunitate Cathari Illustrissimo, & Excellentissimo Ducali Dominio Venetorum, & alia quæ sequuta sunt in dicta deditioe.

Cum pridie die octavo Mensis instantis capta parte debendi acceptare Terram Cathari positum fuerit in hoc Consilio, quod antequam diceretur quidquam dicto Cancellario Communitatis Cathari, misso dicta causa ad præsentiam nostram, deberet primo videri, si habet Syndicatum ad plenum superinde, quo viso debeat sibi dici, & aperiri intentio nostri Domini, juxta continentiam dictæ partis capte in hoc Consilio, & dictus Cancellarius fuerit ad præsentiam nostram, & facta sibi requisitione de ipso Syndicatu, illum portavit, & præsentavit nostro Dominio, & viso Syndicatu prædicto, licet esset etiam longioris loquutio.

loquutionis pluribus verbis, est inde dictum Syndicatum ad plenum, & in forma sufficienti, attento maxime quod in illo inter cætera continetur, quod dictus Cancellarius habet exponere vigore tam suæ commissionis, quam litterarum credentialium. Quæ litteræ credentiales, ut patet, concludunt, quod dignemur assensum dictæ Communitati non denegare, quoniam est parata nostra mandata fervare, & capitula nostra præsentata secundum relationem dicti Cancellarii, sub commissio sibi data per illam Communitatem, quæ capitula sunt scripta de illamet littera, de qua est scripta littera bullata cum bulla dictæ Communitatis, quæ recommittit, & fidem facit de Notario, qui scripsit Syndicatum prædictum, & bonum, ac fructuosum sit non ducere rem in longum. Vadit pars. In nomine Jesu Christi, &c. consideratis considerandis, quod debeat fieri executio dictæ partis captæ, acceptandi dictam Terram, & Communitatem Cathari, ut deliberatum est per hoc Consilium, & quod juxta solitum cum dicto Cancellario Syndico, & Procuratore Communitatis prædictæ, debeat de prædictis fieri, & stipulari publicum, & validum Instrumentum, promittendo dicto Cancellario prædicto syndicario nomine de rato, & ratihabitione, de faciendo, & curando ita, & taliter, quod præfata Communitas, omnia, & singula, de quibus in præfato instrumento acceptationis Terræ, & Communitatis Cathari fit mentio, firma, & rata habebit, & observabit, & solemniter, ac legitime ratificabit infra tres menses, per publicum, & validum instrumentum roborandum quibuscumque solemnitatibus, & clausulis opportunis.

In Christi nomine. Amen. Anno ejusdem Nativitatis Millesimo quadringentesimo vigesimo, Indictione tertiadecima, die Lunæ tertio-decimo Mensis Maji: Cum die Dominico ultimo mensis Martii nuper elapsi, coram spectabili, & egregio viro Domino Marino de Besantis honorando Comite Civitatis, & Communitatis Cathari, ac egregiis, & sapientibus Viris Dominis Nicolao de Bolizza, Joanne quondam Tryphonis de Bucchia, & Tryphone quondam Jacobi de Pasqualibus honorandis Judicibus Civitatis, & Communitatis Cathari; necnon Nobilibus Dominis Paulo quondam Buchi de Bucchia, Nicolao de Passara, Andrea de Bolizza, & Joanne quondam Tryphonis Marci Dragonis honorabilibus Consiliariis Secreti Consilii Communitatis, & Civitatis præfate transductus fuerit personaliter circumspectus, & prudens Vir D. Joannes de Luxia Notarius, & Ducatus Venetiarum Scriba, ac Syndicus, & Procurator Illustrissimi, & Excellentissimi D. D. Thomæ Mocenigo, Dei gratia incliti Ducis Venetiarum, &c. Ad faciendum, procurandum, & exercendum certa contenta in ejusdem Syndicatus Instrumento, scripto, & in publicam formam redacto, manu prudentis Viri Domini Christofori Degeni, nati quondam Benedicti Civis, & habita-

toris Venetiarum, in Milefimo, quadringentesimo vigesimo, tertia decima indictione, die Sabbati sexto decimo Mensis Martii bulla plumbea pendenti dicti Duc. Domini communito a me Notario infrascripto, viso, & coram præfatis D. D. Comite, & Judicibus & secreto Consilio Civitatis, & Communitatis Cathari, lecto, & ad eorum plenam, & claram intelligentiam vulgarizato de verbo ad verbum, nihil verbotenus addendo, vel minuendo, sed ut jacet vulgarizando: Quamquam prædictus D. Joannes Syndicario, & dicto Procuratorio nomine præsentaverit præfatis D. Comiti, Judicibus, & secreto Consilio Civitatis, & Communitatis Cathari, litteras credulitatis ejusdem majori Consilio dictæ Civitatis Cathari destinatas per antedictum Serenissimum Ducale Dominium Venetorum datas in ejus Ducali Domin. Venetiarum. Die sexto decimo Mensis Martii, nuper elapsi, quibus lectis, & promulgatis coram in præsentia prædictorum Dominorum Comitum, Judicum, & secreti Consilii Civitatis, & Communitatis Cathari præfatæ, & ejusdem Domino Comiti, Judicibus, & secreto Consilio Civitatis jam dictæ, expositis per dictum Joannem de Luxia sibi commissis per prælibatum Excellentissimum Ducale Dominium Venetiarum, circa ratificationem infrascripti Instrumenti contracti inter prælibatum Serenissimum Ducale Dominium Venetiarum, & prudentem, ac circumspectum Virum D. Antonium Putii de actis de Sancto Genesio, Syndicum, & Syndicatorio nomine prædictæ Communitatis Cathari, & juramentum fidelitatis præstandum, firmandumque per præfatam Communitatem Cathari in manibus dicti D. Joannes Syndicatorio nomine quo supra, & pro Excellentissimo Ducali Dominio Venetiarum, præfati Domini Comes, Judices, & Secretum Consilium Civitatis, & Communitatis Cathari, eidem Domino Joanni dicto Syndicatorio nomine talem tradiderunt responsionem; quod die primo Mensis Aprilis MCCCCXX. ad sonum campanæ, ut moris est, suum majus Consilium fecerunt coadunari, in quo exposuerunt expositiones, & narrationes dicti D. Joannes nomine quo supra, exponentis, ut ibi juxta ordines, & consuetudines Civitatis, & Communitatis Cathari fieret terminatio, & responsio ordinata, & in dicto majori Consilio Civitatis, & Communitatis Cathari, ut est moris, ad sonum Campanæ solemniter congregato, die primo dicti Mensis Aprilis, in quo fuerunt centum duo Nobiles Consiliares Civitatis, & Communitatis Cathari, deficientibus decem & octo de Consilii majoris numero, vel circa, qui occupati ad eorum factiones, interesse non potuerunt Consilio supradicto, expositum fuit ordinate per dictos Dominos Comitem, & Judices, & Secretum Consilium Civitatis, & Communitatis præfatæ, expositione equidem facta eisdem ut supra de ratificatione, & juramento fidelitatis per sæpe dictum D. Joannem Syndicatorio nomine quo supra,

per

per antedictum Majus Consilium, nemine discrepante fuit captum ad buffulos, & balottas, quod in nomine Domini Jesu Christi, ejusque gloriosissimæ Matris Virginis Mariæ, & Beatissimi S. Tryphonis Martyris dictæ Civitatis, & Communitatis, & districtus indeficientissimi protectoris, penes præfatum Dominum Comitem, & successores in Officio ejusdem, ac Judicum, & Consiliariorum Secreti Consilii Civitatis, & Communitatis Cathari, eligantur duodecim Nobiles ex Civitate, & Communitate supradicta, ut moris est ad buffulos, & balottas, qui talem habeant auctoritatem, potestatem, arbitrium, & bailiam cum dictis Domino Comite, Judicibus, & Consiliariis Secreti Consilii dictæ Civitatis, & Communitatis Cathari, & successoribus suis, qualem habet Majus, & generale Consilium Cathari cum tota Universitate, prout, & sic fit mentio de electione prædicta, in parte capta in dicto Majori Consilio, cujus partis tenor, inceptio, & finitio, ut sequitur, tales sunt. In Christi nomine Amen. Anno ejusdem Nativitatis Millesimo, CCCCXX. indictione tertia decima, & die primo Mensis Aprilis, fuit captum in Minori Consilio Civitatis Cathari, facta propositione per Nobiles, & egregios Viros D. Dragoe quondam D. Machi Dragonis Comitem, & Judices Nicolaum de Bolizza Joannem, D. Tripe de Buccia, & Tryphonem de Pasqualibus, quod fiat majus, & generale Consilium Civitatis Cathari, & quod eligantur duodecim Nobiles dictæ Civitatis, qui una cum Regimine, & Secreto Consilio habeant tantam auctoritatem, potestatem, arbitrium, & bailiam in omnibus factionibus Communitatis, tam levibus, quam arduis, ad faciendum, operandum; contrahendum, & exercendum qualem, vel quale habet tota Communitas Cathari, & ejus cives in omnibus. Post vero dictam propositionem, Millesimo, Die, Mense, & Indictione prædictis, in Majori, & generali Consilio Civitatis Cathari, ut est moris, ad sonum campanæ in sala magna palatii congregato, in quo Consilio fuerunt ex numero centum duo Consilarii, facto enim proponimento per Regimen, & Consilium Minus, modis hætenus consuetis, fuit victum, ut est prædictum ad buffulos, & balottas, non obstantibus aliquibus balottis modicis in contrarium inventis, Quod in dicto Consilio Majori & generali eligantur duodecim Nobiles de additione, sive adjuncta, qui una cum præscriptis Regimine, & secreto Consilio habeant tantam auctoritatem, potestatem, arbitrium, & bailiam, quantam habet tota Communitas Cathari præscripta, in omnibus, & per omnia, tam in arduis, quam in habilibus Casibus, & quidquid per illos fuerit factum, gestum, operatum, & conclusum, sit ratum, gratum, & firmum, ac si tota Communitas faceret, & concluderet. In quo quidem Consilio fuerunt electi Nobiles, & sapientes Viri D. Drago D. Lucæ de Dragonis, D. Michael de Pellegrina, D. Nicolaus D. Marini de Buccia, D. Mat-

D. Matthæus de Befantis, D. Matthæus Palmæ, D. Nicolaus de Glaratis, D. Marinus Pacchi, D. Tryphon D. Michaelis de Bucchia, D. Joannes D. Lucæ de Dragonibus, D. Joannes D. Tacche de Biste, D. Aloysius D. Nicolai de Bolizza, & D. Drago quondam D. Marci Dragonis. Nunc autem spectabilis, & egregius Vir, Dominus Nicolaus de Glaratis, dictæ Civitatis, & Communitatis Cathari Comes; Honorandi Viri, D. Marinus Pachi de Pasqualibus, D. Drago D. Lucæ de Dragonibus, & D. Tryphon quondam Bucchii de Bucchia, Judices, ac honorandi Viri D. Joannes, D. Michaelis de Mexa, D. Michael de Pellegrina, D. Joannes D. Tache de Biste, D. Joannes D. Tripe de Bucchia, D. Aloysius D. Nicolai de Bolizza, & D. Drago q. D. Machi de Dragonibus Consilarii Secreti Consilii Communitatis, & Civitatis præfatæ, nec non Nobiles additionis dati dicto Consilio ex auctoritate dicti Majoris, & generalis Consilii Civitatis, & Communitatis Cathari, ut patet per partem superius declaratam unanimiter, & concorditer, nemine discrepante volentes, & omnino intendentes, ostendere cum effectu, affectuosam, & sinceram fidelitatem, obedientiam, amorem, & perpetuam devotionem, quem, & quas, Communitas, & tota Universitas Cathari continue habuit, & est perpetuo habere disposita erga honorem, exaltationem, commodum, utilitatem, & statum Serenissimæ Ducalis Dominationis Venetiarum, omnibus, modo, via, jure, causa, & forma, quibus melius, validius, & efficacius potuerunt, & possunt, suis propriis nominibus, ac nomine, & vice totius Communitatis Cathari, omniumque singulorum Civium Civitatis prædictæ, Commitativorum, & Districtualium ejusdem, sponte, libere, & ex certa scientia, non vi, nec errore ducti, per solemnem stipulationem pro se, & successoribus suis, laudaverunt, approbaverunt, confirmaverunt, & ratificaverunt, laudant, approbant, confirmant, & ratificant infrascriptum Instrumentum, celebratum inter Serenissimum, & Excellentissimum Ducale Dominium Venetiarum, seu Spectabiles, & egregios viros Dominos Albanum Baduario, & Rossium Marino, nomine prælibatæ Serenissimæ Ducalis Dominationis Venetiarum ex una parte, & Dominum Antonium Putii, de actis de Sancto Genesio Syndicum dictæ Civitatis, & Communitatis Cathari, ex alia parte, cum infrascriptis duobus capitulis, eidem Communitati Cathari concessis per prælibatum Serenissimum Ducale Dominium Venetiarum, prout, & sicut exposuit D. Joannes prædictus Syndicus, Illustrissimi Ducalis Domini prælibati, & primo, quod Serenissima Ducalis Dominatio Venetiarum Civitatem Cathari, Castrum, Comitatum, & districtum, cum omnibus eorum juribus, & pertinentiis, cum Civibus Commitativis, Districtualibus, Villicis, & habitantibus eorundem, tenebit, & tractabit pro suis fidelissimis, & perpetuis subditis, & nunquam Civitatem,

vitatem, Castrum, Comitatum, & Districtum Cathari ab umbra suæ Serenitatis aliquammodo separabit, & si dicta Excellentissima Dominatio Venetiarum, nollet aliquo tempore dictam Civitatem, Castrum, Comitatum, & Districtum Cathari, cum hominibus, & personis tam Nobilibus, quam cujuscunque conditionis, sub dictæ Dominationis umbra tenere, eandem Cathari Civitatem, Castrum, Comitatum, & Districtum, cum omnibus superius dictis alicui Dominio, vel Domino non obligabit, vel submittet, imo, & potius quam alicui de eis facere aliquam obligationem, eandem Civitatem in eandem libertatem, cum qua sub umbra dictæ Communitatis se supposuit, & submisit, reducere procurabit, ac faciet cum effectu. Item quod debita Communitatis Cathari ad summam Ducatorum decem millium auri solvantur per modum concessum in Instrumento infrascripto de solutione facienda de Ducatis sex millibus in Instrumento contentis, computatis in ipsis decem millibus Ducatis in Instrumento contentis, & ipsius Instrumenti tenor talis est.

Sequitur Instrumentum deditiois Cathari, ejusque districtus, de quo supra fit mentio, videlicet.

In Christi nomine Amen. Anno Nativitatis Millesimo quadringentesimo vigesimo, Indictione tertiadecima mensis Martii die quinto decimo. Cum egregii, & spectabiles Comes, Judices, Majus, & Secretum Consilium Civitatis, & Communitatis Cathari, volentes evidenter, & aperte ostendere singularem, & devotam reverentiam, & affectionem desideratæ fidelis obedientiæ suæ erga Serenissimum, & excellentissimum Principem D. Thomam Mocenigo, Dei gratia inclitum Venetiarum Ducem, ejusque Illustrissimum Ducale Dominium, miserint ad præsentiam dictorum Serenissimi Domini Ducis, sui que Illustrissimi Ducalis Domini, &c. prudentem, & discretum Virum D. Antonium Puccii de Aetis, de Sancto Genesio Cancellarium, & Secretarium suum, constitutum per eos in Syndicum, & Procuratorem suum, ad comparandum coram dicto Serenissimo D. Duce, & ejus inclito Ducali Dominio Venetiarum, &c. & se præsentandum cum litteris credentialibus pro parte, & nomine dictæ Communitatis Cathari, ad procurandum obtinere assensum Communitati prædictæ, quoniam est parata mandata dictorum Sereniff. D. Ducis, & ejus incliti Ducalis Domini servare, ut in dictis credentialibus litteris legitur, & continetur distincte, & ad narrandum, dicendum, & exponendum, ac concludendum, vigore tam commissionis, quam prædictarum litterarum credentialium, sibi datarum per eos, ut patet Syndicatu, & procuratorio Instrumento scripto, & in publicam formam redacto, manu providi Viri D. Pauli Vannis
de

de Abrianis, de monte Elbarò publici Imperiali auctoritate Notarii, & ad præsens Jurati Notarii Communis Cathari in Millesimo, quadringentesimo vigesimo, Indictione XIII. Die secundo Mensis Februarii, & subscripto etiam manu trium dictorum Judicum dictæ Communitatis Cathari, & recomendato per suas patentes litteras eorum bulla cerea communitatis; & dictus D. Antonius Puçtii Syndicus prænominatus, comparuerit ad præsentiam præfatorum Serenissimi D. Ducis, sui- que Serenissimi Ducalis Domini, qui præsentatis dictis litteris credulitatis, & recomissa, cum verbis summæ affectionis, & reverentiæ ab illa Communitate Cathari dictis Serenissimo D. Duci, & ejus inclito Ducali Dominio, supplicavit sibi reverenter oretenus, & in scriptis, ut dignentur Domin. & Regimen prædictæ Communitatis, Civitatis, & Districtus Cathari, & Cives, & Districtuales suos recipere, & acceptare sub gubernatione, & obedientia sua ut infra. Quibus omnibus, & singulis auditis, & intellectis dictus Seren. D. Dux, & ejus inclitum Ducale Dominium videntes, & considerantes optimam intentionem, & dispositionem dictæ Communitatis Cathari, erga eos, & honorem, & statum eorum, quam Communitatem Cathari tenent indubie, omnibus consideratis, reperire in dies continue promptiorem, fecerunt, constituerunt, & ordinaverunt, Nobiles, & sapientes Viros, Dominos Albanum Baduario, & Rossus Marino honorabiles Cives Venetiarum, ibi præsentis, & acceptantes, suos Syndicos, & Procuratores, ac Nuncios, speciales, specialiter ad recipiendum, & acceptandum sub gubernatione, & obedientia dictorum Serenissimi D. Ducis, sui- que incliti Ducalis Domini, Dominium, & Regimen prædictæ Civitatis, & districtus Cathari, & Cives, & Districtuales suos modis (ut dictum est) inferius declaratis, & alia, ut plene constat ex eorum Syndicatu, scripto, & publicato manu providi Viri Petri Nigro publici Imperiali auctoritate Notarii, & Ducatus Venetiarum Scribæ, Millesimo, quadringentesimo vigesimo Indictione tertia decima, Mensis Martii, die decimo. Idcirco dicti egregii, & Nobiles Viri, Domini Albanus Baduario, & Rossus Marino Syndici, & Procuratores dicti Serenissimi D. Ducis, ejusque inclitæ Ducalis Dominationis sunt contenti Syndicario nomine prædicto ad honorem gloriosissimi Domini Dei nostri, ejusque Beatissimæ Matris Virginis Mariæ, & Beatissimi Marci Evangelistæ Patroni, & Protectoris eorum, Dominium, & Regimen prædictæ Civitatis, Castri, & Districtus Cathari, & Cives, ac Districtuales suos, a dicto D. Antonio Puçtii Syndico, & Procuratore dictorum egregiorum, & spectabilium Comitum, Judicum, Majoris, & Secreti Consilii Civitatis, & Communitatis Cathari stipulanti eorundem Syndicario nomine suprascripto recipere, & acceptare sub gubernatione, & obedientia prælibati Serenissimi D. Ducis, & Excelsæ
Ducalis

Ducalis Dominationis Venetiarum, & ita recipiunt, & acceptant promittentes Syndicario nomine quo supra, quod dictus Dominus Serenissimus Dux, & suum inclitum Ducale Dominium, dictos Cives, & Districtuales Cathari, tenebunt, & tractabunt pro fidelissimis, & devotis perpetuis subditis, prout optant, & supplicavit humiliter antedictus D. Antonius Syndicus eorumdem, & Syndicario nomine prædicto. Item, contentantur, volunt, & assentiunt prædicti Syndici, & Procuratores prælibati Serenissimi D. Ducis, & Excelsi Ducalis Dominii, quod de introitibus, gabellis & aliis Datis dictæ Terræ Cathari, solvatur salarium Comitis Cathari, & Castellani Castri, ipsius Terræ, & aliorum deputatorum ad custodiam dicti Castri, & fiant solutiones Salariorum aliorum officialium; fiant etiam solutiones laborerorum, & reparationum, & aliarum expensarum occurrentium fieri per tempora in dicta Civitate, cum ista modificatione, quod de pecunia, quæ superabundabit singulo anno ab expensis, dentur usque sex annos omni anno Ducati mille pro solutionibus fiendis creditoribus dictæ Communitatis Cathari, ut satisfiat debito suo de ducatis sex millibus in quibus est obligata. Ita quod cum introitibus, gabellis, & reliquis datis dictæ Terræ fiant expensæ omnes, solvantur debita, & suppleantur ad omnia quomodocumque occurrentia quocumque tempore, prout per dictum D. Antonium Syndicum, & Syndicario nomine prædicto extitit humiliter supplicatum. Item contentantur, & assentiunt prædicti Syndici dictorum Serenissimi D. Ducis, & sui incliti Ducalis Dominii, quod Statuta, & ordinamenta dictæ Terræ Cathari observentur, sicut prædictus Syndicus dictæ Communitatis Cathari supradicto Syndicario nomine requisivit, & petiit reverenter. Item contentantur, & promittunt superscripti Syndici dicti Serenissimi D. Ducis, & incliti Ducalis Dominii, quod Territoria tyrannice occupata illis Civibus Cathari, quæ pervenerint sub Dominium dictorum Serenissimi D. Ducis, & sui incliti Ducalis Dominii, dabuntur illis quorum sunt, prout per dictum eorum Syndicum fecerunt peti, & supplicari. Et statim continuato actu prædictus D. Antonius Syndicus, & Procurator nomine dictorum spectabilium Communitatis, Judicum, Majoris, & Secreti Consilii Civitatis, & Communitatis Cathari, sponte, libere, & ex certa scientia per solemnem stipulationem in manibus Sereniss. D. Ducis juravit ad Sancta Dei Evangelia manibus corporaliter tactis scripturis, quod dicta Communitas, Populus, Cives, & Comitativi Cathari perpetuo erunt fideles, & legales prælibato Serenissimo D. Duci, & ejus inclitæ Ducali Dominationi Venetiarum, & eis fidelitatem, amorem, devotionem, & obedientiam continuis temporibus observabunt, & quod omni tempore tractabunt, & procurabunt semper utilitatem, honorem, & statum, & augmentum præfati Serenissimi D. Ducis, & suæ Excelsæ Du-

L calis

calis Dominationis Venetiarum, & si quo tempore senserint per aliquem, vel aliquos quidquam tractari, fieri, vel procurari in damnum, vel detrimentum dicti Serenissimi D. Ducis, ac incliti Duc. Dominii, quod obviabunt toto posse, & quod numquam verbo, vel opere tractabunt, procurabunt, operabuntur, nec tractare, procurare, neque operari præsumunt quidquam quod sit, vel esse possit contra statum, honorem, utilitatem, & augmentum præfati Sereniss. D. Ducis, & Excelsæ Ducalis Dominationis Venetiarum. Promittendo prædictum D. Antonium Syndicum, & Syndicario nomine suprascripto pro dictis Spectabilibus, Comite, Judicibus, Majori, & Secreto Consilio Civitatis, & Communitatis Cathari de rato, & ratihabitione de faciendo, & curando, ita, & taliter, quod omnia, & singula, de quibus in hoc instrumento fit mentio, firma, & rata habebunt, & observabunt, ac solemniter, & legitime ratificabunt infra tres menses proxime futuros per publicum, & validum Instrumentum, roborandum quibuscumque solemnitatibus, & clausulis opportunis.

Actum Venetiis in Ducali Palatio præfati Sereniss. D. Ducis, & Ducalis Dominii Venetiarum præsentibus sapientibus, & circumspectis Viris D. Joanne Plumatio honorabili Cancellario Venetiarum, D. Francisco Bevezano, D. Maffeo Bartholomæo, & D. Christoforo de Zeno Notariis Duc. Venetiarum, & aliis testibus, ad hoc specialiter vocatis, & rogatis.

Ego Jacobus Michael civis, & habitator Venetiarum publicus Imperiali auctoritate Notarius, & Cancellarius Ducatus Venetiarum, Scriba, his omnibus, & singulis præsens fui, & de mandato præfatorum egregiorum Dominorum Albani Baduario, & Roffi Marino Syndicorum suprascriptorum Serenissimi D. Ducis, & incliti Ducalis Dominii Venetiarum, nec non prudentis, & discreti Viri D. Antonii Puëtii, Syndici, dictorum spectabilium, & egregiorum Comitis, Judicum Majoris, & Secreti Consilii Civitatis, & Communitatis Cathari, prædicta omnia scripsi, & in hanc publicam formam redegì rogatus, signumque meum apposui consuetum, manu mea propria addidi, & signavi.

Jurantes prædicti Domini Comes, Judices, & secretum Consilium Civitatis, & Communitatis Cathari, & quilibet ipsorum Nobilium additionis datæ Consilio supradicto, suis propriis nominibus, & nomine, & vice totius Communitatis Cathari, Civium, Populi Civitatis prædictæ, & Commitativorum districtus ejusdem per solemnem stipulationem juraverunt ad Sancta Dei Evangelia corporaliter tactis Sacris Scripturis in manibus prædicti D. Joannis de Luxia Syndici prælibati Sereniss. Ducalis Domin. Venet. ejus vice, & nomine stipulanti, & recipienti; Qui prædicti Domini Comes, Judices, Secretum Consilium

Civitatis Cathari, & Communitatis, & Nobiles additionis prædictæ datæ Consilio supradicto suis propriis nominibus, & nomine, & vice totius Communitatis, Populi, & Civium Civitatis prædictæ, ac Comitativorum districtus ejusdem, stipulantes, & recipientes, quod perpetuo erunt fidelissimi, & legalissimi præfato Serenissimo Domino Duci Venetiarum, suisque successoribus, & ejus Sereniff. Ducali Dominationi Venetiarum, eisque fidelitatem, amorem, & devotionem perpetuam, continuis temporibus observabunt, omnique tempore tractabunt, & procurabunt utilitatem, commodum, & honorem, statum, & augmentum prælibati Sereniff. Dom. Ducis, & successorum suorum, sui que Excellentissimi Ducalis Domini Venetiarum, & si quo tempore senserint, vel notitiam habuerint per se, vel alios, quovis modo, colore, forma, vel ingenio, quod quidquam fieret, aut tractaretur, vel procuraretur in damnum, vel detrimentum præfati Serenissimi D. Ducis, vel successorum suorum, aut sui Excellentissimi Ducalis Domini Venetiarum, toto posse obviabunt prædictis, & dabunt operam cum effectu, per se, vel nuntios speciales quam citius poterunt notificandi, & propalandi prædicta præfato Serenissimo D. Duci, vel successoribus suis, aut præfatæ Excellentissime Ducali Dominationi Venetiarum, & quod numquam verbo, vel opere tractabunt, procurabunt, operabuntur, neque tractare, operari, aut procurare præsumunt aliquid quod sit, vel esse possit contra statum, honorem, utilitatem, commodum, & augmentum præfati Serenissimi D. Ducis, & Successorum suorum, sui que Excellentissimi, & Serenissimi Ducalis Domini Venetiarum; promittentes præfati Domini Comes, Judices, Secretum Consilium Civitatis, & Communitatis prædictæ, & nobiles additionis prædictæ, datæ Consilio prædicto, per stipulationem solemnem pro se, & successoribus eorum, dicto Domino Joanni de Luxia, Syndico, & Syndicario nomine prælibatæ Serenissimæ Dominationis Venetiarum, ejusque vice, & nomine stipulanti, & recipienti, quod ad omne libitum prælibati Serenissimi Domini Ducis, vel Successorum suorum, aut ejus Illustrissimæ Ducalis Dominationis Venetiarum de rato, & ratihabitione, de faciendo, & cum effectu curando ita, & taliter quod dictum Instrumentum, & omnia, & singula in eo contenta, & contenta in præsentī Instrumento, totum Majus Consilium, & Communitas Cathari ratificabunt, laudabunt, firmumque, ratum, gratum habebunt, & tenebunt, & observabunt dictum Instrumentum, & similiter præsens Instrumentum, cum omnibus partibus, & continentiis suis, per publicum, & validum Instrumentum roborandum quibuscumque clausulis, & solemnitatibus opportunis sub poena, & in poena refectionis, & restitutionis omnium, & singulorum damnorum, & interesse, & expensarum factarum, & faciendarum per præfactum Serenissimum D. Du-

cem, vel suos Successores, aut ejus Illustrissimum, & Sereniss. Ducale Dominium Venetiarum usque ad ratificationem, confirmationem, & perpetuam observationem omnium, & singulorum superius notatorum, cum obligatione omnium, & singulorum suorum Domini Comitis, Judicum, Secreti Consilii Civitatis, & Communitatis Cathari, & Nobilium additionis prædictæ, ac totius Communitatis Cathari, & Comitativorum, omnium bonorum, præsentium, & futurorum.

In quorum omnium fidem, & certitudinem pleniorẽ prædicti Domini Comes, Judices, Secretum Consilium Civitatis, & Communitatis Cathari, & Nobiles additionis datæ Consilio supradicto, jusserunt hoc publicum Instrumentum fieri, & sigil. pendenti solito Communitatis Cathari cum effigie Sancti Tryphonis cereo munimine roborari.

Actum in Civitate Cathari in Cancellaria Secretorum Consiliorum, & ordinamentorum Civitatis prædictæ præsentibus Nobilibus Viris Domino Marino quondam Pacchi de Pasqualibus, D. Dragone D. Lucæ de Dragonibus, D. Tryphone quondam Bucchi de Buccia, Judicibus, & D. Matthæo de Besantis Auditore Communitatis Cathari, & aliis testibus vocatis ad hoc specialiter, habitis, & rogatis.

Ego Paulus D. Vannis de Abrianis de Monte Elbaro publicus Imperiali auctoritate Notarius, & ad præsens juratus Notarius, & Cancellarius Communitatis Cathari, his omnibus, & singulis præsens fui, & de Mandato dictorum Dominorum, Comitis, Judicum, & Secreti Consilii Civitatis, & Communitatis prædictæ, ac nobilium additionis datæ Consilio supradicto, nec non prudentis Viri D. Joannes de Luxia Notarii, & Scribæ Ducatus Venetiarum, ac Syndici, & Procuratores prælibati Serenissimi D. Ducis, & ejus Illustrissimi Ducalis Domini Venetiarum, prædicta omnia, & singula scripsi, & in hanc publicam formam redegi rogatus, signumque meum apposui tabelionatus officio consuetum.

Ego Antonius Pont. publicus Apostolica auctoritate Notarius, & Cancellarius superscriptæ Magnificæ Communitatis Cathari superscripta omnia, & singula ex libris Cathastici exemplata de verbo ad verbum collata cum originali, in fidem subscripsi.

Thomas Mocenigo Dei gratia Dux Venetiarum, &c. Spectabilibus, & egregiis Viris, Comiti, Judicibus, Majori, & Secreto Consilio Communitatis Cathari, sibi dilectis, salutem, & dilectionis affectum. Commisimus aliqua prudenti, & circumspecto Viro Joanni de Luxia Notario, & fideli nostro, spectabilitatibus vestris nostri parte vivæ vocis oraculo referenda. Eapropter easdem affectuose rogamus, quatenus ejus relationibus, quæ de mente nostra procedunt placeat ceu nostris propriis fidei credulitatem plenissimam impartiri. Datæ in nostro Ducali Palatio Die XVI. Mensis Martii Indictione XIII. MCCCCXX.

A tergo. Nobilibus, & egregiis Viris, Comiti, Judicibus, Majori,
& Secreto Consilio Civitatis Cathari.

Thomas Mocenigo Dei Gratia Dux Venetiarum, &c.

Joannes recipimus litteras tuas, quibus distincte, & ordinate nostrum Dominium informasti de iis quæ fecisti in exequutione mandatorum nostrorum tibi commissorum cum illa nostra devota, & fidei Communitate Cathari, & de grata, & conformi responsione dictæ Communitatis tibi exhibita ad contenta, & conclusa per Instrumentum stipulatum cum suo Syndico, & Ambasciatore destinato ad præsentiam nostram de oblatione sua, & acceptatione nostra facta per nos de Terra, Castro, & Communitate Cathari ad obedientiam nostram, &c. Pro quibus fidelem obedientiam, & sollicitudinem tuam merito commendamus, mandantes tibi, quatenus receptis præsentibus debeas comparere coram egregiis, & spectabilibus Communitate, Judicibus, Consilio, & deputatis pro dicta Communitate Cathari, & eos (eum) verbis pertinentibus nostri parte hortari, & dicere, quod ea quæ eorum parte nostro Dominio denotasti, habuisti nostram responsionem sibi fiendam per te, ut infra. Et primo debeas respondere, quod intellecta prima parte eorum supplicationis, Dominatio nostra sincere optat comoda, & quietem dictæ Communitatis, est contenta ob respectus narratos per Communitatem prædictam, quod differant, & suspendant erigere, & levare insigna S. Marci donec recolligant vinum, & bladum, & ad id quod dixerunt, quod a die responsionis suæ tibi datæ, se supposuerunt nostro Dominio, ut optarunt, dicere debeas quod dictam eorum devotam, & fidelem obedientiam acceptavimus, & acceptamus, habentes, & tenentes eos pro nostris fidelibus, & dilectis Subdictis. Ad partem autem supplicationis suæ per quam porrigunt, quod si quo tempore Dominatio nostra cum Rege Ungariæ, vel alio quovis Domino, vel Dominio ad aliquod concordium deveniet, a nostra Dominatione Civitatem, & districtum Cathari nullatenus removeamus, & si dictam Civitatem, & districtum sub gubernatione nostri Domini retinere nollemus, reducamus dictam Civitatem, & Districtum in eandem libertatem, cum qua se nostro Dominio submiserunt, debeas respondere, quod huic supplicationi suæ, considerata sinceritate nostri Domini erga dictam fidelem Communitatem, non esset necessaria responsio, quia eos acceptavimus, & Deo duce tenere volumus pro nostris fidelibus perpetuis, & dilectis Subdictis, sicut humiliter supplicarunt, ut est dictum. Tamen Dominatio nostra pro contentamento eorum respondet fore contentam facere, sicut petunt. Ad ultimam partem eorum supplicationis per quam faciunt mentionem fuisse omissum referri nostro
Do-

Dominio per Syndicum suum, scilicet in solutione debiti dictæ Communitatis, de Ducatis sex millibus solvendis de introitibus Cathari per tempus, videlicet quod ubi debebat dici debitum prædictum de Ducatis decem millibus consistere, facta fuit mentio tantum de sex millibus, debeas respondere, quod Dominatio nostra, sequens ejus solitam consuetudinem, est contenta eorum supplicationi annuere, & sibi concedere quod dictum debitum usque ad quantitatem de Ducatis decem millibus solvatur ad tempus, & per modum concessum per dictum Instrumentum acceptationis circa solutionem Ducatorum sex millium, prout peti, & postulari fecerunt. Intellectis etiam his, quæ nobis scripsisti circa id quod fecisti, juxta mandata nostra, cum illo devoto nostri Domini D. Dragono de Dragonibus, & grata sua responsione tibi exhibita, & maxime super practica, quam facere habet cum egregiis Viris Georgio, & Alexio Juras, Baronibus Zente, volumus, & tibi mandamus, quatenus dicto D. Dragoni debeas de ejus bona dispositione ad honorem, & Statum nostrum regratiare nostri parte, & dicere, quod eum habemus apud nostrum Dominium stricte recommisum sollicitando eum ad conducendum dictos Barones Zente ad faciendum ut tibi commisimus, & sequendo Mandata nostra, quæ habes superinde, & debeas de omnibus quæ feceris, & habueris tuis litteris de tempore in tempus nostrum Dominium continue informare. Datæ in nostro Ducali Palatio die XXIX. Aprilis MCCCCXX. XIII. Indictione.

A tergo. Circumspecto, & prudenti viro Joanni de Luxia, Notario Communitatis Cathari.

Die XXV. Mensis Julii. Cum die præscripta facta solemnî processione, & elevatis insignis Beatissimi Sancti Marci super platea Civitatis Cathari, & in Castro Civitatis ejusdem, ad honorem, excellentiam, & Statum Illustrissimæ, & Excellentissimæ Ducalis Dominationis Venetiarum, & celebrata Missa solemnî in Ecclesia Cathedrali S. Tryphonis, & facta laude, ad honorem, & Statum præfatæ Illustrissimæ Dominationis, Magnus, ac Victoriosus Vir D. Petrus Laure-dano, pro Serenissimo, ac Excellentissimo Ducali Dominio Venetiarum, honorandus Capitaneus Generalis Gulphi, & totius Exercitus terrestris præfati Illustrissimi Domini, in partibus Dalmatiæ, & Albanæ, exposuit egregiis Viris Dominis Comiti, Judicibus, Secreto, & Majori Consilio, ac toti Universitati, & Civitati Cathari, tunc in dicta Ecclesia existentibus, quod non obstante Sacramento fidelitatis attributo, & dato certis Nobilibus Cathari, scilicet, Comiti, Judicibus, & Secreto Consilio, & Additioni datæ dicto Consilio Cathari per circumspectum Virum Dominum Joannem de Luxia Notarium, & Syndicum præfatæ Ducalis Dominationis, ut patet in publico Instrumento scripto

per

per Paulum D. Vannis de Monte Elbaro juratum Cancellarium Communitatis Cathari, in presenti Millesimo, & Indictione, & die triadecima Mensis Maji secrete, & in Cancellaria Cathari. Nunc autem, quia Deo Duce de inimicis præfatæ Serenissimæ Dominationis nullatenus est dubitandum, præstare debeat Sacramentum fidelitatis super reliquiis S. Tryphonis, ut moris est, præfato Magnifico Domino Capitaneo recipienti, nomine præfatæ Illustrissimæ Dominationis Ducalis. Quibus expositis egregius Vir D. Paulus de Bucchia tenens locum Comitum, tunc in dicta Civitate Cathari, D. Marinus de Besantis, D. Luca de Dragonibus, Judices, D. Michael de Pellegrina, D. Joannes quondam Jacobi de Biste, D. Joannes quondam D. Tryphonis de Bucchia, D. Junius de Mexa, D. Drago quondam D. Marci de Dragonibus, D. Nicolaus de Bolizza, D. Lucas de Dragonibus, D. Marinus Lucæ Sifoe, D. Dabre de Besantis, D. Mathæus Palmæ Basilii, D. Tryphon quondam D. Michaelis de Bucchia, D. Tryphon de Pasqualibus, D. Matthæus de Besantis, D. Ziucus D. Lucæ de Dragonibus, D. Marinus de Mexa, D. Andreas de Bolizza, D. Lamprus de Bolizza, D. Tryphon D. Lucæ de Dragonibus, D. Ziucus quondam D. Marini de Primutis, D. Franciscus de Bucchia quondam D. Joannis, D. Nicolaus de Passera, D. Rafrus D. Urbanus fratres de Mexa, D. Stephanus de Zaguro, D. Zicichus quondam D. Francisci de Bucchia, D. Joannes Dabre quondam D. Marini de Bucchia, D. Natalinus quondam D. Tryphonis Marci Dragonis, D. Tryphon D. Lucæ de Bolizza, D. Nixa de Pasqualibus, D. Nixa quondam D. Junii D. Lucæ de Bolizza, D. Basilius D. Babrichi de Besantis, D. Grubeticus D. Marini de Pasqualibus, D. Basilius D. Marini de Besantis, D. Lucas Filius D. Dragonis de Dragonibus, D. Urbanus de Dragonibus, quondam Domini Marini, Dominus Ocatus de Bucchia, D. Gabriel de Urachien, D. Michael de Pasqualibus, D. Drago quondam D. Nicolai de Bolizza, D. Nicolaus quondam D. Grume Pime, & omnes Consiliarii Majoris Consilii, & alii de adjuncta, pro se, & aliis Nobilibus dictæ Civitatis, Popularibus, Comitativis, & Districtualibus ejusdem Civitatis Cathari præfatæ præsentatis præfato D. Capitaneo recipienti nomine prælibati Illustrissimi Domini Venetiarum clavibus ipsius Civitatis, & Castri; omni meliori modo, via, jure, & forma, quibus melius, & validius potuerunt, & possunt, juraverunt ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manibus tactis reliquiis S. Tryphonis, quod prædicti Dominus Comes, Judices, Secretum Consilium, & Additio data Consilio supradicto, ac Majus; omnes Nobiles Civitatis præfatæ, promittentes pro se, & tota Communitate Cathari, ac Comitativis, & Districtualibus ipsius Civitatis, quod erunt perpetuo legalissimi, & fidelissimi Serenissimo, & Excellentissimo Principi, ac

Do.

Domino, Domino Thomæ Mocenigo, Dei gratia Inclŷto Duci Venetiarum, &c. & ſuæ Sereniſſimæ Dominationi, eiſque fidelitatem, amorem, & devotionem perpetuo continuis temporibus obſervabunt, omni- que tempore tractabunt, & procurabunt utilitatem, commodum, & honorem, Statum, & augmentum prælibati Illuſtriſſimi Domini Ducis, & ſuæ Sereniſſimæ, & Excellentiſſimæ Ducalis Dominationis Venetiarum, & ſi quo tempore ſenſerint, vel noticiam habuerint per ſe, vel alios, quovis modo, forma, colore, vel ingenio, quod quidquid fieret, aut tractaretur, vel procuraretur in damnum, & detrimentum prælibati Sereniſſimi D. Ducis, vel ſui Illuſtriſſimi Domini Venetiarum, toto poſſe obviabunt prædictis, & dabunt operam cum effectu per ſe vel Nuncios ſpeciales, quam citius poterunt notificandi, & propalandi prædicta præfato Illuſtriſſimo D. Duci, & Succeſſoribus ſuis, aut præfatæ Illuſtriſſimæ Dominationi Venetiarum, & quod numquam verbo, vel opere tractabunt, procurabunt, & operabuntur, nec tractare, procurare, aut operari præſument aliquid, quod ſit, vel eſſe poſſit contra ſtatum, utilitatem, commodum, & honorem prælibati Sereniſſimi D. Ducis, & ſuæ Illuſtriſſimæ Ducalis Dominationis Venetiarum.

Actum Cathari in dicta Eccleſia S. Tryphonis, præſentibus Nobilibus, & Sapientibus Viris Dominis Paulo de Bucchia, honorabili Comite Civitatis Cathari, Marino de Beſantis, & Dragone de Dragonibus, juratis iudicibus, ac Matthæo de Beſantis, ac Baſilio de Biſantis juratis Auditoribus; Nec non Venerabilibus Viris Dominis Luca de Ratiſlava, Archidiacono, & Nicolao de Mexa Archipreſbytero, D. Nicolao quondam D. Tryphonis Marci Dragonis, & D. Nicolao D. Pauli de Bucchia Canonici dictæ Eccleſiæ S. Tryphonis, & pluribus aliis Nobilibus dictæ Civitatis, & Preſbyteris, & Popularibus ibidem exiſtentibus. In quorum omnium teſtimonium, ac majoris roboris firmitatem, nos Comes, Iudices, Conſiliarii, ac Additio univerſæ Civitatis Cathari juſſimus ſigillo dicti noſtri Comitſ appenſione communi.

Ego Jacobus Antonius Lug. Cancellarius Magnificæ Communitatis Cathari, ſupraſcripta omnia, aliis impeditis, extrahi feci, auſcultavi, & in fidem me ſubſcripſi.

Primus poſt hæc Catharo datus eſt Præſes Antonius a Boculis Patritius Venetus, qui in ſua electione peracta die XXIV. Auguſti ejusdem anni MCCCCXX. Comes & Capitaneus Cathari ad biennium renuntiatus fuit, de quo ſuperius diximus accepiffe a Catharenſibus loco pignoris pro mutuata pecunia calices, & nonnullas S. Tryphonis Reliquias, quæ num ad Catharenſis Cathedralis theſaurum redierint incompertum eſt. Viro hoc urbem regente ſtatutum fuit in utroque Conſilio minori & majori Urbis Cathari Decreto lato die II. Februarii anno

anno MCCCCXXI. , ut quolibet anno dies S. Marci festiva esset, & celebraretur cum iisdem ceremoniis & oblationibus quibus agebatur festivitas S. Tryphonis Martyris urbis Patroni.

II. Marcus Barbadico anno 1422. Provisor & Comes Cathari renuntiatus publicas Francisci Foscarum Ducis litteras accepit datas die XIII. Julii anno MCCCCXXIII. quibus (ita instante Communitate Cathari) decretum fuit, ut instrumentum submissionis superius relatum deberet Bulla Ducali firmari, & in omnibus suis partibus inviolabiliter observari.

Franciscus Foscarum Dei gratia Dux Venetiarum &c. Nobili & Sapienti Viro Marco Barbadico de suo mandato Provisori Cathari, & Successoribus suis Comitibus Cathari, & quibuscumque Rectoribus, & Officialibus Civitatis predictæ, præsens nostrum privilegium inspecturis facimus manifestum, quod comparentes ad præsentiam nostram sapientes Viri Joannes de Biste, & Joannes de Bucchia, nobiles Civitatis Cathari, & Ambasciatores Communitatis Civitatis Cathari predictæ, nostro Dominio humiliter supplicaverunt, ut dignaremur quoddam Instrumentum tempore recolendæ memoriæ Serenissimi Domini Thomæ Mocenigo olim Ducis Venetiarum prædecessoris nostri stipulatum, continens submissionem factam de dicta Civitate, dicto Serenissimo prædecessori nostro, & Ducali Dominio Venetiarum, & conventiones cum quibus accepta fuit dicta Communitas sub gubernatione, & protectione Ducalis Domini Venetiarum, nostra bulla bullari facere. Nos vero supplicationem dictæ fidelis nostræ Communitatis Cathari per dictos Ambasciatores suos nostro Dominio porrectam, gratiose admittentes, mandavimus dictum Instrumentum in hoc nostro privilegio annotari de verbo ad verbum, prout jacet, & præsens nostrum privilegium nostra Ducali bulla bullari, fidelitatibus vestris mandantes, quatenus omnia contenta in Instrumento prædicto debeatis effectualiter observare.

III. Stephanus Quirino Guilielmi filius 1423.

IV. Petrus Duodo 1425.

V. Joannes Balbi 1427.

VI. Nicolaus Pisani 1429.

VII. Antonius Pisauo 1432. Ducales litteras Comiti huic Senatus misit, ut appellationes sententiarum Cathari de cætero mitterentur ad Collegia Jurisconsultorum ditionis Venetæ Patavinum scilicet, Veronense, Vicetinum, Tarvisinumve.

Franciscus Foscarum Dux Venetiarum &c. Nobilibus & Sapientibus Viris Antonio de Cha da Pesaro de suo mandato Comiti Cathari, & successoribus fidelibus dilectis, salutem, & dilectionis affectum; Denotamus vobis, quod in Consiliis nostris Rogatorum, & additione de 7.

M

Men-

Mensis Julii præsentis capta fuit pars, tenoris infra scripti, videlicet, cum in Statutis Communitatis nostræ Cathari per nostrum Dominium confirmatis, contineatur, quod appellationes sententiarum suarum vadant ad quattuor Collegia videlicet Romæ, Bononiæ, Perusii, & Paduæ, & postquam sunt sub nostro Dominio, bonum est providere quod ad illa extranea, & longinqua loca non vadant, sed ad nostras Terras, & loca in quibus sunt Doctores, & homines in Legibus peritissimi. Vadit pars, quod appellationes prædictorum Catharensum de cetero mittantur ad Collegia Doctorum Paduæ, Vicentiæ, Veronæ, & Tarvisii, sicut ibant, & deponebantur ad Collegia superscripta, salva forma Statutorum suorum in aliis omnibus. Quare cum dictis nostris Consiliis vobis scribimus, & mandamus, quatenus superscriptam partem, ut continetur in ea, observare & observari inviolabiliter facere debeatis; facientes has nostras litteras in actis Cancellariæ Regiminis vobis commissi, ad futurorum memoriam registrari.

Data in nostro Ducali Palatio, Die XXX. Mensis Julii. Indictione XI. MCCCCXXXIII.

A tergo.

Nobilibus, & sapientibus Viris, Antonio de Cha de Pesaro Comiti Cathari, & successoribus.

VIII. Laurentius Victurius 1434. anno insequenti die I. Januarii mandavit ut solemnitates & festivitates Sanctorum *fienda in Civitate Cathari secundum consuetudinem dictæ Civitatis* in ordinem ad futurorum memoriam redigerentur, ut superius dictum est, ubi de Marino Contareno Episcopo Catharenfi egimus.

IX. Paulus Contareno Laurentii filius 1436. Poenam pecuniariam imposuit iis, qui statutas Cathari solemnitates vetita operando infringere.

X. Albanus Sagredo 1438.

XI. Petrus Darmario 1440.

XII. Leonardus Bembo Andreæ filius 1442. Leges piissimas promulgavit pro observantia Festorum dierum, & præsertim diei Dominicæ, quas Consilium Catharense die XXIII. Aprilis anno MCCCCXLI. plenius suffragiis approbavit.

XIII. Joannes Nanius Constantini filius 1444. ; quo anno in Majoribus Comitibus Venetiarum institutus fuit Quæstor in urbe Catharenfi ad exigenda publica vectigalia.

XIV. Jacobus Mauroceno Francisci filius 1447.

XV. Joannes Leono 1449.

XVI. Ludovicus Baffo 1451.

XVII. Joannes Barbo Pauli filius 1453.

XVIII. Arsenius Duodo Petri filius 1456.

XIX.

- XIX. Antonius Donato Benedicti filius 1459.
 XX. Paulus Priolo Jacobi filius 1461.
 XXI. Aloysius Bono Joannis filius 1464.
 XXII. Eustachius Balbi Bernardi filius 1466.
 XXIII. Albertus seu Bertuccius Gabriel Jacobi filius 1469.
 XXIV. Michael Michaelius Francisci filius 1472.

XXV. Joannes Donato Aloysii filius ; quo Magistratum Urbis regente, Scodra Epiri Civitas, quæ in Veneta potestate erat, obsidione Turcarum liberata est, qua de causa, navata eo bello strenuæ operæ, præstitisque a se obsequii fideique egregie muniis, Catharense publico nomine litteras hujusmodi, quæ in Tabulario extant, honoris & benevolentiae plenissimas acceperunt.

“ Petrus Mocenico Dei Gratia Dux Venetiarum : Egregiis & prudentibus viris Judicibus & Consilio secreto Communitatis Nostræ Cathari dilectis nostris salutem & sinceræ dilectionis affectum
 “ Respondentes autem vobis dicimus, nos habuisse gratissimum officium vestrum in Obsidione Scutarensi, quod ejusmodi fuit, ut fidelissimum animum vestrum plane declararit, notum quidem jam, & præcognitum nobis, sed ea oblata occasione mirifice testatum
 “ Verumenimvero pro comperto, & certo habetote nos vestris privilegiis & immunitatibus nullo modo velle derogatum iri : quinimmo præsentium tenore confirmamus & approbamus, & approbata ea volumus, & decernimus: sic meritis istius nostræ fidelissimæ Civitatis, quam inter charas charissimam habemus, exigentibus, exposcentibusque. Datum in nostro Ducali Palatio die XVII. Julii MCCCCLXXV.

XXVI. Franciscus Lippomanus Marci filius 1477. Hic omnium potestremus Civitatem Catharensis Comitibus titulo administravit, publico enim decreto statutum fuit, anno 1480. ut Præsides Cathari deinceps Rectoris & Provisoris titulo insignirentur.

- XXVII. Antonius Ferro Joannis filius 1480.
 XXVIII. Marinus Zeno Nicolai filius 1483.
 XXIX. Franciscus Leono Simonis filius 1485.
 XXX. Franciscus Basadona Petri filius 1486.
 XXXI. Priamus Trono Michaelis filius 1488.
 XXXII. Paulus Ericcio Antonii Procuratoris filius 1489.
 XXXIII. Michael Aimò Nicolai filius 1491. cujus anni die XXIV. Augusti lato decreto Statutum Municipale Civitatis Cathari authenticum esse declaravit.

- XXXIV. Hieronymus Aurio Petri filius 1492.
 XXXV. Laurentius Gritti Petri filius 1494. Obiit in munere.
 XXXVI. Joannes Nanius Jacobi filius 1494.
 XXXVII. Petrus Leono Maphæi filius 1496.

- XXXVIII. Franciscus Ciconia Marci filius 1497.
 XXXIX. Franciscus Quirino Andreae filius 1498.
 XL. Joannes Paulus Gradonico Justi filius 1499.
 XLI. Sebastianus Contareno Aloyfii filius 1501.
 XLII. Hieronymus Fuscarenò Aloyfii Procuratoris filius 1503.
 XLIII. Aloyfius Zeno Francisci filius 1503.
 XLIV. Oliverius Contareno Joannis filius 1504.
 XLV. Nicolaus Coppo Jacobi filius 1507.
 XLVI. Paulus Valareffius Gabrielis filius 1508.
 XLVII. Marcus Arimundo Christophori filius 1510.
 XLVIII. Angelus Maripetro Thomae filius 1511.
 XLIX. Franciscus Gradonico Pauli filius 1513.
 L. Petrus Zeno Catharini filius 1514.
 LI. Bernardinus a Ripa Wenceslai filius 1516.
 LII. Simon Capello Dominici filius 1516.
 LIII. Vincentius Trono Priami filius 1517.
 LIV. Aloyfius Capello Francisci filius 1520.
 LV. Victor Diedo Balthassaris filius 1521.
 LVI. Moyfes Venerio Moyfis filius 1523.
 LVII. Franciscus Taleapetra Andreae filius 1525.
 LVIII. Dominicus Gritti Francisci filius 1526.
 LIX. Marcus Barbo Marci filius 1527.
 LX. Aloyfius Mudaccio Petri filius 1528.
 LXI. Benedictus Valerio Antonii filius 1530.
 LXII. Tryphon Gradonici Lionelli filius 1532.
 LXIII. Franciscus Sanudo Angeli filius 1533.
 LXIV. Andreas Valerio Georgii filius 1534.
 LXV. Hieronymus Priolo Laurentii filius 1536.
 LXVI. Melchior Michaelius Thomae filius 1537.
 LXVII. Joannes Matthæus Bembo Aloyfii filius, Petri S. R. E. Cardinalis ex fratre Nepos anno 1538., post administratam Jaderæ Civitatem, Rector & Provisor Cathari electus fuit, quo tempore cum Solimanus Turcarum Imperator injusto bello Veneras ditones aggressus esset, Chariadenus Æneobarbus Turcicæ classis Dux, expugnatis in Dalmatia Neocastro, & Rhisano Venetorum Oppidis, annuentis (ut scribit Andreas Maurocenus lib. VI. Hist. Venetæ) *victoriæ cursu intumescens Ascrivio inhiare coepit. Ad Joannem Matthæum itaque literas dedit, quibus ad sibi dedendam urbem minaciter ac superbe sollicitabatur. Erat Bembus præalto animo præditus egregiaque virtute ac singulari constantia imperterritus: is Chariadeno barbaricæ petulantiae impatiens in hunc modum respondit: Rempublicam Byzantium Oratorem pro instauranda cum Soleimano pace, induciis pactis, misisse; videret, ne temere jure gentium violato,*

lato, eodem tempore & Galliarum Regem, qui ea de causa Nuntium Byzantium proficisci jusserat, Venetamque Rempubicam offendens suum Regem nefario piaculo obstringeret. Sed cum nullum in Ascrivio jus Soleimano esset, si tanta cupido occupandę Urbis incessisset, vim experiretur, in certamen descenderet, daturum operam, ut per summum scelus illatam injuriam fortiter ulcisceretur. Interim Bembus, quę ad Urbem firmandam necessaria erant, sedulo curare, Civium ac propugnatorum animos confirmare, tormenta disponere, totumque se ad excipiendum hostium impetum comparare. Hostes propius Ascrivium accedentes catenas ad transitum impediendum de more objectas cum nonnullis triremibus temere prætervecti, displosis nostrorum tormentis, magno detrimento accepto se referre coacti sunt: inde cum reliqua classe Chariadenus supervenit, atque haud procul ab urbe milites exposuit; quorum pars, per acclivia collis scandens cum prope mœnia accessisset, ex arce, quę prærupto, atque edito loco sita est minutorum tormentorum displosione facta non sine multorum cede, adeo fracti, ac perturbati sunt, ut, dissipatis ordinibus, disjecti in triremes se fuga properarent; altera, quam ipse Chariadenus ductabat, ad eam oppidi regionem, ubi templum ac Cœnobium Divi Francisci situm est, progreditur. Ea re cognita Bembus Epirotas equites cum aliquot levis armaturę sclopettariis equitibus emisit, a quibus hostium complures interfecti, sauciati, & convulnerati sunt, reliqui in fugam coniecti, collium editioribus occupatis jugis, quos eques ardua, & confragosa via insequi non poterat se periculo subduxere. Sed Abenobarbus situm oppidi munitionesque contemplatus, tormentorum vim, impavidum Præfecti animum, propugnatorum virtutem, ac constantiam animadvertens, spe potiundę urbis dejectus oppugnationem relinquere statuit, ac Præfecto rescripsit, se Nuntii adventum, quem Byzantium miserat, præstolari, ut quanam de illius urbis obsidione Soleimani sententia esset, certior fieret, petiitque, ut e suis quempiam colloquii gratia ad se mitteret. Hieronymo Cauco Trierarcho id munus Bembus attribuit, quem humaniter Chariadenus excipiens, benevolo se atque amico in Rempubicam animo esse, pluribus suadere conatus est, seque nihil adversus inducias nisi aliter Rex facturum; itaque XV. Kal. Septembris militibus ac tormentis intra triremes subductis, inhibito remigio, Neocastrum reversus est. Eadem prorsus diversis licet verbis refert Petrus Justinianus Hist. Venetę libro XIII., qui narrationem suam hoc elogio concludit: Bembi nomen ab ea die non solum apud nostros, sed etiam in ore hostium clarum illustreque haberi cœpit.

LXVIII. Aloysius a Ripa Bernardini filius 1540.

LXIX. Laurentius Salomonius Petri filius 1542.

LXX. Aloysius Rainerio Federici filius 1544.

LXXI. Federicus a Musto Petri filius 1545.

LXXII. Joannes Baptista Barbaro Aloysii filius 1546.

LXXIII. Franciscus Pisani Silvestri filius 1548.

LXXIV.

LXXIV. Valerius a Musto Petri filius 1549.
 LXXV. Joannes Franciscus de Canale Petri filius 1551.
 LXXVI. Paulus Donato Victorii filius 1552.
 LXXVII. Leonardus Bollani Alexandri filius 1553.
 LXXVIII. Bernardinus Rainerio Federici filius 1554.
 LXXIX. Dominicus Priolus Jacobi filius 1556.
 LXXX. Marinus Pisani Alexandri filius 1558. Publico decreto die XV. Maji hujus anni statutum fuit Venetiis, ut per secreta Senatus suffragia Rector & Provisor Cathari ad confirmationem Majoris Consilii (ut mos est Reipublicæ in hisce casibus) proponeretur; sic enim difficillimis iis temporibus congruere videbatur. Quum autem hujusmodi lex ad nonnullas futuras electiones coarctata esset, iterum die XV. Novembris anno 1587. prorogata fuit, ac novissime anno 1599. die VI. Februarii sancitum fuit, ut ad tres subsequentes electiones observaretur.

LXXXI. Delphinus Valerio Octaviani filius 1560.
 LXXXII. Franciscus Priolo Joannis filius 1562. Infelicem hujus Rectoris exitum narrant Andreas Maurocenus, & Petrus Justinianus in Historiis Venetis, ille quidem lib. VIII. hic autem lib. XIV. ubi Cathari terræmotu concussi cladem, & Rectoris ruina oppressi obitum differte exponit his verbis: *In Illyrico per id tempus (anno scilicet 1563.) Catharum urbs ingentem terræmotum passa est; qui circa meridiem subito exortus horribilem ædium hominumque stragem edidit, nam centum sexaginta octo privatorum civium domus repentino motu quassatæ corruere, & reliquæ formidabilem in modum aperte acclinateque in ruinam pendebant: collapsum quoque violentissimo tremore Prætorium Franciscum Priolum Urbis Præsidentem, uxorem, natos, totamque ejus familiam miserabili intertione oppressit; erutaque est, (visu profecto miserabile) e sinu spirantis adhuc matris semiviva puella, & ex Civibus ac ex plebe centum quinquaginta ædificiorum complurium mole collapsa obtriti perierunt, atque in his plurima agrestium turba, qui ex vicinis pagis ad urbem accesserant, ubi ea forte die solemnes de more nundinæ habebantur. Procidere etiam late urbis mœnia, oppidique facies in portentosum excidium conversa fuit, ad cujus custodiam, quum Turcæ prædæ avidi in proximo sederent, statim Philippus Bragadenus Classis Præfectus cum toto navali apparatu advolavit; & Venetiis postea, ad sublevandum afflictæ Civitatis casum, missa sunt cujuscumque generis præsidia.*

LXXXIII. Andreas Duodus 1563. (sequitur prælaudatus Justinianus loco citato) novus inde Prætor creatus, vir impiger eo accessit, cujus adventus perterrefactum populum plurimum recreavit, ejusdemque virtute brevi oppidum instauratum. Viri hujus laudes recenset etiam Andreas Maurocenus, compertumque habemus ex publicis registis, virum hunc clarissimum,

rissimum, antequam ad Cathari administrationem in gravissimo urbis ipsius luctu destinatus esset, supremam Triumviri Capitalis dignitatem in patria sustinuisse.

LXXXIV. Jacobus Celsi Hieronymi filius 1565.

LXXXV. Aloysius Minoto Joannis Francisci filius 1567.

LXXXVI. Zacharias Salamonius Joannis Aloysii filius 1569. cujus constantia Catharum a Turcarum invasione immunem liberamque servavit. Rei seriem enarrat Antonius Maria Gratianus lib. III. de Bello Cyprio his verbis: *Pertaus Turcicæ Classis Dux Buduam desertam habitatoribus diruit; flexit inde retro classem, & Catharum tentaturus Barbatum Epirotam, quem captum Olchinii, quod affinem suum cognovit, (inde enim ipse ortus erat) in honore habuerat, premisit, qui Magistratum ad dedendam Urbem hortaretur, quod si obedienter fecissent, & milites, quo vellent, incolumes sua secum ferentes abituros, & Civitatem liberam suis legibus usuram, sin expectare vim mallent, denuntiaret nullam cladem victis absfuturam. Barbato frequenti militum populiue concione audito responsum est a Zacharia Salamonio de reliquorum sententia, custodiam urbis sibi a Senatu mandatam esse, potius quam fidem deserant, vitam amissuros. Pertaus cum tota classe in sinum Cathari invehctus, satis credens Venetos Antibaresium, atque Olchinensium exitu territos oppidum tradituros: ubi Barbatus nihil pacati ad spem ejus retulit, ipsum negans officio sincera fide functum, onerari catenis jussit, classemque sub Castellonovum de Catharo consiltaturum recepit. Eam oppugnationem qui in presidio Castellonovi erant Turcæ vehementer suadebant, nec difficilem, & magni momenti esse predicantes. Id consilium Pertaus animo magis, quam oratione aspernabatur, cui nec satis quidem preparati quicquam ad validam oppugnandam urbem esset, rem in hiemem rejecit.*

LXXXVII. Bernardus Contareno Caroli filius 1570. Meminit hujus egregii viri Petrus Justinianus Hist. Venet. lib. XVI. his verbis: *Circa Catharum mari adversa pugna nostris fuit Statim autem ne Catharensium res in aliquod discrimen inciderent, (nam in proximo ingentes Turcarum copię aderant) tres viris armisque triremes optime instructę ad eorum presidium Veneta ab urbe emittuntur; quadringenti etiam milites eo e Dalmatię præsidiis advolare jussi sunt; commeatus ad hæc, pecunię, bellicaque instrumenta abunde transmissa, ut socia urbs, quam tunc Bernardus Contareno Caroli filius vir solers impigerque regebat, his præsidiis ab hostium armis tutaretur. Neque unico periculo probata fuit bellica Contareni virtus, siquidem bis in insequenti anno MDLXXI. Catharum occupare conati sunt Ottomani, quorum rabies nihil ad damna Reipublicæ Venetæ intentatum relinquebat. Igitur cum munitæ urbis expugnationem aperta vi assequi desperarent Turcæ, ii ex eorum numero qui Neocastri degebant Trojanum Cicilianum in Catha-*

Catharensis Urbis præsidio peditum ductorem promissis, muneribusque ad prodicionem impulerunt, ut appropinquantibus ipsis ad portam Civitatis juxta fluvium, ubi minus validum erat murorum robur, sceleratam opem præberet, unde facilius mœnia conscendere, & in Civitatem irruere valerent. In irritum tamen cefferunt dolosa consilia, siquidem cum aliis de causis (nondum enim insidiæ innotuerant) ejus loci nequivisset Cicilianus obtinere custodiam, Turcæ e concepta spe exciderunt, nec diu post detecto scelere proditor reatus sui pœnas solvit extremo supplicio mulctatus. Obsidione deinde Catharum Barbari vallare statuerunt, & Rizonici sinus oras, ubi introeuntibus patet aditus, novo munire cœperunt propugnaculo, ut sublata afflictæ Civitati omni suppetiarum spe, præsidium Civesque ad deditionem brevi tempore coarctarentur. Dum vero fortalitium ad complementum deducitur, immissæ fuerunt in Catharenses Sinum nonnullæ e Veneta classe triremes militibus refertæ, quorum opera propugnaculum solo æquatum fuit, patuitque aditus ad libertatem suppetiarum. Eodem etiam anno supremus Turcicæ classis Dux, cum Catharensi sinui appropinquasset Cives ad deditionem evocavit, pauloque post ob auditum Christianorum Principum fœdus e loco discessit. Utrumque Turcarum conatum enarrat Paulus Paruta in Historia Italica de Bello Cyprio lib. II. accurate & eleganter.

LXXXVIII. Antonius Bragadeno Marci filius 1571.

LXXXIX. Joannes Baptista Calbo Aloysii filius 1572. quo Urbem administrante Turcæ, in Illyricum irruptione facta, Cathari occupationi inhiantes, ita ipsius obsidionem disposuerunt, ut reclusa quacunque deferendi subsidii, vel commeatus via, rebusque proinde ad vitum, & propugnationem necessariis brevi deficientibus, Cives, ne fame necarentur, in jura Turcarum secedere cogerentur. Eapropter Dynasta proximæ Turcicæ Regionis, propugnaculum (quod alias irritò conatu perficere nequiverunt Turcæ e Neocastro digressi) ad oras Catharensis sinus celerè labore erigi jussit, ut ratibus subsidia ferentibus prohiberetur introitus. Novi operis nuntium statim ac audivit Senatus Venetus Classis Duci mandavit, ut absque cunctatione molestum Turcarum fortalitium evertere curaret. Ita rem profert laudatus Episcopus Amerinus lib. V. de Bello Cyprio: *Turcæ Catharo præcipue insidiati sunt; illo oppido expulsis Venetis, totam pacaturi Epirum erant, sepe vi, sæpius dolo tentatum, neutro succedente, arte atque opere aggrediuntur. Id oppidum in intimo sinu Maris, quem veteres Rizonicum appellarunt, situm est, adiri a Venetis nisi Mari non solet, ac ne potest quidem, omnia circa tenentibus Turcis: ad sinistram intrantibus situm est Castellorum Turcarum oppidum. Haud longe ab eo, qua maxime in arctum fauces illius sinus coeunt, Turcæ munitionem excitant, aggere valloque firmatam*

matam duodeviginti majoribus tormentis instruunt. Horum verberatione (totum enim spatium ad adversum usque littus sub ictu habebant) Venetas naves intrare sinum conantes aditu arcebant. Eo Catharenses in magnum metum rerum suarum coniecti inopiam primo sentire, deinde, cum haud longe fame abessent, legatos de suo periculo ad Venetos mittunt; qui Jacobum Sorantium cum XX. navibus longis Corcyram ad Catharum obsidione eximendum transire jubent. Illum impigre jussa facientem etiam fortuna juvit. Qui a Turcis, Epiroticis rebus prepositus erat, tum forte, quod nullus in propinquo hostis esset, in ultimos provincie fines CC. militum presidio ad novam munitionem relicto, cum omnibus copiis profectus erat. Sorantius, expositis quatuor armatorum millibus, haud sine acri tamen certamine dejectis cesisque propugnatoribus, locum tenuit, tormentisque ablatis, totum destruxit, ac disjecit opus, liberumque Catharensibus reddidit mare. Atque hec anno MDLXXII. gesta sunt. Idipsum pari ferme modo enuntiat Paulus Paruta in Italica Historia Belli Cyprii lib. III., ubi Zachariam Salomonium, cujus laudes superius dedimus, refert arduo operi egregie suppetias detulisse.

XC. Benedictus Ericcio Joannis filius 1574.

XCI. Peregrinus Bragadeno Nicolai filius 1576.

XCII. Marcus Diedo Dominici filius 1579.

XCIII. Vincentius de Canale Augustini filius 1581.

XCIV. Marcus Antonius Venerius Danielis filius 1583.

XCV. Andreas Gabriellus Jacobi filius 1586.

XCVI. Hieronymus Pisani Joannis Matthæi filius 1588.

XCVII. Joannes Lauredano Aloysii filius 1590.

XCVIII. Joannes Lippomano Hieronymi filius 1592.

XCIX. Aloysius Barbaro Zachariæ filius 1594.

C. Joannes de Garzonibus Marci filius 1596.

CI. Joannes Magno Stephani filius 1598.

CII. Antonius Grimani Hieronymi filius 1600.

CIII. Joannes Marcus Molino Julii filius 1602.

CIV. Joannes Bragadeno Joannis filius 1604.

CV. Thomas Contareno Bernardi Procuratoris filius 1606.

CVI. Franciscus Mauroceno Francisci filius 1608. Vir eximie integritatis a malignantibus per calumnias apud Senatum de male administrato regimine delatus est, sed testimonium ipsius probitati perhibentibus Legatis Catharensis Civitatis, qui tunc Venetiis aderant, decreto Senatus summis laudibus exornatur.

CVII. Hieronymus Molino Julii filius 1610.

CVIII. Zacharias Superantio Marci filius 1612.

CIX. Joannes Franciscus Delphino Georgii filius 1614. cui summis laudibus ornato inscriptum dicatumque fuit Statutum Catharense Venetiis

netiis vulgatum anno MDCXVI. apud Robertum Mejetum. Decoram hujus Statuti mentionem facit Clariss. Vir Victor Saudius Patritius Venerus in suo ornatissimo opere cui titulus: *Storia Civile Veneziana* lib. enim IV. pag. 458. & seq. eruditissime ostendit Catharum universis Dalmatiae Civitatibus fortasse præstare tum in politeia, idest civili administratione ad Venetæ Reipublicæ exemplar instituta, tum in purgata Comitiorum nobilitate, cujus conservandæ intuitu plurimæ pro varietate & conditione temporum leges promulgatæ fuerunt. Quod autem proculdubio spiritum legum Venetarum æmulatur, est Catharenfis Statuti dispositio, sive ordinem & gravitatem, sive majestatem spectes latini sermonis. Ipsius decreta in tres partes distributa leguntur, primarum tempora amplectitur, in quibus Catharenfes Regibus servierunt, secunda autem leges exhibet a Catharenfibus dum libertate fruerentur, institutas, tertia demum ordinationes extendit ab anno 1420. usque ad præsens tempus sub Venetorum Præsidentum regimine promulgatas.

CX. Camillus Michaelius Stephani filius 1616.

CXI. Marcus Antonius Contareno Pauli filius 1618.

CXII. Paris Maripetro Aloysii filius 1620. Renovata fuit hoc anno lex, ut tres subsequentes Rectorum Cathari electiones per Patrum Conscriptorum suffragia, ad Majora Comitia confirmandæ exhiberentur.

CXIII. Joseph Michaelius Joannis filius 1622.

CXIV. Petrus Mauroceno Georgii filius 1624.

CXV. Franciscus Contareno Lucæ Antonii filius 1627.

CXVI. Hieronymus Lauredano Leonardi filius 1628.

CXVII. Franciscus Theupulo Joannis filius 1630.

CXVIII. Augustinus de Canale Christophori filius 1632.

CXIX. Hieronymus Molino Marci filius 1634.

CXX. Alexander Contareno Octaviani filius 1636.

CXXI. Georgius Mauroceno Joannis filius 1638.

CXXII. Angelus Gabriellus Jacobi filius 1640.

CXXIII. Marinus Pifauro Antonii filius 1641.

CXXIV. Joannes Trivisano Pauli filius 1643.

CXXV. Paulus Donato Julii filius 1645.

CXXVI. Aloysius Gabriellus Donati filius 1647.

CXXVII. Antonius Diedo Josephi filius 1649.

CXXVIII. Franciscus Bragadeno Nicolai filius 1651.

CXXIX. Franciscus Battalea Ludovici filius 1653. Hujus viri virtute militari clarissimi laudes dedimus in serie Ducum Cretæ, ubi egregia fortitudinis ostendit exempla.

CXXX. Thomas Trono Francisci filius 1655. Obiit in munere.

CXXXI.

CXXXI. Joannes Briani Stephani filius 1656.

CXXXII. Marcus Antonius Pascalico Laurentii filius 1657. Hoc anno in novam spem occupandi Cathari se erexerunt Turcæ, ut refert lib. XIII. Hist. Venet. Joannes Gratianus. *Quare exercitu comparato, Bassa Chulmię primum, mox Bassa Bosnæ Catharum contenderunt. Opportuni colles oppugnantibus ex propinquo urbi imminet; inde tormentis compluribus quater urbem aggrediuntur arcemque. Principio satis succedebat oppugnatio: parte superiore murorum utrobique dejecta. Postea minus eveniebat. Nam & ipsi genere multiplici telorum ex urbe atque arce usque petebantur ab inclusis; & hominum ex agris multitudo, sumptis armis, infesti aderant, commeatus intercipientes. Ut autem armatis navigiis aliquot Rizonicum invehit est sinum Antonius Bernardus, cujus erat provincia Illyricum; eo adjuvante rerum omnium copia in urbem tuto importabatur; ut presidium aucta in die audacia, interdum etiam erumperet ad opera disturbanda. Perstare tamen in incepto Turcæ; ubi paulo latius ruina murorum patefecisset oppidum; vi armisque impetum facturi. Sed premente in dies magis penuria cibariorum; quando neque in presens spes admodum fiebat invadendi, & si trahere oppugnationem vellent, metuebant, ne ad ultimum inopię adducerentur: haud ita multo post relicta oppugnatione, abscesserunt.*

CXXXIII. Petrus Gabrielius Julii filius 1658. In ipsis sui regiminis exordiis ad alia bellica munia in Dalmatiæ Provincia a Senatu Veneto destinatur.

CXXXIV. Joannes Paulus Fuscarenò Aloysii filius 1659.

CXXXV. Nicolaus Calergius Jacobi filius 1661.

CXXXVI. Antonius Maria Bernardo Andreæ filius 1663.

CXXXVII. Aloysius Fuscarenò Andreæ filius 1666. Ex gravi terrę commotione in magnum hoc anno 1666. urbs Cathari incidit terrorem, nonnulla enim ædificia corruerunt, sed Dei miseratione brevi tempore suę quieti terra restituta fuit.

CXXXVIII. Sanctius Barbaro Alberti filius 1668.

CXXXIX. Leonardus Venerio Nicolai filius 1670.

CXL. Hieronymus Mauroceno Marci Antonii filius 1672.

CXLI. Laurentius Bembo Andreæ filius 1674.

CXLII. Vincentius a Ripa Nicolai filius 1676.

CXLIII. Aloysius Fuscarenò Andreæ filius 1678.

CXLIV. Laurentius Theupulo Francisci filius 1679.

CXLV. Benedictus Valerio Octaviani filius 1681.

CXLVI. Alexander Beregano Nicolai filius 1683.

CXLVII. Suffecti fuerunt Beregano alter ab altero anno 1684. Joannes Baptista Calbo Lucæ filius, & Franciscus Donato Petri filius, quorum cum uterque renuisset munus subire, electus fuit insequenti an-

no 1685. Lucius Balbi Danielis filius.

CXLVIII. Joannes Michael Vizzamano Georgii filius 1687.

CXLIX. Stephanus Balbi Lucii filius 1690.

CL. Federicus Papafava Marfilii filius 1692. Extremo periodi sui tempore obiit in munere.

CLI. Franciscus Foscareno Nicolai filius 1694.

CLII. Philippus Bragadeno Bernardi filius 1695.

CLIII. Joannes Silvester Zane Ludovici filius 1697.

CLIV. Andreas Bembo Laurentii filius 1699.

CLV. Franciscus Dandulo Alexandri filius 1701.

CLVI. Dominicus Maripetro Marci filius 1703. Obiit in munere.

CLVII. Andreas Pascalico Francisci filius 1704.

CLVIII. Nicolaus Barbaro Josephi filius 1706.

CLIX. Daulus Fusculo Francisci filius 1708.

CLX. Petrus Donato Dominici filius 1709.

CLXI. Joannes Franciscus Georgio Andreae filius 1711.

CLXII. Hieronymus Lauretano Josephi filius 1713.

CLXIII. Fuscarenus Fuscarenus Jacobi filius 1715. Obiit in munere.

CLXIV. Bartholomæus Pifani Laurentii filius 1716.

CLXV. Angelus Barbaro Josephi filius 1718.

CLXVI. Petrus Baduario Joannis filius 1720.

CLXVII. Marinus a Ripa Joannis filius 1722.

CLXVIII. Joannes Antonius Balbi Nicolai filius 1724.

CLXIX. Franciscus Baroccus Joannis Petri filius 1726.

CLXX. Jacobus Fuscarenus Joannis filius 1729. Anno ipsius regiminis secundo; ætatis fervore sæviante diuturnam siccitatem subsequuta est horribilis procella, frequentibus tonitruis, ac fulminibus sociata, quorum unum cum locum tetigisset, ubi tormentarius nitrius pulvis asservabatur periculum extremi excidii universæ Civitati fecit. Ex ter-
re etenim concussione nonnullæ civium ædes collapsæ, pluresque adeo deformatæ fuerunt, ut muris hiantibus proximam habitatoribus oppres-
sionem minitarentur, moxque ingens pluviae inundatio gravissimum con-
cussis domibus, mercibusque attulit detrimentum. Triginta viri in
ea clade ruinis attriti, trecenti & amplius ex petrarum lignorumque
alto aere volitantium ictibus fauciati fuerunt.

CLXXI. Joannes Jacobus Quirino Benedicti Georgii filius 1731.

CLXXII. Marcus a Ripa Marini filius 1733.

CLXXIII. Ludovicus Balbi Danielis filius 1735.

CLXXIV. Marcus Antonius Baduario Marini filius 1737.

CLXXV. Petrus Donato Prosperi filius 1739.

CLXXVI. Marinus Ghelthof Joannis Francisci filius 1741.

CLXXVII. Petrus Bembo Georgii filius 1744.

CLXXVIII.

CLXXVIII. Marinus Mauroceno Vincentii filius 1746. Muneris capeffendi nexu solutus.

CLXXIX. Antonius Delphino Joannis Pauli filius 1747.

CLXXX. Joseph Contareno Marci filius 1749.

CLXXXI. Laurentius Pascalico Julii filius 1751.

CLXXXII. Georgius Pizzamano Nicolai filius 1753.

CLXXXIII. Hieronymus Bragadeno Francisci filius 1755.

CLXXXIV. Antonius a Ripa Marci filius 1757.

Jejune admodum (ut vidimus) de Cathari Civitate cum egissent Historici, eorum inopiam supplere, conati sunt ii duo, quos supra memoravimus Poetæ, Ludovicus scilicet Pascalius, & Joannes Bona de Bolis patria Catharenfes, quorum poemata ex Codicum raritate haud facilia inventu, non abs re erit, ad illustris urbis simul & auctorum decus hic iterato vulgare.

LUDOVICI PASCALIS

AD GEORGIUM BIZANTIUM

CARMEN.

ASCRIVIUM.

HÆC tibi Dalmaticas inter Bizantice sylvas
Propter aquas mediæ canimus sub tempore brumæ.
Tu mihi Cecropii feu sacra inventa Solonis
Mente agitas, feu nubiferæ tibi cognita Cyrrhæ
Aonidum comitante choro per templa vagaris,
Seu quodcumque moves, meritis en accipe pridem
Carmina vota tuis, nec te has invisere sylvas
Pœniteat: si quando tuam majoribus actis
Lenia defessam demittis ad ocia mentem.
Te Lauri virides, Myrtique, humilesque Myricæ,
Te Satyri, Dryadesque canent, quin omnia tollent
Hæc nemora, hæc arbuta tuas ad sydera laudes.
Interea juvet hæc, media quæ noctis in umbra,
Dum venti fluctusque silent, volucresque, ferasque
Somnus habet, vitreæ Bithynnius arbiter umbræ
Muscosa sub rupe sedens sine teste canebat
Ipse sibi, quum vicina sub sepe laterent
Najades, plenosque nova dulcedine cantus
Exciperent tacitæ: viridesque ediscere colles,

Et

Et nemora, & volucres, nec non iterare docerent.

Ille canebat, uti vasto circumdata ponto

Arbitrio sit terra Dei, cui desuper æther

Imminet, & variis Cælum spectabile signis

Affidua tantam foveat vertigine molem,

Utque per immensæ vacuos telluris hiatus

Infundat se se maris impetus, & cava subter

Antra vagus quum se tumidos attollit in æstus

Oceanus, non multimodæ sic sydere Lunæ

Non alio cogente Deo, sed quod mare vastum

Internus vigor, ut reliquum genus omne animantum

Intus alat, seque immensos infundat in artus,

Et certis spatiis æstu respiret anhelō,

Alternetque vices, & nunc se fluctibus arctet,

Nunc tumeat, lateque patentes obruat agros;

Utque hinc ima cavæ se se per viscera terræ

Insinuans gustus paulatim linquat amaros,

Et nova per varias emittat flumina partes.

Tum canit, ut Siculo senior Polyphemus in oris

Regnavit quondam, ternaque ut prole parentem

Vix tandem Galatæa suo dignata cubili

Fecerit, utque novas sedes, nova quærere regna

Impulerint Lycii consulta oracula Phæbi

Trinacrios juvenes, patriasque relinquere terras.

Quorum de numero, cultu, & pietate priorum

Illyrium longe auspiciis melioribus usum

His demum venisse locis, belloque subactas

Dixisse Illyricas proprio de nomine gentes,

Et nostras rexisse diu feliciter oras.

Utque sit in multas primi post funera Regis

Divisum Imperium, fraterno fœdere, partes,

Atque hæc ut gelido loca subdita cuncta Leonti

Illyrii soboles primo Vermanus in ævo

Rexerit insignis jaculis venator, & arcu;

Utque suo nostros dici cognomine montes

Jusserit, & leges dederit ritusque novarit.

Pone refert, ut Pierides in vallibus Ascræ

Pascentem niveas puerum videre capellas

Propter aquas, mollique oppressum lumina somno,

Et super Aonios raptum per inania montes

Gorgoneis lavere vadis: ut tempora lauro

Cinctus, & argutas pertentans pollice chordas

Dixerit,

Dixerit, hæc illi divino carmine Phæbus:

Fortunate puer, prima en munuscula Musæ

Hos tibi, non ulli, quos attrivere priores

Dant calamos, his tu calamis impone labellum,

Inde refer, quo conveniat sub sydere terram

Vertere, quid lætas faciat succrescere aristas.

His tibi & Ascriviæ gentis dicatur origo,

Venturique tua clari de stirpe nepotes:

Fortunate puer, latis pecus errat in arvis;

Tu fontes inter sacros, & frigida Tempe

Carpis adhuc placido somnum suadente fufurro.

His adjungit, uti jam somno excussus ab alto

Ascræus puer insolitum sub pectore numen

Senferit, & patriam sic solverit ora per urbem;

Cura Deum Cives, alias dant Numina sedes,

Atque alio nos fara vocant; monet auctor Apollo

Linquere Rus miserum patriæ, terrasque remotas

Illyriæ penetrare jubet, ubi surgit in auras

Vermanus pater, & glaciali fronte Leontes.

Hic locus urbis erit, hic vestro e sanguine creti

Cernentur meritis conscendere ad astra nepotes.

Nec tacuit mox, ut patriis abscefferit oris

A magnis sic jussa Deis Ascræa juvenus,

Utque peragratiss variis regionibus Orbis

Venerit his tandem multo post tempore terris,

Et lato auspicio parvam fundaverit urbem,

Ascriviumque suæ de nomine dixerit Ascræ,

Quam patrum immemores (mediis quæ cincta scatebris,

Fluminibusque foret) Catharum dixere minores.

Seque suumque genus recolens Bithynnius addit

Ut jam Bebriciis fuerit Regnator in oris,

Et pulsus patrio post multa pericula regno

Orbe pererrato nostris confederit arvis;

Utque hic magnorum fuerit pietate Deorum

Versus in æternas post ultima funera lymphas,

Quæ mea perpetuo resonant per rura fufurro.

Hæc & plura suo residens Bithynnius antro

Rettulit, immemores quæ non tenuere puellæ:

Et jam purpureo perfundens lumine Cælum

Prodierat canis rorans Aurora pruinis;

Cum Deus albenti præcinctus harundine crines

Conticuit, statimque suo se condidit alveo.

DESCRI.

DESCRIPTIO ASCRIVIENSIS URBIS
PER D. JOANNEM BONAM DE BOLIRIS

Nobilem Catharensen

AD HELIAM ZAGURIUM

Concivem suum.

C A R M E N.

AScræi quæ sacra senis, quæ flumina, quæque
Vermanos colitis saltus (1) vallesque reductas,
Illyrides Musæ, liceat mihi munere vestro
Descripsisse situm patriæ, circumque supraque
Aerios montes, sinuosaque littora portus
Rizonici, vadaque ipsa simul, quæ tramite longo
Æmula fluminibus mox excipit Adria vastis.
Fas mihi vos duxisse, Deæ, per saxa, per ipsos
Anfractus, rupesque cavas, perque horrida tesqua
Lesteni montis, (2) nivibusque cacumina cana,
Invia quæ audaci cupio tentare juventa.
Sed nec te ad partem nostri accessisse laboris,
Secretum aut pigeat Zaguri ostendere callem,
Quo tuto nobis tentari hæc semita possit.
Nam te per notasque vias, notasque per artes
Ipse pater ducit Cyllenius, & tibi Musæ
Applaudunt, sacraque intexunt tempora lauro.
Est in secessu longo finus, Adria qua se
Vertit ad Eoos fluctus, ac littora radit
Illyridos, longe ante alios pulcherrimus omnes:
Rizonicum appellant: hic primo in limine, & ipsis
Faucibus ad lævam attollunt se protinus urbis
Mænia, quæ quondam fatis Xerzegus iniquis
Condidit, atque novum dixit cognomine Castrum. (3)
Proh quantas urbs illa acies, quæ prælia vidit!
Quas olim Illyrii hic Turcis, quas Turca vicissim
Illyriis strages dedit, Hispanæque cohorti!
Vel cum Xerzegum propriis Mahumetus ab oris
Expulit, hinc longo vel cum post tempore Turcam

Clavi.

Clavigeri arma Patris, Cæsar, Venetique fugarunt;
 Aut mox Hispanas dum Barbarossa phalanges
 Ejicit, atque urbi vexilla Othomanna reponit.
Hinc longo haud tractu, (4) recto tamen ordine opaci
 Affurgunt montes, arrident pascua læta,
 Pascua Turcaici quæ vomer scindit aratri,
 Teque petunt latis, præpinguis Mæsia, (5) campis,
 Donec in obliquum mox se vallemque reducunt,
 Qua nimium lævis Boreas circumstrepit armis:
 Hic flumen Rizon, fluvii quoque nomine dicta
 Hinc arx, sed magnæ quæ urbis vestigia servat;
 Unde sinum nostri quondam dixere priores
 Theucæ olim sedes, postquam fata impia tandem
 Argonem rapuere suum, fortunaque cessit.
 Ast tractu maris in medio mox unus & alter
 Erigitur scopulus; Virgo hunc & mater; (6) at illum
 Vectus equo (7) valida tutatur belliger hasta.
 Ac veluti Aonii nuper per cærulea olores
 Mæandri seu forte vadis, seu forte Caystri
 Se attollunt, summaque apparent eminus unda,
 Hos recte contra Peraestes nautica surgit,
 Quæ sibi radices montis, montanaque saxa
 Delegit, posuitque suas in littore sedes.
 Huic mox ad Boream Rizon spectatur; ad Eurum
 Exesi montes, donec jungantur amœnis
 Dulcidis campis, Bonninaque jugera tangant. (8)
Hic tractus lævi lateris, sunt hæc loca portus:
 Mons dextra Lustiza sedens lapidosus, & asper
 Vergit ad Auroram ductus longo ordine fratrum,
 Qui mox continui procero vertice surgunt
 Usque ad celsa jugis umbrosa cacumina; quæ quod
 Fulmine jam toties arseri, Ceraunia dicunt.
 Sed tamen hunc vallis curvata interfecat, atque
 Planities augusta loci, campique patentes,
 Queis elata procul responder Zuppa rebellis
 Eoum ad Solem; namque austri ex parte refedit
 Vermanus, (9) medioque sinu se maximus offert,
 Lauricomus mox Vermanus, qui tramite recto
 Ad lævi lateris montes procurrit, & arctum
 Vix aditum nautis, pontoque relinquit aperto.
Continuo ad Zephyros contra est Lustiza supinus,
 Scilicet & mediis se se erigit æquoris undis

Sedes lignipedum longe acceptissima patrum.
 Quam juxta placido dives salit insula ponto, (10)
 Hic ubi turma equitum vigilat custodia pernox,
 Et late adverso campos tutatur ab hoste.

At qua parte cavus mons hic vada carula stringit,
 Hinc recta ad austros ductus lapidosa recludit
 Tesqua sui, geminæ hinc Christi stant ordine Matri
 Ædiculæ, tamen exiguæ, quarum altera pandit
 Mox alium portus tractum, qui vergit ad ortum,
 Vermanique sinum Peraften qui aspicit, & quæ
 Proxima Peraftæ sunt jugera, quique recludit
 Rura suburbana Ascrivii, dum protinus inde
 Ascrivium versus sinuosa volumina tendit
 Planities hic lata maris, lata æquora ubique,
 Continui montes, hinc atque hinc, littora curva,
 Littora quæ objiciunt sic se, ne cernere possis
 Totam extemplo urbem: prima Arx in vertice montis
 Se se offert, prima & venientes prospicit, atque
 Dat late signum venientum, protinus urbi
 Parva mora est, sed cum tota urbs quoque cernitur, & cum
 Nullus obex restat, quin mœnia scilicet urbis
 Tota videre queas, turreſque ac tecta domorum,
 Hinc quo tercentumque rates, numerosaque gentis
 Agmina Turcaicæ quondam furor impius egit
 Noſtra in damna, novi poſt diruta mœnia Caſtri.
 Namque ultra nec ferre pedem, nec ſcindere remis
 Æquora poſſe datum. quid Barbaruſſa maniplos,
 Quidque rates in bella paras? fruſtra impete tanto.
 Tot ſtringis acies, tot pandis carbaſa ventis.
 Non pugnam Ascrivium, Solimana nec arma veretur:
 Quin ultro ad bellum te provocat; en volat igne
 Sulfureo contorta pila, & petit eminus ipſum
 Teque, tuamque ratem: longe timor omnis abeſto,
 Si conferre manum, pugnaeque inſiſtere mens eſt.
 Ergo huc proveſto lava eſt Theloneus, & mox
 Helias ignifero raptus ſuper æthera curru,
 Porrecta qui in rupe ſedens ponto imminet arcto.
 At quonam, Luſtiza, tuas, quo carmine dicam
 Silvaſque, ſaltuſque & pingua gramina campos?
 Quove tuas, Vermane, modo, quove ordine laudes,
 Aut dabitur tot prata ſimul, tot paſcua, totque
 Conciniſſe mihi fontes, & flumina, & undas?

Hic

Hic grati Baccho colles, hic florida rura,
 Fertilis hic frugum Cereri gratissima tellus,
 Arbor & omnigena, hic longum depascitur agmen
 Quadrupedum genus omne, hic pisces cœrula complent:
 Tot pagi villæque habitant, pars littora circum,
 Radices montis circum pars altera, pars &
 Summa tenet, petit hæc silvas, immensaue lustra.

Sed jam me portus, Turres, & mœnia, & Urbis
 Tecta vocant, vocat ipse suo mons vertice celsus
 Lestenus, rupesque cavæ, præruptaque tesqua
 Pestigradi montis, qui proximus imminet urbi.
 Quare, agite, oh mihi grata cohors, mea Numina, Musæ;
 Vos me per juga celsa, & inhospita montis euntem
 Saxa, Deæ, regite, ac tutum mihi pandite callem,
 Quo possim abruptos jamiam conscendere montes.

Ac primum, Montis jacet in radicibus imis
 Urbs conclusa mari, mons est sine nomine, at ipsa
 Ascrivium dicta est. Arx celsa in vertice montis
 Affurgit, montemque suum sua mœnia cingunt.
 Area lata patens ante urbem montis opaci
 Objecto curvo portum efficit; hic furor omnis
 Ventorumque silent flatus, placida æquora nullam
 Admittunt rabiem, tutaque in sede quiescunt.
 Rura suburbana hinc atque hinc: hæc Tirsiger Euan,
 Hæc Pomona tamen sibi vindicat, ordine longo
 Mox gemini montes procero vertice lambunt
 Sydera, Lestenum lævum latus occupat urbis,
 Pestigradus dextrum, non illis altior Ossa,
 Aut Rhodope, aut celsi juga verticis Apennini.

Lesteni in medio antrum ingens, vastæque cavernæ,
 Undique præruptus vertex, sublime cacumen
 Occupat, unde sedens partes speculatur in omnes,
 Scilicet hinc Corciram, illincque Ceraunia faxa;
 Inde lacum Scodræ, late exundantibus undis
 Pestigradus longe inferior dorso insidet ingens,
 Saxea cui moles, jam jam & casura videtur.
 Disjectæ hos circum rupes, desertaque tesqua,
 Statque & acuta flect præcis undique faxis.
 Horriditas tamen hæc haud aspernanda videtur:
 Quippe urbem claudit, sic ut non ullus ab hoste
 Incurfus timeatur, nec belli impetus ullus.

Vermanus contra pater affidet umbrifer, & quo

Pestigrado inferior, seu summi culmine montis
 Lephteni, hoc longe frondosior, & mage multo
 Fertior, lateque suis se frondibus ornans,
 Lignipedes hic tecta patres in margine ripæ,
 Atque ædem statuunt, ubi Divæ Virginis ara
 Erigitur, celsusque tholus, venerandaque Templi
 Majestas, novum opus Pario de marmore surgit.
 Hic dulces volvens latices, & arundine, & alvo
 Frondenti caput incinctus fons Pucius exit, (11)
 Unde haustum e tota semper concurritur urbe,
 Ac mixtim teneræ certant haurire puellæ.
 Frugilegæ haud aliter formicæ olim agmine longo
 Discurrunt, dum forte hiemi nova grana recondunt,
 Hæ veniunt, redeunt illæ, & sub pondere gaudent.
 Seraphici hinc cœtus divi pia turba Minores
 Diruta tecta parant ipsis sub mœnibus urbis
 Erigere, atque suas iterato hic ponere sedes.
 Heu qua parte ferox nobis belli impetus olim
 Non sævit bellicque furor? dextra atque sinistra
 Tempia jacent prostrata Deum, plantaribus horti
 Excisi, domus ante urbem non ulla relicta est.
 Forma triquetra urbis sulco concluditur arcto,
 Qua Boream spectat, sulcum amnis Scodrus inundat, (12)
 Hic ubi vel pelles Sycionis vincit aluta,
 Tot pariter turres, tot propugnacula belli
 Tuta sedent, molisque novæ nova mœnia surgunt.
 Ast Eurum versus Gurdus (13) perlabitur amnis,
 Lesteno qui e monte vagus procurrit in æquor,
 Gurdus (14) amor Nympharum, & Doridos ultima cura;
 Nereidum quo sæpe chorus levis, udaq̃ue crines
 Cymodoce, viridisque cupit Galatea lavari.
 Mœnia celsa urbis Turres celsæ undique claudunt,
 Porta ingens aperit portum, ripamque recludit
 Æquoream, (14) strata hæc spatioso limite serpit.
 Hinc centum quandoque rates longo ordine cernas:
 Hæ varias merces longinquo ex Orbe reportant:
 Hæ dulces Bacchi latices, hæ denique acervos
 Triticeos, miliumque ferunt, atque hordea nobis:
 Hic etiam Cives Prætoria ad alta frequentes
 Concurrunt, ubi lance pari Prætorque, Patresque
 Jus dicunt (iræ hic regnant, rabiesque, dolorque,)
 Atque strepunt multo subsellia celsa tumultu,

Causidicus dum forte hic clamat, & ille reclamat.

Hinc urbem ingresso mox area panditur ingens;

Custodes aditum servant, in fronte renident

Aurea Prætoris palatia, curia dextram

Degravat, ast lævam Quæstoris regia partem.

Hic & militibus Præfecti mœnibus urbis

Stat subnixa domus, surgunt ambita vetustis

Atria porticibus, strepit hic qui rebus agundis

Tempora præscribens, noctis quoque dividit horas,

Inclamat procul, procul atque auditur: at ipse

Seipsum audire nequit, nec quicquam sentit, ubi se

Conficiat toties repetito vulneris ictu.

Non vicos memorare vacat, non strata viarum,

Nec quibus ista modis sparsas per compita metas

Expediant, variaque refertas merce tabernas.

Sat mihi sit, si tecta patrum, si templa Deorum

Complectar; quis namque brevi queat omnia versu

Dicere? Perge igitur: prima est Alpheja proles,

Objiciat quæ templa tibi, si tendere pergis

Ad Divi patris plateam, Patareius heros,

Sidus grande maris, (15) propior sibi vindicat aram.

Hunc prope Virgo fedet, sparsis post terga capillis

Distractasque manus tibi, distractasque papillas

Ostentat, templique sui penetrabile recludit.

Protinus hinc fora lata patent, tecta ardua circum

Undique conspicias, primoque occurrit ibi ingens

Majestas Templi Phrygio sacrata Tryphoni.

Porticus erigitur dextra suffulta columnis

Marmoreis, ubi sæpe senes spatiantur anhelis,

Conveniuntque patres, cuncti hic, seu publica tractant,

Sive sedent celsa ad subsellia, juraque reddunt

Unanimes populis: quod adhuc vestigia prisca

Libertatis habes. nam nulli addicta tyranno

Urbs fuit hæc: durum non unquam pertulit olim

Servitium, nunc compositis læto ordine rebus,

Sponte sua, non vi, non bello victa, nec armis,

Sub curam aligeri fovet otia grata Leonis.

Inde hic in medio plateæ stat celsa columna;

Qua Veneti vexilla Ducis, magnique Senatus

Erigimus, lætique illis applaudimus omnes.

Aspicias hic longas juvenum, lætasque catervas,

Multorumque hominum cœtum: hic commercia jungit

Mer-

Merçibus alternis, solido hic extrudere nummo
 Venales quærit merces: labor omnibus idem
 Res proprias efferre tamen, vel plenius æquo.
 Ast Templi facies, cujus fastigia grato
 More extructa nitent, dextra simul atque sinistra
 Quadratas præfert tures, quæ vertice tandem
 Pyramides imitantur, quo alti culmina Cæli
 Contingunt, resonantque simul, dicuntque vicissim
 Concentu grato laudes, tibi, Maxime Rector
 Ætheris, atque vocant ad Christi mystica plebem.
 Quatuor hic gradibus, spatioso & in orbe redactis
 Vestibulum ingreditur primo, mox limina templi,
 Limina, quæ Pario splendent pellucida saxo.
 Tempia augusta patent, donis opulenta superbis,
 Cælata Divum effigies, cælataque in auro
 Saxa nitent, bicolorque lapis, quem prisca vetustas
 Stravit humi; labor est, pictas memorare figuras,
 Aut ebur, aut flavis Nomadum distincta metallis
 Culmina, vel fragili fastigia perlita vitro.
 Hic & marmoreum suggestum cernere possis:
 Nititur hoc geminis scalis, geminisque columnis
 Insidet; at medium solidus lapis ambit in orbem.
 Quæ mox insurgunt ternæ hinc atque inde columnæ,
 Hæ gestant apicem; tereti hic e marmore vergit
 Pyramidum in formam, cui rostro armata resedit
 Alituum Regina, alisque applaudit apertis.
 Organa tum calamis compacta ex ære canoris
 Eximiam in molem passim radiantia cernas
 Argento, atque auro: pendent laquearibus aureis
 Lampades igniferæ: penetralia celsa Tryphonis
 Offa tenent, cineresque sacros, quos aurea vestit
 Lamina, & argenti prætiosa toreumata puri.
 In platea duplex bivium, sed quæ via Gurdum
 Recta petit, primo hæc maculosa nebride cinctum,
 Et duro toties plangentem pectora saxo
 Ostentat Divum. Mox & templa ardua Marci.
 Quæ subito contra (nam dividit area parva)
 Præviis ille Dei, quo nullum sæcla tulere
 Majorem, veteris defensat culmina templi.
 Longa via est Urbis cum se se in portibus effert,
 Duplex ara tibi, Christi huic Mater, at illi
 Astat, cui rapuit Cælo devota volenti

Lumina virginitas, lapidum mole obrutus ipsum
 Delegit montem supra, hinc si suspicis, altum.
 Vertis iter, primusque tibi sua limina Paulus
 Augustamque ædem pandit: tum maximus ille
 Objicitur Benedictus: Crux huic proxima sedem
 Vendicat, atque novi reseat sacraria cœtus.
 Hæc ubi & Andreas extrema in parte recondit,
 Non ingens templum, at plenis altaria donis,
 Cui propiore tholo, sed non subducta tuetur
 Templum senex, ipsoque viæ se limite claudit.
 Hic & Magdali de nomine Magdalena:
 Tum Virgo stat cincta rotis, irasque minaces
 Negligit. ast arcem qua te hinc via ducit ad ipsam,
 Erigitur medio tractu, medioque recumbit
 Templum in monte sacrum, quod Diva puerpera Cæli
 Incolit: hæc eadem partes tutatur & Urbis
 Scurdi a parte fitas, platea hic angusta, sed omni
 Merce referta tamen, quam victu rustica nostro
 Suppeditat plebes, foraque inde boaria dicunt.
 Pontificis hinc testæ senis nova condit ab imo
 Calva cohors, cui pulla toga est, tunicæque nivales.
 At cœtu stipata suo, stipata puellis
 Clara sedes, prolisque tuæ Zebedeïa conjux
 Prospectat fanum proprii de limine templi.
 Provehor in medium latus urbis: hic ilicet acri
 Vectus equo occurrit, qui pallia dividit Orco.
 Et medicus Lucas Pauli sectator, & ipse
 Aliger ejectum pedibus qui subicit hostem.
 Quem prope nuda pedes, & fune incincta retorto
 Turba puellarum, quam nullus conjugis olim
 Flexit amor, sacræ famulatur Virginis aræ.
 Mox amor ætherei regis, quem penna columba
 Circumdat radiis fulgentius igne coruscum,
 Celsa tenet delubra, & plenis ignibus aram;
 Ac demum exutus pelle, & quem gallica vestit
 Penula, ne diræ latitent sæva ulcera pestis.
 Hæc urbis sedes, situs hic: hæc denique forma est,
 Ascrei quondam quam fundavere coloni.
 Namque ferunt (longis fama est obscurior annis)
 Ascreos olim, postquam fata impia vatem
 Ascreum rapuere suum, tum protinus omnes
 Deseruisse domos, atque execrasse penates.

Hic

Hic ergo (incertum capti dulcedine terræ,
An potius fessi longarum ambage viarum)
Constituunt certam celsis in montibus urbem.

Quæ tamen ut longum sibi nomina cara referret,
Ascrivium Ascræi vatis de nomine dicta est.
At quoniam ingenuos mores purosque reservat
Posteritas, gentisque suæ primordia monstrat,
Nunc ideo Catharum grati dixere minores.

- (1) Mons prope Catharum vulgo Vergorax nuncupatus.
- (2) Mons imminens Civitati Cathari Sella dictus, & lingua Slava Louchien appellatus.
- (3) Castrum novum, Italice *Castelnovo*.
- (4) Ea Castri novi pars quæ appellatur Alba, Italice *Bianca*.
- (5) Passim vocatur Morigne.
- (6) Scopulus est XL. circiter passuum circuitum habens, & in eo ædificata visitur Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis titulo insignita, quæ vulgo *La Madonna di Scorpello* nuncupatur. Frequens ad eam est populorum concursus propter venerandam Deiparæ imaginem in tabula de cedris (ut fertur) Libani Latina forma depictam, & ab Eubœa Insula funesto eo tempore, quo ipsam occuparunt Turcæ, Catharum delatam.
- (7) Insignis Abbatia sub invocatione S. Georgii Martyris.
- (8) Loca nuncupata Dobrota & Bonnintro.
- (9) Idem qui supra mons Vergoraz. Catharum montibus circumdatum eleganter brevibus verbis exprimit Petrus Justinianus in Hist. Ven. lib. XIII. *In intimo Rizonici sinus recessu Catharum situm est Veneti Imperii Oppidum, quod mare ad Orientem se se intorquens placide alluit; tota autem Regio apricis cultisque collibus peramœna conspicitur: sed Catharum obstantes ad dextram montes ita opacum reddunt, ut incolæ sub brumę tempus brevissimis solibus uti soleant.*
- (10) Insula appellata *Scoglio de' Stradiotti*, ex nomine militum, qui in ea olim degebant.
- (11) Fons publicus in suburbicaria Regione, quæ vocatur *Fontana Imperiale*.
- (12) Fluvijs ad Septentrionem mœnia Civitatis Cathari lambens, cui nomen *Scordo*.
- (13) Fluvijs alius decurrens juxta mœnia Civitatis Cathari, *Gordichio* dictus.
- (14) Ea maritimæ oræ pars, ubi rates alligantur.
- (15) S. Nicolaus Smyrnenfis Episcopus, Pataræ in Lycia natus, terra marique miraculis gloriosus.

Operi

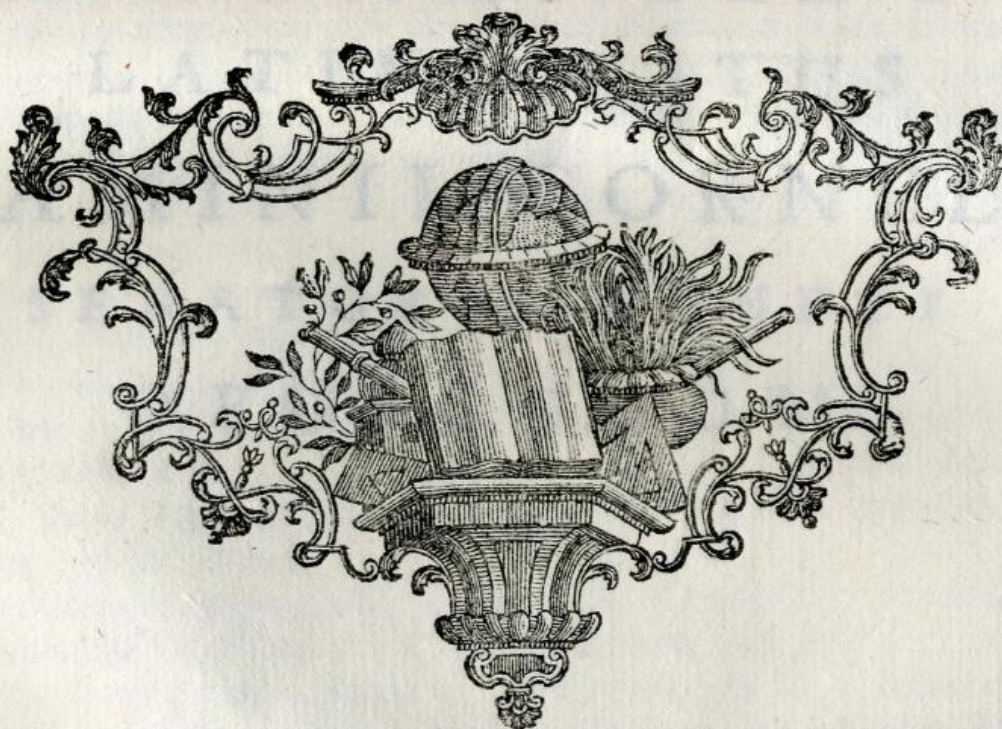
Operi huic (qualecumque tandem illud sit) coronidem imponant
duæ epigraphes sepulcrales in marmore incisæ, quæ Cathari asservantur,
quasque eruditis antiquitatum amatoribus exhibemus.

*In urna quadam marmorea super
plateam Cathari.*

D. M. S.
CLODIÆ
EVPROSIÆ
ANN. XXIII.
EVPROSINVS

Lapis e solo Cathari erutus.

SEX. CIPPIO
G. FIL. SERG.
FIRMIANO
G. CIPIVS. APER
PATER TPI
E TEΦVLO DE
DICARI
G. CIPIVS. APER
CONSOBRIN.
HERES POSVIT
L. D. D. D.

DE EPISCOPIS
METHONENSIBUS,
ET
CORONENSIBUS
LATINI RITUS
FLAMINII CORNELII
SENATORIS VENETI
OPUSCULUM.

D E

EPISCOPIS METHONENSIBUS,

E T

CORONENSIBUS

LATINI RITUS.

Uum in vulgandis opusculis prelo editis anno 1757. mecum animo reputarem hanc mihi laborum hujusmodi metam esse, quin novam in devexa jam ætate provinciam susciperem, non multo tamen postea ea pupugit cogitatio, quid de nonnullis Episcopis agendum esset, quorum nomina Orienti Christiano, & Italiæ Sacræ seu augendis seu corrigendis apprime opportuna, post editas Venetarum, & Cretensium Ecclesiarum illustrationes forte repereram. Optimum eapropter esse duxi, eos Episcopos, qui in maritima Venetia federunt, quosque ideo Italia Sacra sibi vindicare jure merito debet in epistolis Italicis ad amicum anonymum datis proferre, quæ in voluminibus *Memorie Letterarie* nuncupatis vulgatæ deinde fuerunt; Præfules autem qui Catharenses Ecclesiam administrarunt proprio, quod superius obtulimus, opusculo comprehendere. Supererant nonnulli Latini ritus Episcopi qui in Methone & Corone Peloponnesiaci Regni Civitatibus Pastorale munus administrarunt; hos igitur duobus non amplæ molis conclusos opusculis in medium adducere aggredior Chronologico Ordine in suis quisque Ecclesiis notatos, ut si aliquando iterata editione præstantissimum Lequienii opus prodiret ipsorum Antistitum nomina, & ad ipsos pertinentia documenta ad operis ornatum & incrementum præsto essent.

A Methonenfi itaque Episcopatu exordiar eo præsertim intuitu, quod in eo aliquando sederit ex Episcopis Methonensibus Latinis, qui nobis nomine innotescunt, primus vir Venetus altarium honore donatus. Ut autem illustratio hujus Sedis magis perfecta, quantum fas erit, evadat, Lequienii textum, ubi illum proferre juvabit, caractere, ut Italice vocant, *Corfivo* exaratum adducam, recentiora ad ipsum miscens additamenta. Quatuor igitur numerantur Methonæ a Raphaele Volterrano Geographiæ lib. VIII. prima scilicet in Thessalia, quam Homerus sub Philoctete posuit Duce; secunda in Macedonia Erethrien-

sium

fium Colonia; tertia in Thracia, ita vocata a vini ubertate; quarta in
 Messenia Peloponnesi. A Strabone autem remotioris ævi Geographo
 duæ ejusdem nominis urbes Methonæ nuncupatæ, & in eadem Pelopon-
 nesi ora positæ memorantur, quarum unam minus cognitam ad sinum
 Hermionicum collocat lib. I. Geograph. alteram vero omnibus notam
 in sinu Messeniaco sitam dicit, deque ea ita scribit lib. VIII. *Dein-*
ceps est Methone: hanc ajunt ab Homero Pedasum esse dictam, unam de
septem urbibus Achilli ab Agamemnone promissis. Ibi Agrippa in bello
Actiaco urbe primo navium appulsu potitus Bocchum Maurisiorum Regem,
qui Antonii partes sequebatur, interfecit. Causas cur deinde Pedasum
 in Methonæ nomen transierit affert Pausanias, qui dicit; Methonem
 ante bellum Trojanum Pedasum appellatam, deinde a filia Ænei Me-
 thone nomen mutatum, cum Æneus post bellum eo se receperit, sive
 a Methone lapide, qui in littore angustum efficit portum. Præter Pau-
 saniam mentionem hujus urbis habent Ptolomæus, Stephanus Byzantius,
 & alii recentiores. Eos inter Marcus Antonius Baudrand Tom. I. Geo-
 graph. pag. 652. col. 1. qui *Methonem, urbem esse Peloponnesi,* refert,
in ora meridionali Messeniæ, quæ nunc Modon dicitur, Sophiano teste,
Mutune Turcis juxta Leunclavium, etiam nunc locus celebris & emporium
in provincia Belvedere. Portu amplissimo, ac tuto gaudet. Sub Romanis
 Imperatoribus, etiam post translatam a Constantino Byzantium Impe-
 rii sedem, magnis adeo privilegiis Civitas hæc aucta fuit, ut propriis
 legibus utens Cæsarum potius protectione regi, quam jurisdictioni sub-
 esse videretur. Anno autem MCXXIV. Dominicus Michael Veneto-
 rum Dux a bello sacro in quo insignes retulerat victorias in patriam
 redux Emmanuelli Constantinopoleos Imperatori hosti Venetis infensissi-
 mo præter alias Urbes Methonem etiam abstulit, quam deinde Græ-
 ci anno sequenti receperunt. Quum vero Orientalis Imperii regiones
 Galli & Veneti foederati inter se anno 1204. partiti essent, Reipubli-
 cæ Venetæ obtigit etiam Methone, quam non diu post Leo Vetra-
 nus Januensis pyrata dolo occupavit. Verum cum a Venetis captus
 pyrata & Corcyram ductus scelerum suorum poenas laqueo suspensus
 dedisset, ejus supplicio territi qui Methonem tenebant, facile Civi-
 tatem Venetis resignarunt. Sub eorum itaque dominio dum quiesceret
 Methone urbs Latinos Episcopos sub Patracensi Archiepiscopatu ha-
 bens, attamen Andronicus hujus nominis secundus, Græcorum post
 extinctam in Oriente Latinorum dominationem Imperator, Metho-
 nensem Episcopatum simul cum Coronensi, (cujus urbs pariter Vene-
 tis suberat) & aliis qui Sidenæ urbis Metropoliticæ suffraganei dice-
 bantur, Episcopo Monembasiæ, tamquam suo Primati subdidit schisma-
 tica fretus auctoritate. summo enim odio Latinorum nomen, & Ro-
 manam Ecclesiam prosequabatur. Chrysobullam auream nempe Bullam,
 qua

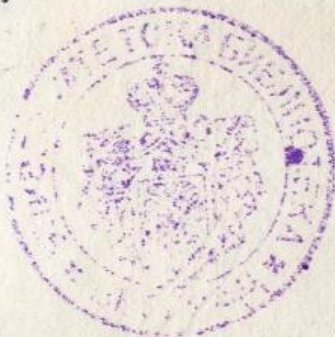
qua schismaticus Imperator Monembasiam in Archiepiscopatum erexit, eique inter cæteros suffraganeos Methonensem & Coronensem Episcopatum assignavit, mihi Cythera misit egregius Miles, & doctissimus vir Jacobus Nanius Venetarum Navium Præfectus, quam uti ipse munere mihi gratissimo detulit, ita eruditorum profero curiositati. Quamvis enim mei instituti non sit Græcos Episcopatus nec levi calamo attingere, attamen tanti Bullam hanc reor esse meriti, ut me ipsum reprehenderem, si ipsius notitia doctos antiquarum rerum exploratores fraudarem.

Apographum Chrysobullæ Andronici Comneni Palæologi, quæ exstat Cytheris longo volumine membranaceo in Tabulario Episcopi, huc nescio quomodo translata ex Urbe Monembasia ad quam pertinet. Habet illa in principio, auro minioque non ineleganter pictas Imagines, tum Jesu Christi cum Inscriptione ΙC ΧC, tum Andronici Comneni Romanorum Imperatoris cum Titulo Ανδρόνικος ἐν Χρῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς & αὐτοκράτωρ ῥωμαίων Κομνένος ὁ παλαιολόγος. In fine vero, licet Mensis, Indiætio, & Annus, quæis debuit illa publicari, vacua relinquuntur, notatur tamen annus 6800. qui respondet anno Christi 1292. Statuitur ergo ac decernitur ab Imperatore Aurea hac Bulla, Urbem Monembasiam ob partam in præteritis bellis gloriam, loci præstantiam, Civium strenuitatem, multitudinem, opes, nobilitatem, fidelitatem, artes, commercia, navigationem, deinde vero ob virtutem, vitæ sanctimoniam, labores, merita, constantiam, ætatem gravem Pastoris eximii ac sanctissimi, qui ei recens obrigerat, quique hic ab Imperatore longe laudatus non nominatur, erectum iri in Metropolim, ac veluti caput totius Peloponnesi, habituramque hanc Ecclesiam omnia illa jura & honores quos habuit jam Sidenfis Ecclesia, sibi in posterum parituros Episcopatus Cythuræ (ita enim exprimitur) Eleos, Mainæ, ac Rheontis; tum alios quoque Methones, Corones, ac Zemeni, & si quis alius foret in partibus Latinorum ad Græcum Imperium redux, denique ejus Metropolitanam futurum cum suis successoribus Exarcham quasi Peloponnesi, ac locum quem Sidenfis habebat, occupaturum. Sed ecce ipsa Bulla, ut est in Autographo, fideliter transcripta a Cyrillo Martinio, qui ratus barbaram futuram Versionem Latinam ob novos in Re Diplomatica dicendi modos, excerptum hoc præponere maluit pro Argumento.

Κὰν εἰμὴ πῶ τοῦτο ἔφθην πλεῖστα δὴ ὅλως ἀπλήσια γενέσθαι βασιλεῦσι τὲ ἄλλοις
 & ἐχ' ἡττον ἡμῶν & νομιδῶναι τὰ λοιπὰ γίνεσθαι ἴσως ἂν ἴσως ἢ νῦν αὐτῇ παρῶ-
 σα & ποτεθεμένη τῇ βασιλείᾳ με ὡς ἔστιν ἐφ' ὅν τὰ ποιεῖτε καλῶ τύπον. ἀμέ-
 λει & ἐφ' ἑαυτῇ κεκίνηκεν ἂν, ἢ, μᾶλλον ἐρεῖν, δι' ἑαυτῷ ἐκάνισε πάνδ' ἀρχῶν ἔ-
 στα λαβόντα καλῶς τὸν ἐξῆς ἔπειτα χρόνον ἐνεργῇ δείκνυσθαι. ἔτω πολὺ πάν-
 τῶν ἔχει τὸ πᾶν αὐτῇ & καταναγκάζον λόγον. τὸ γὰρ δὴ κατὰ τὴν Πελο-
 πόννησον

πόννησον περιώνυμον ἄςυ μονεμβασίας, ἔσπ μὲν ὡς ἀληθῶς τῷ κατ' αὐτῷ δὴ ταύτῳ μακρῷ φορέχον, ἔσπ τὰ φῶτα δὴ σαφῶς ἀπάντων φερόνυμον, ὡς μηδένα μηδενὶ τῷ ταύτῃ γε ἄλλων λείπεσθαι λόγον, ὡς τε ἔσπ ἀββάλλειν ἐξῆναι. ἔσπ δ' ἄρα ἔσπ ἄλλων ἄλλῃ πάντων πάντῃ καλλίστων ἐπιδήλως ἐναριθμίον, ἔσπ μὴ πολλῶν λείπεσθαι ζυγῶν, νέον μὲν ἐπιεικῶς ὄνομα ἔσπ κλέσ, ἔσπ ἔσπ πόρρωθεν τῷ δ' πιδεν χρόνων ἦκον, μυρίας δὲ ὅμως ἔσπ παμμήκας τῆς ἀφῆμ' ἔσπ πανταχῇ πομπῶν, ὡς ἔσπ ἔσπ ἄλλο τῷ ἐπιφανῶν ἔσπ περιδόξων, ἀκύν, ἐκ ἐπὶ μόνῃς τῆς βασιλικῆς ἡγεμονίας ἔσπ ἡμετέρας, ἀλλὰ ἔσπ σχεδὸν τῆς ἀλλοτείας ἀπάσης. ἔσπ γὰρ δὴ πάτε ἄλλα κοσμητὰ ἄςυ, ἔσπ θέσεως ἀκμεία, ἔσπ φῶς ἀσφάλειαν ἐρυμνότης, ἔσπ πληθὺ μάλισα οἰκητόρων ἔσπ πολιορκία ἔσπ πολιτείας ἀγένεια, ἔσπ τεχνῶν ἀσκήσεις, ἔσπ ἀγορῶς δαφίλεια πάντων πᾶσα, ἀεμπορώπατόν τε εἰδήπ ἔσπ ἄλλο μάλισα, φῶς ἔσπ παντα πλὴν ἔσπ θαλάσσης ἄπαντα μέρη, θέσεως δ' ἔσπ ἔσπ. ἔσπ πῶν πολὺ τὸ τῷ οἰκύντων ἐνταῦθα ἰκανόπλοον ἔσπ θαλαττεργόν, ῥωμαλεότης τε ἔσπ φρόνημα δραστικόν τε ἔσπ ἐμπρακτον, ἔσπ τὸ κάλλιστον τῷ ἄλλων μάλισα ἢ φῶς τῷ βασιλείαν ἐνεργός τε ἔσπ ἀτρεπτὸ παντάπασιν ἀνοία, ἔσπ ἢ φῶς τὸ γένε ἀνάφορα τε ἔσπ κοινωνία, πάντων ἀνάλωτὸ καίρων τε ἔσπ φαραγμάτων ὅτε ἔσπ ἄλλως ἐχόντων ἐν πολλοῖς ἡδὴ τῷ φεραβόντων χρόνῳ τῷ πῆραν δῆσα, ἔσπ τὸ πιστὸν καδάπαξ, ἀσῆσον ἐγγυωμένη. ἔσπ τὰ μὲν τῷ ἄςετ ὡς ἐν ὀλίγοις ἔσπ. φῶνπ τῷ λόγῳ τὸ μῆκὸς ζυλλαγχάνει δὲ π ἔσπ τῷ νῦν εἶναι θαυμάσιον οἷον ὅπ τῷ κατ' αὐτὸ πάντως ἀγωγῆτι ἐκκλησίᾳ ποιμῶν ἀρτίως πάντ' ἀριστος πολὺς ποῖς κατὰ θεὸν ἐκ νέου πάνυ ποι ἔσπ ἐς γῆρας ἡδὴ βαδῆ τῷ νῦν ἡδὴ καμάτοις ἐγκαρτερήσας ἔσπ κατακεκοσμημένον εἰς ἄκρον τῆς μονήρας αὐτῆς βιοτῆς, ἀτρεπτως ἐς ποσῶτο τῆς ἐξ ἀρχῆς ἐνστάσεως ἔσπ παντάπασιν ἀνεκδότως, ὡπερ εἶπς νέον θερμῶς ἄπτωτο ἔσπ μὴ παρὰ ποσῶτο φροκόφας τε ἔσπ φερίωνκῶς. ἔσπ μὲν πλεστον ὅσον ὑπὸ τῆς ἔσπ χρονίᾳ ἔσπ πολυετῆς ἔσπ βιάς σφόδρα κατὰ πῶν θεὸν λόγον βιώσεως ἔσπ σωματικῆς δαπανήσεως ἔσπ φροσταλαιπωρίας ἀπάσης ἐνηθληκῶς ἔσπ σφόδρα ἐκτετηγμένον, ἔσπ τῷ γῆρα μᾶλλον ἢ ποῖς γε ποῖς ποῖς πόντοις ἐπὶ θαυμαστῶς ἐμμένει ἔσπ διακαρτερεῖ τῷ ἐξ ἀρχῆς ἀκλινῇ γνώμῳ, ἔσπ ὡπερ νῦν μᾶλλον ἐπειγόμενον ἔσπ σπεδάζων δῆλός ἐσπ, ἀλλ' ἔσπ ὡς ἂν ἡδὴ ποσῶτο φεραβῶν ἔσπ κατατῆς ἡδὴ πῶς ἀσφαλῶς ἐν λιμένι ἔσπ γῆρας ἀμέλει, ἔσπ τῆς περὶ τ' ἀγαθὸν ποσῶτης ἐξεως ἔσπ σφόδρα ὑπ' ἀμφοῖν τῷτε πανσέμνε τῷ δὲ γῆρας ὡς εἶρηται, ἔσπ τῷ ποσῶτων καμάτων ἔσπ ἀσκητικῶν ιδρώτων τὸ σῶμα κατακαμπτόμενον, ἐκ ἔσπ ὅμως κάμπτεται τῷ καλλίστῳ ταύτῳ γνώμῳ, ἐδὲ χαλᾷ καταβραχὺ ἔσπ τῷ πόνων ἐκ ἐνδίδωσιν ἐδὲ νικᾶται τὸ φρόνημα, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα ἡττηται ἡδὴ, ἔσπ νῶτα δίδωσί τε ἔσπ τρέπεται ἐπὶ ποσῶτων τῷ φεραβόντων ἔσπ πόνων ἔσπ χρόνων. ὁ λογισμὸς δὲ ἀήττητὸ κόρον ἐκ ἔσπ ἔσπ πῶ τῷ καλῶν ἀξιοῖ, οἷα δὴ ἐπὶ πάντων γίνετα, ἔσπ μόνον πῶν ἐπὶ τέτοις ἔσπ ἀδαπάνητόν τε ἔσπ παντάπασιν ἀκάματόν τε ἔσπ ἀνεπίστροφον, οἷετα δ' εἶναι. ταῦτ' ἄρα ἔσπ ποσῶτῳ ἔσπ ἐπὶ ποσῶτοις ἡδὴ ποῖς ἔσπ συλλεξάμενον τῷ πνέματικῷ ὡς ἐφῶν κατὰστασιν ἔσπ προεληφῶς ἔσπ πᾶν ποι πόρρω ἔσπ καταπεράνας δ' ἔσπ μάλᾳ τελεσιργόν τῷ βίᾳ τῷ φεραβῶσιν ἀσφαλῶς τε ἔσπ γεννικῶς ὡς ἔσπ τῷ βίᾳ τῷ δὲ ἔσπ τῆς ὑψηλῆς ταυτησὶ παιδείας παράδειγμα ἔσπ τύπὸς ἐμψυχὸς φεριπολεῖν ὡς ἀληθῶς δὲ ἔσπ εἶναι ἔσπ ποῖς πολλοῖς ὑπεληφῶσαι ἐκ ἀγαπᾶ τῷ λοιπῷ. ὁ δὲ διαπαντός ἐν ποῖς αὐτοῖς ἔσπ, ἔσπ ὡπερ οἱ

πλείους ἔ βελτίους μὲν ἔν ᾧ ἑσαγωγῇ χρωμένων νυν εἶναι δὴ ἔ χθές ἔ ἀπὸ τρι-
 τῆς ἔ αὐτὸς αἰ ὡδασκάζεται, ἔ εἰκεν ὡπερ ἀγωνιζομένῳ ἔ δεδιόπῃ ἔ πορ-
 δραμῇν πασδάζοντι, καταγυμναζόμενῳ τὸν ἅπαντα χρόνον ἔ κατατρύχων ἀπέρανται
 κάμνον τὸ σῶμα πόνοις ἀνεκδότοις ἀσιτίαις τὲ ἔ ἀγρυπνίαις ἔ σάσεσι στυτόνοις ἔ
 πῖνι ᾧ εἰδιομένων ἔ καλίσων ἀγώνων, ἔ, ἔ νομίμων μάλλον δὲ ἔ πλεῖν ἢ τέως
 νομίζεται τοῖς καλῶς ὑργμένοις ἔ περὶ τὸν πνύμαπκὸν δρόμον ἀκμάζουσιν, αὐτὸς
 ἔπ πω ἔ νυν ἐπὶ ποσέτων ᾧ εἰδῶ κατατανόμενῳ, ἔ μὲν ἔ πᾶλλα κατὰ τὸ ἡ-
 θῶ ἅπαντα τῷ θαυμασίῳ τῷ δὲ ποιμένῳ ἀναλογεῖ τε ἔ συμβαίνει πρὸς ταῦτα τε
 ἔ πρὸς ἄλλα, οἷον ἢ τῆς ἀγάπης πρὸς ἅπαντας ἐλθούσης, τὸ ἀόρητον θαυμά-
 σιον οἷον τὸ φοίλικτον, ἢ τῆς ψυχῆς γαλήνῃ, τὸ μὴ τε λογισμοῖς μὴ τε λόγοις.
 μήτ' οἶδα μήτε λέγειν περὶ ὅτεν φλαῦρον ὑδέν, ἀλλὰ περὶ πάντων ἔ βέλεται
 ἔ δοκεῖν ἔ λέγειν πάντ' ἀγαθὰ, ἐκ ᾧ οἱκοι θεσπυρῶν ὡς εἰκε τὸ πισὸν ἔχοντα
 ἔ πᾶλλ' ὁμῶ καθόλου σωλεῖν ἅπαντα, ὧν μεγίστης ὄντως ἐκκλησίας ἔ πολυδρέμμο-
 νῶ ἀρχιερεῖ ἔ ποιμένι δὲ, ἔ ἔσπιν ἐργωδέσπατον ὁμῶ ἔ σφόδρα σπάνιον, ἐνὶ ζυγ-
 λαχῇν, ὡπερ ἐπ' αὐτῷ δὴ ποροδήλως, περὶ ἔ νυν ὁ λόγῳ ἔσπῃ, ἔ μηκυῖν ὡς
 εἰκεν ἔ δὲ περαιτέρω, πλὴν ὅπερ ἀνωθεν ὁ λόγῳ ζωωωραμένῳ ἀπεφύλατο, πο-
 σαῦτα δὴ πᾶ τε τῷ ἀνδρὸς κατὰ θεὸν δοκιμήματα ἔ τὸ τῆς πολιτείας ἔ τῷ βίῃ
 περιφανές ἔ ὑπερηρμένον ἔ σχεδὸν ἀπαράμιλλον, ἔ τῷ γε τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐκκλησίας ἄ-
 σεῶ αὐδῖς πᾶ ποροσόντα παντοῖα καλὰ, ὡς τε κἂν μόνῳ δὴτ' ἴσως κινήσαι ταῦτα
 τῷ βασιλεῖν με πρὸς τὸ μεταποιῆσαι ἔ ποροβιάσαι τῷ ποιαῦτῳ ὑπ' αὐτὸν ἀγίω-
 πᾶτῳ ἐκκλησίαν, εἰς κρείττω πινὰ ἔ ὑψηλοτέρην κατᾶσασιν καὶ ἀξίαν ἔ βαθμὸν ὑπερ-
 κείμενον. κἂν εἰ μήτω πρῶτερον ὡς εἴρηται ποιαῦτα ὡδᾶπλήσια ἔ γεγέννητο καὶ νερόμισο
 γίγνεσθαι, ἔ ταῦτ' ἴσως ἢ περ ἐφῶ ἱκανῶς ἂν εἶχεν ἀφορμὴν τὲ δύναι καὶ ὑποφύσαι, τὸν
 ἐν τέτοις τύπον καὶ νόμον, ὁ δὴται καὶ ὡδᾶπλησιάται ἴσως ἔτερα πρῶτερον ὡς εἰκε
 καὶ εἰργασαὶ καὶ τῷ ἐν τέτοις ἀρχῇ δέδωκεν, ἐπὶ δὲ ὅτε περὶ τέτων βασιλεῶ νό-
 μῳ πορολαβὼν ὡς ἐφῶ ἐπαίρει καὶ δίδωσι καὶ αὐτὰ δὴ ταῦτ' ἅπερ εἴρηται σφόδρα
 κινεῖ, σὺν θεῷ δ' εἰρήδω καὶ τὸ τῆς ἡμετέρας βασιλείας φιλόκαλον τὸ πλῆσον ἐν
 τέτῳ μάλισα συναίρεται, καὶ ἢ περὶ πᾶ κάλλιστα καὶ θεοφιλῇ ᾧ ἔργων χάριτι
 τῷ θεῷ καὶ πορομήθειᾳ ταύτης στωιδεῖν πᾶ δέοντα καὶ βελύσαι καὶ ποροθυμῖα τε
 καὶ πασδῇ μάλια ἐνεργὸς ἐκτελέσαι τὲ καὶ περάναι; ἐκ πάντων ἄρα τέτων τὸ κα-
 νίσά π πρὸς τὸ κρείττον καὶ ποροβιάσαι πᾶ τῆς τοιαύτης ἀγωπάτης ἐκκλησίας μο-
 νεμβασίας, ἐδοκιμάδῃ τῇ βασιλεῖα με καὶ τοίνω φθάνει μὲν ἤδη πρῶτερον ποροδε-
 απίσασα καὶ βαθμὸν πινᾶτῳ ὑψηλοτέρων ἔχιν ταῦτῳ δὴ τῷ ἀγίωπᾶτῳ μητρί-
 πολιν καὶ πόπον πινὰ ἐκκλησίας ἐτέρας καὶ πᾶξιν πρὸςβεσμένης καὶ ὡπερεῖ παρελ-
 θήσης, ἔ μὲν ἀλλὰ καὶ μεγίστης ἐνοχίας ἐξαρχίαν τὲ καὶ ἐπισκοπὰς, ἀναλόγως δια-
 παζαμένη καὶ ποροσηκόντως, ἐπὶ δὲ αὐτὰ δὴ ταῦτα καὶ Χρυσοβέλλῳ βεβαιωθῶναι
 καὶ τὸ πισὸν λαβεῖν καὶ ἄτρεπτον ἐζητήσατο ὁ ἀνωτέρω εἰρημένῳ ἱερώτατος τῆς τοιαύ-
 της ἀγίωπᾶτης ἐκκλησίας ἀρχιερεῖς ἐποίμως τὲ ἢ βασιλεῖα με ἔ πᾶ τῆς τοιαύτης αὐτή-
 σεως ποροσεδέξατο ἔ πρὸς πέρας ἀγαγεῖν ἠυδόκησε, ἔ πόνω τὸν παρόντα Χρυσό-
 βελον αὐτῆς ἀπολύει, δι' ἔ ἔ βέλεται σὺν θεῷ ἔ δοκεῖ ἔ θεασίξει, τὸν τε ὡς
 εἴρηται νυν ποροϊάμενον ἀρχιεραπικῶς τῆς τοιαύτης ἀγίωπᾶτης μητροπόλεως μονεμβα-
 σίας ἔ τῷ καδεξῆς τὸν αὐτῆς διαδέξομένους θρόνον, ἐπαπολαύειν τῆς ἀνυκῆσης τῷ

τῆ σίδης θρόνῳ πμῆς ἐν ἅπασι καθέδραις τὲ δηλαδὴ ἔ' πορελῶσεσί τε ἔ' σά-
 σεσι, γραφαῖς τὲ ἔ' ὅλως ποῖς ἐδίμοις ἔργοις ἀρχιεραπκοῖς ἔ' ληταργήμασιν ἅ-
 πασιν, ἐξάρχον τε ἔ' εἶναι ἔ' λέγεσθαι πὺν τῆς ποιαύτης ἀγιοπάτη ἐκκλησίας
 ἀρχιεραπκῶς ποροισάμενον καὶ σπάσης δὴ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἐντὸθεν πμ-
 μῆς ποροσπολαώνοντα, ἥ δὴ καὶ ποῖς ἄλλοις εἰδῖσαι τῷ ἱερωτάτῳ ἀρχιερέωντοῖς ἡ-
 ξιωμένοις διαφόρων ἐξαρχάειν θεμάτων τὲ καὶ χωρῶν, ἐπεὶ δὲ ἐφθασαν προ-
 θεδλῶαι πρότερον τῇ ποιαύτῃ ἀγιοπάτῃ μητροπόλει καὶ ἐπισκοπαὶ αὐταί, ἥ τῆς κυ-
 θείας, ἥ τῆ ἑλῆς, ἥ πῆς μάλινς, καὶ ἥ τῆ ῥέοντος, προσβεβαυῖ μὲν προυγα-
 μένως καὶ προσεδράζει ταύτας αὐτῇ καὶ διὰ τῆ παρόντος Χρυσόβελλῃ αὐτῆς ἡ βα-
 σιλεία μὲ καὶ θεσπίζει καὶ διατάττεται καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὑπ' αὐτῷ εἶναι κατὰ δὲ
 εἰσκόνται μέχρι καὶ εἰς τὸ νῦν. ἐπὶ μὲν ποῖ δι' αὐτῆ δὴ τέττε τὸ φιλόπμον προ-
 σεπαύξασά τε ταύτῃ καὶ προσεπιτένεσσα δόδοκὲ καὶ ὠδωκελῶεται ὑπ' αὐτῷ εἶναι
 καὶ ἐτέρας ἐπισκοπὰς ταύτας, ὕγεν τῷ τῆς κορώνης, τῷ τῆς μεθάνης, καὶ τῷ
 τῆ ζεμενῆ, καὶ ὑποκῆσθαι ὁμοίως καὶ ταύτας τῇ αὐτῇ ἀγιοπάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς μο-
 νεμβασίας, ὡς καὶ ποῖς ἄλλας, ὡς ἄρα μητροπόλει αὐτῇ καὶ δέχεσθαι εἰς ἀρχιερεῖς
 εἰαυτῇ, ὡς ἂν ὁ ἐν τῇ εἰρημένῃ ἀγιοπάτῃ μητροπόλει εἰσκόμηντο ἀρχιερεῖς Χειροτο-
 νῆσαι διακρίνοι, καὶ ἐργαστῆσαι ἐπ' αὐταῖς, πλὴν εἰ καὶ ἀρτίως εἰσκόντας πνὲς
 τῷ εἰρημένων ἀγιοπάτων ἐπισκοπῶν εἰς τὸ μέρτος τῷ λαπίνων, ἀλλ' ἐν καὶ νῦν ἔ' ὁ-
 πλῶικα Θεὸς δόδοκῆσεν ἐπανελθεῖν ἔ' ἀνασθῶλαι αὐτοῖς ταύτας εἰς τὸ μέρτος τῆς
 βασιλείας, ὑπὸ τῷ ποιαύτῳ ἔσοντα ἀγιοπάτῃ μητροπόλιν τῆς Μονεμβασίας ἐπ'
 ἀδείαν τὲ ἐξῆ μετὰ τῆ ἀνήκοιτο ἀρχιερεῖσι δικαίως, ὁ ταύτης δὴ ποροισάμεντο χει-
 ροτονεῖν ἐπισκόπους ἐν αὐταῖς, ὡς ἔ' ἐν ταῖς δηλωθείσας ἐτέρας ἐπισκοπαῖς, ὅτω
 γὰρ δὴ περὶ τέτων ἔ' δεδοκίμακεν ἡ βασιλεία μὲ, ἔ' διὰ τῆς δεδομένης ταύτῃ
 χάριτι τῆ Χειρῆ περὶ τῷ ποιάτων ἐννόμῃ ἔ' θέας ὄντως ἀδείας τὲ ἔ' ἐξουσίας πα-
 ρεκελῶσατο, ποροηγμένως μὲν δηλαδὴ ὡς ἀνωτέρω εἴρηται πὺν πῶπον ἔχεν τῆς πορο-
 ισβεσμένης ἔ' ποροχρόνων ἀπολομένης ἐκκλησίας τῆ σίδης, πὺν ταύτης δὴ τῆς ἀγιο-
 παίτης μητροπόλεως Μονεμβασίας ἀρχιεραπκῶς ποροισάμενον, καὶ τῆς τῷ ποιάτῳ θρό-
 νῳ ἀνηκῆς ὡς δεδήλωται πάντῃ τὲ καὶ πάσης καὶ διὰ πάντων ἀπολαῶν πμῆς,
 ἐπὶ γεμῶ καὶ ἐξαρχάειν ἀπάσης Πελοποννήσου, ὡς ἄρα δὴ καὶ τέττο δεδήλωται,
 πορὸς δ' ἄρα τέττε καὶ ὑπ' αὐτὸν ἔχεν καὶ ποῖς ἀνωτέρω διαληφθείσας ἐπισκοπὰς, ὡς
 τὲ δηλαδὴ πορότερον ὑποτεταγμένας εἶχε, καὶ ὡς νῦν ἐπιλοίπας ποροσεκύρωσεν ἡ
 βασιλεία μὲ καὶ κατ' ὄνομα πᾶσαι δεδήλονται, εἰς γὰρ δὴ τῷ περὶ τέτων ἀ-
 πάντων βεβαίωσιν, ἀσφάλειάν τε καὶ διαμονὴν ἀτρεπτον ὡς τε διὰ παντὸς ἀμετα-
 ποιήτως ὅτως ἐργεν, καὶ μὴ καταβραχυῖ μετατραπῶναι καὶ μεταβολῶν ὡν πνα ἐν
 ἐπ' αὐτοῖς συμβῶναι καὶ ὁ παρὼν Χρυσόβελλῃ τῆς βασιλείας μὲ ἐπεβεβαῶδῃ καὶ
 ἐπεχορηγήδῃ τῷ τε νῦν ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ τῆς ποιαύτης ἀγιοπάτης ἐκκλησίας μο-
 νεμβασίας ὑπερήμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Πελοποννήσου καὶ πὺν πῶπον τῆ σίδης ἐπέ-
 χοντι, ἀλλὰ δὴ καὶ ποῖς μετ' αὐτὸν διαδεξομένοις πὺν αὐτὸν θρόνον, ἀπολυθεῖς κατὰ
 μῶνα

τῆς ἐνισαμένης

ἰνδικπῶντο, τῆ

ἐξακισχιλῖος ὀκτακοσῖος

ἔττες, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον ὄσει-

βῆς καὶ θεοφόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος.

✠ Ἀνδρόνικῃ ἐν Χῳ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλῆς καὶ αὐτοκράτωρ ῥωμαίων δέκας
 σύγγελτο Κομνῶνς ὁ Παλαιολόγος ✠

Ver-

Versionem Latinam, quam barbaram ob novos in Re diplomatica dicendi modos futuram ratus est Cyrillus Martinus, feliciter concinnavit Clarissimus Vir Græcæ Linguæ peritissimus, quem ipsius singularis modestia anonymum esse in hac re decrevit. Ipsam itaque exhibeo, & paucas adnotationes ad rerum temporumque notitiam pertinentes.

Quamvis alias antea nec ab aliis Imperatoribus, nec a nobis ipsis huic similia complura præstita fuissent, nec in posterum unquam præstitum iri putarentur: tamen quæ res in præsentia nostræ authoritati proponitur, ea forte res publicum obtinuisse decretum, quo tantum id bonum institueretur. Ipsa nimirum per se movisset, vel, ut melius dicam, ipsa per se novum omnino induxisset exemplum adigens eum, qui præstantissimo potitur imperio, ut & in posterum vim suam, & potestatem ostenderet. Adeo multa sunt quæ persuadent, adeo rationi consentanea, quæ plane cogunt. Inclyta enim urbs est Monembasia totius Peloponnesi longe præstantissima, suo vere nomine digna, ut aliarum regionis illius urbium nulla sit, quæ cum ista comparari posse videatur. Quæ quidem & inter alia aliarum regionum pulcherrima oppida est habenda, neque sane multis postponenda, recenti quidem nomine & gloria, quæ non multum ad præterita tempora pertineat, sed ea tamen celebritate ac fama, quæ per totum terrarum orbem longe lateque manet. Propterea si qua urbs est egregia, hæc profecto est, quæ una de clarioribus & nobilioribus vulgo fertur, quæ nostræ non modo potestati, sed aliorum etiam Principum imperio subjiciuntur. Nam cum aliis rebus multis exornatur, tum vero maxime loci opportunitate, & munitione, qua tuta redditur, & incolarum multitudine, & opulentia, & regiminis nobilitate, & artium cultu, & rerum omnium, ad forum quæ pertineant, affluentibus copiis. Et si quod est Oppidum mercaturæ maxime accomodatum, isthuc est, quo naves appellere, & ex quo per omnes maris partes commodissime cursum tenere possint. Ingens igitur hic est incolarum multitudo, qui navigandi peritissimi, victum in mari sibi comparare consueverunt. Hi corporis robore præditi sunt, & mente plurimum pollent, & quod omnium potissimum est, constantem ac fervidam erga nos, imperiumque nostrum præ se benevolentiam ferunt; quibuscum genti nostræ magna familiaritas intercedit, atque consuetudo, quæ nullis neque temporibus frangitur, neque negotiis. Quo factum est, ut antea actis temporibus cum alia nobis officia præstiterint maxime laudabilia, tum vero constantissimam fidem. Hæc de urbe, quæ paucis absolvimus, orationis fugientes prolixitatem. Huc accedit & aliud plane mirandum, quod nuper sanctissimæ urbis illius Ecclesiæ Pastor obrigit egregius, qui ab adolescentia ad multam senectam piis sese dedit exercitationibus, seque, corpusque suum affligens, ut ipsam propemodum solitariam vitam æquarit;

qui constanter, quam iniit ab ineunte ætate vivendi rationem sine intermissione ulla persequitur, perinde ac si nuper eam arripuisset, neque multum profecisset, neque tantopere fuisset progressus. Ita cum se diu multumque, Divino spiritu ductus, exercuerit, corpusque suum acerbis istis diuturnisque cruciatibus macerarit, non senectute magis, quam laboriosis istis confectus exercitationibus, in eodem, quo cœpit, instituto perseverat, eosdemque mira animi constantia labores perfert. Qui propterea talem vitæ rationem ingredi modo, studioseque confectari videtur, quam tamen ingressus, jamdiu est, in qua proinde cum plurimum profecerit, tutam in portu vitam degere deberet. Fractio itaque ac debilitato corpore cum senectute, tum impenso in virtutem studio, tum utraque re ista, vel maxime, veneranda scilicet, ut modo dicebamus, senecta, & laboriosis istis exercitationibus, minime tamen frangitur animus, nec tantillum quidem a præclaro isto relaxatur instituto, neque labores intermittit, nec ulla ratione vinci mens potest. Vincitur quidem corpus, ac terga jam vertit, atque tantis tamque diuturnis confectum laboribus succumbit, at animus tamen manet invictus, nec ulla talium bonorum, ut in aliis rebus omnibus accidere plerumque consuevit, fatietas eum capit. Id unum, talium scilicet exercitationum studium ejusmodi esse putat, ut nec extinguï, neque remitti, nec immutari ulla plane ratione debeat. Cum isthæc tot annorum spatio collegerit, sibi que compararit, ut diximus, tam egregiam animi constantiam, cum plurimum ea vitæ ratione profecerit, absolvetque spiritalis vitæ curriculum (ut & vitæ hujus, & eximiæ istius disciplinæ vivum & ambulans appareat exemplum, sitque revera, atque ita vulgo habeatur) nondum tamen sat habet, sed constanti adhuc in iisdem animo perseverat. Et quemadmodum qui ad artium & disciplinarum studia ingrediuntur, pro præstanti animi quisque sui indole, idem in præsentia præferunt studium, quod & heri & nudius tertius, ita & egregius iste vir idem semper esse studet. Qui profecto similia ei facere videtur, qui cursu cum alio certat, qui timet atque præcurrere contendit; non dissimili & ipse ratione se vitamque suam exercet omni tempore suum affligens ægrum corpus assiduis laboribus, jejuniis, vigiliis, & asperioribus aliis exercitationibus. Ecquod est e consuetis & egregiis certaminibus, & Divinæ Legi consentaneis, quo nunc iste senio jam confectus longe majore quam antea contentione sese non exercent? idque eorum ipsorum iudicio, qui spiritali cursu strenue nuper certare cœperunt, integris jam viribus & ætate florentes. Cætera item, quæ ad mores eximii Pastoris hujus pertinent, cum hisce, & secum invicem apprime conveniunt, ut effusa in omnes charitas, ut mansuetudo plane miranda & humanitas, ut animi pax atque tranquillitas, quo fit ut neque mente, neque lingua quidquam mali de quo.

quopiam cogitet, vel dicat, sed bene omnibus velit, & bene de omnibus judicet, & bona de omnibus omnia dicat. Idem, ut videtur, domesticis de thesauris habet, & fidem, &, ut uno verbo dicam cætera omnia, quæ sacro Ecclesiæ vere maximæ & ovium refertissimæ Præsidi, ac Pastori opus esse videantur. Difficillimum porro est atque perrarum, in uno simul esse isthæc omnia, quæ in hoc, de quo nobis sermo est, homine manifeste reperiuntur. Neque longius, ut videtur, est progrediendum, quam supra nostra oratio clare demonstravit. Tot sunt viri hujus egregiæ planeque divinæ dotes, tanta ejus vitæ institutique claritas atque celsitudo, cui propemodum nulla par, tamque præclara, quæ ipsius Ecclesiæ Civitati insunt omnis generis bona, ut vel hæc sola nostram permovere facile possent auctoritatem, eoque adducere, ut ad meliorem amplioremque statum, sublimioremque dignitatem atque gradum sanctissimam ejus Ecclesiam proveheremus, etiam si nec alias ante quidquam hujusmodi factum unquam fuisset, ut ante dictum est, nec in posterum unquam futurum putaretur. (2) Sat videlicet nobis causæ ista præbuissem, quam ob rem id publico decreto atque lege sanciremus. Id quod & aliis similibus decretis antea factitatum atque institutum videtur. Acriter itaque nos incitat, quæ istis de rebus lata regia lex est, amplissimam id concedendi potestatem faciens, tum vero maxime permovent hæc ipsa quæ modo dicebamus. Huc accedit & impensum honestarum rerum studium, quo magnopere flagramus, (dicimus id ad Dei gloriam) & ingens piorum operum cura, atque sollicitudo, qua Divino fratri auxilio tangimur. Quo fit, ut quæ honesta sint prospicere atque decernere, & quæ decreverimus, conficere magnopere studeamus. His itaque de causis omnibus eo tandem adducti sumus, ut & aliquid innovare melioris gratia boni, & ad ampliorem statum dignitatemque Sanctissimam Monembasiæ Ecclesiam provehere non dubitarem. Hoc idem statutum nobis fuerat & antea, decretumque, ut Metropolis ista sanctissima, sublimiorem quemdam obtineret gradum, atque locum alterius jam extinctæ Ecclesiæ, quæ quodammodo præterisset, atque ita Provinciæ longe maximæ Primas effectus, multos pro dignitate sua sub se Episcopatus haberet. Quoniam autem aurea Bulla, ut isthæc confirmarentur, quo rata & firma essent, postulavit supramemoratus Sanctissimæ istius Ecclesiæ sacer Præsul; ejus iccirco postulata libenter & exaudivimus, & perficienda statim putavimus. Hinc aurea manavit ista bulla, qua, Divino ducti Numine, volumus, decernimus, atque jubemus, ut qui sanctissimæ istius Metropolis Monembasiæ Primatum, ut diximus, obtinet Episcopus, ejusque futuri successores omnes eodem, quo Sidena gaudebat sedes, (3) honore & ipsi perfruantur; idque quocumque procedat, ubicumque sedeat, in scripturis omnibus, & omnibus consuetis Ecclesiæ Primatis officiis, atque

atque muneribus, ut sanctissimæ istius Ecclesiæ sacer Præsul & Primas totius Peloponnesi sit, & dicatur, & eo gaudeat honore, quo & alii aliarum Regionum atque Provinciarum sacri Præsules gaudere consueverunt. Et quoniam subiecti Sanctissimæ huic Metropoli pridem erant & Episcopatus isti, Cythariæ nempe, (4) Heluæ, Mainæ, & Rheontis, eosdem & præsentī aurea Bulla eidem ipsi confirmamus, & addicimus, decernentes, jubentesque, ut & in posterum, quemadmodum ad hæc usque tempora, eidem obsequi, & parere debeant. Ejus præterea jurisdictionem augere volentes, & amplificare, decernimus, atque jubemus, ut sub ipsius autoritate potestateque sint & alii Episcopatus, **CORONES** nimirum, & **METHONES**, & **Zemeni**, qui non secus ac alii, quos supra demonstravimus eidem Sanctissimæ Monembasiæ Ecclesiæ tamquam ipsorum Metropoli parere debeant, & suos sacros Præsules excipere, quos eligere, eisque præficere placuerit Primati illi Episcopo, qui quoquo tempore in Sanctissima prædicta Metropoli reperiatur. Quamvis autem ex antedictis Sanctissimis Episcopatibus reperiantur nonnulli, qui nuper in Latinorum ditionem concefferint, (5) ii tamen & in præsentia, & quandocumque Deo placuerit, ad nos uti revertantur, seque ad Imperii nostri fidem, atque tutelam recipiant, sub ipsius Sanctissimæ Metropolis Monembasiæ jurisdictione esse debebunt, cui qui præerit Ecclesiæ eo fretus jure, quo Primates Episcopi gaudere consueverunt, Episcopos in eis creare libere poterit, non secus atque in aliis Episcopatibus, quos supra demonstravimus. Sic enim Imperiali, qua fungimur, autoritate decernimus, atque statuimus. Proindeque præcipimus, atque jubemus, ut qui Sanctissimæ isti Metropoli Monembasiæ præest Episcopus, legitima ista donatus auctoritate potestateque plane Divina locum, ut supra dictum est, Sidenæ teneat Ecclesiæ, quæ jamdiu extincta jacet, & in omnibus, atque per omnia & gaudeat honore, qui ad sedem illam pertinebat, atque ita toto præsit Peloponneso, subeatque sua sub jurisdictione cum episcopatus illos, quos antea sibi subiectos habebat, tum istos insuper, quos auctoritate nostra adjecimus, quorum singulorum nomina supra demonstravimus. Nam quo rata firmaque sint, atque maneant in perpetuum, ut libenter in eis acquiescatur, nec ullam ne minimam quidem subire queant mutationem: auream iccirco Bullam hanc indulsumus, atque concessimus, cum eximio Sanctissimæ Monembasiæ Ecclesiæ Primati Episcopo, viro ornatissimo totius Peloponnesi Præsidi, qui locum Sidenæ tenet Ecclesiæ, tum cæteris ejus successoribus, qui ad eandem sedem provehantur.

Datum mense currente Indictione Anno 6800. quo anno & pium ab Deo constitutum declaratum est nostrum Imperium.

Andronicus Christi Dei Gratia fidelis Romanorum Rex & Imperator Ducas Syncelus Comnenus Palæologus. (1) Mo-

- (1) Monembasia vulgo *Malvasia* urbs munitissima, de qua scribit Martinerius in Diction. Geograph. quod facta fuerit Sedes Archiepiscopalis Græca sub Andronico Palæologo, locum habens trigessimum quartum sub Patriarchatu Constantinopolitano.
- (2) Nullus ante Andronicum secundum ex Græcis Imperatoribus ausus est in re sacra adeo atque omnino Ecclesiastica se ingerere, nec tamen mirum id videri debet, siquidem hæreticus hic Imperator adeo pertinaciter Photiani schismati adhæsit, ut Michaellem patrem suum, (a quo ad dignitatis societatem assumptus fuerat, cuique deinde anno MCCLXXXII. successit,) sepultura privandum decreverit, eo quia unioni Ecclesiæ Græcæ cum Latina in Concilio II. Lugdunensi consenserit. Schismaticos homines a Michaelle expulsos revocavit, Catholicosque nullo loco consistere passus inique ejecit, quorum scelerum merito anno MCCCVII. a Clemente Papa V. anathemate perculsus fuit. Ab Andronico abnepote suo abdicare tandem coactus fuit anno MCCCXXVIII.
- (3) Sidas Urbs antiquissima nunc diruta in Peloponneso memoratur a Pausania lib. III. cap. XXII. nomenque habuit a Sida ex filiabus Danaï Regis una. Ortelius eandem urbem esse putat, quam Stephanus Byz. Sidus vocat in Territorio Corinthi, eamque esse portum asserit Civitatis Megaræ. Locum hunc in Megaride collocat Plinius lib. IV. cap. 7. Num hæc urbs talis fuerit, ut Metropolitica mereretur dignitate honorari, pro certo asserere non ausim; nulla alia certe invenitur præter hanc in Peloponneso Civitas Sida seu Sidenæ nomine nuncupata.
- (4) Cythariæ idest Cythera Insula in qua apud Episcopum Græcum ibi sedentem asservatur apographum Auræ Bullæ.
- (5) Corones nempe & Methones urbes Venetis tunc subiectæ. Quum igitur Venetis pareret urbs Methone ad ditionem Turcici Imperii deinde accessit a Bajazethe hujus nominis III. post longam obsidionem capta anno MD. Armis deinde Venetorum expugnata anno MDCLXXXVI. iterum sub Turcarum tyrannide decidit anno MDCCXV. sub qua adhuc gemit. *Distat*, ita Baudrandus loco citato, 15. *milliaribus a Corone in Occasum hybernum* 120. *a Nauplia*, 72. *a Tenario Promontorio in Occasum*, & 120. *ab urbe Patris in meridiem*. Christianæ fidei rudimenta primum ab Apostolis Paulo & Andrea simul cum reliquis Peloponnesi Civitatibus suscepisse verisimile est, factaque sedes Episcopalis sub Archiepiscopo Patracensi aliquos etiam habuit ritus Latini Præsules.

E P I S C O P I M E T H O N E N S E S L A T I N I

I. S A N C T U S L E O B E M B O V E N E T U S .

Acta S. Leonis Bembi Episcopi Methonenfis ex antiquis Codicibus Monasterii S. Laurentii Venetiarum se hausisse asserit Paulinus Fiamma Ordinis Cruciferorum in vita ipsius Sancti ab eo Italice exarata, quæ in compendium redacta proferimus, fusiori enim calamo scripta leguntur in Ecclesiis Venetis Illustratis Tom. XI. Leo itaque ex Patria gente Bemba Venetiis ortus, adolescens Venetam Classem pro bello sacro adversus Turcas paratam ascendit anno circiter MCXXIII., cumque Dominicus Michael Dux Venetorum & Classis ipsius Imperator Methonem urbem, ut superius diximus, in Peloponnesi Provincia expugnasset, Leonem Bembum (cujus virtutes agnoscebat) Episcopum Civitati præponi curavit anno MCXXIV. Creditum sibi gregem optimus Pastor vigilantissime rexit, brevi tamen tempore: Emmanuel enim Constantinopoleos Imperator anno insequenti Methonem sub sua potestate recepit, & Sanctum Episcopum vinculis adstrictum carceri mancipavit, ubi asperam vitam diu egit. Elapsus deinde, Deo protegente e custodia, in patriam sub peregrini habitu rediit, omnibusque ignotus, ut in famulum Monasterii Divo Laurentio dicati reciperetur precibus impetravit. Ad horti culturam, & ad peregrinorum exceptionem a Sanctimonialibus Monasterii assignatus demississima humilitatis, & charitatis officia sanctissime explevit donec laboribus & senio attritus dum orationi noctu insisteret, placidissime obdormivit in Domino. Prodigis pretiosam ejus mortem vulgantibus, frequens populorum concursus ad arctam ipsius cellulam accurrit, ipsumque super genua stantem, manumque schedam tenentem invenerunt, ex qua venerabilis viri nomen & dignitas Episcopalis innotuit. Venerandum cadaver plurimis miraculis illustratum in marmoreo sepulcro jussu Joannis Polani Castellani Episcopi reconditum fuit, quod adhuc super altaris mensam in Ecclesia S. Laurentii asservatur, & colitur.

II. J O A N N E S .

Vaticana Bullarum regeſta Episcopum Methonensem ſuppreſſo nomine memorant, quem ſimul cum ſuo Capitulo ſub Apoſtolice Sedis protectione ſuſcepit Innocentius Papa III. quarto Kal. Februarii, Pontificatus ſui anno IX. (die ſcilicet XXIX. Januarii) anno Æræ vulgaris 1207. quo etiam die Pontificia auctoritate ſtatutum confirmavit, quod ſuper diſiſione reddituum Eccleſiæ Methonenſis inter Episcopum & Capitulum

pitulum facienda B. (Benedictus) Cardinalis S. Susannæ Apostolicæ Sedis Legatus ediderat, approbans etiam & confirmans quosdam redditus Capellano Ecclesiæ S. Nicolai extra portam Mothoni. Episcopus iste probabiliter idem est cum illo, de quo ita scribit Lequienius. Anno 1210. sedebat Episcopus quidam Motonensis sive (Methonensis,) cui & quibusdam aliis Episcopis inscribuntur Innocentii III. Epistolæ 24. & 174. lib. XIII. anno 1210. tom. 2. Edit. Baluzii. Dum autem Episcopus ille de licentia Innocentii devotionis ergo peregrinaretur Compostellam ad S. Jacobi Apostoli visitandas Reliquias, nonnulli Diocesium Mothonensis, Coronensis, & Amyclensis possessiones ejusdem Mothonensis Ecclesiæ occuparunt, quas idem Pontifex restituendas rescribit epist. 44. lib. XV. Atheniensi & Thebano Archiepiscopis & Decano de Thebis data V. Idus (idest die XI.) Maji anno XV. Christi 1212. Eadem die ipso Episcopo Mothonensi mandavit, ut Canonici, qui non residerent in ipsius Ecclesia subtractione suorum beneficiorum multarentur. Eodem etiam anno 1212. Innocentius epist. 55. Jo. Episcopo Mothonensi ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum data XIII. Kal. Maji (idest die 19. Aprilis) Ecclesiam Mothonensem ejusque bona sub Sedis Apostolicæ protectionem recepit. Ex qua ultima epistola discimus nomen hujus Methonensis Presulis incepisse a litteris Jo: ac probabiliter fuisse Joannem.

III. N.

In Vaticani, quæ supracitantur, regestis legitur Apostolicum Honorii Papæ III. diploma datum V. Idus Martii Pontificatus anno VI. die scilicet XI. Martii anno Christi MCCXX., quo ipse Pontifex Apostolica auctoritate approbavit unionem medietatis Ecclesiæ de Christiana, quæ Græcorum tempore Archiepiscopatus extiterat, & unionem Ecclesiæ Vilurgurd, quæ, sicut dicitur, Græcorum tempore Episcopatus extitit, factas Ecclesiæ Coronensi, & alterius medietatis Ecclesiæ Christianæ factam Ecclesiæ Mothonensi, quæ uniones factæ fuerant ab J. (Joanne Columna) Card. S. Prædix Legato Apostolico. Quod autem hoc Honorii Papæ diploma non ad Jo: sed ad ipsius in Episcopatu Mothonensi successorem spectet, ex alia Bulla ejusdem Pontificis aperte conjicitur, qui die Prima Aprilis ejusdem anni Episcopo Coronensi & electo Mothonensi (qua electi voce deprehenditur nondum Ecclesiasticæ consecrationis munus obtinuisse) mandavit, ut excommunicarent G (Guifredum) de Roca Dominum Athenarum ob oppressiones Ecclesiis illatas. Iisdem deinde Episcopis & P. de Christo Archidiacono Mothonensi scripsit Honorius die XVI. Septembris Pontificatus sui anno VIII. Christi videlicet 1223. de concordia inter G. (Guilielmum de Villarduin de quo etiam inferius) Principem Achajæ & Ecclesias ineunda. Episcopo deinde

Mothonensi (cui electi vox non apponitur , utpote qui jam Ecclesiastica consecratione fuerat insignitus) & *Decano Mothonensi* III. Nonas , id est die V. Julii anni MCCXXIV. commisit laudatus Honorius Pontifex , ut *P. Canonico Patracensi prebendam Ecclesie Patracensis restitui facerent* . Mox ejusdem anni die XXVII. Julii *Coronensi & Mothonensi Episcopis* idem Pontifex scripsit super sententiam contra Archiepiscopum Patracensem latam , cujus exequutionem pridem commiserat Episcopo Coronensi . Honorio Pontifici successit deinde in Apostolica Sede Gregorius hujus nominis Papa IX. qui die XXIII. Maji anno sui Pontificatus X. qui fuit Christi annus MCCXXVI. Coronensi & Mothonensi Episcopis subsidium commendavit præstandum Principi Achajæ , cujus res tunc temporis in magno discrimine versabantur . Quum autem per ea tempora diffidium inter Coronensem & Mothonensem Episcopos exortum esset *super Casali de Scarmingis* nuncupato occasione *unionis Ecclesie de Christiana facte* , ut diximus , ab J. Card. Legato Apostolico Gregorius Papa die XXIII. Martii anno MCCXXXIX. Pontificio Diplomate litem diremit , & Mothonensi Episcopo *conservatores & defensores* assignavit *Decanum , Archidiaconum , & Cantorem Atheniensis Ecclesie* , insuper *Coronensem Episcopum* monuit ne de suis *Casalibus in Dioecesi Mothonensi sitis decimas solvere* recusaret *Episcopo Mothonensi* .

IV. LANDULPHUS.

Mothonensi Ecclesie diu vacanti Innocentius Papa IV. die IX. Aprilis anno MCCLII. in Episcopum præfecit Magistrum Landulphum Subdiaconum & Capellanum suum , cui deinde die V. Aprilis anno MCCLIV. facultatem indulgit mutuum quoddam contrahendi , ut in Vaticanis regeftis fufius exaratum legitur . Eundem L. (Landulphum scilicet) *Episcopum Mothonensem ejus vita durante* exemit Alexander Papa IV. a jurisdictione Archiepiscopi Patracensis & Patriarchæ Constantinopolitani ut in ipsius Diplomate signato XVI. Kal. Augusti Pontificatus anno Primo , die scilicet XVII. Julii anno Christi MCCLV. ; insequentis autem mensis Augusti die XXIII. idem Pontifex instrumentum confirmavit , quo Landulphus Episcopus Mothonensis donaverat Romarino Clerico suo redditum XX. yperperorum . Occupaverat interea eo anno MCCLV. Insulam Nigropontis Wilhelmus de Villardum Princeps Achajæ Venetis expulsis , quam deinde anno insequenti Marcus Gradonico cum VII. galeis in Romaniam missus viriliter recuperavit . Princeps autem (ita Dandulus in Chronico Tom. XII. Rer. Italicar. col. 364.) *vehementius accensus cum Michael Paleologo* (qui Imperium Constantinopolitanum Latinis eripuerat) *colligatus est* , de quo Papa (Alexander IV.) *certioratus eum monuit , ut colligationem dissolveret* ,

ret, alioquin Episcopo Mothonis imposuit, ut Apostolica auctoritate ad hæc annullanda ipsum compelleret. Ad Landulphum Episcopum, cujus emortualis annus incompertus nobis est, spectare videtur aliud ejusdem Pontificis Diploma signatum die XXVII. Julii Pontificatus anno III. Christi videlicet MCCLVII. quo injunxit Episcopo Mothonensi ut Petro Filio Nobilis Viri Ugolini Guidonis de Lambertino Militis Bononiensis provideret de Canonicatu & præbenda Ecclesiæ Patracensis. Alexandro Papæ IV. in Apostolica sede successit anno MCCLXII. Urbanus hujus nominis pariter IV. qui Pontificatus sui anno II. tres Episcopo Mothonensi Apostolicas dedit epistolas, die enim XXVII. Aprilis ipsum & Argolicensem Episcopum collectores designavit subsidii colligendi pro superius enuntiato Wilhelmo Principe Achajæ die autem IX. Junii Mothonensi Episcopo mandavit, ut Ægidium de Frusenone provideret Ecclesiastico beneficio, ac demum die XXX. Septembris Mothonensi & Coronensi Episcopis injunxit, ut *examita diversorum colorum ad opus Capellaniæ Apostolicæ* (idest Sacelli Pontificii) transmitterent. Si autem vitæ suæ periodum Landulphus Episcopus usque ad Gregorii X. electionem produxit, ipsi & Androvillensi Episcopo die XI. Maji mandatum fuit, ut informationem de abusibus & moribus corrigendis & reformandis in Romania conficerent, quæ deinde ad Concilium Generale referenda esset. Die autem II. Junii Pontificatus sui anno II. Christi videlicet MCCLXXIII. commisit idem Pontifex Mothonensi Episcopo ut inquireret in causâ electionis Archiepiscopi Patracensis.

V. L E O N A R D U S.

Leonardus Patraffus Bonifacii VIII. Summi Pontificis Patruus Episcopatum Alatrinum (ut refert Ughellus Tom. I. Ital. Sacræ vet. edit. col. 552. num. 18.) primo administravit, mox Ecclesiam Mothonensem regendam suscepit. Averfanus deinde Episcopus a Pontifice enuntiatus non diu post ad Capuanam Ecclesiam die XXV. anno MCCC. translatus fuit, ac deinde S. R. E. Cardinalis Episcopus Albanensis renuntiatur. Averfanum Episcopatum quum iterum commendatario titulo accepisset, obiit Lucæ in Hetruria, ut refert Ptolomeus Lucensis anno 1311. Natus est ex familia de Guercia, ejusque mentionem agit Ughellus in Alatrinis, Æsinis, Averfanis, Capuanis & Albanensibus Episcopis.

VI. P E T R U S.

Translato Leonardo Mothonensi Episcopo ad Ecclesiam Averfanam,

Bonifacius Papa VIII. Episcopatum Methonensem Petro Patriarchæ Constantinopolitano in commendam detulit, quem postea moriens dimisit anno MCCCi.

VII. PETRUS II.

Defuncto Petro Patriarcha Constantinopolitano Ecclesiæ Methonensis commendatario Episcopo Bonifacius VIII. ad Methonensem sedem evexit Petrum Canonicum Patracensem Camera Apostolicæ Clericum die XXV. Septembris anno Christi MCCCi., eodemque die datis Apostolicis epistolis electionem ipsam significavit tum Archiepiscopo Patracensi, tum Principi Achajæ & Domino Athenarum. Brevi huic Ecclesiæ præfuit Petrus; Ecclesiam enim Theatinam, deferente ipso Bonifacio VIII. non diu post suscepit administrandam.

VIII. ANGELUS.

Angelus Ordinis Eremitarum S. Augustini primo Episcopus Fæsulanus Methonensi Ecclesiæ præfectus fuit a Bonifacio VIII., cujus Apostolicæ litteræ, superveniente ejus obitu, quum *bullari non potuissent* (ut referunt Vaticana regeſta) Benedictus Papa XI. confirmavit provisionem eandem die II. Novembris anno MCCCIII. Quum vero ipsum Angelum ad Patracensem Ecclesiam tranſtulisset, eum iterum Methonensi Ecclesiæ restituit die XV. Januarii inſequentis anni MCCCIV. Ipsum cum aliis pluribus Presulibus Clemens V. litteris suis encyclicis datis Piſtavi III. Idus (idest die 13.) Augusti anno III. Christi 1307. ad Synodum Generalem Viennensem vocavit. Conjiciunt aliqui (ita Lequienius scribit) eum fuisse Angelum de Leuti Ordinis Predicatorum; verum Augustiniano instituto nomen dedisse ex regeſtis Vaticanis addiscimus. A Clemente V. die XV. Octobris anno MCCCX. ad Patriarchalem Gradenſem sedem deductus fuit, in qua decessit anno MCCCXIII.

IX. ÆGIDIUS.

Ægidius Ferrariensis Ordinis Predicatorum insignis alumnus (ut scribit Ughell. Tom. V. Ital. Sac. in Gradenſibus) ad sedem Gradenſem assumptus est a Bonifacio VIII. anno 1295. die XIX. Maji. Is anno 1308. a Clemente V. una cum Fratribus Lapo Ord. Predic. & Athanasio Ordin. Min. Legatus missus est ad Regem Rassie Uroſium, de quo legendus Odoricus Raynaldus Tom. XV. ad annum 1308. num. 26. Translatus deinde est ab eodem Clemente ad Alexandrinum Patriarchatum anno 1310. ut in regeſtis Vatic. habetur. Addit Fontana in Theatro Domin. pag. 241. tit.

tit. 404. num. 1. in antiquis Mss. Archivi Ord. Prædic. legitur : *Ægidius Ord. Prædic. creatur Patriarcha Gradenfis anno I. Bonifacii VIII. Fuit iste postea Patriarcha Alexandrinus & Commendatarius Ecclesiæ Mothonensis. Ecclesiam hanc Mothonensem sibi commendatam obtinuit Ægidius anno 1311. ut addiscimus ex regeſtis Camera Apostolicæ in quibus notata leguntur hæc verba : Ægidius Patriarcha Alexandrinus & administrator Ecclesiæ Mothonensis promisit solvere ratione dictæ Ecclesiæ Mothonensis florenos 600. Die deinde XIII. Julii ejusdem anni facultatem sibi Apostolici Diplomatis auctoritate concessam obtinuit conferendi tres præbendas in Ecclesia Mothonensi quæ sibi fuerat pridem commendata.*

X. J A C O B U S.

Raymundus Duellius in excerptis Genealogico-Historicis lib. II. par. I. exhibens figilla Sæcul. XII. XIII. XIV. & XV. existentia in Tabulario Sand-Hippolytenſi affert ad num. 52. figillum Jacobi Episcopi Mothonensis annum ei apponens 1326. ac deinde bullam recenset, a qua pendeat figillum in hæc verba : Universis præſentes literas inspeſturis Frater Angelus Dei Gratia Sultitanus Episcopus Domini Papæ Pænitentiarius, Frater Jacobus eadem gratia Mothonensis Episcopus & Frater Stephanus eadem gratia Verniensis Episcopus salutem in Domino sempiternam &c. (Ad preces Halthmanni Nicolai & Petri Wolar indulgentias certis in festivitibus, & iis etiam qui ad serotinam pulsationem campanæ ter Ave Maria devote dixerint, conferunt, si consenserit Ordinarius.) Data Romæ in Palatiis Noſtris anno Domini MCCCXXVI. Indictione Nona III. Idus Martii Pontificatus Domini Johannis XXII. anno Decimo.

Nos quoque Albertus Dei Gratia Pataviensis Episcopus dictas Indulgentias, quantum de jure efficacius possumus ratas habemus & gratas confirmantes eas sub appensione nostri sigilli patrocínio hujus scripti. Datum apud S. Ippolitum anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo sexto XVI. Kalend. Maji.

Jacobi Episcopi Mothonensis nomen extat in regeſtis Camera Apostolicæ, eo quia die XXVII. Augusti anno 1312. promiserit solutionem taxæ suo Episcopatuſi impositæ; cui deinde Joannes Papa XXII. Apostolico Diplomate dato die XXV. Maji anno 1323. facultatem testandi concessit, insuper & contrahendi mutuum cum obligatione bonorum suæ Ecclesiæ, atque instituendi viros in officio Tabellionatus. Quum autem idem Jacobus anno 1329. apud Sedem Apostolicam pluribus negotiis detineretur, & citatus fuisset ab Archiepiscopo Patracensi, ut ad residentiam se se conferret, ejusdemque Joannis Papæ auctoritate

toritate die I. Octobris ejusdem anni dispensatur ad biennium a residentia, eo vel magis quod sine periculo suæ valetudinis equitare non posset.

XI. MATTHÆUS.

Matthæus Episcopus Mothonensis die II. Octobris anno 1333. promisit solvere Apostolico ærario florenos 600. pro Episcopatu sibi commissio; ut notatum visitur in supracitatis regeſtis.

XII. NICOLAUS.

Nicolaus Episcopus Mothonensis ex solo nomine nobis innotescit, anno enim 1347. die II. Octobris se soluturum despondit Apostolicæ Camaræ solitam Ecclesiæ sibi traditæ taxam.

XIII. GEORGIUS II.

Georgius electus Episcopus Mothonensis eandem, quam prædecessores sui solverant taxam, se Pontificio ærario numeraturum pollicitus est die XVI. Novembris anno 1349.; ut ex Codicibus & regeſtis Camaræ Apostolicæ nobis summa humanitate transmisit Clariss. Vir Joseph Garampius Vaticanæ Basilicæ Canonicus, qui ejusdem Camaræ regeſta publicæ utilitati deserviens accurate perlustravit.

XIV. GEORGIUS II. DE MOLINO.

Georgius hujus nominis II. ab antecessore suo diversus omnino dici debet, siquidem ille ex Vaticanis regeſtis Electus asseritur anno 1349., hic vero ex Venetis documentis electus dicitur ad Mothonensem Sedem anno 1362. Hæc sunt verba in authenticis Cancellariæ Ducalis Codicibus notata.

„ MCCCLXI. Die VIII. Februarii.

„ Quod in favorem Domini Georgii de Molino Canonici S. Marci possint scribi litteræ D. D. Papæ & Cardinalibus, & aliis qui videbuntur pro Episcopatu Mothonensi, qui vacare dicitur.

„ Anno autem inſequenti 1362. die IV. Februarii electus fuit in Rogatis Episcopus Mothonensis R. P. D. Georgius de Molino Doctorum Doctor.

In Tabulario Veneti Monasterii S. Mariæ Servorum enuntiatur ad eundem annum 1362. *Georgius de Molino Episcopus Mothonensis.*

Ad Cathedram deinde Coronensem paulo post translatus fuit, siquidem

dem ut refert Marinus Sanutus in Chronico anno 1363. in ea sedebat. Mentionem quoque Georgii Episcopi agit Laurentius de Monachis in nuper vulgato Rerum Venetarum Chronico asserens: anno 1363. Cretam accessisse ut rebelles hortatione edomaret ad obedientiam, a quibus conjectus in carcerem non multo post dimissus fuit.

XV. URSUS DELPHINO.

Ecclesiæ Patriarchali Gradenfi præerat anno 1366. Ursus Delphinus, qui eo anno ad visitandam Ecclesiam Mothonensem sibi titulo administratoris creditam se contulit. Ut autem in patriam commode revereretur S. C. indultum est, ut Venetis triremibus in itinere cum suis familiaribus veheretur.

„ MCCCLXVI. Die VII. Julii.

„ Quod Reverendo P. D. Urso Patriarchæ Gradenfi, & Ecclesiæ Mothonensis administratori concedatur quod ipse cum decem suis familiaribus & arnesis levetur tam super Galeas Gulphi, quam super quibuscumque aliis navigiis & galeis nostris, & conducatur Venetiis.

Administrationem & vitam reliquit Ursus Patriarcha initio mensis Decembris, anno 1367. sepultusque fuit die VII. ejusdem mensis in Veneta Ecclesia Sanctæ Mariæ Gloriosæ Fratrum Minorum Conventualium.

XVI. FRANCISCUS FALETRO.

Paucis ab obitu Ursi Patriarchæ elapsis diebus Senatus Venetus & de Patriarcha Gradenfi, & de Episcopo Mothonensi eligendis eadem die egit, cumque prius ad Patriarchatum Gradensem evocasset Franciscum Quirinum Sanctissimum Cretæ Archiepiscopum, Ecclesiæ Mothonensi præficiendum decrevit Franciscum Faletro, qui eodem anno in ipsis Rogatorum Comitibus die secunda Martii propositus fuerat ad Castellatum Episcopatum, duplicique Canonatu Coroni scilicet, & Mothoni insignitus enuntiatur: *Ven. vir Dom. Franciscus Faletro Canonicus Coroni & Mothoni licentiatus in jure Canonico*. Juris itaque lauream cum adeptus esset, evectus deinde fuit ad Episcopatum Mothonensem, ut patet ex sequenti S. C. inter regeſta Ducalis Cancellariæ asſervato.

„ MCCCLXVII. Die VII. Decembris.

„ Infraſcripti approbati fuerunt ad Episcopatum Mothonensem.

„ 71 ✠ 31 Ven. vir D. Franciscus Faletro Decretorum Doctor.

„ 59 51 Ven. vir Dom. Nicolaus Mauroceno Decretorum Doctor.

Ele.

Electionem Senatus Veneti approbavit Urbanus Papa V., cumque deinde in Episcopatus munere laudatissime se gereret Franciscus, saepe in eisdem Senatorum Comitibus decretum fuit, ut in ipsius commendationem scribi possent littere D. D. Papæ & Cardinalibus. Hoc potissimum accidit anno 1382. vacante Archiepiscopatu Nicosiensi, ut ex sequenti Senatus decreto instruemur.

„ MCCCLXXXII. Die VI. Decembris.

„ Quod in favorem Rev. Pat. Dom. Francisci Faletro Episcopi Mothonensis possint scribi litteræ SS. Dom. Papæ, & Cardinalibus, & aliis in forma quæ videbitur Dominio pro Archiepiscopatu Nicosiensi vacante.

Quamvis autem Archiepiscopatum Nicosiæ minime tunc obtinuerit Franciscus, attamen aliquot elapsis annis ad patriam Castellanam Sedem translatus fuit die XXVII. Octobris anno MCCCXC. evocantibus P. C. suffragiis. Relicto itaque Mothonensis Ecclesiæ regimine Venetias se contulit, huc autem appulisse novimus die III. Julii anno 1391. Interea quum Ecclesia universalis diro schismate affligeretur, Robertus Cardinalis Gebennensis, qui assumpto Clementis VII. nomine se Pontificem Romanum jactabat, Rogerium quendam Ecclesiæ Mothonensi præfecit, vacuo tamen inanique titulo: Franciscus enim Faletro in pacifica Episcopatus Mothonensis possessione perstitit, usque ad annum suæ translationis 1391. Seriem deinde *Methonensium Presulum Latini ritus ab eo anno 1391. ad annum 1459.* sibi suppeditatam fuisse fatetur Lequienius a Leone Allatio in exercit. par. I. adversus Robertum Creyghtonum Anglum Romæ 1665. Exercit. IX. pag. 157. Ipsam tamen & ampliorem, & aliquibus documentis ornatam ex Venetis regestis exhibemus: potior enim Episcoporum numerus, qui iis temporibus Ecclesiæ Methonensi præfuerunt, Venetos ortu fuisse comperimus.

XVII. LUDOVICUS MAUROCENUS.

Ludovicus Maurocenus Nobilis Venetus ad Justinopolitanam sedem evectus fuit anno 1363., quam per octo supra viginti annos administravit: translatus enim fuit anno 1391. mense Februarii ad Methonensem Episcopatum, cujus taxam professus est se soluturum ærario Apostolico, die XV. ejusdem Februarii. Huic Ecclesiæ dum præesset propositus fuit in Venetis Senatorum Comitibus ad Patriarchatum Gradensem die XXVII. Julii anno MCCCC., quem tamen non obtinuit, obiitque deinde in sua Ecclesia.

XVIII. ANTONIUS CORRARIO.

Ad culmen Apostolicæ dignitatis die 30. Novembris anni MCCCCVI. sub Gregorii XII. nomine assumptus Angelus Cardinalis Corrario Antonium suum ex Fratre Nepotem e Monasterio Canonorum Sæcularium S. Georgii in Alga Venetiarum, quorum Fundator & Pater fuerat, Romam ad se evocavit, ut ejus consilio & opera in turbatis illis Ecclesiæ temporibus uteretur. Ipsum itaque Methonensis Ecclesiæ Episcopum instituit, & cum duobus aliis ad Petrum de Luna, quem sui sectatores Benedictum XIII. appellabant, Oratorem pro concilianda Ecclesiæ pace misit, datis III. Kal. Martii anno MCCCCVII. Apostolicis litteris, quas ad eundem annum enuntiat Raynaldus Tom. XVII. Annalium num. 3. Illo ipso anno ex Mothonensi ad Bononiensem Ecclesiam traductum fuisse memorat supralaudatus Historicus num. 6. afferens Gregorii XIII. epistolam datam Romæ II. Kal. Augusti anno I., Christi nempe 1407. ubi Antonium sic recenset: *Cum juxta seriem quorundam Capitulorum inter Venerabiles Fratres Antonium tunc Mothonensem, nunc Bononiensem Camerarium, ac Guilielmum Tudertinum Episcopos &c.* Ex quibus verbis tunc Mothonensem manifesto arguitur Antonium mense Augusto titulum Mothonensis Ecclesiæ jam dimisisse. Iisdem omnino verbis *Antonium tunc Mothonensem nunc Bononiensem* Episcopum nominat sæpelaudatus Gregorius XII. in alia epistola ad Bartolinum de Janibonis Domicellum Cremonensem missa ejusdem mensis Augusti die XVII., quæ integra legitur in citati anni num. 13. Anno deinde insequenti Antonius Corrarius vir (ut testatur Raynaldus) religione & pietate præstantissimus, a Pontifice in sacrum Cardinalium Collegium adoptatur, defunctusque postea est non ante annum 1410., ut scribit Leo Allatius a Lequienio citatus, sed anno Christi 1445., ut enuntiat epigraphæ sepulcralis in S. Georgii de Alga Ecclesia, ubi tumulatus fuit.

XIX. PAULUS DE JOANNE.

Paulus Joannis seu de Joanne Ecclesiæ Castellane Archidiaconus (ita Ughellus Tom. V. in Clugiensibus, Venetæ edit. col. 1353.) *eligitur Clugiensis Episcopus a Bonifacio IX. anno 1401. V. Kal. Martii (idest die 25. Februarii)*. Hujus mentio habetur in monumentis Cœnobii S. Thomæ de Torcello Ord. Cisterciensis anno 1406. die 26. Februarii, cujus mensis die 27. Clugiæ degens indulgentias concessit iis, qui Ordinem de Pœnitentia S. Dominici ingrederentur, vel quoquo modo juvarent. Translatus deinde fuit ad Methonensem Ecclesiam anno 1410. die XXIV.

Januarii. Quum autem Allatius scribat eodem anno 1410. electum fuisse Methonensis Ecclesiæ Episcopum Fr. Laurentium Venerium, hujusmodi electionis chronica nota emendanda erit ex iis quæ sequuntur.

XX. FR. LAURENTIUS VENERIO.

Vacante Episcopatu Methonensi per cessum vel decessum Pauli Episcopi, Senatus Venetus die VII. Augusti anni 1411. electionem per egit, quæ in publicis regeſtis redacta legitur.

„ MCCCCXI. Die VII. Aprilis.

„ Infraſcripti fecerunt ſe ſcribi ad probam Episcopatus Mothonensis.

„ 41 ✱ 17 Ven. Vir Fr. Laurentius Venerio qu. Dom. Leonardi Ord. Prædicar.

„ 7 51 Ven. Presbyter Baxilius Pleb. S. Raphaelis de Venetiis.

„ 4 54 Ven. Vir Fr. Marcus a Lectis Ord. Servorum de Venetiis.

„ 6 52 Ven. Vir Presb. Michael Belli de Venetiis S. Pantaleonis.

„ 3 25 Ven. Vir Magist. Lazarus de Venetiis Theol. Doctor Ord. Servorum.

„ 27 31 Ven. Presbyter Augustinus de Candida Paroch. Cathedralis Mothonensis electus per Capitulum Mothonensem, & multum commendatus per Castellatum nostrum, & universum populum & Capitulum eundem.

„ 9 48 Ven. Presb. Catharinus de Venetiis Capell. S. Marci.

„ Ven. Vir Fr. Clemens de Renerio qu. Nicolai Prior S. Crucis de Padua.

Approbavit electionem Joannes XXIII. in cujus obedientia erant Veneti, cumque in ea Ecclesia sedisset Laurentius annis circiter septemdecim ad Jaderensem Archiepiscopatum translatus fuit anno 1427. ut addiscimus ex eo quod sequitur S. C.

„ MCCCCXXVII. Die VIII. Novembris.

„ Infraſcripti fecerunt ſe ſcribi ad probam Archiepiscopatus Jadræ.

„ 33 39 Ven. D. Albanus Mauroceno Dom. Marci Doctor & Canon. Paduæ.

„ 58 ✱ 14 Ven. D. Laurentius Venerio Episc. Mothoni.

Quum autem Ughellus in Jaderensibus Tom. I. Ital. Sac. col. 1425. Venetæ edit. scribat Laurentium Venerium electum fuisse anno 1428. die VII. Februarii id fortasse intelligendum est de tempore, quo ejus electio Pontificis auctoritate confirmata fuit.

XXI. FRANCISCUS NOVELLO.

Certum ex irrefragabili documentorum fide compertumque habemus Laurentium Venerio Cathedram Mothonensem ascendisse anno 1411., ejusque Episcopatus titulo usum fuisse usque ad annum 1427., ut Episcopus enim Mothoni propositus fuit & electus in Comitibus Veneri Senatus Archiepiscopus Jaderensis. Eo tamen temporis intervallo, quod ab anno 1411. ad annum 1427. intercedit, duos alios Episcopos Mothonenses nobis proponit in Italia Sacra Ughellus qui seorsim sunt ad examen evocandi. Primus est Franciscus quem de Franciscis esse dicunt Leo Allatius & Ferdinandus Ughellus ex quibus Allatius electum fuisse scribit anno 1415. Idibus (idest die 13. Junii); Ughellus vero translatum esse asserit e Mothonensi ad Polensem Ecclesiam anno 1424., seu, ut habetur in notis marginalibus Venetæ edit. anno 1423. VIII. Kal. Octobris, idest die 24. Septembris. In publicis Cancellariæ Ducalis Venetiarum regeſtis, quibus, ut reor, major adhibenda est fides, Franciscus non de Franciscis, sed Novello nuncupatus, electus Mothonensis nuncupatur, atque eo titulo anno 1419. ad Ecclesiam Archiepiscopalem Jaderensem propositus fuit, sic enim legitur in codice, qui Notatorium XIII. inscribitur.

„ MCCCCXIX. XIII. Februarii.

„ Quod in favorem illius qui remanebit ad Archiepiscopatum Jadræ
 „ facta infraſcripta proba poſſit ſcribi Summo Pontifici & aliis, qui-
 „ bus videbitur cum illis verbis pertinentibus & neceſſariis, pro ob-
 „ tentione illius Archiepiscopatus erga illum qui remanebit.

Infraſcripti fecerunt ſe ſcribi ad probam Archiepiscopatus Jadræ.

21 120 R. P. D. *Franciscus Novello* Civis Venetus electus Mothonensis Sanctiſſ. Dom. Papæ Theſaurarius.

74 67 Ven. N. V. Dom. Bartholomæus de Canali qu. V. N. Joannis Prior S. Antonii de Veneriis.

80 55 Ven. D. Franciscus Maripetro qu. D. Pancratii Abbas SS. Coſmæ & Damiani.

103 36. Rev. P. D. Blaxius de Molino Episc. Polæ requisitus per Nobiles & Communitatem Jadræ prout retulerunt Factores Jadræ.

86 53 Rev. P. D. Fantinus Valareſſo qu. Victoris Episc. Parentinus.

88 52 Ven. Fr. Marcus Viaro qu. Nicolai Ord. S. Francisci.

Et admiratione quidem dignum videtur quod vir electus anno 1415. ad Episcopatum dicatur deinde poſt quatuor annos electus Mothonensis, qua electi voce connotantur Episcopi illi, qui ad aliquam Eccle-

siam destinati nondum consecrationis munus exceperant. Arduum est rerum veritatem eruere ex asperis illis temporibus, quibus Ecclesia Dei sævo schismate lacerabatur, proindeque ad Ecclesias, seu a vero & Apostolico Pontifice, seu ab iis qui se pro Pontifice aliis in partibus gerebant, quandoque duo, quandoque etiam tres Episcopi assumebantur, unde rerum oritur, & personarum inextricabilis confusio. Quidquid autem ex meris conjecturis dici posset, cum pro certo affirmare non aulam, satius est prætermittere.

Alium Methonensis Ecclesiæ Præsulem affert Ughellus in Nucerinis Ital. Sac. Tom. I. Venet. edit. col. 1069. sic scribens: *In aliquibus indicibus Episcoporum Nucerinorum ad me transmissis post Andree excessum reperitur fuisse Nucerinus Episcopus quidam Fr. Jacobus Fulginus ex Ordine Predicatorum, anno 1411., qui deinde a Martino V. Columna ad Mothonensem Episcopatum translatus dicitur.* Quum autem doctissimus Ughellus Jacobum hunc ex serie Nucerinorum Antistitum expungat, ideo ejus exemplo adhærentes ex numero Mothonensium Episcoporum ejicimus, auctoritati etiam Leonis Allatii fidentes qui ipsum prætermisit.

XXII. MARTINUS DE BERNARDINIS.

Plurima fuerunt Ecclesiastica munia in quibus versatus est Martinus de Bernardinis, antequam ad Episcopatum Mothonensem eveheretur: quum enim Presbyter esset in Parœciali Ecclesia S. Mariæ Formosæ Venetiarum, ad regimen Parœciæ S. Hieremiæ circa annum 1398. evocatur, indeque Archidiaconus Castellanae Ecclesiæ, & Plebanus Parœcialis Ecclesiæ S. Pantaleonis instituitur. Duplici etiam Canonatu Tarvisinæ & Cenetensis Ecclesiæ decoratus fuit, cumque per turbata illa tempora Monasterium S. Salvatoris Canonicis Regularibus pene ex integro destitueretur, Martinus ipsius Monasterii Prior & Administrator declaratur, indeque ad Justinopolitanam Ecclesiam regendam assumitur anno 1424.

Quadriennio ei præfuit, ac deinde ad Methonensem Ecclesiam translatus fuit, quam dum regeret, sæpe sæpius Martini Papæ V. jussu Delegati Apostolici officio functus est. Venetiis enim degens eodem suæ translationis anno 1428. die 27. Novembris sententiam jampridem ab Episcopo Cenetensi latam in favorem Monialium S. Laurentii Venetiarum super Ecclesia Parochiali S. Severi auctoritate Pontificia Executor Apostolicus approbavit. Ab eodem Martino V. iteratis diplomatibus anno insequenti dum adhuc Venetiis commoraretur, Apostolicus Delegatus institutus fuit die XI. Maji, ut privilegia a Vicario Cosmæ, seu (ut vocatur in diplomatibus) Cosmatis Cardinalis Sanctæ Crucis nuncupati

cupati Monialibus S. Laurentii Venetiarum concessa confirmaret, ac die XXVII. Novembris, ut antiqua jura Monialium earumdem super Paraciam S. Severi approbaret pariter & confirmaret. Suæ deinde virtutis merito ad Corcyrensem Archiepiscopalem Sedem anno 1433. ab Eugenio Papa IV. deducitur die 13. Junii ut notat ex Allatio Lequienius, seu verius ante eam diem, ut patet ex mox dicendis.

XXIII. GABRIEL DE GABRIELIS.

Gabriel de Gabriellis Nobilis Venetus anno 1433. die 10. Julii, seu potius mense Maji, ut indicant regeſta Camaræ Apostolicæ Episcopus Mothonensis enuntiatur, qui poſtea anno 1448. XIII. Kal. Junii (ideſt die 20. Maji) transfertur ad Episcopatum Juſtinopolitanum. Sedit in Mothonenſi uſque ad præſatum annum 1448. cui ſucceſſit Marcus eodem anno die XV. Decembris. Chronica tamen menſis nota emendanda erit ex iis, quæ mox in ſucceſſore ejus afferuntur.

XXIV. MARCUS CAVOTORTA.

Marcus Cavotorta Nobilis Venetus e Monacho Camaldulenſi Episcopus Mothonenſis eam Eccleſiam regendam ſuſcepit die III. Junii anno 1448. ſic enim de ipſo legitur in regeſtis Vaticanis: III. Non. Junii 1448. *Marcus de Cavotortis Monachus S. Michaelis de Muriano Ordinis Camaldulenſis fit Episcopus Mothonenſis poſt translationem Gabrielis Episcopi ad Eccleſiam Juſtinopolitanam. Vir hic religioſus dum in ſua Camaldulenſi Congregatione laudatiſſime ſe gereret, anno 1447. die XIV. Aprilis ad Episcopatum Feltrenſem propoſitus fuit in Comitiiſ Veneti Senatus ut notant regeſta Cancellariæ Ducaliſ, in quibus hæc habentur.*

MCCCCXLVII. Die XIV. Aprilis.

„ Inſcripti fecerunt ſe ſcribi ad probam Episcopatus Feltrenſis.

Omiſſis aliis

„ Ven. Dom. Marcus Cavotorta qu. Hieronymi Ordinis Camaldulenſis.

Quum autem Episcopum Feltrenſem Nicolaus Papa V. declaraffet Jacobum Zenum Subdiaconum Apoſtolicum non multo poſt Juſtinopolitani Cives ad vacantiſ ſuæ Eccleſiæ regimen poſtularunt Domnum Marcum Cavotortum ob ſpectatas virtutes & vitæ integritatem clariffimum, utque voti ſui compotes fierent, Senatus Veneti patrociniū ad obtinendam ejus confirmationem implorarunt. Aſſenſere P. C. latoque decreto, ut pro approbatione hujusmodi electionis Romam mitterentur epistolæ ſtatuert.

„ MCCCCXLVIII.

„ MCCCCXLVIII. Die XXIII. Aprilis. In Rogatis.
 „ Cum fidelis Communitas nostra Justinopolis humiliter Domino
 „ nostro supplicari fecerit, ut pro confirmatione fienda per Summum
 „ Pontificem de Venerabili Domino Marco Cavotorta electo per ipsam
 „ Communitatem in Episcopum illius Civitatis: Vadiat pars quod in
 „ complacentiam ipsius Civitatis attenta virtute & integerrima vita
 „ superscripti Venerabilis Domini Marci auctoritate hujus Consilii scri-
 „ bi possit in Curiam Romanam tam ad Summum Pontificem, quam
 „ ad Reverendissimos Dominos Cardinales, sicut necesse fuerit pro ob-
 „ tinenda confirmatione superscripta.

Elegit Pontifex tamen ad vacantem Justinopolis Episcopatum Gabrie-
 lem de Gabrielis tunc Episcopum Mothonensem: ne autem preces Ve-
 neti Senatus in irritum cedere viderentur, ipsius Gabrielis in sede Mo-
 thonenfi successorem declaravit Marcum Cavotortam superius citati an-
 ni 1448. die XI. Decembris. Triennio inde evoluto exhibitus fuit
 Marcus Cavotorta Episcopus Mothonensis in Senatu Veneto ad Epi-
 scopatum Vicetinum die X. Junii anno 1451. Ad meliorem postea vi-
 tam transiit circa annum 1459.

XXV. ANGELUS FAXEOLUS five FASOLUS.

Angelus Faxeolus seu Fasolus Clodiensis ex Episcopatu Catharensi ad
 Mothonensem jussu Pii Papæ II. transfertur die X. Decembris anno
 1459. In Civitate Venetiarum residens anno 1460. die VIII. Maji ab
 eodem Pontifice Pio II. Delegatus Apostolicus instituitur simul cum
 Abbate S. Georgii Majoris, ut in causa cujusdam asserti Vicarii Per-
 petui Ecclesiæ S. Salvatoris inquirerent, ipsumque *a tali pretenso Vica-*
riatu amoverent. Ad Feltrensem deinde Episcopatum deducitur anno
 1465. in cujus regimine obiit Romæ anno MXDIII. sepultus in S.
 Marci Basilica.

XXVI. LUDOVICUS LONGUS.

Angelo ad Feltrensem Ecclesiam translato successus fuit a Paulo Pa-
 pa II. anno 1466. die IV. Octobris in Episcopatu Methonensi Ludo-
 vicus Longus Nobilis Venetus Ordinis Prædicatorum alumnus. Gregis
 sui regimen subire distulit Ludovicus, siquidem anno 1467. legitur
 Francisci Barotii Episcopi Tarvisini suffraganeus cooperator, & Vica-
 rius in Episcopalibus functionibus. Dum itaque eo suffraganei officio
 Tarvisii fungeretur supremum diem obiit Blasia de Rubeis Monasterii
 S. Christinæ seu S. Parisii de Tarvisio Abbatissa: quapropter ut novæ
 Præsidis electio sollemnis esset & irreprehensibilis, peracta fuit, ut no-
 tant

rant documenta ejusdem Monasterii, anno superius citato 1467. die XXVI. mensis Decembris coram Reverendo in Christo Patre & Domino Domino Ludovico Longo, Dei & Apostolicę Sedis gratia Episcopo Mothonensi, Galassio de Capitelisę Canonico Pergameno, Reverendissimi in Christo Patris & Domini D. Francisci Barotii U. J. D. eadem gratia Episcopi Tarvisini Vicario, Leonardo de Theremo Archidiacono Tarvisino Decretorum Doctoribus, & ipsius Reverendiss. Dom. Episcopi Tarvisini, Rev. Patris Domni Marioti Generalis Ordinis Camaldulensium Commissarii, Reformatoris, & Visitoris Monasterii S. Christinę, sive S. Parisii de Tervisio predicti Ordinis prefati reformatoribus & Visitoribus substitutis. Electa itaque canonice fuit Abbatissa Urfa de Buora de Venetiis, quam deinde die III. subsequēntis Januarii prefatus Dom. Ludovicus Longo Episcopus Mothonensis in Pontificali paratus intra Missarum solemnias solemniter benedixit. Acris deinde evoluto biennio controversia exarsit inter Ludovicum Episcopum, & superius laudatam Ursam Abbatissam. Quum enim adhuc Substituti Episcopalis munere fungeretur, duas Sanctimoniales Cisterciensem Ordinem Venetiis professas violenter intra Claustra S. Parisii induxit, & ab eis ibidem solemnem excepit votorum professionem. Quum vero Abbatissa neque Moniales vi inductę recipere, neque earum professioni adesse voluissent, indignatus Episcopus ipsam dignitate privatam declaravit. Gravari se ex injusta Ludovici Episcopi sententia dolens Urfa Abbatissa ad superiorem Judicem appellavit. Ad quatuor & ultra menses producta fuerunt in eo negotio dissidia, donec tandem inductę per vim Sanctimoniales ad suum Monasterium Venetias redierunt. Num Ludovicus postea ad suam Ecclesiam accesserit incompertum: notat tamen Fontana in Theat. Domin. pag. 247. pastorem egregium in suo munere annos 9. vixisse, ac quievisse in pace anno 1475. Memoratur in publicis Cancellarię Ducalis Venetiarum registis Rev. Pater Dom. Ludovicus Longus Episcopus Mothonensis Ordinis Predicatorum de Observantia ad diem V. Augusti anni 1471., ea nempe die qua ad vacantem Episcopatus Torcellani Sedem in P. C. Comitibus simul cum aliis multis propositus fuit.

XXVII. O R E R V I N.

Fr. Orervin ejusdem Ordinis Predicatorum ad Ecclesiam Methonensem evectus est a Sixto IV. anno 1476. die 26. Aprilis. Diploma refert Pontificium doctiss. P. Antonius Bremond Tom. 3. Bullarum Ordinis Predicatorum pag. 637. Hunc censet idem R. P. Bremond ibid. esse Episcopum illum Montonensem, quem post Taegium, & Mich. Pio Cavalerius, tacito ejus nomine, ait receptum ad gratias Ordinis sui in Capitulo Generali anno 1508. Verum alius non fuit anonymus iste ab Antonio II. modo recensendo.

XXVIII. ANDREAS FALCO seu FALCONUS.

Andreas Falco Venetus eo funesto tempore Ecclesiæ Methonenſi præerat, quo Bajazethi Turcarum Tyranni exercitus urbem a Venetis egregie defensam misere cœpit: quum enim, ut scribit Petrus Justinianus Hist. Ven. Libro X., ad suppetias obfessæ Civitati deferendas quatuor e Venetis triremibus adnavigassent, Cives militesque relictis murorum custodiis ad excipiendum præsidium præ nimia lætitia portum marque petierunt. *Eam occasionem callidus hostis nactus, facto repente impetu, urbem magno agmine ascensis mœnibus, quæ defensoribus nuda erant, ingreditur, ac longe lateque Turca victor unumquemque obviam cedit ... interficitur quoque Andreas Falco urbis Episcopus vir Sanctissimus.* Mentionem eximii hujus Antistitis cum laude referunt Joannes Baptista Contareno Hist. Ven. par. II., atque auctor qui memorias Historico-Geographicas Peloponnesi concinnavit pag. 17., compertumque habemus Sacerdotem fortissimum in Civitatis oppugnatione Civium militumque animos tum verbis, tum exemplo roborasse, dum mœnia obfessæ Civitatis Pontificalibus indutus insigniis circuiret, & propugnantium constantiam pro fide & libertate tuenda excitaret. Extat Venetiis in Ecclesia S. Francisci de Vineâ sepulchrum Jacobi Falconii hac notatum epigraphe:

JACOBO FALCONIO
CIVI VENETO
GEORGII FILIO,
QUI OBIIT ANNO SALUTIS MCCCCLXXX.
ANDREAS EPISCOPUS MOTHONENSIS,
ET HIERONYMUS FRATRES PIENTISSIMI
POSUERUNT.

Præfulis hujus nomen, & gloriosum obitum recenset Raphael Volaterranus lib. IX. Geographiæ, licet gentilitium agnomen ibidem aliquantulum mutatum legatur, fortasse ex Librariorum errore. Dum igitur eruditus scriptor Peloponnesum describit, hæc de Methonenſi expugnatione refert. Hæc urbs annis proximis MD. Septimo Idus Augusti a Turcis post menstruam obsidionem fuit expugnata, oppidanofque ajunt ad unum omnes hostili gladio interemptos. In quibus erat homo doctus Andreas Salcus ejus urbis Præsul meus quondam ex Andronici schola condiscipulus. Ob amissas Mothonem aliasque Peloponnesi Civitates Veneti Antonium Grimanum classis Præfectum exilio multaverunt, quod injussus ante tempus disceſſerit, quodque in mili-

tum

tum ignaviam non animadvertisset. Hucusque de Episcopis Methonen-
sem Ecclesiam regentibus sub Christiano Principe. Cum autem ii qui
sequuntur post occupatam urbem Episcopali ipsius titulo decorati fue-
rint, Titulares potius, quam residentes Episcopi dicendi sunt. Quamvis
autem de hujusmodi Episcopis Catalogum texere non sit præsens in-
stituti, attamen de duobus mentionem ingerere non abs re puto, qui
supralaudato Andreæ in Episcopali titulo immediate successerunt.

XXIX. JOSEPH.

Joseph Episcopus Methonensis anno MID. in solemnitate Paschali
Euangelium in Græca lingua inter Pontificiæ Missæ solemnia Romæ de-
cantavit, ut notatum reliquit Joannes Burchardus Argentinensis in suis
Cæremoniæ regestis, quæ in Electorali Bavariæ Bibliotheca Mona-
chii asservantur.

XXX. ANTONIUS DE AVILA.

*Fr. Antonius de Avila Ord. Prædicatorum Cyprius anno 1506. die 9.
Martii renuntiatus est a Julio II. Episcopus Methonensis, cui etiam con-
cessit, ut Pontificalia munia obiret in Ecclesia Nicosiensi in Insula Cypro
de licentia hujus Archiepiscopi. Id constat ex Diplomatum, quæ profert
præfatus R. P. Bremond Tom. 4. Bullar. pag. 279. & 280. Data sunt
anno 1505. stylo Bullarum hujus temporis idest 1506. ante diem 25. Mar-
tii.*

*Tunc autem Ecclesiam Methonensem Corinthiensi Metropolitano fuisse
subditam liquet ex alio Diplomate eodem die dato, in quo legitur: Quod
quæ per hoc Venerabili Fratri nostro Archiepiscopo Corinthiensi, cui præ-
fata Ecclesia (Methonens.) Metropolitico jure subesse dignoscitur, nullum
in posterum præjudicium generetur, &c.*

Quamvis Græci ritus Episcopos, qui Methone federunt, intactos re-
linquere decreverim, omnes enim antiquitatis fontes exhausti accurate
eruditissimus Lequienius; attamen cum alibi in Ecclesiis scilicet Vene-
tis Illustr. Tom. XI. Episcopum Felicium Methonensem memorave-
rim, cujus nulla est in Oriente Christiano mentio, libet hic quoque i-
terato eum exhibere. In antiquo Breviario ad usum Monialium S. Lau-
rentii Venetiarum, vita & passio legitur S. Barbari Martyris, qui sub
Juliano Apostata passus est, ac ejus corpus a Felicio Episcopo Metho-
ne sepultum fuisse asseritur. Num ipso passionis tempore hoc egerit,
vel diu post sacrum corpus Methonem transtulerit, quocumque deficien-
te documento incompertum est.

Series Episcoporum Civitatis Methoni sub Archiepiscopatu Patracenti.

Enuntiati a Lequienio.

Prætermissi a Lequienio.

II. Jo.

V. Leonardus.

VIII. Angelus.

IX. Ægidius.

I. Sanctus Leo Bembo.

III. N.

IV. Landulphus.

VI. Petrus I.

VII. Petrus II.

X. Jacobus.

XI. Matthæus.

XII. Nicolaus.

XIII. Georgius I.

XIV. Georgius II. da Molino.

XV. Urfus Delphino.

XVI. Thomas juxta Lequienium,
sed verius Franciscus Fale-
tro.

XVII. Ludovicus Mauroceno.

XVIII. Antonius Corrarior.

XIX. Paulus de Joanne.

XX. Laurentius Venerio.

XXI. Franciscus.

Jacobus non reponendus in
serie.

XXII. Martinus de Bernardinis.

XXIII. Gabriel de Gabrielis.

XXIV. Marcus Cavotorta.

XXV. Angelus Faxeolo.

XXVI. Ludovicus Longus.

XXVII. Orervin.

XXVIII. Andreas Falconius.

XXIX. Joseph.

XXX. Antonius.

Corone Urbs Peloponnesi in Messenia Straboni, & Plinio, olim Colonia Thebanorum in ora sinus Messeniaci, Coron dicta a recentioribus, sita est sub Thematia monte, cum portu capaci & tuto inter Methonem, a qua distat 12. miliaribus ad ortum estivum. Hujus urbis meminit Stephanus Byzantius. Secunda (Coroneę nominis) urbs Peloponnesi inter Sycionem & Corinthum. Ad quem locum observat Thomas de Pinedo pag. 379. nota 74. hanc Coroneam dici Messeniacam a Strabone lib. IX. (pag. 411. Edit. Casaub.) ut eum a Coronea Bętica secerneret; & quamvis hæc secunda Coronea Peloponneso assignetur a Stephano, esse nihilominus unam & eandem urbem, quia auctores Peloponnesum & Messeniam, quas Achaia comprehendebat sæpius confundunt; seu ut verius dicatur, quia Messenia Provincia est in Peloponneso. In ora Messenię Coronem & Methonem collocat Raphael Volaterranus Geogr. lib. VIII. qui in eodem libro de Theffalia agens Coroneas urbes quinque fuisse sic scribit: Coronea parum a sinu Pelasgico distans in Phthiotide sita. Quinque traduntur. Prima Bęotię. Deinde Messenię. Tertia hæc (Theffalię). Quarta Cypri est, & apud Ambracium arx. De Corone ita Messeniaca, seu Peloponnesiaca agendum est, cujus nonnullos Episcopos Coroneę Bęoticę aliquando attribuit Wadinghus. Hanc urbem Venetis eripuit Bajazethes II. anno 1500., & Turcis Carolus V. Imperator anno 1532., qui eam illis dimisit anno 1534. Recuperarunt Veneti anno 1685. iterumque sub jugo Turcico decidit anno 1715.

EPISCOPI CORONENSES.

In instrumento fœderis, quod anno 1125. pepigerunt apud Achon Balduinus Rex Jerusalem, & Dominicus Michael Dux Venetiarum pro defensione Terrę Sanctę legitur (apud Dandulum in Rerum Italicarum collectione, & apud Luning in Codice Diplom.) subscriptus inter testes Enfredus Episcopus de Torone, cujus nomen diverse notatum visitur in aliquibus ejusdem documenti Mss. exemplaribus Gufredus de Corone. Num ex hac conjectura liceat Præsulem hunc Coronensibus adnumerare, eruditorum arbitrio relinquo. Nisi clariora suppetant documenta ipsum in serie apponere non ausim.

I. N.

Anno 1210. electo Coronensi Episcopo duas Epistolas scripsit Innocentius III. scilicet 23. & 24. lib. 13. datas Laterani XI. Kal. Aprilis (idest die 22. Martii) anno 13. tom. 2. edit. Baluz. pag. 420. col. 2. & 421. col. 1. Posterioris titulus est: Patracensi Archiepiscopo, & Episcopo Mothonensi & Coronensi electo. Hęc Lequienius qui se Episcopi hujus

nomen ignorare fatetur. Jacobus Zabarella auctor, cujus eruditioni minimum fidendum est, in opusculo quod de origine Familiæ Zeno concinnavit titulo appposito *Trasea Peto*, Raphaelem Zeno Episcopum Coronensem exhibet, inter annos 1200. & 1240. filiumque esse asserit Marini Zeno primum Classis Venetæ Imperatoris, mox Prætoris Constantinopolitani, cujus nomen celebre est in Venetorum Historiis. Ex hujus scriptoris unica auctoritate Raphaelem hunc assertum Coronensem Episcopum in serië Præsulum, qui eam administrarunt Ecclesiam inferere non ausim. Ad hunc Episcopum, si usque ad Honorii Papæ III. vitam produxit, alioquin ad ipsius in Episcopatu Coronensi successorem spectat ejusdem Pontificis Diploma (citatum etiam superius in *Methonensibus*) *datum V. Idus Martii anno Pontificatus VI.* (Christi nempe anno 1222. die XI. Martii) cujus auctoritate approbavit *unionem medietatis Ecclesię Christianę, quę Gręcorum tempore Archiepiscopatus extitit, & unionem Ecclesię Viligurdensis, quę, sicut dicitur, Gręcorum tempore Episcopatus extitit, factas Ecclesię Coronensi & alternis medietatis Ecclesię Christianę factam Ecclesię Methonensi, quę uniones factę fuerant ab J. (Joanne) Card. S. Prædix Apostolico Legato.* Aliam deinde Coronensi Episcopo epistolam dedit ipse Pontifex, quæ superius in *Methonensibus* relatæ leguntur. Coronensi autem Episcopo per Apostolica mandata commisit die X. Junii anno sui Pontificatus VIII. Christi videlicet anno MCCXXVI., ut procederet ad executionem sententię latæ contra Archiepiscopum Patracensem, cujus causam ipse Pontifex olim commiserat prius *Archiepiscopo Corinthiensi, tunc Episcopo Coronensi,* (ex qua verborum expressione jure dubitandum uni ne an duobus diversis Episcopis datæ fuerint enuntiatae Honorii Papæ epistolæ) & deinde Coronensi & Methonensi Decanis : Quoniam vero in Apostolicis documentis Episcopi suppresso nomine personæ enuntiantur, difficile erit præcise statuere ad unum ne, an ad plures datæ fuerint, tum superius recensitæ epistolæ, tum eæ, quas enuntiamus a Gregorio Papa IX. Episcopo Coronensi scriptas. Prima data fuit die X. Octobris anno Pontificatus sui V., Christi videlicet MCCXXXI., Patracensi Archiepiscopo & Coronensi, & Argolicensi Episcopis, quibus commissum legitur, ut electum Corinthiensem Episcopali consecratione insignirent. Secunda autem Coronensi & Helenensi Episcopis, quamdam causam dirimendam commisit, quæ inter Episcopum Helenensem & Fratres Hospitalis Andrevillæ (quæ urbs Peloponnesi erat sub Patracensi Metropolitano) exorta fuerat.

II. N.

Diversus profecto ab illo, cujus superius documenta dedimus, censeretur debet Episcopus Coronensis, de quo agit in suo Diplomate die XXIII. Martii anno sui Pontificatus XIII. Christi scilicet MCCXXXIX. Gregorius Papa IX., qui litem *inter Mothonensem & Coronensem Episcopos super Casali de Scarmingis* ortam occasione superius enuntiatae unionis Ecclesiae de Christiana factae a laudato J. Cardinali S. Priscæ Legato Apostolico diremit. Eiusdem mensis die XXXI. idem Gregorius Pontifex Episcopum Coronensem admonuit, *ne de suis Casalibus in Diocesi Mothonensi sitis Decimas solvere recusaret Episcopo Mothonensi*. Ad hunc Episcopum probabiliter spectare videntur etiam Innocentii IV. litteræ ad Electum Gradensem, (erat is Laurentius anno præcedenti electus Patriarcha Gradenfis) die V. Junii Pontificatus sui anno IX. Christi videlicet MCCLII. datæ, quibus ei mandavit, ut Venetos moneret, *ne Episcopum Coronensem prohiberent a residentia in sua Ecclesia Cathedrali, quæ erat in Castro ipso constructa*.

III. G.

Initialem litteram nominis quo vocabatur Episcopus Coronensem Ecclesiam ante annum MCCLII. administrans ex Innocentii IV. Summi Pontificis Diplomate haurimus, qui anno Pontificatus sui IX. die XXVII. Maji mandavit ut Ecclesiæ Coronensi restituerentur quædam Casalia a Capitulo Coronensi usurpata & detenta post obitum G. (fortasse Gerardi vel Guilielmi) Episcopi Coronensis.

IV. N.

De G Episcopi Coronensis successore nec ipsa initialis littera nobis innotescit, quamvis (ut probabiliter autumandum est) ad ejus favorem emanatum fuerit enuntiatum Innocentii IV. diploma. Ad animum hunc Episcopum probabiliter spectare videntur duæ ejusdem Pontificis Epistolæ, quarum prima data die II. Junii anno MCCLII Coronensi Episcopo facultatem concedit *conferendi unam ex prebendis Ecclesie sue uni ex suis Clericis*; altera vero, quæ signata fuit die VI. ejusdem mensis ipsum Episcopum Coronensem dispensat *a residentia, ita ut extra Ecclesiam commorari possit durante infirmitate corporis*. Num etiam ad ipsum pertineant ea, quæ deinde refert Lequienius num. II. in Coronensibus, divinare non valeo, siquidem is qui Ecclesiæ Coronensi præerat anno 1252. potuit vitam producere usque ad annum 1263.

Hæc

Hæc sunt Lequienii verba : Urbanus IV. pro erigendo Balduini II. Imperiali solio , & juvandis reliquis Principibus Latinis in Oriente adhuc dominantibus Episcopum Coronensem , ceterosque earum regionum Præsules scriptis litteris graviter hortatus est anno 1263. ut ad commune arcendum periculum communes opes impenderent , Villelmoque Villarduino Achaje Principi a Michaele Palæologo laceffito ad contrahendas copias auxilium ferrent. Hec narrat Raynaldus ad eum annum num. 21.. Anno sequenti 1264. Coronensi, qui probabiliter idem erat, & Argolicensi Episcopis provinciam demandavit Urbanus contrahendi exercitus Crucesignatorum pro recuperando Imperio Constantinopolitano . Idem Raynaldus ad hunc annum num. 57.

V. H A Y M O.

Wadinghus tom. 2. ad annum 1278. num. 33. refert Nicolaum III. Epistola data eo anno 1278. die 18. Augusti mandasse Episcopo Olenensi, Priori Prædicatorum & Guardiano Minorum de Clarentia ejusdem Diocesis Olenensis , ut Haymonem Episcopum Lacedæmoniae in Peloponneso a Grecis occupatæ ad Ecclesiam Coronensem etiam in Peloponneso, & Messeniæ tractu sitam a Capitularibus postulatum in eadem, auctoritate Apostolica admitti, & a prioris Ecclesiæ vinculo absolvi curaret. Coronensi deinde (fortasse ipsi Haymoni) & Olenensi Episcopis Nicolaus Papa IV. die XXVI. Junii anno MCCXCI. mandavit , ut fructus beneficiorum vacantium in Diocesi Patracensi, auctoritate Apostolica, ad triennium attribuant & assignent Archiepiscopo Patracensi. Die autem prima subsequenris Septembris idem Pontifex Episcopo & Thesaurario Coronensibus mandavit , ut Joannem de Trebis in possessionem Decanatus Coronensis immitterent.

VI. T O M A S I U S.

Tomasius Coronensis Episcopus innotescit ex quodam Diplomate quo multi Episcopi Anagne commorantes anno Domini MCCIC. mense Junii Bonifacii Papæ VIII. anno V. Ecclesiam S. Fidelis Monasterii de Puppio Aretinæ Diocesis spiritualibus Indulgentiis decorarunt . Documentum, in quo nominatim expressi leguntur Ægidius Patriarcha Gradenfis , Laudonus Nolanus , Nicolaus Copritanus , Nicolaus Jemenfis , Stephanus Oppidenfis , Landolphus Brixinenfis , TOMASIUS CORONENSIS, Frater Thomas Salvinensis , Frater Jacobus Chalcedonenfis , Pascasius Conchenfis , Frater Nicolaus Turibulensis , & Frater Maurus Ameliensis Episcopi , vulgatum visitur a V. C. Joanne Lancio in libro cui titulus *Delitiæ eruditorum Florentiæ* editum anno 1739.

Exhi-

Exhibitus fuit superius *Joannes de Trebis* in Decanatu Coronensi a Nicolao Papa IV. institutus, eo autem cedente vel decedente Decanatum ipsum obtinuit *Joannes Bruni*, cui in Romana Curia defuncto successorem dedit Bonifacius Papa VIII. *Stephanum quondam Beraldi de Trebi nepotem Leonardi Episcopi Albanensis* die V. Februarii anno Christi MCCC. Tomasius hic, si vitam usque ad annum 1307. produxit, Episcopus ille est, quem *Clemens V. per litteras datas Pictavi die XII. Augusti* ejusdem anni ad Concilium Viennense vocavit; Coronensis enim Episcopus inter alios legitur Tom. XI. Concil. Labbe par. 2. col. 1547. E. In eodem modo Archiepiscopo Patracensi & Episcopis &c. mandamus, quatenus vos Fratres Archiepiscopo, ac Mothbonensis & Coronensis Episcopi &c. Datis deinde ad eundem Tomasium Coronensem Episcopum Apostolicis litteris IV. Nonas Maji Pontificatus sui anno IV. ipse Clemens V. commisit, ut pallium assignaret & traderet Rainerio electo Archiepiscopo Patracensi.

VII. BONIFACIUS.

Bonifacius cujus nomen ex Epistola ipsius ad Petrum Gradonicum Ducem Venetiarum data addiscitur ex Donoratica familia apud Thufcos apprime nobili natus est, & Prædicatorum Ordini nomen dedit. Ex loco, quo epistolam scripsit, & in quo deinde mortuus est, non absque ratione conjicimus Pisas Civitatem Etruriæ patriam habuisse. *Primum Sagonensis Episcopus sub Pisana Metropoli creatus est a Bonifacio VIII. anno 1297.* deinde ad Chironensem Ecclesiam in Insula Cretenfi transiit anno 1306., denique Coronensem administravit circa annum 1320. simulque commendatam habuit Ecclesiam S. Petri in vincula Pisanam. Quum autem ex authenticis Vaticani Archivi documentis habeamus ad annum 1326. Marinum in Ecclesia Coronensi Conrado Episcopo defuncto successorem datum fuisse, & Bonifacius (ut nos instruunt regesta Cœnobii Pisani Ord. Prædicat.) obierit circa annum 1333., primum est credere, Bonifacium ipsum Episcopatu cessisse, ac quietæ vitæ desiderio ad Pisanum Conventum se reduxisse, ubi supremum diem mortalitatis explevit.

VIII. CONRADUS.

Conradi Episcopi nomen nobis innotescit ex regestis Joannis Papæ XXII., qui die XVII. Decembris anno 1324. defuncto Conrado Episcopo Coronensi in Civitate Bononiæ, reservata dicta Ecclesia dispositioni Apostolicæ eandem contulit Marino Canonico Ragusino.

IX. MARINUS.

Marinus e Canoniatu Ragusino ad Episcopatum Coronensem, (uti diximus) assumptus fuit a Joanne Papa XXII. die XVII. Decembris, qua item die datis Apostolicis litteris Archiepiscopo Patracensi, Joanni Principi Achajæ, atque Joanni Superantio Duci Venetiarum provisionem dictæ Ecclesiæ significavit. Romam itaque consecrationem accepturus accessit, ubi die XXVIII. Januarii anno MCCCXXV. *obligavit se, & promisit solvere florenos auri DCL.*, ad quos dicta Ecclesia taxata reperiebatur, ut patet ex regeſtis Camera Apostolicæ. Quum autem non diu post Episcopalem consecrationem a Guillelmo Episcopo Sabinenſi ſuſcepisset, Apostolico ſupradicti Pontificis Diplomate e Curia diſmiſſus fuit die XVII. Maji anno MCCCXXV.

Venetiis degens anno MCCCXXVI. intrante mense Maji Indiſt. IX. Confratribus Sodalitii S. Mariæ de Valle Viridi de Miſericordia nuncupatis ſe ſe *ad laudem B. Marię Virginis Venetiis proceſſionaliter verberantibus XL. dies de injunctis pœnitentiis relaxavit. Ceſſit vel deceſſit circa annum MCCCXXX.*

X. ALBERTINUS.

Vacanti per obitum Marini Episcopi Ecclesiæ Coronensi Joannes Papa XXII. præfecit die I. Octobris anno MCCCXXX. Albertinum Abbatem S. Prosperi Regienſis, qui deinde die XV. Februarii anni inſequentis MCCCXXXI. obligavit ſe ad ſolutionem taxæ, ad quam ſua Eccleſia tenebatur, ut referunt Camera Apostolicæ regeſta, in quibus appoſito Fratris titulo enuntiatur, eo quia Monastico S. Benedicti inſtituto nomen dedisset. Episcopalem igitur consecrationem accepturus ab eodem Pontifice obtinuit die XXIII. Martii, inſequentis, ut a quocumque Catholico Antiftite conſecrari poſſet, abſque tamen juris Metropolitici Archiepiſcopi Patracenſis præjudicio. Brevi Episcopus fuit, Eccleſiam enim ſuam moriens dimiſit anno MCCCXXXII.

XI. ALVARUS.

Sede Coronenſi vacante per obitum Albertini ad illam promovit Joannes XXII. anno 1332. die XVI. Junii Alvarum Pelagium Minoritam celeberrimum Hispanum Romanę Eccleſię pœnitentiarium; qui præſati Joannis Papæ partes adverſus Petrum Corbarium Antipapam ſtrenue tutatus erat, librique Planctus Eccleſiæ extitit auctor. Elegerant quidem Canonici Coronenſes Franciſcum de Luca Patracenſem Canonicum, ſed hanc electionem

Etionem ratam non habuit Pontifex, ac pro illo Alvarum renuntiavit. Is vero anno sequenti 1333. transiit ad Ecclesiam Sylvensem in Algarbiis Lusitanorum. Alvari meminere Raynaldus & Wadingbus ad annum 1332. prior num. 30. posterior Tom. 3. num. 7. pag. 392., qui etiam in Reg. Pontif. pag. 222. & 223. Diploma Joannis profert, eumque subdit in eundem modum scripsisse Archiepiscopo Patracensi (utique Metropolitano), & Joanni Principi Achaje.

XII. A N D R E A.

Andreæ Episcopi Coronensis, qui Fratris titulo nuncupatur, mentionem habent Apostolicæ Cameræ, regesta in quibus legitur, quod Frater Andreas Episcopus Coronensis die X. Decembris anno MCCCXXXIII. obligavit se ad solutionem taxæ. Cui regulari instituto nomen dederit, & quando Episcopatum, vel morte, vel cessione dimiserit, prorsus incompertum est. Ex irrefragabili fide Regestuum Cameræ Apostolicæ quum certum habeamus Fr. Andream ultimo mense anni MCCCXXXIII. suscepisse Episcopatum Coronensem, ipsum statuere debemus Alvari successorem, proindeque ad alia posteriora tempora retrahendus Israel, quem Lequienius scribit *Alvaro probabiliter successisse in sede Coronensi anno 1333.*

XIII. I S R A E L.

Fr. Israel (de quo nulla mentio in regestis Cameræ Apostolicæ) Ordinis Prædic. quem post Michaelem Pio par. 2. lib. 3. col. 180. Cavalierius tom. 1. p. 131. num. 148. huic Ecclesiæ præfuisse asserit : ajunt quidem id contigisse circa annum 1347., verum quia anno 1346. Joannes qui sequitur jam eum exceperat, dicendum omnino Israelem sedisse intra annos 1333. & 1346. Is subinde Episcopus ille Coronensis fuit, cui ut & Olenensi injunxit Benedictus XII. anno 1337. die XVI. Septembris teste Raynaldo ad eum annum num. 34. ut objecta censurarum religione Bertrandum e Baucio Præfectum, qui urbem Patracensem obsidebat, a ceptis deterrent, & ad Oppida, si quæ Patracensi Ecclesiæ eripuisset, restituenda compellerent.

XIV. J O A N N E S.

Joannes electus Episcopus Coronensis memoratur in regestis taxarum Cameræ Apostolicæ ad diem IV. Septembris anni MCCCXLVI.; *Pro tuendæ in Armenia fidei studio Clemens VI. Antonium Minoritam Episcopum Cajetanum, & Joannem electum Coronensem in eas regiones legavit*

anno 1346. Litteras ejus datas Avenione die 30. Novembris referunt Raynaldus & Wadingbus, ille num. 67. iste Tom. 8. num. 2. pag. 533. & 534. Ad Pisanam Ecclesiam translatus est Joannes anno 1349. die 24. Junii ex Ughello tom. 3. Ital. sac. col. 545. num. 58. vet. edit. Obiit tandem Pisis anno 1363.

XV. PHILIPPUS DE LANZANO.

Philippus electus Coronensis Episcopus promisit solutionem suæ taxæ die IV. Augusti anno MCCCXLVIII., ex quo quidem promissionis regeſto in Apostolica Camera adhuc extante corrigenda venit chronica nota in Ital. Sac. Tom. IX. col. 79. num. 24. ubi Ughel. asserit *vacanti Ecclesie Coronensi*, (id etiam scribit Lequienius) *per Joannis translationem prefectum esse a Clemente VI. Philippum de Lanzano Canonicum Rheginensem anno 1349. die X. Julii*, qui postea transiit ad Ecclesiam Hydrunti.

XVI. JOANNES RAOLECUS.

Philippo translato ad Ecclesiam Hydruntinam in regno Neapolitano substitutus fuit a Clemente VI. anno 1351. die XX. Maji Fr. Joannes Raolecus Minorita. Ita etiam Wadingbus tom. 4. ad eum annum num. 42. pag. 22. & in Reg. Pont. pag. 7. & 8. In regeſtis autem Camerae Apostolicæ legitur, quod die IX. Junii ejusdem anni 1351. promiserit solutionem taxæ.

XVII. FRANCISCUS DE USNAGO.

Franciscus de Ufnago Coronensis Episcopus memoratur ad supracitatum annum 1351. in codicibus Anonymi, ex quibus ejus nomen extraxit Joannes Baptista Leonarducci Sacerdos Venetus, antiquarum rerum patriæ suæ accuratus collector, extantque ejus excerpta in Bibliotheca Veneta S. Mariæ Salutis Congregationis Cleric. Regul. de Somascha. Nomen ipsius Francisci Ufnago Episcopi Coronensis invenitur etiam inter schedas Clar. Viri Apostoli Zeno. Num eo anno 1351. Episcopatum obtinuerit, vel antea factus Episcopus ad eum annum in citatis regeſtis memoretur, in gravi rerum obscuritate pro certo asserere nequeo. Familia Ufnago nobilis fuit inter Venetos.

XVIII. LUDOVICUS TURRIANUS.

Ludovicus Turrianus ut tradit Ughel. Tom. V. col. 120. vet. edit. Mediolanensis patria die VI. Junii MCCCLVII. promisit Camerae Apostolicæ solutionem suæ taxæ. Ex Episcopo Coronensi ad sedem Aquilejensem migravit anno 1358. VI. Idus, idest die 10. Martii. Ex reg. Vatic. Epist. 18. fol. 28. Anno VII. (ex quo anno VII. colligitur hunc fuisse 1359. fortassis quoque legendum Maji, ut in Diplomate quod profert Daniel a Virgine Maria, non Martii. Obiit anno 1364. ante Mensem Septembris.

XIX. SANCTUS PETRUS THOMAS.

Supralaudatus Daniel a Virgine Maria tom. 2. Spec. Carmel. p. 218. num. 776. exhibet Diploma, quo Innocentius VI. promovit B. Petrum Thomæ sive Thomasium (verius Petrum Thomam) Carmelitam Episcopum Pactensem ad Ecclesiam Coronensem translato Ludovico ex ea sede ad Aquilejensem anno 1359. die 10. Maji. De Petro Thoma agit Lequienius tum inter Patriarchas Constantinopolitanos col. 820. E. tum inter Cretenses Archiepiscopos col. 910. B C. Iterata de Sancto Petro Thoma mentio agitur apud Raynaldum in Annalibus, & de eo differitur in Ecclesiis Ven. Illustratis; & in Creta Sacra ut ex Indicibus facile est colligere.

XX. GEORGIUS DE MOLINO.

Georgius de Molino anno 1363. teste Marino Sanuto in Chronico Tom. XXII. Rerum Italic. Ecclesiæ Coronensi præerat, ex cujus Historici auctoritate dicendum est ad Coronensem Sedem per translationem Sancti Petri Thomæ vacantem translatum fuisse a Methonenfi Episcopatu, quem tunc administrabat. Meminit (ut superius diximus in Methonenfibus) Georgii Episcopi Coronensis Laurentius de Monacis in suo laudato Chronaco asserens, quod anno 1363. Cretam appulsus rebelles Colonæ ad fidem redire hortatus esset, cujus rei gratia habitus a rebellibus ut suspectus carcerationem aliquandiu sustinuit. Brevis eam Ecclesiam administravit ut ex mox asserendo documento instruimur.

XXI. THEOBALDUS.

Theobaldus Episcopus Coronensis ab Ughello in Ital. Sac. Tom. V. in Caprulensibus dicitur translatus ad Episcopatum Caprularum Nonis

Novembris anno 1365. Episcopum Coronensem, & ex Minorum familia assumptum addiscimus ex S. C. quo ad Episcopatum Caprularum delectus fuit.

„ MCCCLXV. Die IX. Septembris in Rogatis.

„ Infrascripti approbati fuerunt pro Episcopatu Caprularum.

„ 62 ✠ 11 Fr. Theobaldus Ordinis Minor. Episc. Coronensis & hic est postulatus.

„ 10 62 Fr. Lucas Episcopus Cardicensis Ord. Servorum.

„ 23 44 Fr. Nicolaus Sorbolo Episc. Scarpatenis Ord. Carmelitarum.

„ 32 34 Fr. Nicolaus Foscareno Episc. Foliæ Novæ. Omnes Veneti.

XXII. PAULUS FOSCARUS.

Ad Episcopatum Caprulensem deducto Fratre Theobaldo Senatus Venetus litteras scribi iussit ad Urbanum V. Pontificem Maximum, ut Paulus Foscarus J. U. D. Ecclesiæ Coronensi proficeretur. Hæ sunt.

„ 1366. 10. Aprilis. In Rogatis. Quod in favorem Ven. viri Dom. Pauli Foscari J. U. D. scribi possint litteræ Dom. Papæ & Cardinalibus & aliis quibus videbitur, ut præficiatur in Episcopatum Coronensem præsentialiter vacantem.

Parœciam Venetam S. Pantaleonis prius susceperat administrandam Paulus Foscarus, in qua paucis diebus stetit ad Episcopatum Coronensem promotus & assumptus. Ex eo deinde anno insequenti 1367. die II. Martii Senatorum suffragiis evocantibus ad patriam Castellanae Ecclesiæ sedem evocatur, de quo plura in Venetis Ecclesiis Illustratis.

XXIII. PETRUS CORNELIO.

Successit deinde Petrus Cornelio seu (ut vocant Veneti) *Corner*, Ordinis Minorum anno 1367. die XIV. Aprilis in Episcopatu Coronensi, cui tamen non omni vitæ suæ cursu præfuit, siquidem ut ex mox afferendis documentis compertum est, anno 1387. in Cathedra Coronensi sedebat Marcus Justinianus, vivente adhuc Petro, qui anno 1408. ad Archiepiscopatum Cretensem nominatus fuit mense Aprilis his verbis: Dom. Petrus Cornario Ordinis Fratrum Minorum, Episcopus Coroni. Ex quibus simul collatis argui potest Petrum ante annum 1387. Episcopatum dimisisse.

Hæret anceps Lequienius, an duo, quos ultimo recensuimus, Præsules Coronem in Peloponneso, an Coroneam in Bœotia administraverint, sed dubium omne amolliuntur regeſta publica Cancellariæ Ducalis

his Venetiarum, ex quibus constat, & Paulum Foscari, & Petrum Cornelio Ecclesiam Coronensem in Peloponneso rexisse.

XXIV. MARCUS JUSTINIANO.

Marcus Justiniano Nicolai D. Marci Procuratoris filius anno 1385. die III. Januarii exhibitus fuit ad Patriarchatum Gradensem his insignitus titulis: Venerabilis Vir Dominus Marcus Justiniano qu. Dom. Nicolai Procuratoris Vicarius Dom. Episcopi Castellani peritissimus in jure Canonico. Anno insequenti MCCCLXXXVI. euectus fuit ad Sedem Coronensem, ejusque nomen in publicis regeſtis notatum viſitur inter eos, qui se fecerunt ſcribi ad probam Archiepiſcopatus Cretenſis anno 1387. die XXVI. Martii hoc modo: Reverendus in Chriſto Pater Dominus Marcus Justiniano qu. Dom. Nicolai Procuratoris Episcopus Coronensis. Suffragiis itaque Senatorum adlectus ab Urbano VI. ad Ecclesiam Cretenſem translatus fuit.

XXV. ANTONIUS DELPHINO.

Antonius Delphinus Donati filius Patritius Venetus pro obtinendo Patriarchatu Constantinopolitano iteratas a Senatu Veneto ad Summum Pontificem obtinuit litteras, ut patet ex ſequenti S. C.

„ MCCCLXXXIX. die XXVII. Maji. Cum Patriarchatus Constantinopolitanus, qui habet etiam gubernare Ecclesiam Nigropontensem diu vacaverit, & cum auctoritate Consilii Rogatorum scriptum pluries fuerit SS. Domino Papæ, & Dominis Cardinalibus pro Venerabili viro Domino Anthonio Delphino qu. Donati pro dicto Patriarchatu, & nihil hucusque factum sit, & Ecclesia Nigropontensis pro tam longa vacatione portet defectum: Vadit pars quod repli-
centur litteræ in favorem Domini Anthonii Delphino cum ista additione videlicet: Quod quando finaliter non videatur Domino Papæ de promovendo ipsum Dominum Anthonium ad dictum Patriarchatum dignetur ipsum conferre alicui Veneto nostro.

Patriarchatum Constantinopolitanum, renuente Pontifice, minime obtinuit Antonius, attamen non diu post ad Ecclesiam Coronensem adlectus fuit, cujus Episcopatus titulo insignitus legitur inter eos qui anno 1392. Indict. XV. die 29. Martii scripti fuerunt ad probam Episcopatus Castellani, sic enim propositus fuit Reverendus Pater Dominus Anthonius Delphino qu. Donati electus Coronensis licentiatus in jure Civili.

XXVI. ANGELUS CORRARIO.

Circa hæc tempora Episcopatus Coronensis deductus fuit in commendam illumque Administratoris titulo obtinuit anno MCCCVC. Angelus Corratio, qui ex Episcopatu Castellano translatus fuerat ad Patriarchatum Constantinopolitanum, quapropter die XX. Aprilis ejusdem anni se soluturum despondit Camera Apostolicæ taxam debitam pro Ecclesia Coronensi, cujus institutus fuerat Administrator. Quum autem factus postea Cardinalis ad supremum Pontificatus apicem sub nomine Gregorii XII. assumptus fuisset, gravem Ecclesiæ Coronensis paupertatem, quam agnoverat, miseratus ipsam ab onere solutionis Apostolico ærario debitæ paterno affectu liberavit. Id addiscimus ex ipsius Gregorii Pontificio Diplomate.

GREGORIUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Coronensis Ecclesiæ, cujus regimini, dum in minoribus versaremur, ex Apostolica commendatione præsumimus, paupertati nobis notissime paterno compatiens affectu, ad ejus onera sublevanda libenter brachium Apostolicæ liberalitatis extendimus, ut Romanæ Ecclesiæ, cujus devotissima filia est, benignitatem & gratiam in suis necessitatibus sortiatur. Ut igitur Apostolicæ munificentie sentiat largitatem, omne debitum, ad quod nobis & Apostolicæ Camere, seu Collegio Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, vel nostris & eorum Officialibus, & Familiaribus pro communibus, & quibuscumque minutis servitiis ex promotionibus Episcoporum, qui ibidem præteritis temporibus præfuerunt, seu alias eadem Ecclesia obligatus, ipsi Coronensi Ecclesiæ gratiose remittimus, & de Apostolicæ benignitate donamus, ipsam Ecclesiam & Episcopos, de quibus in futurum provideri contingat, de prædictis præteritis communibus, & minutis servitiis tenore præsentium absolventes, quietantes, & perpetuo liberantes. Nul- li ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ remissionis, donationis, absolutionis, quietationis, & liberationis infringere, vel eis ausu temerario contraire. Si quis &c.

Datum Romæ apud S. Petrum IV. Idus Julii Pontificatus nostri anno primo.

L. De Aretio.

Gratis de mandato Domini nostri Papæ.

Jo. de Montepolitiano.

XXVII.

XXVII. BARTHOLOMÆUS DOMINICI.

Bartholomæus Dominici de Senis Ord. Prædic. Coronensis Episcopus renuntiatus est circa annum 1413. Obiit Arimini anno 1417. die III. Julii. Ejus meminere Fontana Theatr. Dominic. pag. 179. & 180. tit. 203. & R. P. Bremond. tom. 2. Bullar. pag. 530.

XXVIII. JACOBUS CIERA.

Jacobus ex illustri familia Ciera Venetiis natus Paræciam primum S. Joannis Chrysostomi Venetiarum administravit, quo tempore cum Cancellarius esset Aulæ Ducis Venetiarum ad Canonicatum Ducalis Basilicæ promotus fuit. Episcopatum deinde Coronensem obtinuit; ejusque mentionem profert codex Ms. in Bibliotheca Monachorum Cassinensium S. Georgii Majoris Venetiarum asservatus, cujus hæc sunt prima verba: *In nomine Domini. Incipit Dominicale eximii Doctoris Fratris Philippi de Monte sue gloriosæ Matris Mariæ & omnium Sanctorum per Fratrem Bernardum de Diviasto gratia Dei & Sedis Apostolicæ Episcopus Balacensis exercens Vicariatum officii Ecclesiæ Coronensis per Reverendissimum Dominum Jacobum Ciera de Venetiis eadem gratia Episcopum Coronensem die XV. Decembris 1432. In Corono. Incipit deinde codex: Colligebat spicas post terga: desinit autem Anno D. N. 1433. die XVI. Mensis Martii.* Venetiis degens gravi morbo correptus fuit, jamque instante morte bonorum suorum proventus in extrema testamenti dispositione ita partitus est, ut ex tribus partibus una assignaretur in reparationem Ecclesiæ Coronensis, alia in celebrationem, & augmentum Divini cultus, tertia denique in redemptionem villicorum ipsius Ecclesiæ captivorum. Quum autem anno MD. Civitas & Ecclesia Coronensis ad manus Infidelium devenissent, redditus ex bonis ipsius Jacobi Episcopi provenientes, variis ordinationibus, prout temporum exigebant circumstantiæ, & inferius dicitur, assignati fuerunt. Sepultus fuit Jacobus Ciera Episcopus in marmoreo sepulcro anaglyptici operis, temporum postea injuriis graviter attrito quod in pariete primi Claustrii Sanctorum Joannis & Pauli Venetiarum adhuc visitur his circumdatum verbis: *Sepultura Reverendissimi Domini Jacobi Ciera Episcopi Coronensis 1437.* Ex hac porro Chronica nota haud inverisimiliter arguendum esset Jacobum Episcopum eo anno obiisse, nisi obstaret Apostolici Diplomatis ab Eugenio IV. lati auctoritas, quo docemur Franciscum Episcopum Coronensem (Jacobi profecto successorem) ante diem XXII. Septembris anni MCCCXXXV. e vivis excessisse. Annus itaque 1437. marmori incisus, non Episcopi obitum, sed potius positi sepulchri tempus indicare videtur.

XXIX. FRANCISCUS.

De Francisco Episcopo Coronensi, & de Matthæo ejus successore *idem ferendum esse judicium ac de Paulo Foscaro, & Petro Cornelio supramemoratis* scribit Lequienius; quapropter dum Paulum & Petrum novimus ex certis documentis Episcopatu Coronensi in Messenia Peloponnesi præfuisse, idem prorsus statuendum erit de Francisco & Matthæo. Franciscus itaque Coronensis Episcopus ut patet ex *Eugenii IV. Diplomate* anno 1435. die 22. Septembris dato, jam defunctus Sedem Coronensem vacantem reliquerat.

XXX. MATTHÆUS DE SIRINNO.

Ex prænuntiato *Eugenii IV. Diplomate* quod incipit *Attentę considerationis*, & refertur a *Wadingho* ad annum 1435. num. 16. certum est Francisco Episcopo Coronensi mortuo, successum esse illo anno in ea sede *Matthæum de Sirinno Minoritam* hujus Pontificis pœnitentiarium. *Wadinghus* eum designat Coronensem in Peloponneso sub Archiepiscopo Atheniensi, verum ejus pace dixerim Coronem urbem, quę extat in Peloponneso, Metropoli Patracensi subjacere, non Atheniensi; eam autem, quę Atheniensi pareret, esse in Bœotia, non in Peloponneso.

XXXI. CHRISTOPHORUS GARATTONUS.

Christophorus iste sedebat Coronensis Episcopus anno 1437., quo missus est ad Joannem Palæologum Græcorum Imperatorem ut ipsum ad Concilium Florentinum invitaret. Diploma *Eugenii IV.* datum eo anno die 8. Julii transcripsit *Raynaldus* num. 11. Legendi tum *Labbeus* Tom. XIII. Concil. col. 845. B. C. 850. E. & 1160. C. ubi hæc extat ejus subscriptio: *Ego Christophorus Episcopus Coronensis subscripsi.* Aliam deinde legationem Apostolicam suscepit Christophorus ab *Eugenio IV.* missus Constantinopolim cum Oratoris titulo, ut unionem Græcæ & Latinæ Ecclesiarum Florentiæ decretam firmaret in illis partibus, sicuti in ejusdem *Eugenii* legitur datis Florentiæ anno 1441., & a *Raynaldo* ad eum annum vulgatis num. 5. Anno deinde insequenti 1442. ab ipso Pontifice directus est in Poloniam, Pannoniamque, ut insurgentem hæreticam sectam *animi simplicis* nomine designatam reprimeret, extingueretque. De eo sic *Eugenius* in litteris Florentiæ datis anno 1442. Kal. Januarii: *Verum ad hanc tam necessarię pacis compositionem, nostrumque pium desiderium consequendum inter cetera remedia transmisimus dilectum filium nostrum Julianum tit. S. Sabine Presb. Cardinalem S. Angeli*

geli nuncupatum Apostolicæ Sedis Legatum de Latere ad perpetuam pacem sive temporalem inter Principes Hungariæ & Poloniæ & aliarum partium finitimarum componendam, nec non Venerabilem Fratrem Christophorum Episcopum Coronensem ad nonnullos in confinibus Hungariæ, Moldaviæ, Lituaniæ, Walachiae, Albanique principes & communitates, ut compositis rebus illarum partium, facilius cetera confici possint. Christophori Garattonii mentionem afferunt regesta Cancellariæ Ducalis Venetiarum ad diem septimam Novembris, quum jam eximius Præsul ad feliciorum vitam transiisset. Studia, atque tristem, (ut oculis hominum videretur,) Præsulis hujus exitum recenset Franciscus Philelphus Epist. lib. X. in Epistola ad Xenophontem filium suum, quam, cum brevis sit, non abs re puto integram exhibere. Franciscus Philelphus Xenophonti filio salutem. Ad decimum Kalendas Sextiles simul cum meis litteris ad Pontificem Mantuanum scripsi etiam tibi quantum per id temporis tua interesse, nostraque videbatur. Nunc autem, quod volo, paucis accipe. Diodori Siculi qui universam historiam non Græcam & Latinam solum, sed etiam Barbaram Græce scripsit, mihi sunt ab initio sui operis libri quinque. Audio in Italia hic plures esse, quos Christophorus Garattonus Coronensis Episcopus, qui a Turcis modo occisus est advexit ex Græcia. Volo rem diligentissime odoraris, an ii Romæ reperiantur, quod si ita sit, fac me quamprimum certiores; an isthic Librarius Græcus sit ullus, qui id operis exscribendum assumeret. Tu interim operam dabis, ne te Musæ destituant, quod facile consequeris, si litterariæ malueris, quam pecuniariæ rei habere rationem. Vale: ex Mediolano Pridie Kal. Sextilis MCCCCLII.

XXXII. BARTHOLOMÆUS II.

Bartholomæus Ordinis Prædicatorum recenset Lequienius inter Episcopos Argolicenses col. 900. C. D. deinde de ipso agens in Episcopis Coronensibus ait *eum primo Argolicensi Ecclesiæ fuisse præfectum anno 1434. die 16. Aprilis ab Eugenio IV., deinde translatum ab eodem Pontifice ad Sedem Coronensem anno 1440. die 14. Januarii, demum anno 1445. vel etiam antea in Coronensem Præsulem datum; ea autem sede dimissa anno 1457. obiisse anno 1466. die 21. Junii.* Plura de viro hoc illustri leguntur in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum Tom. I. pag. 126. & 835. ubi Bartholomæus Lapaccius dicitur, qui & alibi de Rambertinis de Rimbertainis, atque de Ubertinis nuncupatur. Hic Florentiæ nobili loco natus, atque adolescens Ordinem Prædicatorum ingressus cum in studiis Theologicis valde profecisset, in Concilio Florentino pro Græcorum & Latinorum concordia strenue laboravit. Magister deinde (ut refert Fontana) Sacri Palatii Apostolici declaratus, postmodum ab Eugenio IV. Coronensi Ecclesiæ præfectus fuit anno 1445. Ejus cum lau-

de meminit S. Antoninus par. II. tit. XXII. cap. XI. ad annum 1445. his verbis : *Ille tamen (Marcus) Ephesinus acerrimus disputator permanens in perfidia sua cum aliis ad veritatem fidei reverti noluit. Verum ad patriam rediens , cum Cardinalis Venetus destinatus Legatus in regionem illam Constantinopolitanam Marcum traheret , & in ejus societate esset Venerabilis Episcopus Coronensis Bartholomæus de Florentia Sacre Theologie professor egregius , & Græci idiomatis non ignarus , placuit Imperatori Græcorum & proceribus ejus , ut fieret publica concertatio inter Episcopum Ephesinum præfatum , & Coronensem Episcopum jam fama ibi celebrem . Quo facto Ephesinus præfatus iterum ab eo superatus & confusus est , & tanta ab eo absorptus est tristitia , ut intra paucos dies expiraverit cum sua perfidia . De eo etiam Raynaldus ad annum 1441. num. 17.*

Quarta post obitum die sepultus fuit in Ecclesia S. Mariæ Novelæ , ejusque sepulcro incisa fuit hæc epigraphe : *Bartholomæo Lapaccio Coronensi Episcopo armis omnibus Ecclesiæ militi invictissimo pietas curavit .*

XXXIII. JOANNES.

Joannes Episcopus Coronensis memoratur in registis Apostolicæ Cameræ , quod die XI. Julii anno MCCCCLVII. se obligaverit solvere taxam Ecclesiæ Coronensis sibi commissæ .

XXXIV. NICOLAUS.

Nicolaus Coronensis Episcopus memoratur ad annum 1458. in libro Leodrisii Cribelli de expeditione Pii II. in Turcas , quod cum multis aliis Ecclesiastici Ordinis illustribus viris interfuerit supralaudati Pontificis concioni de bello agendo adversus Turcas . Extat Cribellii opus in XXIII. Tomo Rerum Italicarum . De Nicolao , quamvis suppresso nomine , mentionem facit Raynaldus tom. 19. ad annum 1459. num. 42. , quod eo anno die I. Junii in Urbe Mantua coram Pio II. & toto congressu de Pontificis suscepto consilio , conventus causa , & tyrannidis Turcicæ atterendo necessitate fuse disseruerit .

XXXV. JOANNES ZUSTO VENETUS.

Joannes Zusto seu de Zustis Nobilis Venetus Episcopus Coronensis Turcicæ feritatis declinandæ causa Venetias se recepit , ubi dum degeret , institutus fuit anno MCCCCLXXI. a Sixto IV. Judex Delegatus Apostolicus simul cum Episcopo Civitatis Novæ in causa appellationis Monasterii S. Nicolai de Littore contra Rectorem Domus Dei Venetiarum , uti legitur in Eccl. Venet. Illustr. Decadis XI. par. poster.

poster. pag. 332. Eodem anno propositus fuit in Comitibus Rogatorum ad Sedem Episcopalem Torcellanam, uti legitur in regeſtis Cancellariæ Ducalis Venetiarum.

MCCCCLXXI. Die V. Auguſti. In Rogatis.

„ Inſcripti fecerunt ſe ſcribi ad probam Episcopatus Torcelli per
„ obitum Rev. Patris D. Placiti cui Deus parcat.

Omiſſis aliis.

„ Rev. Dom. Johannes de Zuſtis Episcopus Coronenſis privatus o-
„ mnium reddituum Episcopatus Patrimonii ſui ex cauſa Turcarum.

Nec tamen ipſum Episcopatum obtinuit, ad quem Pontifex eſſeſit Simonem Contarenum.

XXXVI. JOANNES DUCCHUS.

Joannes Ducchus patria Brixienſis Protonotarius Apoſtolicus ad Episcopatum Coronenſem promotus fuit die VII. Junii anno 1479. & memoratur in Hiſtoria Brixienſi Heliae Capreoli pag. 80. ad annum 1489. *Joannes quoque Ducchus Coronenſis, & Bernardinus Fabius Pharenſis Episcopi & Cives noſtri, ille ſcilicet Divi Nazarii, hic vero Divi Laurentii Tempia non parva cum pecunia ſua inſtaurarunt.*

XXXVII. HIERONYMUS DE FRANCISCIS.

Hieronymus de Franciſcis Petri filius Venetus Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis, & Fundator Cœnobii Utinenſis ejuſdem inſtituti, cujus per quatuor vices Vicarius fuit, Sacræ Theologiæ Magiſter & O-rator diſertiſſimus ab Alexandro VI. ad Coronenſem Episcopatum aſſumptus fuit die XVIII. Februarii anno MIVD. Die autem VIII. menſis Maji anno inſequenti MCCCXCVII. interfuit translationi corporis S. Barbari Martyris in Eccleſia Monialium S. Laurentii Venetiarum, ut videre eſt in Eccleſiis Ven. Illuſtr. Decad. XIII. par. poſter. pag. 65. ubi emendanda venit Chronica anni nota bis ex incuria typographi vitiata. Quum autem tertio ab electione Hieronymi anno Civitas Coronenſis in poteſtatem Turcarum deveniſſet, exul Episcopus a Julio Papa II. ſuffraganeus datus fuit Dominico Cardinali Grimani Patriarchæ Aquilejenſi, a quo Vicarius Generalis electus Archidiaconatu etiam & Canonicatu Aquilejenſi donatus fuit. Obiit deinde Utini die XI. Auguſti anno MDXIII.

Nemo poſt Franciſcum in Civitate Coronenſi Episcopus reſidentiam habuit, ideoque ii, quos recenſet poſtea Lequienius, Coronenſes Episcopi, titulo ſolum ejuſdem Episcopatus uſi ſunt, tenuesque proven-tus obtinuerunt, quos ex pia Jacobi Ciera Episcopi Coronenſis (uti

superius innuimus) dispositione Ecclesiæ Coronensis aliisque piis operibus destinatos Apostolica auctoritas Episcoporum & Canonorum Coronensium subsidio primum, mox aliis piis usibus assignavit, ut patet ex sequenti, quod afferimus, Gregorii Papæ XIII. Diplomate.

„ G R E G O R I U S P A P A X I I I .

„ Venerabilis Frater & dilecte Fili salutem & Apostolicam benedictionem. Olim, sicut accepimus, postquam bonæ memoriæ Jacobus Ciera, dum viveret, Episcopus Coronensis de bonis sibi a Deo collatis suum de Sedis Apostolicæ licentia condidit testamentum, post certa per ipsum scripta legata, reliqua omnia ipsius bona mobilia & immobilia vendi, & omnes pecunias super imprestitis Civitatis Venetiarum poni, eorumque redditus & proventus in tres partes, unam scilicet in reparationem Ecclesiæ Coronensis, aliam in celebrationem & augmentum Divini cultus, tertiam in redemptionem Villicorum ipsius Ecclesiæ captivorum distribui mandaverat. Deputatis per eum superinde ipsius testamenti exequutoribus qu. Bernardo Ciera ipsius testatoris nepote, & ipsius Bernardi successoribus de Familia Ciera prout in ipso testamento plenius dicitur contineri. Cum Civitas & Ecclesia Coronensis ad manus infidelium devenissent, & tunc existens Episcopus & Canonici Coronenses ad Civitatem Venetiarum aufugissent, tunc Sedis Apostolicæ in Dominio Venetorum Nuntius cum potestate Legati de latere unam de tribus partibus dictorum fructuum, reddituum, & proventuum bonorum hujusmodi pro Divino cultu dimissa Canonici & aliis de Capitulo dictæ Ecclesiæ, inter eos juxta eorum statum, & Episcopi Coronensis conscientiam distribuendum; reliquas vero duas partes, quæ juxta testatoris voluntatem pro redimendis rusticis captivis, & fabrica ipsius Ecclesiæ erogare debuerunt, tunc Episcopo Coronensi, donec Ecclesia & Civitas Coronensis ad manus Christianorum redirent, auctoritate suæ Legationis concedi, & assignari mandavit, & inde fel. record. Alexander Papa VI. & Julius II. Prædecessores nostri mandatum ipsius Nuntii confirmantes, Alexander ad decennium, & Julius prædecessores hujusmodi Nuntii litteras ad aliud decennium per eorum litteras observari mandarunt. Ac postmodum piæ mem. Leo X. etiam prædecessor noster ipsorum prædecessorum nostrorum litteras non solum dicto tunc existenti Episcopo, sed ejus successoribus productis decenniis suffragari, ac postremo rec. mem. Clemens VII. similiter prædecessor noster tres partes prædictas per dictum Nuntium concessas & assignatas eodem modo & forma prout per ipsum Nuntium concessas & assignatas fuerunt, dictis tunc existentibus Episcopo ac Canonicis & eorum successoribus ad quinquennium ex tunc computandum per ejus litte-

litteras concessit, & assignavit, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur. Ac postremo nos per alias nostras in forma Brevis confectas litteras sub data ult. Septembris Venerab. Fr. Episcopo Bosnensi in Argentina omnes & singulos fructus, redditus, & proventus dictæ Ecclesiæ Coronensis, cujuscumque fuissent qualitatis & quantitatis ex tunc decurrendo, donec prædictæ Ecclesiæ provisum fuisset, & eos, qui antea inexacti remanserant, etiam si fructus hujusmodi ad nos, & nostram Cameram Apostolicam, sive successoribus ipsius Episcopi spectarent, vel illo Ven. Fr. Ambrosio Archiepiscopo Antibarensi, seu aliis personis per alias nostras litteras donavissemus, auctoritate Apostolica liberaliter concessimus & donavimus, prout in ipsis litteris continetur. Quocirca nos omnem super præmissis litium & controversiarum occasionem inter dilectos Filios exequutores dicti Testamenti, & prædictum Episcopum Bosnensem tollere, ac pias testamentorum voluntates, si non eo modo, prout ipsi voluerunt, cum id fieri non possit, saltem aliquo modo meliori nobis viso modo exequi facere volentes. Motu proprio, non ad ipsorum exequutorum, vel alicujus eorum pro eis nobis oblata petitionis instantiam, intuitu tamen & contemplatione dilectorum filiorum Nobilium Ducis & Reipublicæ Venetæ vobis per præsentem committimus, & mandamus; Quatenus dicti Testamenti de dicta familia exequutoribus, & eorum successoribus donec, & quousque dicta Civitas Coronensis a dictis infidelibus detenta, & occupata fuerit dictos omnes & singulos fructus, redditus, & proventus in dictos tres usus, ut præfertur juxta dicti Testatoris voluntatem convertendos singulis annis exigendi, & eorum medietatem dicto Episcopo Bosnensi, sua vita durante duntaxat, quolibet anno tradendi & assignandi, & aliam hujusmodi fructuum, reddituum, & proventuum medietatem, æquis portionibus, inter Seminarium in Parochialibus Ecclesiis Civitatis Venetiarum institutum, & puellas dictæ familiæ, quæ ad præsens, ut accepimus duodecim existunt, maritandas, vel in aliquo Monasterio, ut ibi Religiosæ efficiantur, collocandas, quolibet anno dividendi, ac tradendi & assignandi, ita ut in fine cujuslibet anni vobis de per eos exactis, & ut præfertur, gestis, computum & rationem reddere teneantur, licentiam auctoritate nostra concedatis, prout nos harum serie concedimus, ac plenam & liberam dictos omnes fructus, redditus, & proventus exigendi, & ut præfertur, convertendi licentiam, & facultatem impartimur, dicti Testatoris voluntatem in, & quoad hoc commutando, & nihilominus hujusmodi fructus, redditus, & proventus debentes & detinentes, ut illos ad dictum effectum dictis exequutoribus cum effectum tradant, & assignent, ac quoscumque contradictores, ac rebelles, & præmissis non parentes, eisque auxilium, consilium, aut favorem præstantes per pœnas etiam pecuniarias vestro
arbi-

arbitrio moderandas, & ampliandas, ac denique per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis, appellatione remota, cogendi, compellendi, ac aliis in præmissis, & circa ea necessaria & opportuna faciendi & exequendi plenam & liberam etiam harum serie facultatem, & auctoritatem concedimus, non obstantibus præmissis, ac quibuscumque constitutionibus & ordinationibus Apostolicis dictis & pro tempore existentibus, nec non privilegiis indultis & litteris Apostolicis Episcopo & Canonicis Coronensibus, ac quibuscumque aliis personis per supradictos & alios, quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos & Sanctam Sedem Apostolicam, ac supradictis nostris litteris in favorem Episcopi Bosnensis nuper, ut præfertur, emanatis, & quibuscumque aliis contra præmissa quomodolibet concessis, confirmatis, & etiam iteratis vicibus renovatis. Quibus omnibus & singulis etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialiter specifica expressa, & individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales mentio, seu quævis alia expressio habenda foret tenore huiusmodi, ac si de verbo ad verbum inferiatur præsentibus pro plene & sufficienter expressis habentes hac vice, & ad effectum præsentium duntaxat specialiter & expresse derogamus contrariis quibuscumque aut si supradictis vel quibuscumque aliis communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de Indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 28. Maji MDLXXXIII. Pontificatus nostri anno XII.

Nullus post Hieronymum in Coronensi Civitate resedit Episcopus, unde & cum ipsius nomine Coronensium Antistitum Catalogo finis imponi deberet; susceptæ enim a me provinciæ limites in solis illustrandis Episcopis residentibus continentur, attamen ad lectorum eruditionem nonnullos Præsules Coronensis Episcopatus titulo insignitos levi calamo attingam, utpote qui licet localem administrationem adire nequiverint, aliquos tamen proventus mensæ Coronensi assignatos possederunt.

XXXVIII. VINCENTIUS.

Anno 1507. Vincentius quidam Episcopus Segni in Campania Romana translatus est a Julio II. die quarta Augusti ad Ecclesiam Coronensem, eique subrogatus in Segniensi Fr. Ludovicus de Viterbio Ord. Prædic. Diploma Pontificium extat Tom. 4. Bullar. R. P. Bremond pag. 284.

XXXIX. ALOYSIUS feu LUDOVICUS II.

Ughellus Tom. I. *Italię Sacrę* col. 828. num. 51. *A. vet. edit.* scribit Aloysium de Apera Panormitanum antea Coronensem Episcopum ad Ecclesiam Humanatensem translatum esse a Julio II. anno 1509. die 7. Septembris, Concilio Laterano interfuisse anno 1512. ac demum obiisse anno 1520.

XL. HIERONYMUS.

Hieronymus Episcopus Coronensis & Leuparensis enunciatus legitur ad annum 1518. in regeſtis Blasii Baronii Martinelli Cæſenatenſis Pontificis Cæremoniarum Magiſtri, quę quidem regeſta aſſervantur in Electorali Bavariz Bibliotheca Tom. XII. MS. in fol.

XLI. N.

Angelus Calepius Cyprius Ord. Prędic. de quo agit Lequienius inter Episcopos Santorinenſes col. 1010. *A. refert in tractatu de expugnatione Nicofię a Turcis anno 1570., qui extat Gallice ad calcem Historię Generalis Regni Cypri Stephani Luſiniani edit. Pariſienſ. 1604. fol. 237. verſo ad 272. refert, inquam fol. 271., tunc interfectum eſſe cum aliis multis de Clero Reverendiſſimum Episcopum Coronensem ſuffraganeum Nicofię.*

XLII. LAURENTIUS DE BERNARDINIS.

Laurentius de Bernardinis Ordinis Prędicatorum Coronensis Episcopatus titulo inſignitus Romę extremum diem obiit, & in Ecclesia S. Marię ſupra Minervam tumulatus fuit cum hoc elogio.

D. V. T.

D. F. Laurentio de Bernardinis Ordinis Prędicatorum Coronenſi Episc. Avorum Genere Conſpicuo, ſed virtute inſigniori, ingenio ac actione præclaro utraq; Philoſophia naturali ac Divina Trifidoque idioma prædito, bene de rebus tam publicis quam privatis merito Sui mœrore ac luctu ſquallidi poſuere. Anno jam XXXVII. natus VIII. Kal. Octobris MDLXXV. mortem cum vita commutavit.

Mirum quidem eſt doctiſſimum & accuratiſſimum Lequienium ignoraffe epigraphen hanc de Episcopo Dominicano agentem, & in Ecclesia præcipua ſui Ordinis humi poſitam, quam nuper inter inſcriptiones Veneretas

netas infimi ævi Romæ extantes vulgavit Cl. V. Petrus Aloysius Gal-
lerthius Monachus Casinenfis.

XLIII. AMBROSIIUS CAPITIUS.

Frater Ambrosius Capitiuſ Sacræ Theologiæ profeſſor, Dei & Apo-
ſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Antibarenſis Dioclenſis, ac totius
Regni Serviæ Primas, nec non adminiſtrator Buduæ & Corone anno
MDLXXXII. die XIV. Novembris confecravit Venetiis Eccleſiam Mo-
nialium Tertii Ordinis S. Franciſci in honorem S. Sepulchri.

XLIV. CAROLUS BORNIIUS.

Carolus Borniuſ Triviſanenſis electuſ fuit a Paulo V. Epicoſopus Co-
ronenſis in partibus infidelium, datuſque coadjutor cum ſpe futuræ ſuc-
ceſſionis Epicoſopo Caſtrenſi anno 1614., ut ſcribit Ughel. Tom. IX.
Italiæ Sacræ in Epicoſopis Caſtrenſibus.

Series Epicoſoporum Civitatis Coroni ſub Archiepiſcopo Patracenſi.

Enuntiati a Lequienio.

Prætermiſſi a Lequienio.

I. N.

II. N.

III. G.

IV. N.

V. Haymo.

VI. Tomaſiuſ.

VII. Fatiuſ ſeu Bonifatiuſ.

VIII. Conraduſ.

IX. Marinuſ.

X. Albertinuſ.

Franciſcuſ electuſ.

XI. Alvaruſ.

XII. Andreuſ.

XIII. Iſrael.

XIV. Joanneſ I.

XV. Philippuſ.

XVI. Joanneſ II.

XVII. Franciſcuſ de Uſnago.

XVIII. Ludovicuſ.

XIX. S. Petruſ Thomuſ.

XX.

XXII. Paulus Foscarus.
XXIII. Petrus Cornelio.

XX. Georgius de Molino.
XXI. Theobaldus.

XXVII. Bartholomæus.

XXIV. Marcus Justiniano.
XXV. Antonius Delphino.
XXVI. Angelus Corrario.

XXIX. Franciscus.
XXX. Matthæus.
XXXI. Christophorus Garattonius.
XXXII. Bartholomæus II.

XXVIII. Jacobus Ciera.

XXXVIII. Vincentius.
XXXIX. Aloysius.

XXXIII. Joannes.
XXXIV. Nicolaus.
XXXV. Joannes Zusto.
XXXVI. Joannes Ducchus.
XXXVII. Hieronymus de Francis.

XLI. N.

XL. Hieronymus.

XLIV. Carolus Bornius.

XLII. Laurentius de Bernardinis.
XLIII. Ambrosius Capitiis.

I N D E X

NOMINUM ILLUSTRIORUM

ET RERUM NOTABILIORUM.

Adam de Catharo Minorita piffi-
mus. pag. 12.
Adam Episc. Catharensis. 23
Aegidius Episc. Methonensis. 132
Aeneobarbus. Vide Chariadenus.
Agareni evertunt Acrivium. 1
Albertinus Episc. Coronensis. 153
Alexander IV. Papa. 130. 131
Alexius Cautostephanus vicit Regem Ser-
viae. 46
Alvarus Episc. Coronensis. 152
Andreas Apostolus in Peloponneso. 127
Andreas Episc. Coronensis. 153
Andreas. Vide Martyres tres.
Andreatus obtinet corpus S. Trypho-
nis. 4. Instrumentum acquisitionis.
5
Andronicus Imp. C. P. 118. 126. ejus
Chrysobulla Graeca. 119. eadem La-
tine reddita. 123. fautor schismatis.
127
Angelus Episc. Methonensis. 132
Antonius de Bitonto Episc. Cathari. 26
Appellationes causarum Cathari. 89
Archiepiscopus Antibarenfis. 17
Barenfis. 4. 18. 22
de Christiana extinctus. 129
Corinthi. 145
Diocleensis. 4. 14. 15.
Ragusensis. 18
Salonitanus. 14. 15. 16
Sidenfis. 119
Sirmienfis. 4
Ascri ex Sicilia ædificant Ascrivium. 1
Ascrivium urbs Illyrici. 1. & seq.
Ascrivienfes Fundatores Cathari. 2
de Avila Antonius, Episc. Methonen-
fis. 145

B

BAduario Albanus excipit deditonem
Cathari. 26. & seq. 78

Balduinus Rex Jerusalem init fœdus cum
Venetis. 147
Balduinus II. Rex Jerusalem. 150
Bassæ Principes Zentæ. 72. hostes Ve-
netorum. 73
Barbarus (Sanctus) Martyr sepultus
Methone. 45. Translatus Venet. 163
Baronius Angelus Episc. Cathari. 42
Bartholomæus Dominici Episc. Coronen-
fis. 159
Bartholomæus II. Episc. Coronensis. 161
Battalea Franciscus laudatur. 98
Bela Rex Servia. 47
Bembo Joannes Matthæus ejus virtus &
laudes. 92. 93
Leo (Sanctus) Episc. Methonen-
fis. 128
de Bernardinis Laurentius Episc. Coro-
nensis. 167
Martinus Episc. Methonensis. 140
Postea Archiep. Corcyra. 141
de Bernardis Antonius solvit obsidionem
Cathari. 99
Bernardus Episc. Cathari. 34
Bernardus de Diviasto Episc. Balacen-
fis. 159
Bisantius Lucas Episc. Cathari. 39
Marinus Comes Cathari. 75
Paulus Episc. Cathari. 39
Tryphon Episc. Cathari. ibid.
Blasius Episc. Cathari. 19
a Bocculis Antonius, primus Cathari
Rector. 24. 25. 88
de Boleris Joannes, laudat carmine Ca-
tharum. 3. 101. 104
Bonifacius Episc. Coronensis. 151
Bonifacius VII. Papa. 131. 132
Bornius Carolus Episc. Coronensis. 168
Bossinæ Reges possident Catharum. 69.

71

de Brutis Petrus, Episc. Cathari. 36.

37

Bue-

Bucchia Hieronymus Episc. Cathari. 40
 Hieronymus Historicus. 46
 Paulus Comes Cathari. 27. 87
 Vincentius Episc. Cathari. 42
 Buccinus Episc. Cathari. 19
 Buldimirus Rex Slavorum. 14. Ejus
 pietas & laudes. 15

C

CAnonici Catharenfes. 11. 29
 Methonenses. 129
 Capitius Ambrosius Episc. Coronensis. 168
 Castelli Joannes Antonius Episc. Cathari. 43
 Catharenfes absoluti a censuris. 22. Dis-
 fident cum Episcopo. 23. Occidunt
 Regem Servia. 45. Junguntur Græ-
 cis. 46. & Hungaris. 68. & aliis ur-
 bibus. 72. Se dedunt Venetis. 52. lau-
 dantur ob fidem & virtutem. 91
 Catharus in Boffina vastatur ab Hun-
 garis. 2
 Catharus in Dalmatia ejus origo. 1. &
 seq. obtinet corpus S. Tryphonis. 4.
 & seq. Ejus Principes. 11. 45. & pri-
 vilegia. 47. & seq. & leges. 98. E-
 jus Monasteria. 12. & Episcopi. Vi-
 de Episcopatus. Occupatur a Vene-
 tis. 24. Voluntarie se dat Venetis.
 26. 71. & seq. Documentum deditio-
 nis. 26. Obsidetur a Turcis. 93. 95.
 96. 99. Terramotu quassatur. 94. 99.
 & procella. 100. Descriptio Poetica.
 101. 104.
 Cavororta Marcus Episc. Methonensis.
 14.
 Centiberus Episc. Cathari. 19
 Chariadenus Aeneobarbus obsidet Ca-
 tharum. 92. Discedit. 93
 Chrysobulla Andronici II. Imp. C. P.
 Græca. 119. Eadem Latina. 123
 Ciapius seu Cœpio Historicus. 3
 Ciera Jacobus Episc. Coronensis. 159
 Clemens V. Papa. 127
 Clemens VIII. Papa. 40
 Clericatus Joannes Episc. Cathari. 38
 Collegia Jurisconsultorum. 89
 Comes in Catharo Præses. 48. 49. Pro
 Venetis. 88. & seq. Mutatur nomen
 dignitatis. 94
 Comneno Joannes Imp. C. P. vicit Re-

gem Servia. 46. Emmanuel propu-
 gnat Catharum. 46
 Concilium Dalmæ Provinciale. 3. 14.
 15.
 Florentinum. 160
 Spalatense Provinciale. 16. 17
 Tridentinum. 37
 Conradus Episc. Coronensis. 155
 Constantinus Porphyrogenitus Imperat.
 C. P. 3
 Consulatus Venetus in Catharo. 54
 Contareno Bernardus laudatur. 91
 Marinus Episc. Cathari. 32. & seq.
 Cornelio Petrus Episc. Coronensis. 156
 Corone civitas Peloponnesi. 127. 147
 Ejus Episcopi. Vide Episcopatus.
 Occupata a Turcis. 159
 Corrario Angelus Episc. Coronensis. 158.
 Electus Papa. ibid.
 Antonius Episc. Methonensis postea
 Cardin. 137
 Cyrillus Martinus laudatur. 119
 Cythera Insula. 127

D

DAlmatia facta Christiana. 3. & seq.
 ejus divisio. 15
 Dandulo Andreas Dux Venet. 53
 Deditio voluntaria Cathari. 26. & seq.
 72. & seq. 89.
 Delphino Antonius Episc. Coronensis.
 157
 Joannes Franciscus Rector Cathari
 laudatur. 97
 Ursus Episc. Methonensis Patriar-
 cha Gradenfis. 135
 Deodatus Episc. Cathari. 19
 Desa Rex Servia. 47
 Diocletes Historicus. 15
 Dobroslavus Rex Servia. 46. 47
 Donato Antonius Comes Cathari. 35
 Draghimirus Rex Servia occisus Catha-
 ri. 45
 Draghinha Rex Servia. 46. 47
 Drago Marinus Episc. Cathari. 42. 43
 Dubralis Archiep. Spalatensis. 17
 Ducchus Joannes Episc. Coronensis. 163
 Duimus Albertus Episc. Veglenfis. 39
 Dumpinus Episc. Cathari. 21. 22
 Duodo Andreas Rector Cathari lauda-
 tur. 94
 Duynus Episc. Cathari. 43

E

- E**cclēsia Cathedralis Cathari . 4. Ubi corpus S. Tryphonis . 6. Redditus & privilegia . 11. 18
 Ecclesia de Christiana olim Archiepiscopatus . 129
 Ecclesia S. Fantini Venetiar . 24. 68
 S. Francisci de Catharo . 30
 S. Gabrielis apud Catharum, ubi occisus Rex Servia . 45
 S. Georgii de Scopulo apud Catharum . 19. 33. 37. 112
 S. Lucae de Catharo . 21
 S. Mariae de Fanario . 19
 S. Nicolai de Catharo . 27
 S. Salvatoris Venetiar . 22
 SS. Trium Martyrum Catharensum in Catharo & Ragusio . 21
 Ecclesia Vilugurd olim Episcopatus . 129
 Enfredus Episcopus . 147
 Episcopatus Catharensis . 3. 4. 14. 15. 17. 35. Episcoporum series . 14. & seq. 43.
 Episcopatus Coronensis . 129. 147. 158.
 Diffidia cum Episc. Methonenf. 130. 149.
 Episcopatus Methonenfis . 117. 118. 145. Redditus . 129. Diffidet cum Methon. 130. 149.
 Episcopatus Vilugurd extinctus . 129
 Episcopi Catharenses . 17. & seq. 43
 Episcopi Coronenses . 147. & seq. 168
 Episcopi Methonenses . 128. & seq. 146
 Episcopus anonymus Cathari . 14. 16
 Alius naufragio perit . 16. 17
 Anonymus Coronensis occisus a Turcis . 167
 Epigraphes sepulcrales . 113
 Epistola Regis Rasiae ad Venetos . 53
 Eugenius IV. Papa . 160. 161

F

- F**alconius Andreas Episc. Methonenfis . 144. Laudes & obitus . 145
 Faletro Franciscus Episc. Methonenfis . 135. 136
 Fasolus Angelus Episc. Cathari . 37. Deinde Methonenfis . 142
 Felicius Episc. Methonenfis . 145
 Festivitates Sanctorum in Catharo . 33. 90.

- Fœdus inter Catharenses & Græcos . 46.
 Inter Catharenses & Hungaros . 68.
 Inter Reges Apuliae & Boffinae . 71.
 Inter Civitates Dalmatiae . 72. Inter Guilielmum de Villarduin & Imper. C. P. 130. Inter Regem Jerusalem & Venetos . 147
 Foscari Paulus Episc. Coronensis . 156
 de Francis Hieronymus Episc. Coronensis . 163
 Franciscus Episc. Coronensis . 156

G

- G** Episcopus Coronensis . 149
 de Gabrielis Gabriel Episc. Methonenfis . 141
 Garattonus Chrystophorus Episc. Coronensis . 160. 161
 Gentius Rex Illyrii . 2
 Georgius Episc. Methonenfis . 134
 Georgius II. Episc. Methonenfis . 134
 Georgius Rex Servia . 46. 47. 50
 Giacogna Matthæus laudatur . 12
 Gradonico Marcus recipit Nigropontem . 130
 Gregorius IX. Papa . 149
 Gregorius XII. Papa, ejus diploma pro Ecclesia Coronensi . 158
 Gregorius XIII. Papa, ejus diploma de redditibus Eccl. Coronensis . 164
 Grimaldus Episc. Cathari . 17
 Grimani Antonius Dux Classis exilio multatus . 144
 Gritti Simeon Episc. Cathari . 43
 Gubressa Rex Servia occisus . 46
 Guifredus de Rocca Dom. Athenarum excommunicatur . 129
 Guilelmus de Villarduin Princeps Achaiae . 129. Expellitur a Nigroponte . 130. Juvatur ab Ecclesia contra Græcos . 131. 150

H

- H**Arvoja Dux Spalati . 71
 Haymo Episc. Coronensis . 150
 Hieronymus Episc. Coron. . 167
 Honorius Card. Leg. Apost. . 15
 Honorius III. Papa . 129. 130. 148
 Hungari vastant Boffinam . 2. ineunt fœdus cum Catharensibus . 68

Iacobus

I

Iacobus Episc. Methonenfis. 133
 Jaquinca Vidua, ejus perfidia & obitus. 46
 Imago Deiparæ apud Catharum. 112
 Innocentius III. Papa. 129. 147
 Innocentius IV. Papa. 149
 Instrumentum deditionis Cathari. 73. & seq.
 S. Joannes de Capistrano obtinet Cœnobium in Catharo. 13
 Joannes Card. Columna. 120
 Joannes de Duratio Episc. Cathari. 25. 26
 Joannes Episc. Coronensis. 153
 Joannes II. Episc. Coronensis. 162
 Joannes Imper. C. P. 160
 Joannes Episc. Methonenfis. 128. 129
 Joannes XXII. Papa. 22
 Joannes Raolecus Episc. Mothonensis. 129
 Joannes de Viterbio intrusus in Episc. Catharensi. 22
 Joseph Episc. Mothonensis. 145
 Israel Episc. Coronensis. 153
 Julianus Card. S. Sabinæ. 160. 161
 Justiniano Marcus Episc. Coronensis. 157

L

Ladislaus Rex Apuliæ. 71
 Landulphus Archiep. Barenfis. 22
 Landulphus Episc. Methonenfis. 130
 Lauredano Petrus Dux Classis Ven. excipit Catharum. 26. 72
 Laurentius. Vide Martyres tres.
 Leges Catharensum laudatæ. 98
 Leo Vetranus pyrata suspensus. 118
 Leonardus Episc. Methonenfis. 131
 Longus Ludovicus Episc. Methonenfis. 142
 Ludovicus Episc. Coronensis. 167
 Ludovicus Rex Hungariæ. 68. 69
 de Luxia Joannes Legatus pro Veneris ad Catharenses. 84. & seq.

M

Malliciates Episc. Cathari. 22
 Mallo seu Mallonus Episc. Cathari. 18
 Marcus Episc. Cathari. 21
 Maria Regina Hungariæ donat Catharum. 69

173

Maria Regina Zentæ fundat Monasteria. 12
 Marinus Rosso excipit Catharum pro Venetis. 26. 78
 Marinus Episc. Coronensis. 152
 Marius Episc. Coronensis. 18
 Martyres tres Catharenses inventi, & translati. 19. Acta & cultus. 20. 22
 Matthæus Episc. Methonenfis. 134
 Matthæus de Sirino Episc. Coronensis. 160
 Mauroceno Ludovicus Episc. Methonenfis. 136
 Franciscus Rector Cathari laudatur. 97
 Methonæ quattuor. 117
 Methone civitas Peloponnesi. 117. Ejus Principes. 118. Episcopi. Vide Episcopatus. Capta a Turcis. 144. 127
 Micha Episc. Cathari. 19
 Michael Palæologus Imp. C. P. 130. infensus Latinis. 150
 Michael Dominicus Dux Venet. occupat Methonem. 118. 128. Init. foedus cum Rege Jerusalem. 147
 Miracula in translatione trium Martyrum. 21
 Miroslavus. Vide Nemagnia.
 Mocenigo Thomas Dux Venet. excipit Catharum. 75. 85
 Petrus laudat fidem Catharensum. 91
 Molino Georgius Episc. Methonenfis. 134. Postea Coronensis. 155.
 Monasteria Regularium Cathari S. Francisci Conventualium. 12. 13
 S. Georgii in Scopulo. 112
 SS. Jo. Baptistæ & Jo. Evangelistæ. 12
 S. Nicolai Prædic. 13
 Reformatorum Hospitium. 13
 SS. Sergii & Bacchi. 46
 Monialium
 S. Claræ. 12. & seq.
 S. Joseph Ord. Min. 13
 S. Mariæ Angelorum Ord. Minor. 13
 S. Pauli Ord. Prædic. 13. Ubi quiescit B. Osanna. 14. 39
 Monembasia civitas laudatur ab Andronico. 118. 119. 123. Metropolis facta Peloponnesi. ibid. 127
 Narius

N

- N**anius Bernardus Senator laudatur. 9. 45. 48. 69
 Secundus Episc. Cathari. 28. 29
 Jacobus Classis Dux laudatur. 119
 Naufragium Episcoporum. 17
 Nemagnia Rassia Rex. 18. Obsidet Catharum. 46. 47
 Nicephorus I. Episc. Cathari. 18
 Nicephorus II. Episc. Cathari. ibid.
 Nicolaus Episc. Methonensis. 134
 Nicolaus IV. Papa. 150
 Nicolaus Episc. Coronensis. 162
 de Nigris Stephanus Episc. Cathari. 25
 Marcus Episc. Cathari. 36
 Nigropontis Insula recuperatur a Venetis. 130
 Novello Franciscus Episc. Methonensis. 139. 140
 Nummi cusi in Catharo. 9. 10. 52.

O

- O**fficium S. Tryphonis. 39. 40
 Orervin Episc. Methonensis. 143
 Orbinus Maurus Historicus. 1. caute legendus. 2. 3. 16
 Olanna (Beata) ejus virtutes & obitus. 39

P

- P**amphilus Jacobus Episc. Cathari. 42
 Parchich Franciscus Episc. Cathari. 42
 Pascalius Ludovicus describit carmine Catharum. 3. 101
 Marcus Antonius propugnat Catharum. 99
 Paulus Apostolus mittit Titum in Dalmatiam. 3. Erudit Peloponnesum. 127
 Paulus Archiep. Salonitanus. 17
 Paulus de Joanne Episc. Methonensis. 137
 Pax inter Hungaros & Venetos. 69
 Petrus. Vide Martyres tres.
 Petrus Episc. Methonensis. 131
 Petrus II. Episc. Methonensis. 132
 Petrus Thomas (Sanctus) Episc. Coronensis. 155
 Pertaus Classis Turcicae Dux contra Catharum. 95

- Philippus a Lanzano Episc. Coronensis.
 Pisani Victor Dux Class. Ven. occupat Catharum. 24. 68
 Priolo Franciscus Rector Cathari perit in terramotu. 94
 Privilegium Rodoslavi Regis. 49. 51
 Stephani Regis. 54. 57. 59. 62
 Thuarthi Regis. 69
 Urosii Regis. 64. 66.
 Procella in Catharo. 100

R

- R**odoslavus Rex Serviae. 19. 47. 48.
 Ejus Diplomata. 49. 51
 Ragusium civitas. 18. 20. 69. 72
 Rassia occupatur a Bulgaris. 45
 Rassia Reges possident Catharum. 15
 Raymundus de Viterbio Episc. Cathari. 28
 Razzius Seraphinus Historicus laudatur. 3. 20.
 Reclusae apud Ecclesias. 5. 39
 Rectores Cathari. 88. & seq.
 Rison sedes Regum Illyrii. 2
 Rusca Hieronymus Episc. Cathari. 42

S

- S**alomonius Zaccharias propugnat Catharum. 95
 Salona Archiepiscopatus. 4
 Sandius Victor Patrit. Ven. laudatur. 98
 Sboravaccius Joannes Antonius Episcop. Cathari. 42
 Scodra obsidione liberatur. 91
 Senatus Venetus juvat Eccles. Cathari. 11. 30
 Sergius Episc. Cathari. 22
 Sergius II. Episc. Cathari. 23
 Sergius III. Episc. Cathari. 37
 Serviae Reges possident Catharum. 45
 Sidas urbs in Peloponneso. 147. Olim Archiepiscopatus. 119. 124
 Sigillum Consulatus Veneti in Catharo. 54
 Simeon Rex. Vide Nemagnia.
 Simeon Rex Serviae nepos Nemagniae. 47
 Simeon (Sanctus) puer M. 37
 Sirmio Civitas diruta. 14
 Solemnitas deditionis Cathari. 86
 S. Mar-

S. Marci in Catharo. 88
 S. Tryphonis in Catharo. 86
 Solimanus Turcarum Imper. hostis Ve-
 nator. 92
 Sorantio Jacobus solvit obsidionem Ca-
 thari. 97
 Stephanus Papa. 15. 16
 Stephanus Rassiæ Rex. 47. 52. 53. Ejus
 Diplomata. 54. 57. 59. 62
 Suetopelech. Vide Buldimirus.
 Supplicium proditoris. 96

T

TErræmotus in Catharo. 94. 99
 Teuca Regina Illyrii. 2
 Theobaldus Episc. Coronensis. 155
 Theodora Virgo reclusa. 5
 Thomilus Rex Serviæ. 47
 Thomas Archidiac. Historicus. 15. 16
 Thomas Episc. Cathari. 23
 Thuuartus Rex Boffinæ. 69. Ejus Di-
 ploma. ibid.
 Titus Apost. mittitur in Dalmatiam. 3
 Tomasius Episc. Coronensis. 154
 Tribunus Archiep. Ragusinus. 18
 Trojanus Cicilianus proditor. 95. Sup-
 plicio multatus. 96
 Tryphon (Sanctus) Cathari protector.
 3. 4. 6. Ejus festa. 8. & seq. Ejus ima-
 go in nummis. 9. 10. 52. Ejus cultus.
 18. 19. 39. 40. Caput ablatum resti-
 tuitur. 19. Reliquiæ deductæ Venet.
 24. 25. 68
 Turcæ occupant Provincias Orientis.
 72. Obsident Scodram. 81. & Catha-
 rum. 93. 95. 96. 99. Potiuntur Me-

thone. 144. & Corone. 175
 Turrianus Ludovicus Episc. Coronensis. 159
 155

V

Venerio Laurentius Episc. Methonenfis.
 138
 Veneti transferunt corpus S. Tryphonis.
 4. Ineunt conventiones cum Catha-
 rensis. 52. Potiuntur Methone. 118.
 Recuperant Nigropontem. 130
 Vincentius Episc. Coronensis. 166
 Uladimirus Rex Serviæ. 46
 Uladislavus Princeps Serviæ. 47. 50
 Uniones Ecclesiarum. 129
 Urbanus Papa IV. 131. 150
 Urosius Rex Serviæ. 47. 50. Qui dein-
 de vocatur Stephanus. Vide Step-
 hanus.
 Urosius Rex Serviæ fovet Catharenfes.
 64. Ejus Diplomata. 64. 66
 Ursacius Episc. Cathari. 18
 Ufnago Franciscus Episc. Coronensis. 154
 Ustoja Rex Boffinæ. 71. 72
 Wcasinus. 59. Factus Rex, ejus perf-
 dia. 68

Z

ZAnobetti Hyacinthus Episc. Catha-
 ri. 43
 Zenta seu Misia inferior Provincia. 12
 Zeno Marinus Prætor C. P. 148
 Raphael Episc. Coronensis. 148
 de Zuppanis Franciscus Episc. Cathari.
 40
 Zusto Joannes Episc. Coronensis. 162

F I N I S.

